

Onsdagen den 6 april

Kl. 09.00–17.47

---

§ 1 Anmälan om faktapromemorior

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2015/16:FPM63 Fördjupat samarbete på området för makars och registrerade partners förmögenhetsförhållanden *KOM(2016) 106*, *KOM(2016) 107*, *KOM(2016) 108* till civilutskottet

2015/16:FPM64 Rapport om tekniken för identifiering av personer på grundval av fingeravtryck lagrade i Schengens informationssystem *KOM(2016) 93* till justitieutskottet

§ 2 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2015/16:120 till finansutskottet

2015/16:143 till socialutskottet

2015/16:155 till justitieutskottet

Redogörelse

2015/16:RR3 till utbildningsutskottet

Motioner

2015/16:3338 och 3349 till konstitutionsutskottet

2015/16:3347 till justitieutskottet

2015/16:3345 till socialutskottet

2015/16:3355, 3356 och 3357 till näringsutskottet

2015/16:3352 och 3362 till utrikesutskottet

2015/16:3343, 3350 och 3351 till försvarsutskottet

2015/16:3339, 3340, 3342, 3344 och 3348 till civilutskottet

2015/16:3341, 3353 och 3359 till arbetsmarknadsutskottet

2015/16:3346 och 3358 till finansutskottet

2015/16:3360 till utrikesutskottet

2015/16:3361 till utrikesutskottet

§ 3 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:
Civilutskottets betänkanden
2015/16:CU13 Hushållningen med mark- och vattenområden
2015/16:CU15 Fastighetsrätt

Konstitutionsutskottets betänkanden
2015/16:KU15 Fri- och rättigheter
2015/16:KU17 Offentlig förvaltning

Utbildningsutskottets betänkanden
2015/16:UbU16 Vuxenutbildning
2015/16:UbU17 Forskning

*Migration och asyl-
politik, Medborgarskap
och Anhörig- och
arbetskraftsinvandring*

§ 4 Migration och asylpolitik, Medborgarskap och Anhörig- och arbetskraftsinvandring

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2015/16:SfU14
Migration och asylpolitik,
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2015/16:SfU11
Medborgarskap och
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2015/16:SfU15
Anhörig- och arbetskraftsinvandring
föredrogs.

Anf. 1 JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! Vi ska i dag diskutera tre olika betänkanden som berör migrationsfrågor, anhöriginvandring och medborgarskap.

Jag ska börja med att yrka bifall till reservation 7, Människosmuggling, och reservation 34, Verkställighet av avvisnings- och utvisningsbeslut, i betänkande 14 samt till reservation 15, Arbetskraftsreformen, i betänkande 15.

Det har varit ett omtumlande år i migrationspolitiken på egentligen alla områden. Stora förändringar har skett i vår omvärld och som en följd också här i Sverige. Från att Sverige 2014 tog emot 80 000 asylsökande steg siffran i år till närmare 160 000 personer. Det är en siffra som vi aldrig har upplevt tidigare i vårt land. Det innebär att på två år har närmare en kvarts miljon människor sökt sig till Sverige. Jag ska strax återkomma till det.

Häromdagen trädde också EU:s avtal med Turkiet i kraft. Migrationen är av naturen en gränsöverskridande fråga som ställer krav på att försöka hitta just gränsöverskridande lösningar när så är möjligt.

Det har varit motiverat att försöka nå en överenskommelse med Turkiet. Vi behöver få en mer ordnad migration till Europa och till Sverige. Om det här avtalet går det naturligtvis att säga väldigt mycket, inte minst om vikten av att EU fortsätter att driva på för mänskliga rättigheter i Turkiet.

Det har varit svårt att kunna bilda sig en uppfattning om vad avtalet egentligen innebär eftersom informationen till riksdagen stundtals har varit bristfällig. Vi har fått information under möten i EU som sedan har visat

sig handla om helt andra saker än det vi har tagit upp. Ibland har jag till och med fått intrycket att regeringen själv inte känner till vad mötena i EU ska ta upp, än mindre haft insyn i förhandlingarna. Det tycker jag är beklagligt, för det har försvårat möjligheten att nå en samsyn här i riksdagen. Ännu i dag finns det flera frågetecken, skulle jag vilja säga, om hur avtalet kommer att fungera.

Likväl har vi en situation där det inte är möjligt att låta saker och ting fortsätta som de alltid har gjort. Vi behöver som sagt få en mer ordnad migration till Europa. Det är omöjligt att ge alla människor som vill ha det asyl. Det är heller inte vad asylrätten handlar om, utan den ställer krav på att kunna välja den som har skyddsskäl och ge skydd till den personen framför den som saknar sådana skäl.

Vi behöver se till att flyktingsmugglarnas verksamhet upphör och ersätts av ett system som är ordnat, humant och långsiktigt. Vi får nu följa hur avtalet kommer att genomföras och fungera. Klart är att drivkrafterna för att ta sig till Europa är fortsatt mycket starka. Jag menar att det är naivt att påstå att flyktingkrisen skulle vara över. Än mer naivt var det att påstå detsamma i december, för egentligen är det nog ingen som vet ännu hur detta kommer att sluta. Kommer överenskommelsen med Turkiet att fungera? Vad ska ske med de uppskattningsvis 600 000 oregistrerade migranter som uppges befinna sig i Tyskland?

I en miljö som är fortsatt väldigt osäker är det ansvarsfulla att fortsätta att genomföra reformer, både för att skapa ordning och reda i migrationspolitiken och för att stärka uthålligheten i asylsystemet.

Herr talman! Situationen i Sverige är fortsatt mycket pressad. Väntetiderna hos Migrationsverket befinner sig på historiska nivåer. Vid årsskiftet fanns 180 000 personer inskrivna i mottagningssystemet. Vi vet att det saknas ett stort antal bostäder de kommande månaderna.

Den verkligt stora utmaningen har vi dock bara skrapat på ytan av, och det är integrationen. Bostäder går att ordna fram med kort varsel. Det kanske inte blir det boende man vill ha. Det kanske inte ligger på de orter man hade önskat, men det går att lösa.

Integrationen på arbetsmarknaden är något helt annat. Det är en betydligt svårare och mer komplex fråga. I grunden finns en stor möjlighet i migrationen. Flera av världens mest dynamiska ekonomier har ett stort mått av öppenhet. Det räcker att titta på ett stort land i väster för att se exempel på det.

Men med detta sagt måste vi kunna ha en annan tanke i huvudet samtidigt, nämligen att alla människor inte kan komma till Sverige på en gång. Ett land med 10 miljoner människor kan i längden inte, menar jag, ta det ansvar som flera andra och betydligt större länder borde ha tagit. Det fungerar helt enkelt inte. Har den person som tror att det inte spelar någon roll hur många människor som kommer hit på en gång verkligen besökt ett överfullt anläggningsboende någonstans i Sverige?

Det spelar ju roll. Resurser är inte obegränsade, inte ens i ett rikt land som Sverige, i alla fall inte om vi vill fortsätta att ge människor som söker skydd här ett bra och ordnat mottagande.

Sent omsider har regeringen nu vidtagit vissa åtgärder för att dämpa söktrycket mot Sverige, eller man har kanske snarare aviserat att man ska vidta åtgärder. Den lagstiftning som egentligen skulle ha varit på plats ganska snart har vi fortfarande inte ens sett på riksdagens bord.

I det sammanhanget hade det naturligtvis varit fördelaktigt om regeringen hade lyssnat på Moderaterna redan under förra hösten när vi förde fram förslag om tillfälliga uppehållstillstånd, försörjningskrav vid anhörginvandring, återupptagande av medicinska åldersbedömningar av ensamkommande ungdomar och så vidare.

I så fall hade regeringen kanske inte varit tvungen att nu genomföra den närmast panikartade omsvängning vi nu har upplevt, där man först säger att Europa inte ska bygga några murar för att ett par veckor senare införa id-kontroller och en lagstiftning på EU:s miniminivå. Man behöver inte tillhöra oppositionen här i kammaren för att säga att det är omöjligt att hitta en röd tråd i den politiken.

Kanske är det just detta som har varit den stora bristen i den förda migrationspolitiken. Den har alltid legat steget efter och utgått från hur vi vill att saker ska bli, men den har inte planerat för hur det faktiskt kan bli.

Herr talman! Moderaterna har förändrat sin migrationspolitik efter den nya situation som råder i vår omvärld. Vi tror fortsatt på öppenhet som värdering och på att hjälpa den som är i behov av skydd. Men i ett läge när Sverige på två år har tagit emot en kvarts miljon människor, vilket vi aldrig tidigare har varit i närheten av, kan inte våra svar vara desamma som när en bråkdel så många sökte sig hit.

Att öppna sitt hjärta och visa medmänsklighet är en bra början, men det i sig kommer inte att lösa problemen på bostadsmarknaden eller hantera miljardkostnader eller en dålig integration. Det krävs helt enkelt att vi också har öppna ögon och inser att vi står inför mycket stora utmaningar framöver.

Moderaternas hållning är att vi behöver få till stånd en tillfällig paus i flyktmottagandet, detta genom att den person som kommer till Sveriges gräns utan att först ha registrerat sig i ett annat EU-land, som regelverket i dag faktiskt föreskriver att man ska göra, ska återvända dit och göra det. Denna paus bör fortsätta så länge som krävs för att åter få ordning och reda i mottagningskedjan. Jag tänker till exempel på de långa handläggningstiderna, bristen på boenden och så vidare.

Detta är en exceptionell åtgärd. Men Sverige befinner sig också i en exceptionell situation som saknar motstycke i övriga Europa. Vid sidan av detta, herr talman, behöver vi också göra ett flertal andra förändringar. Jag vill peka på några stycken här i dag.

För det första behöver vi skärpa straffen för människosmuggling. Ibland har jag i den svenska debatten märkt av synen att det som människosmugglare gör skulle hjälpa andra människor på något sätt och att det kanske egentligen inte är så farligt. Jag har läst flera intervjuer på det temat.

Men det är klart att när man står där i Turkiet, som många av oss här i kammaren gjorde så sent som i höstas, och träffar personer från UNHCR, som berättar hur flyktingsmugglarna placerar kvinnor och barn i helt sjöodugliga farkoster på en dödsseglats över Medelhavet, utrustade med flytvästar gjorda av papper – av papper! – då tror jag att vi var många som fick en helt annan syn på deras verksamhet och vad den handlade om, nämligen om en enda sak: att tjäna pengar på utsatta människors desperation.

Dagens straffsatser för detta brott är så låga att polisen har svårt att få tillgång till de tvångsmedel som behövs för att kunna utreda brotten. Så kan vi inte ha det. Här måste vi få till stånd en förändring.

För det andra: Det måste vara skillnad på ett ja och ett nej i asylprocessen. Det kan låta som en självklarhet, men så är det inte. Migrationsverket flaggar för att man kommande år beräknar att 46 000 personer kommer att gå under jorden. Till det kan läggas att det i dag finns 20 000 utvisningsärenden. Det är mer än en medelstor svensk stad, som snart riskerar att befinna sig i skuggsamhället.

Vi tänker inte acceptera att det växer fram. Det urholkar förtroendet för migrationspolitiken, skapar ett utanförskap och leder till utsatthet hos många människor. Det är inte humant att se mellan fingrarna när människor väljer att olovligen befinna sig i landet. Problemen menar jag blir bara större ju längre man väntar, när man har uppehållit sig i landet, hunnit rota sig här och hunnit skaffa sig vänner.

Det är viktigt att polisen prioriterar återvändandearbetet. Men det är också viktigt att man har resurser för att kunna göra det. Moderaterna poängterade redan i fjol att det behövs ytterligare 1 000 personer inom Polismyndigheten. Då valde regeringen att inte göra något. Nu menar jag att det inte går att vänta längre.

Vi behöver också stärka möjligheterna att ta människor i förvar om det finns en risk att personen avviker. Det är naturligtvis helt orimligt att det i dag saknas förvarsmöjligheter norr om Gävle. Polisen i Norrland vittnar om att man inte längre tar människor i förvar därför att det helt enkelt inte går att föra dem dit. Moderaterna har redan tidigare gett besked om att vi i årets ekonomiska vårmotion kommer att anslå ekonomiska resurser för minst ett ytterligare förvar i Sverige.

För det tredje: Mitt i flyktingkrisen får vi inte glömma bort att migration innehåller fler aspekter än dem vi läser om i tidningarna. En viktig sådan är möjligheten att arbetskraftsinvandra till Sverige, att komma hit och med sitt arbete bidra till ett bättre Sverige. Här återstår faktiskt mycket att göra. Arbetskraftsinvandringen till Sverige går ned, och det är viktigt att lagar och regler är utformade och anpassade på ett sätt som underlättar för människor att komma hit.

Herr talman! Jag vill avsluta där jag inledde. Det är svårt att sia om framtiden. Utmaningarna är fortsatt mycket stora – så stora att man ibland kan känna sig väldigt liten inför dem.

Det ansvarsfulla i den här situationen är inte att låtsas som att utmaningarna snart kommer att försvinna eller att av ideologiska skäl vilja föra in Sverige på en väg mot slutenhet. Det ansvarsfulla i den här situationen är att utforma en politik för ordning och reda i migrationspolitiken. Moderaterna har under det senaste året presenterat ett stort antal förslag i den riktningen, och vi kommer att fortsätta att göra så framöver.

(Applåder)

I detta anförande instämde Lars-Arne Staxäng (M).

Anf. 2 MARKUS WIECHEL (SD):

Herr talman! Vi debatterar i dag migrations- och medborgarskapsrelaterade motioner från allmänna motionstiden i tre olika betänkanden. Vi kan enkelt konstatera att under det här året och framför allt sedan vi stod

här för ett år sedan har extremt mycket hänt på det här området. Vi har sett hur invandringsvolymerna, som redan tidigare legat på orimligt höga nivåer, har slagit rekord på nytt. Med över 162 000 asylsökande på ett år har vi per capita utan tvivel och med råge flest asylsökande i hela EU. Vi har sett hur decemberöverenskommelsen upphörde redan nio månader efter det att den slutits. Vi har sett hur vissa partier från en dag till en annan retoriskt har ändrat sin migrationspolitik, dock utan att lägga några vidare kraftfulla förslag. Det menar jag är beklagligt.

Vi har även sett hur regeringen, med Miljöpartiet inkluderat, har verkställt delar av Sverigedemokraternas politik, vilket är glädjande. Vi har sett hur fula epitet, som rasism och främlingsfientlighet, som tidigare kastades mot alla som kritiserade den förda invandringspolitiken, helt plötsligt har försvunnit i medierna. Det är också lite intressant med tanke bland annat på vad Johan Forssell sa alldeles nyss i talarstolen. Vem som helst förstår att volymerna spelar roll. Det är en viss skillnad från förr, när Fredrik Reinfeldt flög över Sverige och sa att det finns hur mycket mark som helst. Det är en viss skillnad från dem som sa att vi måste öppna våra hjärtan.

Men Johan Forssell sa också något helt annat, som är mycket positivt, nämligen att vi måste öppna våra ögon. Det är det Sverigedemokraterna – inte sedan i höstas utan sedan 2010 – har stått här i riksdagen och sagt.

Det har som sagt hänt mycket, och i svallvågorna efter Reinfeldts och Löfvens oansvariga politik kan vi glimta nyanser av en positiv utveckling. Men, herr talman, det är fortfarande på tok för litet, och det finns fortfarande otroligt mycket kvar att göra. På det här området har Sverigedemokraterna under året bland annat presenterat ett antal utskottsinitiativ, som tyvärr inte har stötts trots den kris som vi har sett under föregående år.

Jag kan inte nog poängtera hur sorgligt det är att det skulle gå så här långt för att fler partier skulle agera i migrationsfrågan och anpassa sin politik till Sverigedemokraternas. De samhällsförändringar som sker som en direkt följd av detta påverkar oss inte bara ekonomiskt i dag utan kommer framför allt att påverka oss långsiktigt såväl ekonomiskt som socialt. Av den anledningen kan jag bara beklaga att det inte är fler än Sverigedemokraterna som väljer att lyfta fram skarpa förslag som faktiskt har rejäl påverkan på samhället framöver för att vända den här negativa utvecklingen. Till dess saknar ni alla trovärdighet, vilket jag är övertygad om att såväl våra som era väljare ser.

Under föregående år kom det till Sverige 39 000 asylsökande som sa sig vara ungdomar mellan 13 och 17 år. Den absoluta merparten av dessa är unga pojkar eller män. I vissa kommuner är nu mellan 30 och 50 procent av eleverna i gymnasieåldern nyanlända, och i Sverige i stort innebär det att 12 procent av alla i gymnasieåldern är nyanlända. Självklart påverkar detta skolresultaten för alla elever. Det påverkar även möjligheten negativt för nyanlända att bli en del av vårt samhälle, vilket borde vara målet för alla här inne. Men, säger många, dessa kommer genom tidiga insatser att kunna inkluderas i samhället och kunna påverka och hjälpa till i samhällsbygget. Då skulle jag bara vilja ställa en enkel fråga till samtliga: Hur då? Förslagen finns ju inte.

Under åtta år med alliansregeringen och Fredrik Reinfeldt har ingenting på detta område blivit bättre. Man har viftat bort det med den vanliga frasen: Vi måste bli bättre. Ja, det är klart att vi måste bli bättre. Men ändå fortsätter man. Stefan Löfven och nuvarande regering fortsätter med en

katastrofal politik. Vi ser som sagt även hur förslagen för att vända utvecklingen lyser med sin frånvaro. Det är inte mer än beklagligt.

Om man lyssnar till den offentliga debatten borde det rimligtvis finnas en hel del konkreta förslag. Men var finns de? När vi i dag tittar i motionerna, hur många förslag finns där egentligen? De enda som kan påverka nämnvärt i någon riktning kommer från Sverigedemokraterna – inga andra.

Herr talman! Utbildningsnivån bland nyanlända är förhållandevis låg, och matchningen på arbetsmarknaden fungerar mycket dåligt. I kommun efter kommun kan vi se att samtidigt som infödda svenskar i större utsträckning faktiskt får fler jobb fortsätter antalet utrikes födda med försörjningsstöd att öka. Trots orimligt goda villkor att konkurrera med infödda svenskar på arbetsmarknaden fortsätter ökningen. Vi ser också en skev fördelning där nyanlända kvinnor i många fall aldrig har förvärvsarbetat alls under sitt liv. Det är beklagligt.

Siffror från 2014 slår tydligt hål på myten om syriers höga utbildningsnivå. Det finns många syrier som har mycket att erbjuda, men faktum är att den statistik och de siffror som många hänvisar till om den höga utbildningsnivån i många fall inte stämmer alls. Jag tänkte lista några exempel.

För det första: Endast 10 procent av syrierna har akademisk utbildning. För det andra: Asylinvandring sänker utbildningsnivån i landet. Det är ett faktum om man tittar demografiskt. För det tredje: 50 procent av syrierna har grundskoleutbildning eller lägre. För det fjärde: 33 procent har lägre utbildning än sex års grundskola.

Detta är några enkla exempel som borde göra det tydligt för de flesta att det inte funkar. Det är svårt att få in så här många människor som inte har den kompetens som vi behöver i vårt land. Det går inte. Och om det skulle gå, var är då förslagen?

I en rapport från riksdagens utredningstjänst kunde vi för några månader sedan se att andelen helårsanställda, inklusive företagare bland flyktingar och inklusive flyktinganhöriga, uppgick till endast 25 procent efter åtta år. Efter hela 15 år var andelen enbart 34 procent.

När det ser ut på detta sätt är det inte konstigt att vi ser en ökad otrygghet och att det blir allt fler utanförskapsområden. Det är inte konstigt att fler börjar ägna sig åt kriminella verksamheter. Inte heller är det konstigt att många nyanlända blir utan jobb när vi har brist på arbetstillfällen för lågkvalificerad arbetskraft och när man från statens sida gör alltmer, vilket leder till att nyanlända inte själva behöver ta ansvar för att anpassa sig till vårt samhälle.

Dessa problem blir inte bättre genom att man fortsätter med en arbetskraftsinvandringspolitik som är en av världens mest liberala och som underblåser såväl lönedumpning som en osjyst konkurrens för svenska arbetslösa gentemot arbetstagare på den internationella marknaden i andra länder. Vem som helst kan förstå att det inte är hållbart att svenska arbetslösa ska konkurrera med människor från hela världen.

Herr talman! Jag vet inte hur många gånger jag och mina kollegor från Sverigedemokraterna har stått här i denna talarstol och talat om konsekvenserna av den förda invandringspolitikerna och om hur staten har stulit pengar från hederliga medborgare som trots försämrade välfärd tvingas betala för ett migrationskaos som de aldrig har tillfrågats om.

Till de enorma mängderna asylsökande tillkommer ännu fler anhörig-
invandrare, varför det även här krävs fler restriktioner och högre krav för
en förbättrad anpassning och för en förbättrad möjlighet för samhället att
minska det utanförskap som många av dessa människor hamnar i.

Problemen kopplade till migrationspolitiken handlar inte bara om an-
talet människor som kommer till Sverige. Det handlar även om att perso-
ner som har bosatt sig i vårt land också ska bli en del av vårt samhälle. Att
inkludera människor här borde vara allas mål.

Sverigedemokraterna menar att de som avser stanna i Sverige också
ska sträva efter att bli svenska medborgare – annars är det ingen vits. Kom-
mer man hit och ska bo här hela livet ska man bli svensk. Medborgarskapet
bör samtidigt höra samman med nationalitet, inte bara i juridisk mening
utan även avseende identitet och samhörighet. Ansökan om medborgar-
skap är att betrakta som en ansökan om att formalisera den befintliga re-
lation man har till landet. Av den anledningen måste medborgarskapets
betydelse stärkas och medborgarskapet på allvar bli en bekräftelse på att
man numera är en del av detta land.

Herr talman! Än i dag vägrar man inse att det krävs drastiska föränd-
ringar för att vi ska kunna upprätthålla någon som helst form av stabilitet
i samhället. För att vi ska upprätthålla vår välfärd och för att vi ska kunna
möjliggöra en rättvis framtid för kommande generationer krävs det föränd-
ringar.

Det gör vi inte genom att urholka asylrätten och genom att låta alla som
tar sig genom ett antal säkra länder få asyl i Sverige. Då urholkar man
asylrätten. Det gör vi inte genom att bryta mot internationella överenskom-
melser, såsom Dublinförordningen om första asylland som princip. Detta
är system som är upprättade för att vi ska kunna hjälpa många flyktingar
runt om i världen och för att det ska kunna fungera att ha en internationell
samverkan mellan länder för att kunna hjälpa så många människor som
möjligt. Det gör vi inte heller genom att främja flyktingsmuggling. Där vill
jag ge Johan Forssell en eloge för att han vill skärpa straffen för flykting-
smuggling och försöka förhindra detta.

Faktum är emellertid att regeringen främjar denna verksamhet genom
att tillåta att människor kan färdas genom hela världen och komma hit och
genom att erbjuda villkor som gör att folk vill komma hit och ta del av vår
välfärd och av det som vi har här i Sverige.

Det som vi gör och som kan påverka detta handlar om tydliga förslag
här i Sveriges riksdag för att stoppa flödet av människor som kommer hit
och se till att befintliga invandrare blir en del av vårt samhälle, snarare än
att uppmuntra dem till att upprätthålla parallella samhällen i samhället som
man gör i dag.

Sverigedemokraterna har lagt fram ett stort antal förslag för att man
ska komma till rätta med det förtroendemissbruk som svenska makthavare
har sysslat med de senaste decennierna.

När jag stod här för ett år sedan radade jag upp ett antal kostnader som
är följderna av de enorma volymer människor som redan då valt att söka sig
till vårt land. Inte helt oväntat har dessa kostnader ökat markant, vilket
också, precis som då, har inneburit försämringar för de allra hårdast utsatta
människorna.

Biståndspengar används hela tiden felaktigt. Detta är också kopplat till
migrationspolitiken. Om vi över huvud taget ska tala om att öppna våra

hjärtan och vara humana måste vi också lyfta blicken och titta på biståndspengarna. Därför är det orimligt att göra avräkningar i biståndsbudgeten för att bekosta detta orimliga mottagande i Sverige. Pengar för att stötta flyktingar satsas bäst i närområdet nära länder som har problem, inte i Sverige.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag säga att Sverigedemokraterna självklart står bakom samtliga sina reservationer i dessa tre betänkanden, men för tids vinnande yrkar jag bifall enbart till reservationerna 1 och 3 i SfU11, till reservationerna 9, 31 och 35 i SfU14 och till reservationerna 1, 16 och 20 i SfU15.

Anf. 3 JOHANNA JÖNSSON (C):

Herr talman! För några dagar sedan satt jag på ett golv i Grekland och ritade på en bit kartong. I mitt knä hade jag en sovande åttaåring. Hans lillasyster Salam bad mig rita deras baba, deras pappa, bredvid huset som vi ritat tillsammans. När jag frågade var hennes pappa är svarade hon att han är i Sverige.

Abdou och Salam bor tillsammans med sin mamma Elham och sina fem syskon, som är mellan fem månader och tolv år, på ett boende för särskilt utsatta flyktingar på ön Lesbos. De tillhör det lyckligt lottade fåtal som fortfarande har möjlighet att ta sig vidare på laglig väg, denna gång via familjeåterförening, eftersom de anlände innan avtalet mellan EU och Turkiet trädde i kraft den 20 mars. Deras väntan är såklart jobbig, men de har hoppet kvar. De är på väg. Bara en liten bit därifrån, i lägret Moria, sitter andra flyktingar inlåsta i väntan på att skickas tillbaka till Turkiet. Ungefär 40 procent av dem som är inlåsta där är barn. Många av dem har en förälder som sitter i något annat EU-land och väntar på dem.

När jag frågade mamma Elham varför hon tog med barnen på denna livsfarliga resa över havet svarade hon att det inte fanns något annat alternativ. När hennes man lämnade Syrien i augusti förra året var tanken att de skulle vänta i Idlib på att han skulle ta sig in i EU, söka uppehållstillstånd, få det och ansöka om familjeåterförening. Sedan skulle Elham och de sju barnen sätta sig på ett flyg och ta sig tryggt och säkert till Sverige för att återförenas med honom. Men situationen i Idlib blev värre. Bomberna föll runt omkring, och grannarna dog. Elham hade inget annat alternativ än att ta med sig barnen och fly.

Turkiet har stängt gränsen mot Syrien. Många tror inte att den är stängd, men den är det. Det går inte att ta sig in i Turkiet. Om gränsvakterna ser att människor försöker ta sig in skjuter de på dem med skarpladdade vapen. Många har dött på det sättet.

Om man ändå tar sig in i Turkiet riskerar man att skickas tillbaka om polisen fångar en. Det går inte längre att söka skydd där lagligt. Alltså har man inget annat alternativ än att försöka ta sig vidare. Det var precis det som Elham gjorde.

På samma boende träffade jag också en äldre kvinna. Hon var i ungefär samma ålder som min egen mormor – över 80. Hennes man har flera allvarliga sjukdomar, och han kan knappt ta sig ut ur sitt rum. Själv fick hon åka direkt till sjukhuset när deras gummibåt kom in på stranden. De är också syrier, och de kom före den 20 mars. De har möjlighet att antingen söka asyl i Grekland eller försöka bli omplacerade till ett annat EU-land.

Men det enda land som de vill till erbjuder inga platser. Deras son bor i Västerås, och till Sverige får de inte komma.

Som vi alla vet är över 60 miljoner människor på flykt runt om i världen, och för varje dag blir de många, många fler – inte färre på något sätt alls. De allra flesta finns i konflikternas närområde eller kvar inne i ursprungsländerna. Bara några få tar sig vidare, och de blir nu färre. Samtidigt läggs mer resurser och fokus på att försöka hindra människor från att fly, överleva eller att återförenas med sina nära och kära – som Elham. Det här sker inte minst på EU-nivå.

Vi i Centerpartiet vill att EU ska ha en gemensam asylpolitik, men den måste värna asylrätten och mänskliga rättigheter. Allt annat är oacceptabelt. Det borde det vara för var och en.

Den partimotion som ligger till grund för vad jag pratar om i dag och våra reservationer väckte vi tidigt i höstas under allmänna motionstiden. I den motionen föreslår vi en rad bra och viktiga reformer, till exempel att göra det lättare att bli svensk medborgare, öppna fler möjligheter för anhöriginvandring, skapa fler lagliga vägar in, bland annat genom att öka antalet kvotflyktingar, införa humanitära visum, se över transportörsansvaret samt skapa fler möjligheter genom att erbjuda stipendium eller göra det enklare att arbetskraftsinvandra.

När vi skrev motionen kändes förslagen fullt rimliga och inte alls omöjliga att vinna stöd för i riksdagen. Men efter den här hösten och vintern skakar även det mest grundläggande. Det handlar inte längre om att ta fler steg mot en mer human flyktingpolitik. I stället handlar det om att försöka förhindra försämringar och inskränkningar.

Det tydligaste exemplet i Sverige är de förslag till ändringar i utlänningslagen som regeringen har presenterat. Om de genomförs kommer Sverige tillsammans med Malta och Cypern att erbjuda absolut sämst skydd till flyktingar av alla EU-länder, sämre än länder som Ungern, Polen och Grekland, där jag just har varit och sett människor sova på pappkartonger.

Förändringarna kommer att försvåra integrationen. De kommer att öka administrationen. Familjer kommer inte längre att få leva tillsammans. Det kommer att förbjudas. Svårt sjuka barn kommer inte att få stanna. Familjer kommer att hållas isär på alla sätt som går.

Migrationsverket kommer att tvingas utvisa människor som riskerar att dö. Trots att handläggarna på Migrationsverket vet detta kommer de inte att ha någon möjlighet att låta dessa personer vara kvar. Jag förstår att det låter som att jag överdriver, men det gör jag inte.

I en situation där allt färre personer tar sig in i EU och allt färre tar sig upp till Sverige – de senaste sju dagarna har 549 personer sökt asyl i Sverige, mycket lägre än på flera år under den här perioden – kan jag ärligt talat verkligen inte förstå hur Socialdemokraterna och Miljöpartiet kan försvara den typen av inskränkningar. Jag kan verkligen inte förstå det.

Jag hoppas därför innerligt att man tänker om, drar tillbaka förslagen och i stället lägger fram nya förslag som ger människor nytt hopp.

Vi i Centerpartiet står fortfarande bakom samtliga våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall enbart till reservation 2 i SfU14 samt reservation 5 och den alliansgemensamma reservationen 15 i SfU15.

(Applåder)

Anf. 4 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Herr talman! Johanna Jönsson höll ett mycket känslostyrt anförande. Det är återkommande i politiken att se till endast enskilda historier om människor som det faktiskt är synd om. Men faktum är att Johanna Jönssons parti för inte alltför länge sedan också satt i regeringsställning. Problem med utanförskap i Sverige och problem med konfliktområden fanns redan då. Det var riktigt illa.

Sedan har konflikten i Syrien förvärrats. Vi vet att det finns konflikter i Afrika som vi inte ens kan läsa om i tidningarna. Det finns en konflikt i Jemen. Människor i många olika länder i världen har det svårt, och de diskuterar över huvud taget inte.

Varför gör man inte det? Det är fråga om personer som i många fall är extremt hårt utsatta och kvar i sina hemländer – var de nu må vara. Det är människor som behöver det internationella samfundet för att få mat för dagen, mediciner och vatten för att dricka eller tvätta sig.

Dessa frågor återkommer i debatten. Man kan inte tala om migrationspolitiken i Sverige som human om den inte handlar om just kvotflykting-systemet. Jag har flera gånger talat om att pengar tas från biståndsbudgeten. Johanna Jönssons parti gör precis som regeringen, nämligen ger inga ökade anslag för en ökad mottagning i Sverige. Om mer pengar föreslås där, som de andra partierna inte har, undrar jag varifrån pengarna kommer.

Anf. 5 JOHANNA JÖNSSON (C) replik:

Herr talman! Jag förstod inte riktigt den sista frågan om pengarna till människor i Sverige. Vi pratar inte om budgeten i dag utan om våra tre betänkanden med motioner från allmänna motionstiden. Markus Wiechel får gärna ställa sin fråga igen så ska jag försöka besvara den.

Sedan var det frågan om att hjälpa i närområdet, som vi har diskuterat många gånger förut. Det är något Sverigedemokraterna brukar ta upp. Det är inte möjligt när det gäller till exempel konflikten i Syrien.

När det gäller många konflikter i Afrika har personer flyttat till läger i grannländer. I många fall har de bott där många år. Det finns personer i vuxen ålder som är födda i flyktinglägren.

Jag pratade länge med representanter för UNHCR när jag besökte Lesbos häromveckan. De beskrev att skillnaden är att i Afrika har UNHCR möjlighet att hjälpa på plats i lägren. Människor har tagit sig ut. De hjälper även kvotflyktingar därifrån med vidarebosättning för de mest utsatta, de som inte klarar sig i flyktinglägren. Det är ofta vad det handlar om i fråga om kvotflyktingar.

När det gäller närområdet till Syrien finns inget att göra längre på plats. Bland annat har både Libanon, Jordanien och Turkiet stängt gränserna. De släpper inte ut folk från Syrien. Jordanien har sagt att om man släpper ut en person måste någon annan flytta därifrån. Alltså måste något annat land ta emot en person för vidarebosättning för att Jordanien ska släppa ut någon ur Syrien. Det är den situation länderna i området befinner sig i.

Det är klart att vi måste förbättra förutsättningarna på plats för dem som är kvar. Framför allt skolgång är otroligt viktig och även jobbmöjligheter.

Vad är det som är rimligt i att till exempel Libanon ska ta ett så oändligt mycket större ansvar än vad andra länder ska göra? Det handlar inte bara

om Sverige utan även många andra länder. I det sammanhanget har vi föreslagit en mängd förändringar för att minska kostnaderna i Sverige.

Anf. 6 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Herr talman! Visst går det att göra mer i närområdet. UNHCR får i dag endast 50 procent av de resurser de behöver för att klara av sina nuvarande åtaganden. Det finns fler organisationer. I Syrien hjälper kyrkan utsatta, såväl kristna som muslimer, i olika områden. Det är församlingar som man kan stödja.

Det är lite märkligt. Jag ber om ursäkt om jag var lite otydlig tidigare när det gäller ekonomin, men det är klart att ekonomin hör ihop med vad man kan förespråka och göra också i svensk lagstiftning. Om man inte kan täcka kostnaderna går det inte heller att genomföra eller så får man helt enkelt höja skatterna eller försämra någon annan del av välfärden. Det är egentligen detta min fråga till Johanna Jönsson främst gäller.

Ironiskt nog var det en centerpartistisk riksdagsledamot, Staffan Danielsson, som fick fram en rapport från riksdagens utredningstjänst för några månader sedan. Jag nämnde den också i mitt anförande. Rapporten visar att endast 25 procent av de invandrare som har varit i Sverige i åtta år har fått heltidsanställning. Efter 15 år hade siffran bara ökat marginellt, till 34 procent. Detta är en viktig del i diskussionen; människor som kommer hit måste in på arbetsmarknaden.

Här säger man nu att Centerpartiet har kommit med flera förslag. Men under regeringsställning förvärrades problematiken. När Centerpartiet med flera satt i regeringen blev det sämre. Därefter har man fortsatt med en politik som gör att allt fler vill söka sig till Sverige. Som det låter på Johanna Jönsson är Centerpartiet likt Vänsterpartiet fortfarande villigt att ha helt öppna gränser.

Anf. 7 JOHANNA JÖNSSON (C) replik:

Herr talman! När jag sa att det inte går att göra mer i närområdet menade jag just det som jag då sa: Människor släpps inte ut. Länderna i närområdet är inte beredda att ta hand om och släppa in fler personer.

Markus Wiechel säger att man ska hjälpa inne i Syrien. Det finns inget land i världen just nu som säger att det finns säkra områden inne i Syrien där man kan hjälpa. Är detta verkligen Sverigedemokraternas syn på hur människor ska bli hjälpta generellt? Är det likadant om det gäller någon som har kidnappats? Ska de då inte få hjälp av polisen att ta sig därifrån? Ska man i stället skicka in matpaket till denna person? Det är helt absurt. Det är klart att personer som befinner sig i den här situationen måste kunna ta sig därifrån och inte bli hjälpta på plats mitt inne i en konflikt där det faller bomber. Det är helt otroligt att man kan stå för den linjen.

När det gäller att minska kostnader för integration och så vidare hade vi en integrationsdebatt häromveckan i riksdagen. Där tog vi upp en rad av de förslag vi har. Centerpartiet har lagt fram väldigt många förslag. Jag skulle vilja säga att vi är ett av de partier som har lagt fram allra flest förslag för att minska kostnader och göra om systemen för att människor snabbare ska komma i jobb. Det är i vissa fall ganska radikala förslag som inte har lagts fram tidigare. Där finns mycket som behöver göras, och jag önskar att regeringen skulle ta tag i mycket mer av detta.

Senast i förrgår hade min partiledare Annie Lööf en presskonferens där hon presenterade ytterligare förslag för att minska kostnader men också för att människor snabbare ska komma i jobb. När människor jobbar kan det bidra till välfärden och stärka den men också göra att det ges plats för fler.

Att hjälpa människor inne i Syrien är inte ett alternativ i nuläget – inte förrän konflikten är slut och man kan börja bygga upp landet. Människor behöver kunna flytta vidare. Det är inte rimligt att Libanon, Jordanien eller Turkiet ska ta allt ansvar. Det är helt orimligt.

Anf. 8 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V):

Herr talman! Jag hade egentligen förberett ett annat anförande här i dag, men jag måste först säga att jag har jobbat med flyktingpolitiken i sex år, dygnet runt. Jag har tänkt oerhört mycket på de här sakerna.

Innan jag åkte till Lesbos i höstas tyckte jag att jag visste och verkligen förstod att det inte finns några lagliga vägar in i Europa för människor som söker skydd. Jag förstod det intellektuellt. Jag hade träffat ganska många som hade berättat för mig om resan över havet. Det gäller både dem som har klarat sig och sina familjer och dem som har berättat om den största skräcken av alla – den där stunden när man inte klarar att hålla fast längre och barnet, den älskade, brodern eller grannen glider in i vågorna. Jag hade träffat dem.

Ändå var det först just på stranden på Lesbos som jag på riktigt förstod vad det är Europa kräver av människor på flykt. Vad är det? Det är att de sätter sitt liv i pant för att få komma hit och söka asyl. Inget mindre än livet räcker för det. I och med avtalet mellan EU och Turkiet räcker nu inte ens livet som pant. När man når fram till Europa väntar just låsta läger och i många fall deportation tillbaka till Turkiet. Vad väntar där? Det är flyktingläger och kanske deportation tillbaka till krigets helvete i Syrien. Regeringen går med på detta som en del av ett andrum. Jag kan inte annat än att kalla det för ett svek.

Alla som har sett flyktingmottagandet i Grekland på nära håll förstår att det är varken värdigt, rättssäkert eller stabilt. Vi i utskottet var på plats i Grekland för några år sedan och såg det med egna ögon. Just för att mottagandeförhållandena är så usla och rättssäkerheten så låg har asylsökande i årtal inte skickats tillbaka till Grekland, så som Dublinavtalet annars föreskriver. Ändå är det just Grekland, ett land i akut ekonomisk kris och med en söndermulad stat, och Turkiet, ett land som inte accepterar icke-europeiska flyktingar, som är satta att sköta asylrätten å EU:s och Sveriges vägnar. Turkiet skickar tillbaka flyktingar till Syrien och deporterar åter-sända flyktingar från andra länder i stället för att pröva deras asylskäl.

Rapporterna från Turkiet om grova kränkningar av mänskliga rättigheter, inskränkt yttrandefrihet och ett växande förtryck av landets kurder avlöser varandra. Det här är verkligheten som döljer sig bakom avtalets städade formuleringar om rätt att söka asyl.

Det har talats mycket om naivitet det här året. Om det är något som är naivt att tro, eller låtsas som, är det att asylrätten kommer att kunna upprätthållas under sådana förhållanden som rent faktiskt finns i Grekland och Turkiet.

Att se vilka mottagandeförhållanden som erbjöds i det som då var ett registreringsläger, Moria på Lesbos, i oktober var ganska omskakande. Det

var helt uppenbart att den grekiska polisen saknade vilja, förmåga och kapacitet att behandla människor på ett värdigt sätt. Människor saknade tak över huvudet medan de väntade, och de sov på bara marken med den där lilla prassliga filten de fick när de kom upp ur vattnet. Ingen mat delades ut av de grekiska myndigheterna. Det var bara tack vare hjälp från frivilligorganisationer, stora som små, som helt basala saker ändå kunde fungera.

Då är det så fruktansvärt naivt när vi i utskottet sitter och överlägger och låtsas att det går att göra ett fint, bra och värdigt system på en sådan plats. Man kan inte släppa ned några containrar och tro att man där, medan folk sover utomhus, ska kunna pröva människors asylskäl. Det förstår vi ju allihop. Vi kan inte låtsas att det är på något annat sätt. Det är naivt. Det är oärligt.

Moria är en av de platser som man har gömt bakom ordet hotspot. Det låter som något trevligt ställe på beachen. I dag är samma plats i stället inhägnad och låst – ett fängelse. Vi kan kalla också det för någonting trevligt, men det är vad det är.

Det är också djupt naivt att tro att det går att stoppa människor som flyr för sina liv. En av människans fantastiska krafter är att hon försöker ta sig vidare, försöker bättra sitt liv och försöker få sina ungar att överleva. Det är något av det allra starkaste i människan. Inga stängsel, ingen taggtråd och inga murar i världen kan stoppa den flykten. Det kan endast fred och rättvisa.

Ändå är det inte det vi talar om utan om taggtråden, stängslen och hur vi ska stoppa människorna – när vi skulle behöva ägna all vår kraft åt freden, åt rättvisan och åt att ge människor det skydd de behöver.

När vägen mellan Turkiet och Grekland stängs öppnas andra vägar: mellan Libyen och Italien samt genom Ryssland. Med livet som pant men med ännu osäkrare utgång fortsätter resan. Det är denna verklighet som människor på flykt lever med, oavsett prat om andrum, flyktingpauser, hotspots, en-för-en och alla de andra konstiga, abstrakta orden. Det är denna verklighet det handlar om.

Herr talman! Sedan årsskiftet har allt färre människor sökt asyl i Sverige för varje månad som har gått. Om det hade varit ett tecken på att färre människor behöver skydd undan al-Asads oljefatsbomber, IS våldtäkter eller Eritreas diktatur skulle det vara underbara nyheter. Det skulle betyda att den största flyktingkatastrofen i modern tid var över.

Men vi vet alla att det inte är så. Skälet till att färre söker skydd hos oss är inte att de saknar skäl att fly, utan det är ett direkt resultat av politiska beslut som har fattats i Sverige och Europa de senaste månaderna.

Några av dem som skulle ha sökt sig hit beskjuts nu av turkiska gränsvakter när de försöker ta sig från Syrien. Några av dem som skulle ha sökt sig hit sitter inlåsta i läger på de grekiska öarna. Amnesty rapporterar att deportationerna inte alltid slutar i Turkiet. Turkiet har sedan före jul skickat tillbaka tusentals människor till det krigshärjade Syrien.

En del av dem som hade velat söka skydd i Sverige väntar på den leriga åkern i grekiska Idomeni där de förtvivlat hoppas på att gränsen ska öppnas. Andra har inte de id-papper som krävs för att ta sig förbi kontrollerna i Kastrup till sin familj – om de skulle lyckas komma så långt.

Inget av detta har hänt av sig självt. När den svenska regeringen valde att stänga gränserna och införa id-kontroller föll den första av många dominobrickor som sedan dess har stängt gränserna mellan Europas stater för dem som söker skydd undan krig och förtryck.

Samtidigt har Sverige gått med i en europeisk tävlan om att behandla människor på flykt så illa som möjligt. Att göra livet otryggt och obehagligt för människor på flykt har blivit en politisk vision som samlar både regeringen och stora delar av borgerligheten. Snart kommer den att mynna ut i förslag på riksdagens bord om tillfälliga uppehållstillstånd och om lagar som kommer att splittra familjer i årtal framöver.

De finns de som säger att vi har gjort det vi kunde. Men samtidigt som dörren smäller igen i ansiktet på människor på flykt kommer skatteflyktingarna undan. Samtidigt som de olika partierna dagligen tävlar om att göra utspel för att stänga ute, pressa och misstänkliggöra och göra människor som sökt sig hit otrygga eller fattiga ser vi att samhällets rikaste kommer undan med sin skatteflykt.

Det bedöms att 650 miljarder hålls undan i EU varje år. Det är ofattbara sju gånger så mycket som den akuta flyktingkrisen kostar EU. För Sveriges del beräknas det vara mer än 40 miljarder som hålls undan vår gemensamma välfärd. Var är era presskonferenser om det? Var är den politiska tävlingen om att sätta dit dessa fuskare och stoppa stölden av skattepengar som ska gå till välfärd?

Detta om något pressar våra system. Detta om något är ett hot mot vår välfärd. Men uppenbarligen är det enklare att tävla i att behandla utsatta människor illa och ytterligare pressa en arbetarklass som står på knä med krav på sänkta löner och högre hyror.

Herr talman! Att vilja göra Sverige till ett sämre och otryggare land borde vara en svårsåld politisk vision, men ändå är det denna dystra och sorgliga vision som regeringen presenterar. Med förslagen om tillfälliga uppehållstillstånd som huvudregel och familjesplittring kommer man att skapa den raka motsatsen till integration. Alla vet det, till och med regeringen.

Otrygghet har aldrig varit ett bra fundament att bygga sin framtid på. Men det är just otrygghet inför framtiden, splittrade familjer, sårbarhet och beroende av arbetsgivare för att få stanna som regeringen erbjuder människor som kommer till Sverige. Det är tveksamt om förslagen ens är förenliga med Europakonventionen om rätten till familj.

Förutom det uppenbara lidandet riskerar förslagen att leda till sämre etablering, sämre integration, sämre hälsa och sämre nyttjande av människors kompetens och samhällets resurser.

Det viktigaste politiska förslaget någon i denna kammare kan komma med är att regeringen drar tillbaka dessa tankar om familjesplittring och tillfälliga uppehållstillstånd.

Herr talman! Till sist: Det finns såklart en annan väg än att stänga dörren i ansiktet på människor som flyr. Alla vet det. Det är inte en oundviklig resa att göra så.

Vi måste värna asylrätten. Vi måste skapa fler lagliga vägar och inte tvinga ut människor i båtar, under lastbilar och i containrar. Vi måste se till att människor inte tvingas sätta livet som pant för att söka asyl.

Vi måste säga nej till regeringens tillfälliga lag där otrygghet och familjesplittring slår sönder människors möjlighet att börja sina liv i Sverige

på ett bra sätt. Vi måste vidga rätten till familjeåterförening i stället för att skilja familjer åt.

Vi måste ta bort flygbolagens transportörsansvar, som i dag gör det omöjligt för flyktingar att flyga till Europa för att söka asyl.

Vi måste göra det möjligt att söka asylvisum på ambassader utanför EU, och vi måste öka antalet kvotflyktingar.

Vi måste framför allt sätta press på EU i stället för att sätta press på flyktingarna. Dagens Dublinöverenskommelse fungerar inte och måste ersättas med ett system som garanterar asylrätten och fördelar ansvaret rättvist.

Avtalet mellan EU och Turkiet måste bort. Svaret kan inte vara att passivt låta stora flyktingläger växa fram i Grekland, Italien och Makedonien. Svaret kan inte heller vara att Turkiet ska agera som EU:s gränspolis i utbyte mot att vi är tysta och avstår från att kritisera de politiska förföljelserna i Turkiet.

Europa behöver en ny överenskommelse med tydliga och rättvisa principer för hur vi tillsammans fördelar de uppgifter vi behöver ta itu med. Det kräver en fördelning av ansvar för flyende på europeisk nivå. Så många europeiska länder som möjligt måste delta i en gemensam solidarisk fördelning av flyktingarna.

Men eftersom inte mycket tyder på att EU förmår att samla sig kring en sådan lösning måste vi ta andra initiativ. Ett är en koalition av villiga som är beredda att gå före och bidra till en hållbar situation. Ett annat är att FN tar ett mycket större ansvar i denna situation. Vi är beredda att låta UNHCR spela en stor roll i att fördela flyktingar i Europa, vilket faktiskt har skett tidigare.

Vi måste stärka arbetet för fred.

Vi måste se till att stärka välfärden för ett värdigt och mer flexibelt mottagande och en snabbare etablering. Vi måste se till att de som arbetar med mottagandet inte fastnar i pappershögar och byråkrati utan får möjlighet att göra sitt arbete i mottagandet. Här finns mycket att göra.

Herr talman! Det finns en annan väg i flyktingpolitiken än den som Sverige just nu väljer. Vi borde vara stolta över den trygghet och framtid som Sverige erbjuder och utveckla och förbättra den. Vi kan bygga ett Sverige som blir större och starkare. Vi har gjort det förut. Låt oss göra det igen!

Herr talman! Med detta yrkar jag till reservationerna 5 och 8 i betänkande SfU15 *Anhörig- och arbetskraftsinvandring* och reservationerna 10 och 18 i betänkande SfU14 *Migration och asylpolitik*.

Anf. 9 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Herr talman! Christina Høj Larsen talar om att sätta press på EU och sådana saker. Den enda press som Christina Høj Larsen sätter på tycks vara sedelpressen. Det verkar finnas oändligt med pengar för att både hjälpa UNHCR runt om i världen och ta emot människor i Sverige.

Faktum är att det är bland annat Christina Høj Larsens kärnväljare som drabbas hårdast av den politiken. När det finns 60–70 miljoner människor runt om i världen som flyr för sina liv förkastar man de möjligheter som finns att hjälpa dessa människor på plats. Det tycker jag är djupt beklagligt.

Det finns ingenting som säger att vi inte kan påverka Turkiet. Det vore självklart jättebra om man kunde påverka dem så att det blir bättre villkor i flyktinglägren och så att den turkiska skurkregimen kan börja behandla människor bättre.

Men hur ska man hjälpa 60–70 miljoner människor om man förespråkar den linje som Christina Höj Larsen förespråkar? Hur är det över huvud taget möjligt med hennes politik? Pengar växer inte på träd, Christina Höj Larsen.

Vad är egentligen Vänsterpartiets visioner för att vi ska kunna ta emot så många människor, eller hur många som nu önskar komma till Sverige, och bekosta det utan att slå mot människor i flyktinglägren?

Anf. 10 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik:

Herr talman! Om man inte går i armkrok med riskkapitalet och inte väljer att prioritera det hela tiden finns det lite mer pengar. Men det är såklart ganska svårt för Markus Wiechel och SD att föreställa sig eftersom de har valt sida. De tycker att det är fullt rimligt att våra skattepengar går till vinster i välfärden och att det är de rikaste, eliten, som alltid prioriteras när de ska välja.

Johanna Jönsson förklarade på ett ganska föredömligt sätt varför man inte kan hjälpa på plats i Syrien. Kanske några av er har sett en liten film som just nu finns på Youtube. Den handlar om vad man ska göra om människor är fångade i ett brinnande hus. Markus Wiechel föreslår – vad vet jag – att vi skickar lite hinkar med vatten in där. Jag föreslår att vi ser till att de kommer ut. Det är skillnaden mellan Vänsterpartiet och SD.

En annan skillnad är att vi inte ställer oss på elitens sida när vi ska fördela pengarna. Vi ställer oss på arbetarklassens sida. Människor i arbetarklassen är födda både i Kiruna och i Kigali. Vi sparkar inte på någon på grund av var de är födda.

Vi har tidigare diskuterat integrationspolitiken. Där har Sverigedemokraterna ärligt talat inga förslag. Era förslag handlar om att människor inte ska finnas här. Det är om något en väldigt naiv politik.

Anf. 11 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Herr talman! Den politik vi förespråkar i integrationsfrågorna fungerade bra i Sverige en gång i tiden. När vi slapp de stora integrationsutmaningarna, som man så fint kallar det, rådde en sverigedemokratisk integrationspolitik i Sverige. Det är den vi vill anpassa till nu igen.

Christina Höj Larsen slår väldigt hårt mot det som möjliggör ett effektivt biståndssystem och att vi kan lägga pengar på till exempel förbättrade möjligheter i flyktingläger. Det handlar om företagande och entreprenörskap, sådant som krävs för att vi ska klara av detta.

I flyktinglägren räcker det inte med att ge en hink med vatten. Det är inte det jag säger. Men med Vänsterpartiets och även regeringens politik är det ungefär det man har råd med till slut. När man tar alltmer pengar därifrån kan man inte ha råd med särskilt mycket mer.

Sverigedemokraterna har riksdagens mest generösa biståndsbudget för detta område. Det möjliggör att vi ska kunna erbjuda flyktingar i närområdet skydd och att de ska kunna få utbildning så att man inte får förlorade generationer utan att de ska ha någon form av framtidshopp.

Det är Sverigedemokraternas politik som möjliggör det därför att vi har de pengarna. Det har inte Vänsterpartiet. Christina Höj Larsen kan fortsätta att retoriskt framstå som att man står på de svagas sida. Men i slutändan existerar inte den sedelpress Christina Höj Larsen vill ha.

Anf. 12 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik:

Herr talman! Vi ser det ganska tydligt. Sverigedemokraterna försummar aldrig en chans att sparka på de svagaste. Men när det kommer till allvarliga frågor som att det saknas 40 miljarder i vår kassa till välfärd rycker Markus Wiechel lite axlarna och säger: Det är inga problem, det är klart att eliten ska få göra det.

Det är det parti som Sverigedemokraterna egentligen är. Det är elitens parti. Det är inte ett dugg förvånande. Ni har gjort det gång på gång. Ni backar upp en ekonomisk politik som hela tiden gynnar de rikaste och struntar i dem som ni pratar om hela tiden. Så är det.

Vi kämpar, när vi förhandlar om budgeten, för att få så mycket pengar som möjligt till biståndet. Som vi i går hörde från FN:s kommissionär är det helt nödvändigt att vi där det går ser till att hjälpa FN på plats. Men vi ska samtidigt inte låtsas som att människor kan stanna i brinnande hus och stå och säga till dem: Var så god, här är en liten hink med vatten. Det är vad du säger. Det är vad du sa till Johanna Jönsson, och det är vad du svarar. Det är helt orimliga svar.

Vi måste både hjälpa där det går och se till att vår dörr är öppen. Där är det en helt annan ekonomisk politik än den du företräder som behövs. Det är en ekonomisk politik som omfördelar och ser till att de rikaste inte kan fly sitt ansvar i vår välfärd. Den politiken företräder jag. Du kan fortsätta att företräda de rikaste.

Anf. 13 EMMA CARLSSON LÖFDAHL (L):

Herr talman! Jag vet inte hur fredagskvällen ser ut hemma hos er. Men jag tror att ganska många har det ganska likt som vi har det hemma i vår familj. Efter jobbveckan kommer man hem efter att på vägen hem ha handlat helgmaten i närmaste storköp. Man slänger in en maskin tvätt – det har blivit en del efter veckan – och man börjar förbereda kvällens middag.

Det är faktiskt fredagskväll, så lite extra god mat vill vi ha. Det blir läsk till barnen och kanske till och med ett glas gott vin till oss vuxna. Sedan är det dags för fredagsmys i tv-soffan. Det visas någon familjeunderhållning på tv. Vi tittar lite på det, lyssnar lite slött, pratar och umgås. Vi tuggar i oss lite godis och diskuterar hur veckan har varit. På soffbordet brinner ljusen idylliskt, och vi har det ganska bra.

Sedan är det nyheter på tv. Det stör hela vår fredagsidyll. Tv-apparaten fyller mitt vardagsrum med krig, konflikter, bomber, människor på flykt, massgravar, svält och döende människor. Usch, det är så otäckt! Jag vill inte ha in det i mitt vardagsrum, för vi har fredagsmys. Jag vill vara i fred.

Men så här är verkligheten för många av våra medmänniskor. De lever i det här ständigt. De har varken ett hem, mat på bordet eller några ljus som brinner idylliskt på soffbordet.

Många familjer är splittrade. En del av familjemedlemmarna är döda, och andra medlemmar vet de inte ens var de befinner sig eller om de lever. Och de har definitivt inte fredagsmys i tv-soffan medan maskinen centrifugerar tvätten.

Det här är så jättesvårt att ta in att vi värjer oss så långt vi kan. Men vi kan inte blunda för verkligheten. Vi måste se till att göra så gott vi kan och hjälpa dessa människor som är på flykt. Och jag är helt säker på att det inte är någon människa som flyr från sitt hem, sin familj, trygghet, arbete, vänner och släkt för nöjes skull. De har inget alternativ – de flyr för sina liv.

För oss liberaler är det självklart att vi ska värna asylrätten. Vi har en medmänsklig skyldighet att hjälpa dessa människor som söker skydd, bland annat i vårt land. Samtidigt måste vi jobba för ett bra mottagande och en fungerande integration.

Ordet asyl betyder fristad. En person söker en fristad i ett annat land än sitt hemland. En flykting är en person som befinner sig i ett annat land än det som hen är medborgare i därför att hen känner välgrundad fruktan för förföljelse på grund av ras, nationalitet, religiös eller politisk uppfattning, kön, sexuell läggning eller annan tillhörighet till en viss samhällsgrupp och inte kan – eller på grund av sin fruktan inte vill – söka skydd i sitt hemland.

Vi liberaler anser också att hbt-personer, alltså homo-, bi- och transsexuella, som söker asyl i Sverige inte ska nekas det för att de har varit tvungna att på grund av fruktan dölja sin sexualitet i hemlandet. Därför säger vi att vi behöver ett tydligare hbt-perspektiv inom flyktingpolitiken.

Detta gäller också den europeiska asylpolitiken, som måste ha ett tydligt hbt-perspektiv så att alla EU-länder har möjlighet att ge en fristad åt den som förföljs eller känner denna välgrundade fruktan för förföljelse på grund av sexuell läggning, kön eller könsuttryck.

Inom EU måste vi ha en liberal och solidarisk flyktingpolitik. Vi vet alla att fördelningen av flyktingarna inom EU är väldigt ojämn. Medlemsstaterna måste i större utsträckning dela på ansvaret för dem som söker sig till EU. EU:s gemensamma flyktingpolitik måste bygga på att vi har ett gemensamt ansvar.

Sedan motionstiden för de motioner som vi debatterar i dag, vilka vi skrev i höstas när riksdagen hade öppnat, har det hänt väldigt mycket inom det här området. Men vi har mer kvar att göra, och vi står fortfarande fast vid våra liberala förslag.

När man diskuterar migrationspolitiken är det, som vi tidigare hört, lätt att halka in på integrationspolitik, för de här områdena går tätt in i varandra. Det är en helt annan debatt, och den ska vi inte ta i kammaren just nu. Men, herr talman, jag hoppas ändå att de människor som nu är på flykt och kommer att söka och få asyl i Sverige sedan kan känna trygghet och kan bygga sig ett nytt hem här och även kan få krypa upp i tv-soffan och ha fredagsmys medan tvättmaskinen centrifugerar veckans tvätt.

Bland de betänkanden som vi har uppe till debatt i dag finns även betänkandet om anhörig- och arbetskraftsinvandring.

Sverige är en del av Europa och världen, och det ska vi vara. För att kunna möta efterfrågan på kompetent arbetskraft till våra företag måste det finnas en fungerande arbetskraftsinvandring. Vi och övriga allianspartier tycker att det är av största vikt att arbetskraftsinvandringsreformen vårdas utifrån sitt ursprungliga syfte, det vill säga att arbetsgivare ska kunna rekrytera och anställa från hela världen utifrån sina behov och att människor ska ha möjlighet att skapa bättre förutsättningar samtidigt som de bidrar till den gemensamma välfärden.

Herr talman! Jag står bakom Liberalernas alla reservationer, men för tids vinnande, som andra sagt, yrkar jag bifall bara till våra reservationer 5, 19 och 22 i betänkande SfU14 *Migration och asylpolitik* och reservation 15 i betänkande SfU15 *Anhörig- och arbetskraftsinvandring*.
(Applåder)

Anf. 14 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Herr talman! Liberalerna talar sig varma för fler lagliga vägar in till Sverige och Europa. Samtidigt röstade man för införandet av transportörsansvaret för tåg- och bussbolag och rederier förra året. Jag skulle vilja höra lite om det är så att Liberalerna inte tror på sin egen politik eller hur det här rimmar med det man har gått ut med.

Anf. 15 EMMA CARLSSON LÖFDAHL (L) replik:

Herr talman! Vi skulle vilja att vem som helst skulle få komma till Sverige och bosätta sig här hur som helst. Vi skulle önska att vi kunde ha öppna gränser i hela världen så att alla skulle kunna förflytta sig fritt oavsett var man är född. Men som världen ser ut i dag fungerar det inte, och det vet vi också.

Vi vill ha fler lagliga vägar in i Sverige. Vi har varit med och påverkat så att vi har höjt antalet som har möjlighet att komma hit på lagliga vägar. Vi skulle önska att de blev fler. Samtidigt stod vi i en situation med stora problem. Vi hade inte full kontroll på vilka som kom in i landet.

Vi fick göra en avvägning och fundera: Ska vi bete oss på det här sättet, ska vi göra på det här sättet? Och det är det politik handlar om: Det är inte svart eller vitt.

Vi landade i att vi skulle ställa upp på det här. Jag har sagt det tidigare, och jag säger det igen, att jag inte vet om vi gjorde rätt. Jag är inte säker på att någon i den här kammaren vet om det var rätt beslut, men det var det beslut som kändes bäst då. Det var det vi tog, och det är det vi står för nu.

Anf. 16 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Herr talman! Det var ärligt, och det uppskattar jag.

Liberalerna har faktiskt i ett antal riksdagsmotioner föreslagit flera lagliga vägar på olika sätt och vis. Samtidigt som man har förespråkat transportörsansvaret har man aktivt föreslagit fler lagliga vägar. Det där hänger inte ihop. När man diskuterar de här frågorna, som är rätt viktiga, är det inte svart eller vitt, och man måste se verkligheten som den är. Men det här tycker jag rimmar lite illa med en sådan sak.

Vi har nu hört hur bland annat Emma Larsson i talarstolen har talat sig varm för arbetskraftsinvandring. Sverige har i alla tider tagit emot arbetskraft från andra delar av världen när det har funnits ett sådant behov. Och Sverige har implementerat EU:s blåkortsdirektiv på ett väldigt liberalt sätt, kan man väl kalla det. Det är också lite märkligt, för allt det här är ju inte svart eller vitt. Om det är ett företag som behöver arbetskraft och den formen av arbetskraft finns i Sverige, är det då inte bättre att erbjuda arbeten till svenska arbetslösa än att ta hit andra och på så sätt försätta människor i Sverige i en utsatt situation?

Anf. 17 EMMA CARLSSON LÖFDAHL (L) replik:

Herr talman! Jag heter Emma Carlsson Löfdahl, Markus Wiechel. Det var inte Emma Larsson som stod i talarstolen. Mig veterligen sitter ingen Emma Larsson i riksdagen.

I fråga om fler lagliga vägar har vi som jag sa varit med och påverkat så att antalet kvotflyktingar som kan komma hit har höjts. Det är en bra början, men jag önskar att vi ska jobba vidare och komma med fler konkreta förslag.

När det gäller arbetskraftsinvandring till Sverige känner jag igen den retoriken från Sverigedemokraterna: Varför ska vi ta hit utlänningar som stjäla svenskarnas jobb?

Jag brukar fundera på en sak. Om du är född i Sverige, har svenska som modersmål och har gått igenom den svenska skolan, hur kan då en utlänning komma och stjäla ditt jobb? Varför tar du det inte själv eftersom du är på plats först?

Det fungerar inte riktigt på det sättet att någon kan stjäla någon annans jobb. Om företag inte får tag i den spetskompetens de behöver – jag önskar självklart att vi skulle ha den i Sverige, men den kanske inte finns – måste de ha möjlighet att rekrytera från övriga Europa eller övriga världen för att kunna växa och expandera. Det är jättebra att vi har den möjligheten.

Anf. 18 ARON MODIG (KD):

Herr talman! Precis som när socialförsäkringsutskottet i december debatterade utgiftsområde 8 i budgetpropositionen blir debatten lite märklig i dag. Det beror på att omvärldsläget som bekant har förändrats radikalt sedan den allmänna motionstiden löpte ut i början av oktober.

Det var då, för sex månader sedan, som de motioner som ingår i betänkandena SfU11 *Medborgarskap*, SfU14 *Migration och asylpolitik* och SfU15 *Anhörig- och arbetskraftsinvandring* skrevs och lämnades in. Det är därför av naturliga skäl nödvändigt att utöver texterna i de ursprungliga motionerna också förhålla sig till det som hänt under det senaste halvåret.

Låt mig börja med att kommentera omvärldsläget. Vi vet alla att det pågår en humanitär kris i världen. Krig, förtryck, islamistiska terrorgrupper och förföljelse av etniska och religiösa grupper gör så att miljontals människor är på flykt. Samtidigt söker sig många andra, av fullt förståeliga skäl, bort från fattigdom och misär och mot vad man hoppas ska bli en nystart.

I detta läge ska vi vara stolta över att Sverige under lång tid har tagit ett mycket stort ansvar. Under förra året tog vi ett större ansvar än något annat land i västvärlden.

Vi ska också vara stolta över den våg av medmänsklighet som, inte minst under hösten när situationen var som allra mest ansträngd här i Sverige, svepte över landet. Socialsekreterare, migrationshandläggare, poliser, pastorer, präster, imamer, frivilliga – det var många som visade starkt engagemang för att hjälpa de medmänniskor som befann sig i en svår situation. Utan de frivilligas och det civila samhällets insatser har jag mycket svårt att se att Sverige skulle ha klarat situationen under hösten så bra som vi ändå gjorde. Det fyller oss kristdemokrater med tillförsikt och stärker vår tro på människans inneboende förmåga att göra gott och att i allmänhet bidra till ett gott samhälle.

Mot slutet av hösten tvingades vi ändå konstatera att ansträngningarna blev oss övermäktiga. Det handlade delvis om vår kapacitet att rent praktiskt ta emot asylansökningar, men även om vår tillgång till boendeplatser, socialtjänsternas arbetsbelastning och att Migrationsverkets handläggningstider hade blivit ohanterligt långa.

Framåt handlar det också om stora utmaningar kopplade till bland annat arbets- och bostadsmarknaderna och välfärdens dimensionering som följer av den stora migrationen. Sammantaget kan sägas att vi i dag står inför utmaningar som vi ännu inte kan bedöma konsekvenserna av fullt ut.

Läget har förändrats sedan de aktuella motionerna lämnades in.

Herr talman! Sedan oktober har tillfälliga inre gränskontroller införts av Sverige men också av flera andra Schengenländer. Sedan dess har id-kontroller införts vid transporter med buss, tåg eller passagerarfartyg till Sverige från annan stat. Sedan dess har regeringen annonserat en tillfällig lag om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige, med syfte att anpassa de svenska asylreglerna till EU:s minimivå. Sedan dess har också EU slutit en uppgörelse med Turkiet med syfte att stoppa människosmugglingen över Medelhavet och återta kontrollen över unionens yttre gräns.

Från Kristdemokraternas sida har vi ställt oss bakom införandet av de inre gränskontrollerna, och vi instämmer i att regeringen vid allvarliga hot mot den allmänna ordningen och inre säkerheten i landet bör ha möjlighet att införa id-kontroller. Vi har också sagt att vi instämmer i inriktningen på de förslag som regeringen lagt fram i övrigt, bland annat bestämmelser om att i normalfallet ge ut temporära uppehållstillstånd i stället för permanenta.

Även om det inte har varit enkelt har vi också genom EU-nämnden gett vårt stöd till regeringens linje i fråga om uppgörelsen mellan EU och Turkiet.

Allt detta ligger som grund när vi i dag behandlar motionerna från i höstas. I de tre motionsbetänkandena har Kristdemokraterna totalt 17 reservationer. Jag kommer inte att gå in på dem alla utan i stället göra några nedslag.

Herr talman! Kristdemokraternas utgångspunkt är att värna asylrätten. Sverige har ett moraliskt ansvar för att hjälpa våra medmänniskor i nöd. Vi vill också värna öppenheten och den fria rörligheten inom EU. Det är dock ett faktum att dessa värden sätts på hårda prov i ett läge då de gemensamma principerna för den reglerade migrationen inom EU har satts ur spel eller åtminstone förändrats kraftigt. Det innebär att flera av de förutsättningar som den svenska asylpolitiken bygger på helt enkelt inte gäller i dag. Så kan det inte fortsätta.

Kristdemokraterna menar att Sverige bör driva på inom EU i fråga om skärpta krav och införande av sanktioner mot de länder som inte lever upp till sina åtaganden inom flyktingpolitiken. Det kan handla om sanktioner i form av frysta utbetalningar och bidrag till de länder som bryter mot EU:s gemensamt beslutade regler inom asyl- och flyktingområdet. Alla medlemsstater måste hålla vad som överenskommits och kunna erbjuda flyktingar en human och rättvis behandling.

Om detta handlar reservation 11 i betänkandet SfU14, och till den vill jag yrka bifall.

Inom just SfU14 vill jag belysa två ytterligare reservationer. Vad gäller reservation 16 om Dublinförordningen och EU tvingas vi konstatera att Dublinförordningen sedan i höstas har brutit i avseendet att vissa länder släpper igenom flyktingar och migranter utan att registrera dem som asylsökande. På så sätt kan de ta sig vidare i EU och söka asyl i valfritt land. Men det är inte så det är tänkt att fungera. Därför finns det ett behov av ett fungerande kvotfördelningsystem i Europa, så att alla länder i EU är med och bidrar.

Vad gäller reservation 37 om verkställighet av avvisnings- och utvisningsbeslut vet vi att Sverige har fått kritik från såväl FN:s tortyrkommitté som Europarådets kommitté mot tortyr för att asylsökande placeras i häkten. Vid vissa tillfällen används häktesplacering som substitut till förvarsplacering, på grund av bristen på förvarsplatser. Det är därför viktigt att antalet förvarsplatser utökas så att häktesplaceringar inte ska behöva användas lika ofta. Vi vet också att detta behov kommer att bli avsevärt större de kommande åren, då antalet avvisnings- och utvisningsärenden kan förväntas öka kraftigt.

Herr talman! När det gäller betänkandet SfU15 *Anhörig- och arbetskraftsinvandring* skulle jag vilja fokusera på reservationerna 14 och 15, som i olika avseenden berör möjligheterna till arbetskraftsinvandring.

Även om väldigt många människor har kommit till Sverige som asylsökande under de senaste åren saknas arbetskraft inom flera för Sverige viktiga yrkesgrupper. Det beror på att en relativt liten andel av de nyanlända har den utbildningsnivå och de kvalifikationer som krävs för att ta de jobb som finns.

En konsekvens av detta är att Sveriges arbetslöshet visserligen har minskat under det senaste året, men tudelningen av arbetsmarknaden blir samtidigt allt tydligare. Det är väldigt svårt för personer med låga kvalifikationer att få fotfäste på arbetsmarknaden, medan det råder mycket stor brist på vissa yrkesgrupper med hög utbildning.

Detta innebär delvis att svensk arbetsmarknad behöver fler enklare jobb med lägre ingångslöner. Men det betyder också att arbetskraftsinvandringen till Sverige är absolut central för att vår ekonomi ska utvecklas starkt också framöver.

Det behövs fler vägar in för den som vill komma till Sverige för att arbeta. Kristdemokraterna vill exempelvis att utländska studenter i Sverige ska ges möjlighet att stanna minst sex månader efter avslutade studier för att söka arbete eller starta företag.

Samtidigt bör arbetskraftsinvandringsreformen vårdas utifrån sitt grundsyfte. Det handlar om att arbetsgivare ska kunna rekrytera anställda från hela världen utifrån behov och att människor ska tillåtas skapa bättre förutsättningar för sig själva, samtidigt som de bidrar till det gemensamma.

Jag vill därför yrka bifall till reservationerna 14 och 15 i betänkandet SfU15.

Herr talman! När det sedan gäller betänkandet SfU11 *Medborgarskap* vill jag fokusera på reservation 3.

Ett svenskt medborgarskap är inte vad som helst. Det innebär många rättigheter, men också skyldigheter. Bland rättigheterna kan nämnas den erhållna rösträtten i riksdagsval. Men medborgarskapet innebär även en rätt att söka vissa typer av tjänster inom polis, domstol och militär, en ovillkorlig rätt att vistas i landet samt möjlighet att få konsulär hjälp vid

problem i utlandet. Med medborgarskapet blir medborgaren också en del av något gemensamt med starkt känsla av delaktighet, samhörighet och identitet.

Herr talman! Samtidigt är det viktigt att betona att medborgarskapet också medför skyldigheter. Det handlar om att ta ansvar för samhället genom att bidra för att främja det gemensamma bästa.

Det handlar om att följa lagarna. Och det handlar om att ta ansvar för samhällets styrning genom att delta i de demokratiska valen.

Kristdemokraterna tycker att medborgarskapets betydelse bör uppvärderas. Bland annat vill vi göra detta genom att införa krav på att den som ansöker om medborgarskap ska genomgå undervisning i samhällsorientering och få kunskap om det svenska samhället. På så sätt kan också de nya medborgarna bättre – och på ett aktivt sätt – utöva såväl sina medborgerliga rättigheter som skyldigheter.

I enlighet med detta vill jag yrka bifall till reservation 3 i betänkandet Sfu11.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag klargöra att vi kristdemokrater naturligtvis står bakom alla våra reservationer i de tre betänkanden som vi behandlar i dag. Men för tids vinnande avstår vi från att yrka bifall till dem här i kammaren.

(Applåder)

Anf. 19 CARINA OHLSSON (S):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandena *Migration och asylpolitik, Anhörig- och arbetskraftsinvandring* och *Medborgarskap* samt avslag på samtliga reservationer.

Den rådande flyktingsituationen, då 60 miljoner människor är på flykt, är den värsta och svåraste sedan andra världskriget, som många av debattörerna har tagit upp här. Oerhört många människor engagerar sig på flera plan i samhället. Svenska myndigheter samarbetar på nationell, regional och lokal nivå, och det finns ett utbrett frivilligarbete för att ta hand om flyktingar som har kommit till Sverige. Jag kan ta min egen fotbollsklubb, LFK, som till exempel har aktiviteter på eftermiddagarna för ensamkommande flickor och pojkar. Detta är ju också ett sätt att främja integrationen och mötet mellan människor, både vuxna och barn.

Kommuner, landsting, skola och polis samarbetar lokalt och regionalt för att ta emot asylsökande. Statliga myndigheter och länsstyrelserna arbetar för att stödja och underlätta samverkan mellan kommuner och berörda myndigheter.

Herr talman! Fler personer än någonsin tidigare söker och har sökt asyl i Sverige under de senaste åren. Förra året kom det 163 000 asylsökande, varav 114 000 under de fyra sista månaderna på året. Av dessa var ca 70 000 barn, varav 36 000 var ensamkommande barn. Under årets sista fyra månader kom det 26 000 ensamkommande barn. Om man räknar om detta till skolklasser blir det ca 1 000 nya skolklasser.

Jag har diskuterat den rådande situationen lokalt, i Sverige, i Europa och i EU. I det sammanhanget kan vi känna oss stolta, dels för att vi har tagit emot så många, dels för att barnen får möjlighet till skolgång och bli inkluderade i välfärdssamhället.

När man tar upp detta med politiker från andra länder blir de förvånade och imponerade. En del säger till och med att det inte är så man ska hantera

asylsökande. En del tycker att man inte ska ta emot så många och inte heller inkludera dem i samhället som vi har gjort.

Här borde många i EU-länderna och Europa tänka till och inte enbart låta sig imponeras utan säga att vi gemensamt ska dela på ansvaret solidariskt för att ta emot flyktingar som har flytt hit från krig och konflikt.

Fördelningen av asylsökande mellan EU-länderna har varit och är mycket ojämn, och regeringen har verkat för ökad solidaritet inom EU genom att driva frågan om ett välfungerande europeiskt asylsystem där alla medlemsstater lever upp till den gemensamma lagstiftningen och där asylsökande tas emot och får sin ansökan prövad på ett likvärdigt sätt. Regeringen har varit starkt pådrivande för att samtliga medlemsstater ska ge skydd åt fler genom vidarebosättning. Trots att beslut har fattats händer det tyvärr inte så mycket. Om vi gemensamt delade på ansvaret skulle det inte innebära så stora åtaganden för något av Europas eller EU:s länder.

När vi under hösten såg det ökande antalet asylsökande som kom till Sverige slöts en överenskommelse med allianspartierna. Men när man nu hör på debatten känns det svårt att kalla dem allianspartier, eftersom de skiljer sig väldigt mycket åt i den här frågan. Den överenskommelse som slöts i början av hösten var mellan regeringspartierna och allianspartierna.

Ett av förslagen var att tillsätta en utredning som ska analysera förutsättningarna för att skapa lagliga vägar för att söka asyl i EU, något som vi skulle önska redan var den rådande situationen. I stället har hundratals både barn och vuxna riskerat och mist livet och också drunknat på sin väg över Medelhavet. Okänsliga människosmugglare har på det sättet låtit oskyldiga dö för att tjäna pengar på andra människors önskan att undslippa krig. Människosmugglarna försöker ju inte att rädda liv, utan de lurar faktiskt människor in i döden.

Situationen när det gäller fördelning av flyktingar är densamma både inom EU och inom Sverige. I Sverige måste ansvaret för mottagandet av nyanlända fördelas mellan kommuner. I dag är mottagandet otillräckligt och ojämnt fördelat. Lagen som trädde i kraft den 1 mars förväntas leda till att väntetiderna kortas och att fler nyanlända kan tas emot för bosättning i kommunerna genom anvisning i stället för att de bosätter sig på egen hand. Lagen innebär ingen ändring av den nyanländes möjlighet att ordna sitt eget boende.

Herr talman! Fördelningen av anvisningar baseras på kommunernas arbetsmarknadsförutsättningar, befolkningsstorlek, sammantagna mottagande av nyanlända och ensamkommande barn samt omfattningen av asylsökande som vistas i kommunen. Kommuner som har en god arbetsmarknad, stor befolkning, lågt mottagande och förhållandevis få asylsökande kommer med den föreslagna lagen att få ta emot fler nyanlända än kommuner med sämre förutsättningar. Det innebär att fler nyanlända kommer att komma till kommuner där det finns goda etableringsförutsättningar.

Den föreslagna lagen omfattar i första hand nyanlända som vistas vid Migrationsverkets anläggningsboenden och kvotflyktingar. Detta innebär att nyanlända som har bosatt sig på egen hand kommer att omfattas av anvisningar först när kommunerna bedöms ha förutsättningar för detta.

Herr talman! I Sverige pågår det ett omfattande utvecklingsarbete som syftar till ett hållbart mottagande av nyanlända i hela landet och en snabbare etablering i arbets- och samhällslivet. Regeringen har tillsammans med Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna enats

om ett flertal insatser, som jag nämnde tidigare, bland annat om att det ska ges svenskundervisning och obligatorisk samhällsorientering under asyltiden samt att verksamheter som främjar kontakter med och deltagande i samhällslivet ska förstärkas. Vi vet också att det nu genomförs på många ställen, till exempel genom studieförbund eller andra frivilliga organisationer.

En särskild utredare har i uppdrag att föreslå åtgärder för att skapa ett sammanhållet system för mottagande och bosättning av asylsökande och nyanlända. Utredaren ska bland annat analysera hur insatser som stöder en framtida etablering i samhälls- och arbetslivet, till exempel språkutbildning, kan komma in i asylmottagandet.

Herr talman! När det gäller arbetskraftsinvandring, som är ett av de ärenden dagens debatt gäller och som flera varit inne på, är det så att regeringen gett en särskild utredare i uppdrag att undersöka i vilken omfattning arbetskraftsinvandrare utnyttjas på den svenska arbetsmarknaden. Utredaren ska bland annat överväga krav på att anställningsavtal inlämnas i samband med ansökan om arbetstillstånd, begränsningar i arbetsgivarens möjligheter att försämla anställningsvillkoren efter att arbetstillstånd har beviljats, utökade sanktioner mot arbetsgivare samt utökade kontroller av arbetsgivare. Detta har vi hört några debattörer ta upp.

Utredaren ska lämna nödvändiga författningsförslag för de åtgärder som föreslås, och uppdraget ska redovisas i september i år. Det är oerhört viktigt att de som erbjuds anställning omfattas av det skydd som andra anställda har, till exempel svenska kollektivavtal och praxis inom olika branscher.

Flera av debattörerna har tagit upp den rådande situationen för dem som flyr krig och konflikt. Här tycker jag att man inte ska komma med anklagelser om att det blir känslolag, för det är väl helt naturligt. Om vi ser att människor flyr från krig och riskerar sina liv vore det väl konstigt om vi inte skulle bry oss om det och tycka att det är oerhört svårt för de människor som drabbas.

Detta står dock på intet sätt i motsättning till att använda sig av hjärnan och komma med bra förslag, utan det är en kombination. Man ska kunna ha medkännande med de människor som flyr krig och komma med konkreta förslag. Där ser jag absolut ingen motsättning. Man ska kunna använda sig av både hjärta och hjärna när det handlar om människor som flyr krig och konflikt och riskerar livet för att komma iväg och rädda sina egna barn och sin egen familj.

Jag tycker att diskussionen i mycket ska handla om hur vi på bästa möjliga sätt ska kunna påverka andra länder att ta större ansvar, åstadkomma bra förslag i vårt eget land nationellt, lokalt och regionalt och ge förutsättningar för alla att göra sitt yttersta för att möta de människor som flyr från krig och konflikt.

(Applåder)

Anf. 20 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Herr talman! Carina Ohlsson nämner känslolag. Självklart är det allvarliga saker som sker runt om. Jag är den första att säga att jag känner för de människor som flyr krig och har det svårt. Det är just därför jag har valt att engagera mig för att de ska få bättre möjligheter att leva ett drägligt

liv. Men det innebär inte att man kan bortse från fakta, det vill säga de ekonomiska resurser vi har.

Jag tänkte beröra något annat. Det mest grundläggande man kan förvänta sig av en regering är att den följer fattade beslut. Med tanke på den politik som Sverige länge fört, där väldigt många människor välkomnats in i Sverige, var det glädjande att höra att regeringen aviserade att 80 000 asylsökande skulle utvisas från Sverige de kommande åren. Men faktum är att polisen under föregående år lyckades verkställa endast drygt 2 600 utvisningsbeslut. 7 500 asylsökande åkte hem frivilligt. Det här är en väldigt liten andel av dessa 80 000.

Jag tycker att det nu borde vara självklart för regeringen att fokusera på att verkställa utvisningsbeslut och lägga mer resurser på det. Min fråga till Carina Ohlsson är hur regeringen avser att verkställa dessa beslut.

Anf. 21 CARINA OHLSSON (S) replik:

Herr talman! Det är en missuppfattning att det aviserats att 80 000 ska utvisas. Asylrätten prövas naturligtvis individuellt. Det var väl en matematisk övning. Det kom ungefär 163 000 under föregående år, och eftersom ca 50–60 procent brukar få stanna *kan* det bli 80 000 som ska utvisas.

Man ska såklart inte bortse från fakta. Efter att asylrätten prövats ska vi naturligtvis från landet Sveriges sida göra allt som är möjligt för att utvisa dem som inte har rätt att stanna kvar. Det kommer att läggas mycket resurser på det, troligtvis också mer resurser. Det som gör att man kan upprätthålla asylsystemet är att de som har rätt att stanna får stanna medan de som inte har rätt att stanna utvisas. Men det är inte alltid enkelt med verkställigheten. Jag håller med om att det kan finnas svårigheter.

Anf. 22 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Herr talman! Om det skulle vara så att man faktiskt försökte upprätthålla de regler man satt upp vore det glädjande. Men faktum är att anslagen för avvisningar och återvändande inte har höjts av regeringen. Man lägger inte mer pengar på det här.

Som jag tidigare nämnde är det väldigt få som åker härifrån. Är det då inte läge för regeringen att komma med tydliga förslag för att göra det mindre attraktivt för människor att gömma sig i Sverige? Det borde vara ganska enkelt att ändra förutsättningarna, så att det inte lönar sig att vara kvar här. Det är dessutom grymt om människor luras med goda förutsättningar att vara kvar, som i dag, och sedan om flera år tvingas återvända. Varför inte bara direkt höja anslagen, lägga mer resurser på att avvisa personer som inte ska vara här, öka möjligheten till förvar och framför allt förändra förutsättningarna så att det inte lönar sig att vara kvar?

Anf. 23 CARINA OHLSSON (S) replik:

Herr talman! Som flera tidigare talare påpekat är detta ingen budgetdebatt. Debatten om anslagen kommer vi naturligtvis att ha framöver.

Markus Wiechel verkar anse att vi nästan uppmuntrar människor att gömma sig. Där har jag inte samma uppfattning. Denna typ av ”faktaupplysning” från Markus Wiechel stämmer inte överens med mitt sätt att se på saken. Det är väl snarare så att man har uppmärksammat den här situationen och till och med försvårat för dem som inte fått rätt att stanna. Här överensstämmer alltså inte våra synpunkter med varandra.

Anf. 24 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik:

Herr talman! Carina Ohlsson är inte bara talesperson utan även ordförande för S-kvinnor.

En del av den lagstiftning som snart kommer att landa på riksdagens bord handlar om att väldigt kraftigt begränsa rätten till familjeåterförening. Det är de facto en lagstiftning som kommer att splittra familjer i årtal.

Jag har många gånger sett och hört Carina Ohlsson argumentera för att kvinnor och barn hör till de mest utsatta i krig och konflikter, och det gör de också. Vi vet att de är de allra mest utsatta när de är på väg, i Turkiet eller i flyktinglägren. Vi vet också att det också är just mannen i familjen som tar sig över eftersom man inte vill att ungarna ska drunkna.

Den lagstiftning som nu kommer på plats innebär att familjerna inte kommer att kunna återförenas, och jag undrar hur Carina Ohlsson ser på det som ordförande för S-kvinnor. Hur kan hon ställa sig bakom en lagstiftning som splittrar familjer på det här sättet?

Anf. 25 CARINA OHLSSON (S) replik:

Herr talman! Först vill jag säga att jag har en önskan om någonting som jag i alla mina roller jobbar det allra mesta jag kan för, och det är att vi ska leva i en jämställd värld där det ska råda likvärdiga situationer för kvinnor och män liksom för vuxna och barn.

Tyvärr ser inte världen ut på det sättet – inte när man flyr krig och konflikt, inte i de flyktingläger som finns och inte heller på vägen när man flyr. Vi vet att många kvinnor och barn utsätts för våld. Exempelvis förekommer våldtäkter i krig som en militär handling. Vi vet också att terrorister medvetet utsätter kvinnor. Det här måste vi självklart jobba emot.

Vi känner till den situationen, och det är precis som Christina Höj Larsen säger. Så har även jag pläderat för att vi måste ha ett genusperspektiv och se till kvinnors och barns situation på alla de här områdena när man flyr, i krig och konflikt och också i migrationspolitiken. Jag tycker att frågan har lyfts upp på senare tid men definitivt inte fullt ut.

När det handlar om de förslag som regeringen har aviserat får Christina Höj Larsen följa det. Det kommer att presenteras senare i dag. Det är inte fullt ut så bra som man kanske skulle önska för att det ska vara fullt jämställt, och det kommer vi naturligtvis att följa på alla plan. Men det handlar också om flyktingpolitiken inom EU. Det handlar också om att samarbeta med UNHCR på ett bra sätt så att även de har mer av ett genusperspektiv än tidigare.

Anf. 26 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik:

Herr talman! Vi står inte här för att vi har olika önskningar, utan vi står här för att försöka genomföra politik. Carina Ohlsson är inte bara ordförande i S-kvinnor utan står även här och pratar om Socialdemokraternas migrationspolitik.

Faktum är att det kommer att lagstiftas om att familjer inte får leva tillsammans. Det är det jag frågar om: Hur ställer Carina Ohlsson sig till det?

Vi hörde också tidigare Carina Ohlssons anförande om hur förfärligt det är med flyktingsmuggling, och jag kan verkligen bara hålla med. Men det finns ett alternativ till det, och det är att vrida makten ur händerna på

flyktingsmugglarna genom att se till att det finns lagliga vägar för människor att ta sig till Europa. Det är det absolut bästa sättet. Det finns inte några andra sätt.

Att lagstifta om en familjesplittring kommer att innebära att Carina Ohlsson och regeringen indirekt ger mer makt åt flyktingsmugglarna, vilket jag tycker är fullständigt oanständigt och fel. Det sker dessutom i en situation där vi ser att det faktiskt kommer färre och färre människor till Sverige som söker skydd. Den här lagstiftningen borde vara fullständigt onödig, och ändå fortsätter ni att gå fram.

Anf. 27 CARINA OHLSSON (S) replik:

Herr talman! Jag tror att de flesta partier i Sveriges riksdag skulle ställa sig bakom lagliga vägar om det fanns ett förslag som man visste skulle gå igenom. Men vi i Sverige kan inte ensamma besluta om lagliga vägar till EU-länder, till Europa.

Det vore förstås väldigt bra om vi här kunde besluta om att lagliga vägar skulle gälla från och med att vi har avslutat denna debatt och voterat i eftermiddag. Men så ser det inte ut. Så ser inte verkligheten ut, utan detta måste vi jobba för allt vad vi bara kan.

Om jag använder ordet ”önska” betyder inte det att vi bara sitter still och önskar att det ska hända. Vi måste hela tiden jobba för dessa förslag, och jag är helt övertygad om att jag och Christina Höj Larsen är överens i den kampen, både när det handlar om jämställdhet och när det handlar om att kämpa för lagliga vägar.

Den tillfälliga lagstiftning som vi senare kommer att debattera här ska vara en tillfällig lagstiftning. Flera har tagit upp den tid det tar från att man får rätt till asyl till att familjen kan återförenas. Det tar redan i dag lång tid, och det är klart att man skulle önska att vi hade varit mer förberedda på det som hände i höstas.

Jag är ändå stolt över att vi tog emot så många i höstas. Det är ingenting som vi ska skämmas över, utan det var verkligen bra att vi gjorde det. Men det är klart att det medför att det tar lång tid, liksom det tar lång tid nu när vi har en lagstiftning som tillåter familjeanknytning så att man kan få sin familj hit.

Vi ska naturligtvis jobba allt vad vi kan för att förbättra och snabba upp alla processer så att denna tillfälliga lagstiftning också blir just en tillfällig lagstiftning.

Anf. 28 JOHAN FORSSELL (M) replik:

Herr talman! Carina Ohlsson nämnde frågan om enighet i sitt anförande. Jag vill gärna nämna, om nu verkligen Carina Ohlsson har missat det, vilket jag inte tror, att Alliansen kommer att presentera ett gemensamt valmanifest i nästa års val – eller kanske inte nästa år. Vi får väl se när det blir. Det är det kanske ingen som vet. Vi har ju gjort det i tre val på raken: 2006, 2010 och 2014.

Eftersom Carina Ohlsson ändå tar upp det så vill jag ställa frågan hur det egentligen står till med enighet i den regering som leder Sverige i dag och som också ska ta det ansvaret. Statsminister Stefan Löfven har varit tydlig med att vi i dag har omfattande problem i mottagandet som en följd av det höga söktryck som har utmärkt Sverige. Nu hörde jag kanske inte

så mycket om just det i Carina Ohlssons anförande, vilket i sig är intressant, men det är ändå statsministerns ord.

Migrationsverkets prognos, eller beräkningsalternativ, innebär som högst att det ska komma ytterligare 140 000 personer till Sverige i år utöver den kvarts miljon som har kommit på två år. Stefan Löfven har varit väldigt tydlig med att så inte får ske, och om det blir aktuellt behöver man då sätta in ytterligare åtgärder för att dämpa söktrycket.

Samtidigt hörde jag på *Ekots lördagsintervju* nyligen där även Stefan Löfvens regeringskollega Gustav Fridolin sa att detta absolut inte får ske. Men då menade han inte att det kommer fler än 140 000, utan vad han menade är att det får absolut inte bli tal om ytterligare åtgärder för att dämpa söktrycket. Det allra mest fascinerande är att båda två säger sig tala för hela regeringen.

Jag vore väldigt tacksam om Carina Ohlsson kunde berätta för mig vem av de här två statsråden som vi ska lyssna till.

Anf. 29 CARINA OHLSSON (S) replik:

Herr talman! Allianspartierna får gärna komma med ett gemensamt valmanifest när den tiden kommer. Nu recenserar jag migrationsdebatten, och här i dag kunde jag inte se någon sådan enighet. Såsom jag uppfattade det och tyckte mig höra var det ett ganska långt avstånd mellan Centerpartiets förslag och Moderaternas förslag. Jag förstår inte riktigt vad det som Johan Forssell kallar för paus egentligen betyder, men jag kunde se att det handlade om öppna gränser och att ta emot alla som kommer jämfört med en flyktingpaus. Det tyckte i alla fall jag var en stor differens.

Jag vet inte om jag ska recensera olika partiledare eller språkrör, utan jag utgår från det vi debatterar här och också huvudspåret i det som Migrationsverket kallar för scenarier och inte prognoser, och det är mycket riktigt som Johan Forssell sa mellan 70 000 och 140 000 personer. Huvudscenariot är på 100 000. Det är ju det vi får lägga fram förslag och jobba utifrån. Det är alltså det vi förhåller oss till när vi jobbar med dessa frågor.

Nu har Johan Forssell möjlighet att även fråga Maria Ferm, som ska tala efter mig, men jag ser att vi är överens i den här frågan. Det råder det inget tvivel om, i alla fall här i riksdagen.

Anf. 30 JOHAN FORSSELL (M) replik:

Herr talman! Jag tillhör den grupp politiker – det kanske vi alla gör i olika utsträckning – som tror att det är väldigt viktigt att vara tydlig och långsiktig. Som jag nämnde i mitt anförande skulle jag säga att problemet är att migrationspolitiken i Sverige har legat steget efter under det senaste året. Den har utgått ifrån hur vi *vill* att det ska bli snarare än hur det *kan* bli.

Moderaterna lyfte förra året fram vikten av tillfälliga uppehållstillstånd. Vi lyfte fram vikten av försörjningskrav. Vi lyfte fram vikten av avvísningar för att stärka skillnaden mellan ett ja och ett nej i asylprocessen. Vid varje sådant tillfälle fick vi kritik från Socialdemokraterna. När det gäller den fråga som just var uppe, det vill säga avvísningar, tydliggjorde den nuvarande migrationsministern före valet 2014 att det inte var prioriterat.

Man ska dock inte älta sådant där för mycket. Nu har vi den situation vi har, och då tror jag att det är viktigt att inte göra om de gamla misstagen.

Nu säger Migrationsverket att det högsta beräkningsalternativet för i år är 140 000 människor. Då är frågan hur regeringen, som faktiskt styr Sverige i dag och ska ta ansvar, kommer att förhålla sig till detta. Klarar man inte att ta det ansvaret ska man inte vara i regeringsställning.

När jag lyssnar på statsministern och på Miljöpartiets språkrör finns här två olika linjer. Eftersom regeringen inte själv klarar av att reda ut detta kanske de migrationspolitiska talespersonerna kan göra det. Vad är egentligen regeringens svar? Är man beredd att om så är påkallat vidta ytterligare åtgärder för att dämpa söktrycket till Sverige, eller är man inte det? Det är en ganska enkel fråga – ja eller nej. Är man i regeringsställning tycker jag att man faktiskt har ett ansvar att kunna svara på den typen av frågor.

Anf. 31 CARINA OHLSSON (S) replik:

Herr talman! Vi tar definitivt det ansvaret. Det är möjligt att både jag och Johan Forssell skulle ha kunnat vara mer förberedda på den situation som uppkom i höstas, även om Johan Forssell då inte var ansvarig för dessa frågor. Han tillhörde ändå ett parti som har varit regeringsbärare. Vi kan säkert önska att vi hade varit mer beredda på det, men det var heller ingen som kunde göra de prognoserna då. Det är därför vi måste ha förslag som går in på ett mer hållbart sätt.

Det har varit diskussioner med allianspartierna, där också Johan Forssell har varit med. Det har blivit överenskommelser, som nu håller på att följas upp med både lagförslag och utredningar. Det kommer att komma mer förslag som vi kommer att debattera här i kammaren. En del allianspartier tycker att förslagen är för stränga, och som jag förstår det skulle Johan Forssell vilja ha ännu mer krav. Jag hör nämligen att Moderaterna vill ha en paus och med det antagligen inte ta emot några asylsökande alls. Också där råder det alltså väldigt delade meningar.

Vi fortsätter dock att ha en dialog med partier som önskar ha det, och vi har haft det hela tiden när vi har lagt fram förslag. Därom råder det alltså inget tvivel. Vi tar definitivt ansvar för den rådande situationen. Vi har också hela tiden diskussioner med Migrationsverket så att vi ska följa prognoserna och bli än bättre på att vara i verkligheten och se det som kommer att ske framgent. Tvivla inte på vårt ansvarstagande! Vi tar ansvar, och vi kommer att göra det både här i riksdagen och i regeringen.

Anf. 32 MARIA FERM (MP):

Herr talman! Inte sedan andra världskriget har så många människor varit på flykt i världen. Krig och konflikter i Europas närhet gör att många också tar sig till Europa. Svårare situationer i grannländer, stängda gränser mot Syrien och deportationer tillbaka gör att hopplösheten breder ut sig.

Många europeiska länder vill ändå satsa enorma resurser på att stoppa människor från att nå Europa, men så länge människor tvingas fly kommer alternativa vägar att skapas. När avtalet mellan EU och Turkiet försvårar för människor att fly den vägen kommer de bara att tvingas ta ännu farligare och dyrare rutter.

Här är det viktigt att Sverige driver på för ett gemensamt ansvarstagande i EU som värnar asylrätten. I förhandlingarna inför avtalet med Turkiet drev Sverige just att vi skulle få in formuleringar om respekten för internationell rätt och rätten till en individuell prövning, men det är fortsatt

oroande. Sverige driver också på i EU för att skapa fler lagliga vägar för att kunna söka asyl i EU.

Sverige växer. Förra året flydde ovanligt många människor till just Sverige. Kriget i Syrien är inne på sitt sjätte år, och människors drivkrafter att fly blir bara starkare. Det är viktigt att kapaciteten i mottagandet höjs och att etableringen förbättras, så att vi anpassar våra system för att fungera väl både i tider då det kommer många och i tider då det kommer få. Alla Sveriges kommuner ska hjälpas åt med mottagandet så att etableringen påskyndas. Tidigare insatser behövs så att nyanlända snabbare lär sig språket och påbörjar validering och utbildning. Bostadsbyggandet måste öka, och civilsamhället måste ges en tydligare roll i etableringsprocessen.

Liksom de flesta länder i Europa har vi en åldrande befolkning. En prognos för de närmaste åren visar att antalet åldersavgångar överstiger antalet tillträdande unga. Utmaningen för de flesta europeiska länder är att få in fler personer i arbetsför ålder. Att ta till vara nyanländas erfarenheter och kompetenser och samtidigt skapa vägar in på arbetsmarknaden är en av vår tids stora möjligheter. Vi vill låta fler bidra till ett samhällsbygge där Sveriges ekonomi fortsätter att växa.

Fler människor som kommer hit på flykt ska kunna lära sig svenska från dag ett och arbeta från dag ett. Ju tidigare vi underlättar för människor att lära sig svenska och få sina kvalifikationer och betyg validerade, och ju tidigare vi ger människor möjlighet att skapa branschkontakter inom sina yrken och etablera privata kontakter och nätverk, desto tidigare kommer människor i arbete eller startar företag.

Historiskt har Sverige klarat av att växa på ett bra sätt. Två årtionden efter Balkankriget ser vi att de som då sökte en fristad i Sverige och gjorde det till sitt nya hemland har etablerat sig i den utsträckningen att det är fler av dem än av de infödda som läser vidare på högskolan. Sverige växte och skapade möjligheter av en utmaning.

Politikens roll är att säkerställa att människor snabbt kan etablera sig på arbetsmarknaden och bostadsmarknaden och i samhället i stort. Just därför har regeringen infört kompetenskartläggning på anläggningsboendena och öppnat för möjligheten att börja lära sig svenska tidigare i asylprocessen. Miljöpartiet vill också se förslag om digital sfi, det vill säga möjligheten att själv studera svenska i mobilen eller på datorn, för att alla ska kunna lära sig språket själv redan från dag ett – eller ännu tidigare.

Vi vill att fler asylsökande som kan jobba också ska jobba. I dag finns många byråkratiska hinder som försvårar för asylsökande att arbeta och tvingar in dem i ofrivillig passivitet under hela den långa asylprocessen. Därför vill Miljöpartiet se över regelverket, och vi ser positivt på att svenskt näringsliv identifierat behovet av den typen av förändringar. Tidigare har permanenta uppehållstillstånd garanterat en långsiktig etableringsprocess där man har haft möjligheten att komplettera det som saknas i ens utbildning för att kunna arbeta inom sitt yrke i Sverige eller alls bli anställbar på den svenska arbetsmarknaden.

Under de senaste tio åren har Miljöpartiet haft en tydlig strategi i migrationspolitiken. I varje givet läge har vi utifrån vad som är politiskt möjligt förhandlat hårt för särskilt utsatta gruppers rättigheter. Ibland är det politiskt möjligt att få igenom förbättringar, och ibland handlar det om att bromsa eller blockera försämringar. Regeringens politik innehåller viktiga

och stora satsningar på bättre etablering, ett bra mottagande och mer pengar till de kommuner och landsting som har tagit störst ansvar för mottagandet.

Det förslag om en tillfällig lag på migrationsområdet som regeringen aviserade i höstas är mycket mer långtgående än vad Miljöpartiet hade önskat. Men när de två största oppositionspartierna kräver ännu mer restriktiv politik är förslaget vad som är politiskt möjligt just nu.

Med de tillfälliga uppehållstillstånd som nu införs under en begränsad tid finns det, vilket till exempel Saco påpekat, risk att högtbildade tar arbeten som de är överkvalificerade för för att få permanent uppehållstillstånd. Det ger dem sämre chanser att på sikt arbeta inom de yrken som de är utbildade till, det berövar samhället den kvalificerade arbetskraft som de annars skulle tillföra och det tränger undan människor med lägre utbildning från chanser att arbeta med något som de skulle kunna göra.

Inte minst därför är det viktigt att höja kapaciteten i mottagandet och förbättra etableringen. Så kan vi få samhälleligt stöd för att påskynda återgången till en mer human migrationspolitik. Sverige växer, och det som förenar oss i Sverige är byggandet av vår gemensamma framtid snarare än en gemensam historia, etnicitet eller religion.

Vi behöver fortsätta på den inslagna vägen med att skapa vägar in på arbetsmarknaden för fler. Regeringens arbete med snabbspår för den som tidigare arbetat som kock, lärare, sjuksköterska eller farmaceut är ett tydligt exempel på hur vi kan underlätta genom att skapa kontaktytor i arbetslivet som stärker den enskilde och täcker upp behovet hos arbetsgivare där det finns brist på arbetskraft.

Det finns en stor fara när länder slutar tro på sitt eget samhälles förmåga att växa eller utvecklas. Historien har visat att öppenhet mot omvärlden är någonting som gynnat Sverige och att samhällen som sluter sig mot omvärlden stagnerar i sin utveckling. Framgångsrika samhällen är öppna, blandade samhällen. Sverige behöver fortsätta vara öppet och skapa möjligheter för dem som kommer hit att bidra och vara en del av ett Sverige som fortsätter att växa.

Avslutningsvis vill jag säga att jag trots allt ser hoppfullt på framtiden. Sveriges arbetsmarknad går mycket bra, Sveriges ekonomi likaså. Att många människor kommer hit på kort tid är en utmaning, men det är också en möjlighet. De kan ge oss de där extra händerna i vården som vi så väl behöver, vara med och bygga hus och järnväg i en utsträckning vi knappt sett i modern tid, pusha de tekniska framstegen och forskningen ännu längre framåt och göra Sverige till ett ännu bättre land för fler.

Jag yrkar bifall till förslagen i betänkandena.
(Applåder)

Anf. 33 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Herr talman! De frågor jag ställde till Carina Ohlsson skulle jag gärna vilja ställa även till Maria Ferm med anledning av att de båda trots allt företräder regeringspartier men har en ganska annorlunda syn på migrationspolitiken.

Det handlar om de aviserade avvisningarna av asylsökande. Vissa miljöpartistiska företrädare talar om att fler ska kunna komma hit och talar varmt om det. Samtidigt har regeringen infört flera sverigedemokratiska förslag om id-kontroller och gränskontroller.

Min fråga specifikt till Maria Ferm är: Vad avser Miljöpartiet att göra i regeringsställning för att få fler avvisade att lämna landet?

Anf. 34 MARIA FERM (MP) replik:

Herr talman! Det kanske var Markus som ställde frågorna om 80 000. Carina svarade helt korrekt att det handlar om en uppskattning av hur många som kommer att lämna landet om de får avslag på sina asylansökningar.

Vi har ju individuell bedömning, vilket betyder att man ska få en rätts-säker prövning. Om man får sin asylansökan beviljad har man rätt att stanna; annars ska man lämna landet.

Det är klart att det är viktigt att det finns möjligheter för detta att fungera på ett effektivt och rättssäkert sätt. Den här regeringen och tidigare regeringar har under lång tid prioriterat det arbetet, alltså hur man kan förbättra arbetet med ett mer effektivt avvisningssystem.

Man har till exempel förkortat handläggningstiderna eller tiden det tar för olika myndigheter att föra över ärenden mellan varandra. Det är såklart viktigt att det sker på ett så effektivt sätt som möjligt. Det är inte heller konstigt att det går mer resurser till det om det är ett större antal människor. Det räknas ju helt enkelt upp.

Anf. 35 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Herr talman! Nu är det här inte en budgetdebatt; det har vi konstaterat flera gånger. Men om man nu vill öka antalet avvisningar eller verkställa de beslut som har fattats måste man också ha råd med det, och regeringen har inte aviserat ökade resurser till det här området.

Det är också så, vilket vi i utskottet alla har sett, att antalet propositioner till socialförsäkringsutskottet rörande det här är ytterst bristfälligt. Det kommer liksom inga förslag från regeringen för att förbättra avvisnings-möjligheter eller för den delen få fler att återvända självmant.

Det här kan jag tycka är rätt viktigt att tänka på med tanke på att det kostar vårt samhälle en hel del om det är en massa personer som är här. Dessutom orsakar det misär för dem som kanske rotar sig här och sedan om några år måste avvika.

Nu tror jag inte att det är Miljöpartiets främst prioriterade område att folk ska avvisas. Men man sitter trots allt i regeringen, och man har tvingats svika vallöften tidigare. Avräkningen i biståndsbudgeten är ett exempel.

Vad kommer Miljöpartiet att göra, specifikt, för att öka anslagen för avvisningar om det krävs? Är det så att man kan välja att prioritera det här området framöver med tanke på de kostnader som i slutändan drabbar hårt utsätta människor i andra länder? Världen tar ju inte slut vid Sveriges gränser.

Anf. 36 MARIA FERM (MP) replik:

Herr talman! Nu är det här som sagt inte en budgetdebatt, Markus Wiechel, vilket flera har påmint dig om tidigare i dag. Budgetdebatten kommer att tas i särskild ordning, och då kommer säkert de här frågorna att diskuteras. Men det är ingenting som jag vill föregripa.

Däremot kan jag konstatera att mycket av det man ser som hinder för att verkställa avvisningar inte handlar om budgetfrågor. Det är inte så att

vi behöver mer pengar för att polisen ska hitta människor eller så. Det handlar ofta om helt andra saker, till exempel att hemländerna vägrar ta emot eller att det är för farligt att avvisa människor, att det helt enkelt inte går. Många sådana saker finns det inte många politiska förslag som kan råda bot på, utan de är en konsekvens av att vi lever i en svår och otrygg värld.

Det finns andra förslag, till exempel bättre administration, som inte heller är kostsamma utan bara effektiva. Jag vet att Migrationsverket har lagt fram förslag om att i högre utsträckning ta hand om hela processen för att den ska bli mer effektiv och i stället begära handräckning av polisen.

Det finns alltså en massa olika sätt att arbeta med det här, men man kan konstatera att många av anledningarna till att människor helt enkelt inte kan avvisas ligger utanför staten Sveriges kontroll och mer handlar om att tillståndet i världen är svårt och allvarligt.

Anf. 37 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja ställa några frågor till Maria Ferm om avtalet mellan EU och Turkiet.

Det kom nyligen en rapport från Amnesty som pekar på väldigt allvarliga brott mot mänskliga rättigheter, till exempel deportationer till Syrien.

Nu hör vi också från UNHCR att det sannolikt är så att man redan första dagen när man deporterade från Grekland till Turkiet missade, glömde, att behandla 13 personers asylansökningar.

Som jag tog upp i mitt anförande är det här två länder – vi var till och med i Grekland tillsammans för några år sedan – där vi vet att man inte har kapacitet, förmåga eller något som helst system för att hantera asylansökningar. Grekland ska nu plötsligt kunna göra det tillsammans med Turkiet, som verkligen inte är någon att hålla i handen när det gäller mänskliga rättigheter.

Jag undrar naturligtvis hur Maria Ferm och Miljöpartiet tänker göra när det gäller att försöka dra tillbaka det här avtalet. Det är ju helt uppenbart att det strider mot alla grundprinciper för asylrätten.

Anf. 38 MARIA FERM (MP) replik:

Herr talman! Också jag är väldigt oroad över det här avtalet. Jag tycker det var bra, det som Sverige gjorde – att försöka driva på för formuleringarna om individuell rätt och rätten till individuell prövning.

Det gör att man behöver följa upp att det verkligen blir så, och att man kan rätta till eventuella brister. Men på det stora hela är detta ett sätt för EU att försöka kringgå asylrätten. Jag är väldigt orolig för vad som kommer att ske med asylrätten som princip.

Därför var det väldigt intressant och välkommet att vi i går hade ett möte med flyktingkommissionären Filippo Grandi, där han tog upp just vikten av att respektera asylrätten. Det var också själva anledningen till att jag i söndags föreslog att Sverige borde ta initiativ till en FN-konferens för att värna asylrätten.

Det handlar om att principen om asylrätt nu är ifrågasatt. Detta är bara ett exempel på detta. Där måste Sveriges roll vara att ge alla samma rätt och driva på för att värna asylrätten. Det var detta som Stefan Löfven gjorde i förhandlingarna. Det var detta han tog upp i sitt tal i Strasbourg. Det är denna roll Sverige måste ha i en tid då andra länder sviker.

Anf. 39 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik:

Herr talman! Problemet med formuleringar i EU är att de ofta inte är vad de sägs vara. En hotspot är ett betonggolv där människor inte får mat. Ett detention centre är ett fängelse där människor misshandlas. Så fungerar EU-språket.

Vi måste bli betydligt tuffare i att kalla verkligheten för det den är. När man kommer med väldigt bra och viktiga formuleringar, som Miljöpartiet gör, kommer de tyvärr att behandlas på exakt samma sätt i EU-systemet.

Jag har principiellt inget emot FN-diskussioner om hur vi ska värna asylrätten. Jag är för det. Men jag håller ändå med min partiledare om att när ett parti som är delaktigt i att driva igenom förslag både nationellt och på EU-nivå som inskränker asylrätten säger att vi måste ha diskussioner om varför den inskränks är det lätt att använda ord som hyckleri. Jag har principiellt inget emot samtalet, men svaret vid den konferensen bör då vara att det just är de förslag som just nu kommer fram i inbördes tävlan mellan de europeiska länderna som inskränker asylrätten. Detsamma gäller EU:s avtal med Turkiet. I detta kommer också Miljöpartiet att vara delaktigt.

Anf. 40 MARIA FERM (MP) replik:

Herr talman! Tack, Christina Höj Larsen, för att du ändå tycker att det här vore ett bra förslag, även om du är negativ till andra delar och vill ha en annan politik. Jag kan också se att det finns många aspekter på de här frågorna. Jag välkomnar att du för fram det på detta sätt.

Man behöver verkligen följa upp avtalet med Turkiet. När jag besökte Samos för några månader sedan var det en märklig situation med ovisst väntan för alla. Man väntade på något som skulle hända, men ingen visste egentligen vad. De hotspots som fanns där har ju nu omvandlats till fängelser, mer eller mindre, för dem som ska skickas tillbaka.

Det är väldigt oroande med barn som hålls fängslade. Situationen i Turkiet är också oroande. Det är också i det läget som vi behöver göra vad vi kan för att försöka värna den här principen. Vi vet att motståndet i många länder är stort. Avtalet hade också kunnat slutas av Grekland eftersom det ju handlar om att Grekland erkänner Turkiet som ett säkert land.

Vi får försöka göra vad vi kan i de här sammanhangen för att en omvärld som ser mörk ut ska bli lite mindre dålig. Att fortsätta med det är vägen framåt just nu.

Anf. 41 JOHANNA JÖNSSON (C) replik:

Herr talman! Jag ska fatta mig väldigt kort. Strax efter att regeringen hade aviserat lagändringarna den 24 november gick både Maria Ferm och Gustav Fridolin ut och sa att de nya lagarna skulle tas bort så fort det går – inte genomföras på light under tre år utan tas bort så fort det går. Detta har sedan upprepats flera gånger.

Min fråga är därför: Vad behöver hända för att dessa lagändringar ska tas bort eller över huvud taget inte läggas fram här i riksdagen?

Anf. 42 MARIA FERM (MP) replik:

Herr talman! Jag ska först meddela att jag inte gått ut och sagt något sådant efter den 24 november, för jag var föräldraledig under hela hösten. Jag var alltså helt enkelt hemma med mitt barn då.

Jag kom dock tillbaka den 1 januari, och efter det har vi i partiet varit tydliga med att vi vill påskynda återgången till en mer human migrationspolitik genom att vi höjer kapaciteten i mottagandet och förbättrar etableringen. Vi tror att det är vägen framåt för att få samhälleligt stöd för att ta bort hela eller delar av lagen i förtid. Det finns också en kontrollstation efter två år, där man ska se över behovet av lagen även fortsättningsvis.

Vår generella inställning är att vi behöver anpassa systemen så att de fungerar bra både i tider då det kommer många och då det kommer få. I höstas såg vi att våra system inte var anpassade till att det kom så pass många människor på kort tid, och vi såg brister inom delar av välfärden, inom socialtjänsten och så vidare. Då är det detta vi behöver åtgärda för att så snabbt som möjligt kunna få till den lagstiftning vi vill ha.

Det finns en anledning till att lagstiftningen är tillfällig. Det handlar just om att detta inte var något som regeringen ville göra utan något som man gjorde för att systemen såg ut som de gjorde.

Anf. 43 JOHANNA JÖNSSON (C) replik:

Herr talman! Min fråga kvarstår. Om man ska ha en kontrollstation efter två år, försöka ta bort lagarna så fort som möjligt och förändra systemen, vad är det då som ska uppnås för att lagarna ska tas bort? Miljöpartiet sitter i regeringen. Jag utgår från att det finns några tankar om vad man vill uppnå. Är det handläggningstiderna som ska kortas? Väntar man på att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ska komma med ny information om något? Är det platser på asylboenden som ska fram? Vad är det specifikt som ska uppnås?

Det är klart att det måste finnas något tydligare än bara en generell inriktning om att någonsans förbättra systemen.

Anf. 44 MARIA FERM (MP) replik:

Herr talman! Det är just att höja kapaciteten i mottagandet och förbättra etableringen som är knäckfrågorna. Sedan ingår också mycket av det som Johanna Jönsson talar om.

För att kunna få ett samhälleligt stöd för att återgå till en mer human migrationspolitik krävs att vi har fungerande system – system som innebär att vi är beredda på olika situationer, alltså system som är anpassade för en förändrad verklighet. Där ingår sådant som bostäder och handläggningstider, men det går inte att peka ut något specifikt som i sig självt innebär att hela eller delar av lagen skulle upphävas i förtid. Kontrollstationen finns för att bedöma behovet vid det tillfället.

Anf. 45 KENT EKEROTH (SD):

Herr talman! Jag vill yrka bifall till reservation 40 i SfU14.

Vi har haft denna debatt varje år sedan Sverigedemokraterna kom in i riksdagen. Reservation 40 handlar om att utvisa kriminella utlänningar. Varje år har Sverigedemokraterna motionerat om att ändra reglerna för utvisning av kriminella utlänningar, och varje år har samtliga övriga partier valt att säga nej till förändringarna.

Vad går då förändringarna ut på? Jo, det handlar om att göra det enklare och obligatoriskt att pröva frågan om utvisning och om att man ska göra utvisning till huvudregel för kriminella utlänningar.

Vartenda år har alla sagt nej. Nu har nästan alla allianspolitiker lämnat salen, och det kanske är bra, för de kommer inte att gilla att höra detta. Men i februari gick Moderaterna ut och sa att de vill göra det obligatoriskt att pröva frågan om utvisning. Det är deras nya utspel. Det är den första att-satsen i den motion som Sverigedemokraterna har lagt varje år i fem års tid!

När man på riksdagens hemsida söker på "utvisning", "yrka", "åklagare" och "Moderaterna" hittar man absolut ingenting – inga förslag. Det enda jag hittar är en skriftlig fråga av Johan Forssell, som har lämnat kam-maren, och en interpellation från Anti Avsan om samma sak, alltså om att man ska öka utvisningarna av dem som begår brott, men inga förslag. Det är fina rubriker i medierna – inga förslag.

Vad handlar då förslaget om? Jo, som sagt, att det ska bli enklare. I dag i Sverige är det så fantastiskt att vi behåller våldtäktsmän, mördare och folk som har misshandlat. Och på sikt belönar vi dem med medborgarskap. Det är dagens ordning.

Jag ska ge några exempel. Det var en asylsökande som kom till Sverige 2005. Han misshandlade, hotade och våldtog en kvinna i Boden ett år efter att han hade fått uppehållstillstånd. Kvinnan drabbades därefter av sömns-vårigheter och depressionsproblem. För den här våldtäkten slapp den här utlänningen utvisning. Han fick bara tre år i fängelse. Vad hände sedan? Jo, han kom ut och fick med era regler vistas i Sverige, och så våldtog han igen. Nu är han funnen och åter i rätten. Tillåt mig gissa att han med era regler kommer att få stanna ytterligare en gång.

Det var nyligen ett fall i Ludvika. Jag tror till och med att det var i år eller kanske förra året. En eritreansk medborgare dömdes för grov våldtäkt till fängelse i fem år. Kvinnan som blev våldtagen blev bland annat slagen i huvudet med en kastrull. Med era regler blev han inte utvisad. Det är fantastiskt – eller hur?

Ett tredje exempel är en irakisk medborgare som dömdes för, återigen, grov våldtäkt. Eftersom han hade bott fem år i Sverige krävdes synnerliga skäl, som ni har i era regler. Domstolen ansåg att brottet var en mycket svår integritetskränkning för offret och att synnerliga skäl förelåg. Mannen hade inte någon stark anknytning till Sverige – det är ett av de många undantag som ni försvarar. Dessutom utgjorde inte Irak ett verkställighets-hinder för utvisning. Tror ni att han utvisades? Nope, inte ens i det fallet skedde det. I stället klurade domstolen ut att han skulle få stanna. Varför? Jo, det skulle vara inhumant att utvisa honom. Varför skulle det vara inhu-mant att utvisa honom? Jo, han kände inte sina släktingar i Irak tillräckligt väl. Hör och häpna! Han fick stanna för att han inte var bästis med sin farbror eller vem det nu var i Irak. Därför ska den här våldtäktsmannen få stanna i Sverige, med era regler. Är ni stolta över det?

Jag har lagt fram de här förslagen fem år i rad, fyra år under alliansre-geringen och ett år under den här regeringen. Ingenting har hänt. Allians-regeringen försvarade till och med reglerna, de här besynnerliga och totalt ologiska reglerna. Så har det varit år ut och år in. Ändå går Moderaterna ut och säger: Nu ska vi se till att fler utvisas. Det är inte ett enda konkret förslag. Det är bara pladder.

Det här är bara tre exempel ur den här listan. Jag skulle kunna stå här och prata hur länge som helst.

Jag tog fram lite färsk statistik om hur det ser ut i fråga om utvisning av kriminella utlänningar.

År 2011 var andelen utlänningar av de nyintagna i svensk anstalt 29 procent. Nästan en tredjedel var alltså inte svenska medborgare. Denna andel hade gått upp till hela 41 procent 2015. Nästan varannan som togs in i anstalt 2015 var alltså inte svensk medborgare. Det är en extremt stor andel. Den är dessutom kraftigt ökande sedan 2011. Samtidigt ser vi, med era regler, att andelen som får domen förenad med utvisning har minskat. År 2011 var det 22 procent som fick utvisning i samband med domen. År 2015 var det så för 17 procent av dem som togs in i anstalt. Sverige behåller alltså 83 procent av alla dem som har fått ett så allvarligt straff att de hamnar i fängelse. 83 procent av dem väljer ni att behålla. Är ni stolta över det?

Bryter man ned siffrorna blir det ännu mer intressant. Då ser vi att vi behåller 92 procent av dem som begår våldsbrott. Det är alltså en ännu högre andel som behålls i det här landet. Det var bara 8 procent av dem som begått våldsbrott som fick sin dom förenad med utvisning. Är ni stolta över det?

Vi behåller 78 procent av dem som begått sexualbrott. Även där har det minskat. Det var 38 procent som blev utvisade 2011. Det har sjunkit till 22 procent 2015. Tycker ni andra sju partier att det är en positiv utveckling?

Trenden är som sagt nedåtgående. År 2011 utvisades 12 procent av dem som begått våldsbrott och som togs in i anstalt. Förra året var det 8 procent. Sverige behåller alltså sexualbrottslingar, våldsbrottslingar och andra kategorier i väldigt hög utsträckning och i ökande utsträckning.

Nu har vi en epidemi med sexövergrepp på badhus, på våra konserter och på gator och torg. Och det finns inte ett enda initiativ som är taget av något annat parti. Jag frågade Stefan Löfven om det här. Han var nöjd. Jag frågade Morgan Johansson om det här. Han var nöjd. Alliansregeringen var nöjd i fyra år. Man har fortfarande inte gjort någonting för att förändra det här.

Ni är nöjda med det här. Jag tycker att det är djupt skamligt, för det finns oerhört många offer där ute i dag som får reda på att de som våldtar dem, de som misshandlar dem eller de som mördar deras nära och kära välkomnas att stanna i det här landet. Det är ert fel. Det är ni andra sju partier som har hela det ansvaret. Ni borde skämmas.

Herr talman! Av den här anledningen tycker jag att det är viktigt att gå upp i debatten, även om det inte är mitt utskott, och yrka bifall till Sverigedemokraternas reservation 40 i SfU14. Jag har tyvärr inget hopp om att något annat parti än Sverigedemokraterna kommer att rösta ja till den.

I detta anförande instämde Markus Wiechel (SD).

Anf. 46 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L):

Herr talman! Min kollega Emma Carlsson Löfdahl har redan förtjänstfullt redogjort för flera av Liberalernas ställningstaganden. Här kommer jag att särskilt lyfta fram SfU14 och vår reservation 27, till vilken jag också yrkar bifall.

Sara, Ahmad, Ensar, Diana, Maria, Nadine, Maribel och Marisol – jag skulle kunna stå här och rabbla namn på barn ganska länge. Jag ska berätta lite närmare om några av dem.

Jag skulle vilja berätta om till exempel Sara och hennes familj som utvisades till Palestina 18 dagar innan preskriptionstiden gick ut för en ny prövning. Under utvisningen splittrades familjen, för pappan hade inget pass. Sara var då 16 år. Hon hade bott i Sverige sedan hon var nio år. Jag vet inte om ni minns mellanstadie- och högstadietiden själva. Det är en lång period i ett barns liv. Och så länge bodde Sara i Sverige.

Jag skulle också vilja berätta om Ensar som utvisades till Kosovo efter att ha levt hela sitt liv i Sverige.

Sara och Ensar är borta ur Sverige nu. Att de hade bott i Sverige så länge räckte inte för att de skulle få stanna, för deras föräldrar hade inte tillräckliga skyddsskäl.

Kvar här finns fortfarande exempelvis Maria, fyra år och född i Sverige, som har ett utvisningsbeslut. Nadine är nio år, är också född i Sverige och har också ett utvisningsbeslut.

Marisol går i lågstadiet i samma klass som de barn som hon har vuxit upp med och som hon har gått i förskola med. Hon har en lillasyster som heter Maribel. Båda flickorna är födda i Sverige. Flickornas föräldrar kom till Sverige för snart tio år sedan. Pappa är från Libanon, och mamma är från Syrien. Marisol känner inte till någonting annat än att hon skulle vara svensk, men i praktiken är hon papperslös. Och eftersom föräldrarna inte anses ha skyddsskäl får familjen inte stanna i Sverige.

Problemet är att man inte tar hänsyn till var barn är planterade utan i stället ser till var föräldrarna har sina rötter. Hur kan det vara förenligt med barnkonventionen? Svaret är att det inte är det.

Under den senaste tiden har det med rätta varit ett stort fokus på människor som är på flykt. Diskussionerna inom politiken förs om vad som kan göras, vad Sverige kan göra, vad EU kan göra och hur man ska agera när så många människor nu söker sig till andra länder för asyl. Förslag läggs fram, och åtgärder vidtas.

Som liberal vill jag vara tydlig med att vi avser att värna den sexpartiöverenskommelse som gjorts. Det är en överenskommelse där vi var överens om en tidsbegränsad lagändring, där kvotflyktingar, ensamkommande barn och barnfamiljer fortsatt som huvudregel ska ha permanent uppehållstillstånd.

Det är en överenskommelse där frågan om lagliga vägar till EU lyftes fram och där det slås fast att Sverige ska ta emot 5 000 kvotflyktingar per år i stället för som tidigare 1 900. Det var viktiga krav från Liberalernas sida, och det är så fortsatt.

När det gäller de förslag som nu läggs fram av regeringen är vi inte överens. Barnfamiljer ska inte splittras.

Herr talman! En annan diskussion vi behöver ha är hur asylprocessen fungerar, särskilt när det är barn med i bilden. Så många som hälften av alla utvisningsfall visade sig vid en kartläggning ha barnspecifika skäl, men i stället för att ta hänsyn till det gjordes bedömningarna utifrån föräldrarnas berättelser och den generella situationen i det land de flytt ifrån.

Barnets bästa ska enligt lag vara vägledande när beslut fattas i ett ärende som rör barn. Trots det saknas ofta bedömningar om barnets egna

skyddsbehov när domen kommer från Migrationsverket eller migrationsdomstolen.

Barn kan ha egna asylskäl, som är vitt skilda från föräldrarnas. Barn kan bli barnsoldater, bli bortgifta, riskera könsstympning, kidnappas eller helt enkelt bli utsatta för den diskriminering det innebär att inte få gå i skolan på grund av sitt kön.

Alltför liten vikt läggs vid barnens egna nätverk i Sverige, såsom förskola och skola. Den långa processen gör att många barn hinner rota sig, särskilt de som har kommit som mycket små eller är födda i Sverige. Till detta tas liten eller ingen hänsyn alls, trots ändringen i utlänningslagen för två år sedan som ändrade synnerligen ömmande omständigheter till särskilt ömmande omständigheter.

Även tidigare kunde asylsökande få uppehållstillstånd även om de inte behövde skydd mot förföljelse, men det var svårt och gällde bara i väldigt allvarliga fall. Förarbetena tar specifikt upp just anknytningen till Sverige. Tanken med den nya skrivningen var att till exempel förenkla för barn som bott länge i Sverige, barn som Marisol, Sara, Ensar, Nadine och Maria.

”Av Migrationsverkets årsredovisning för 2015 framgår att Migrationsverket utreder och bedömer barns egna asylskäl bl.a. genom ett muntligt samtal med barnet. Vid varje ansökan bedöms om det är lämpligt att höra varje enskilt barn eller inte.” Så står det i utskottets svar på motionen om barns egna asylskäl.

I dag har ensamkommande flyktingbarn rätt till en god man och ett juridiskt ombud. Barn som kommer med sina familjer har inte tillgång till detta på samma sätt utan delar ombud med övriga i familjen. Barnet har rätt att få komma till tals och få stöd för att förstå den juridiska processen. För det mesta hörs också barnet under asylprocessen på ett eller annat vis. Men tyvärr läggs väldigt liten vikt vid deras berättelser när beslut ska fattas. I stället utgår man från föräldrarnas asylskäl.

Rätten för alla barn att bli hörda och att tas på allvar utgör en av konventionens grundläggande värderingar. Artikel 12, där rätten att bli hörd står, är en av konventionens fyra grundläggande principer. De andra är rätten till icke-diskriminering, rätten till liv och utveckling samt att barnets bästa ska komma i främsta rummet. Det betyder att artikel 12 dels fastställer en rättighet i sig, dels också ska beaktas vid tolkning och genomförande av alla andra rättigheter.

Barnperspektivet i utlänningslagen behöver stärkas med barnets bästa som den främsta principen, för det saknas ofta bedömningar av barns skyddsskäl i besluten. Barnrättsperspektivet behöver därför stärkas i asylprocessen genom att barns egna asylskäl alltid ska utredas och redovisas.

Sverige har ratificerat barnkonventionen, och nu har betänkandet kommit om hur den ska bli lag. Att utreda barns egna asylskäl och att stärka barnperspektivet i utlänningslagen så att det blir den främsta principen ligger helt i linje med det, till skillnad från många av de förslag som nu läggs fram av regeringen och som för övrigt går stick i stäv med barnkonventionen.

Först när barnens röst verkligen räknas kan vi börja tala om barnperspektiv eller, ännu hellre, barns perspektiv, inte barn som ett bihang till sina föräldrar. Då kan det aldrig vara rätt att utvisa en nioåring som har levt hela sitt liv i Sverige. Då kan det aldrig vara rätt att splittra en familj.

Prot. 2015/16:87
6 april

Migration och asylpolitik, Medborgarskap och Anhörig- och arbetskraftsinvandring

Herr talman! Det har talats här i dag om grupper, om mängder, om volymer. Vi måste och vi ska ha generella lagar som gäller alla, men vi måste också alltid minnas att det handlar om individer. För Sara, Ahmad, Ensar, Diana, Maria, Nadine, Maribel och Marisol är det personligt. (Applåder)

Anf. 47 KENT EKEROTH (SD) replik:

Herr talman! Liberalerna var de enda jag kunde ta replik på, och därför gör jag det.

Jag är nyfiken på Liberalernas inställning till utvisning av kriminella utlänningar. Jag läste upp några exempel, och jag undrar vad Liberalernas inställning är.

Tycker ni att våldtäktsmän som dömts för grov våldtäkt till fem år i svenskt fängelse ska få stanna i landet och inte utvisas? Tycker ni att en irakisk medborgare ska få stanna i landet därför att den inte känner sina släktingar i Irak tillräckligt väl? Tycker ni att det ska gå till som det gör i Sverige i dag? Tycker ni att vi ska behålla 83 procent av kriminella utlänningar som kommit på anstalt? Tycker ni att vi ska behålla 92 procent av de kriminella utlänningar som har begått våldsbrott? Tycker ni att vi ska behålla 78 procent av dem som har begått sexualbrott i landet? Tycker ni det, ja eller nej?

Om ni inte tycker det, varför lägger ni inte fram förslag för att förändra det?

Anf. 48 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L) replik:

Herr talman! Liberalernas inställning är att det ska vara en rättssäker process där man utgår från individen. När Sverigedemokraterna pratar om procent ser vi till varje enskilt fall, och då går det inte att säga: Den grupp som har gjort det här ska utvisas.

Det blir ett väldigt märkligt sätt att se på människan och hela rättsprocessen. Vi gör inte skillnad på det viset.

Anf. 49 KENT EKEROTH (SD) replik:

Herr talman! Det ingen som har pratat om att det inte ska vara en rättssäker process, men processen kommer inte ens upp i domstolarna i dag av flera anledningar, eller framför allt en anledning. Om åklagaren till exempel väljer att inte yrka på utvisning kommer frågan inte upp i domstolen över huvud taget. Då blir det ingen process alls när det gäller utvisning.

Detta handlar inte om rättssäkerhet. Vad Liberalerna måste förstå här är att de exempel jag tog upp inte är misstänkta utan dömda människor. Det är två olika processer: 1) om man döms för brottet eller inte och 2) om det förenas med utvisning eller inte.

Det är inte alls frågan om rättssäkerhet som vi diskuterar i dag. Då har du helt missuppfattat hur en domstolsprocess går till, Christina Örnebjär. De är redan dömda för brottet. Det är redan klappat och klart, och domen finns där. De är dömda. De är brottslingar.

I det fallet, när de redan är dömda, enligt gängse rättsprinciper som vi har i Sverige och enligt det domstolssystem och rättsväsen vi har, handlar det inte längre om rättssäkerhet utan om ifall de ska utvisas eller inte och om frågan ska prövas eller inte. Liberalerna tycker inte att man ska göra det. De är nöjda och vill behålla våldtäktsmän och mördare i landet.

Kom inte och försök babbla bort den här frågan nu genom att prata om någon form av rättssäkerhet! Det är en annan fråga. De har redan blivit dömda. Så enkelt är det.

Frågan kvarstår: Ska en person som har blivit dömd enligt gängse rättsprinciper i Sverige få stanna i landet när personen har våldtagit någon grovt, slagit henne i huvudet med en kastrull och fått fem år i svenskt fängelse? Ska sådana personer av princip få stanna i Sverige, ja eller nej?

Migration och asylpolitik, Medborgarskap och Anhörig- och arbetskraftsinvandring

Anf. 50 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L) replik:

Herr talman! Det är alltid lika intressant att se hur man kan svänga i debatten. Förut var det flera här, vet jag, som fick höra från Sverigedemokraterna att det var ett problem att ha känslargument. Jag vet inte riktigt vad de skulle säga här.

Återigen gör Sverigedemokraterna skillnad på människor och människor. Det man vill är att de som inte är födda i Sverige ska utvisas på grund av att de har begått vissa brott. Men det blir fortfarande ett väldigt märkligt sätt att se på rättssystemet.

Jag framhärdar i att det handlar om rättssäkerhet, för man har även rättssäkerhet vad gäller hela asylprocessen, hela medborgarskapet och varför man är här. Kent Ekeröth menar att om man har begått vissa brott och man har fått ett svenskt medborgarskap, då ska det kunna tas tillbaka. Varför gäller det bara dem som inte är födda i Sverige?

Med Sverigedemokraternas sätt att se på saken skulle vi ha två parallella rättssystem. Det ställer jag inte upp på.

Anf. 51 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V):

Herr talman! Jag måste rätta till en sak. Under mitt anförande råkade jag yrka bifall till en SD-reservation, vilket naturligtvis aldrig skulle falla mig in.

Därför vill jag säga att jag yrkar bifall till reservationerna 5 och 9 i SfU15, som båda är C- och V-reservationer, och reservationerna 10 och 18 i SfU14. Jag råkade yrka bifall till Sverigedemokraternas reservation 8 i SfU15, men där vill jag alltså ha reservation 9.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 12.)

§ 5 Åtgärder för ökad folkhälsa på tobaksområdet – genomförandet av EU:s tobaksproduktdirektiv

Socialutskottets betänkande 2015/16:SoU10
Åtgärder för ökad folkhälsa på tobaksområdet – genomförandet av EU:s tobaksproduktdirektiv (prop. 2015/16:82)
föredrogs.

Åtgärder för ökad folkhälsa på tobaksområdet – genomförandet av EU:s tobaksproduktdirektiv

Anf. 52 AMIR ADAN (M):

Herr talman! I dag ska vi debattera betänkande SoU10. I betänkandet behandlas regeringens proposition *Åtgärder för ökad folkhälsa på tobaks-*

området – genomförandet av EU:s tobaksproduktdirektiv. Vidare behandlas tre motionsyrkanden som har kommit in med anledning av propositionen och ett motionsyrkande som har kommit in under allmänna motions tiden.

Europaparlamentet antog den 3 april 2014 ett nytt tobaksproduktdirektiv, som ska implementeras senast den 20 maj i år för att få en EU-harmonisering i syfte att förebygga hälsoproblem relaterade till tobakskonsumtion inom EU med fokus på unga.

I och med implementeringen av tobaksdirektivet föreslås vissa ändringar i tobakslagen. De nya lagförslagen innebär bland annat att cigaretter och rulltobak med karakteristisk smak förbjuds, att tillverkare och importörer av tobaksvaror får utökad rapporteringsskyldighet, att kombinerade hälsovarningar i text och bild motsvarande 65 procent av fram- och baksidan ska finnas på styckförpackningar för cigaretter, rulltobak och tobak för vattenpipa och att märkningen av förpackningar till tobaksvaror inte får innehålla information om innehållet av nikotin, tjära eller kolmonoxid eller likna ett livsmedel eller en kosmetisk produkt.

Förslaget om förbud mot att hänvisa till smak, doft eller tillsatser föreslås dock inte omfatta snuset.

Herr talman! Vi moderater vill medverka till att tobaksproduktdirektivet kan beslutas och genomföras i tid, inte minst mot bakgrund av att tobaksrökning är det förmodligen enskilt största folkhälsoproblem som går att aktivt förebygga.

Tobaksrökning dödar omkring 12 000 människor i Sverige varje år. I ett internationellt perspektiv avlider över 5 miljoner människor per år av tobaksrökning.

I den vetenskapliga tidskriften *The Lancet* är en analys publicerad av 88 genomförda studier med närmare 6 miljoner deltagare. Studierna visar bland annat att rökare löper 37 procents högre risk att drabbas av diabetes typ 2. Personer som utsätts för passiv rökning löper 22 procents högre risk att drabbas av diabetes typ 2. Ju mer en person röker, desto högre är risken.

Därtill beräknas tobaksrökningen kosta Sverige totalt minst 30 miljarder kronor per år i form av hälso- och sjukvårdskostnader, produktionsbortfall och sjukskrivningar.

Utvecklingen är att andelen dagligrökare minskar stadigt över tid. Det gäller även bland yngre. Det är en utveckling som är tydlig. Det räcker emellertid inte. Fler åtgärder behöver vidtas för att motverka och förhindra att 12 000 människor varje år ska behöva avlida till följd av tobaksrökning. Det vilar samtidigt ett eget ansvar på den enskilde som fri individ för ett beslut att röka.

Vi bejakar arbetet mot tobaksrökning och tillstyrker de åtgärder som nu behöver beslutas för att genomföra direktivet. Samtidigt vill vi tydligt värna den svenska bestämmanderätten över regleringen av snus, i enlighet med det svenska undantaget i samband med att vi blev medlemmar i Europeiska unionen.

Vi menar att regeringens proposition är otydlig gällande den framtida hanteringen och regleringen av snus. Regeringen skickar dubbla signaler gällande snuset avseende dels förbudet att hänvisa till smak, doft och tillsatser, dels vilken myndighet som i framtiden ska ha ansvar för tillsynen. Tillverkning av snus sker med utgångspunkt från livsmedelslagens krav.

Tillsynsansvaret bör därmed, i enlighet med nuvarande system, fortsatt ligga under Livsmedelsverket.

Propositionens förslag om förbud mot att hänvisa till smak, doft eller tillsatser gäller inte snus. Dock anger regeringen samtidigt att frågan om en nationell reglering av snus och tuggtobak, inklusive frågan om innehållsreglering av snus, är föremål för en översyn.

Det bör tilläggas att det i utredningens delbetänkande *Mer gemensamma tobaksregler – ett genomförande av tobaksproduktdirektivet* föreslogs att snus ska omfattas av förbudet i artikel 13.1 c i direktivet mot att hänvisa till just smak, doft eller tillsatser på förpackningar till tobaksvaror eller på själva tobaksvaran.

Det är olyckligt att regeringen medvetet eller omedvetet är otydlig gällande regeringens avsikter avseende snusets framtida reglering och tillsyn. Å ena sidan tar regeringen upp Sveriges undantag att reglera snuset. Å andra sidan förbehåller sig regeringen rätten att återkomma med förnyade ställningstaganden längre fram i frågor som kan avgöras redan nu avseende tobaksproduktdirektivets innehåll i frågor som rör snusets reglering.

Därtill är regeringen otydlig med vad som ska gälla för förpackningar, tillsyn och efterlevnad av regler samt bestämmelser avseende snus. Det är klart och tydligt att Sverige likt alla andra medlemsstater förväntas implementera tobaksproduktdirektivet i tid. Medlemsstater som inte gör detta riskerar att bötfällas.

Den borgerliga regeringen mellan åren 1991 och 1994 ansträngde sig, i samband med medlemskapsförhandlingarna med Europeiska unionen, för att få igenom ett undantag gällande försäljning av snus i Sverige. Det är nu upp till regeringen att se till att den svenska bestämmanderätten över reglering och hantering av snus alljämt ska gälla.

Slutligen, herr talman, vill jag fråga Socialdemokraterna om de fortsatt har tänkt att värna den svenska bestämmanderätten gällande regleringen av snuset och om de anser att implementeringen av tobaksdirektivet inte på någon punkt påverkar regleringen av snuset.

Herr talman! Med dessa ord yrkar jag bifall till vår reservation.

Anf. 53 CHRISTINA ÖSTBERG (SD):

Herr talman! I dag ska vi diskutera regeringens proposition som handlar om åtgärder för ökad folkhälsa på tobaksområdet och genomförandet av EU:s tobaksproduktdirektiv.

Vi välkomnar direktivet, då det bland annat avser att göra tobaksprodukter och tobakskonsumtion mindre attraktivt. Det är också positivt att den viktigaste målgruppen för de åtgärder som föreslås i direktivet är ungdomar. Vi sverigedemokrater vill att vi ska ha en restriktiv politik vad gäller bruk av tobak. Vi månar extra om våra ungdomar, så att de varken ska börja med eller fastna i tobaksbruk.

I propositionen föreslås ett förbud mot cigaretter och rulltobak med karakteristisk smak och förbud mot vissa tillsatser i tobaksprodukter. Vidare föreslås att tillverkare och importörer av tobaksvaror ska ha utökad rapporteringsskyldighet, vilket innebär att de ska rapportera uppgifter om tillsatser i cigaretter och rulltobak och olika undersökningar och studier som gäller tobaksvaror. Dessutom föreslås krav på kombinerade hälsovarningar motsvarande 65 procent av fram- och baksidan på styckförpackningar för cigaretter, rulltobak och tobak för vattenpipa.

Åtgärder för ökad folkhälsa på tobaksområdet – genomförandet av EU:s tobaksproduktdirektiv

Vi anser att detta kan vara lämpliga åtgärder som var för sig och tillsammans kan vara viktiga för att få ned bruket av tobak, för att främja folkhälsan. Tobaksbruket innebär även problem och kostnader både för individen och för samhället.

Vi är primärt inte för dessa åtgärder på grund av någon form av moral eller pekpinne gentemot människor som brukar tobak. Vi är inget förbudsparti som fördömer individers agerande. Däremot är det viktigt att från politiskt håll sända signaler om vad man från samhällets sida vill beivra och reglera utifrån ett folkhälsoperspektiv.

När det gäller rökningen finns det även en annan aspekt som är otroligt viktig för oss. Det är att ingen ofrivilligt ska utsättas för någon annans rökning. Vi är emot bruk av tobak generellt, men just av anledningen att vi vill värna dem som inte brukar tobak från att utsättas anser vi att det är mycket angeläget att begränsa exponeringen för rökning.

Det positiva med snuset, i jämförelse med cigaretter, är att tredje man inte drabbas. Det innebär att personer i en snusares närhet inte utsätts för samma hälsorisker som de gör om de exponeras för passiv rökning.

Herr talman! Som jag tidigare nämnde är det positivt att det betonas att direktivets viktigaste målgrupp som pekats ut är ungdomar. Vi sverigedemokrater har velat se krafttag mot tobaksbruket bland ungdomar, då det oftast är i unga år som tobaksbruk påbörjas.

Vi ställer oss bakom Moderaternas motion 3324 av Cecilia Widegren med flera, i vilken det i yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen ska värna den svenska bestämmelserna över reglering av snus. Vi står också bakom yrkande 2 om att det även fortsättningsvis ska vara tillåtet att hänvisa till smak, doft eller tillsatser i snus. Även yrkande 3 om att Livsmedelsverket ska vara tillsynsmyndighet stöder vi.

Vi sverigedemokrater vill över huvud taget att EU ska lägga sig i så lite som möjligt, speciellt i hälso- och sjukvårdsfrågor som vi anser är en nationell angelägenhet att hantera i respektive land utifrån respektive lands individuella förutsättningar.

Herr talman! Vi upplever dock inte att regeringen är tillräckligt tydlig och markerar att detta är en nationell fråga. Denna otydlighet leder till en onödigt osäkerhet avseende om man från regeringens sida är villig att stå upp för att värna den svenska självbestämmanderätten.

Det är oroväckande att man lämnar öppet för att återkomma med ett förnyat ställningstagande längre fram, exempelvis om det ska vara tillåtet att hänvisa till smak, doft eller eventuella tillsatser för snus eller om även snuset ska regleras i det hänseendet, precis som cigaretter nu ska regleras enligt direktivets regler.

Anf. 54 EMMA HENRIKSSON (KD):

Herr talman! I dag presenterar Cancerfonden sin cancerfundsrapport för föregående år. Det är både skräckinjagande läsning och lite glädjande läsning. Vi ser nämligen att antalet cancerfall kommer att öka i framtiden, vilket är allvarligt och oroväckande. Men det är också glädjande läsning på det sättet att man konstaterar det som Världshälsoorganisationen, WHO, har konstaterat, det vill säga att minst en tredjedel av antalet cancerfall kan förebyggas.

Den enskilt viktigaste åtgärden som kan vidtas för att förebygga insjuknande i cancer är att minska tobaksrökningen. Därför är det ett viktigt

betänkande från socialutskottet som vi ska fatta beslut om i riksdagen i dag.

I Sverige är det fortfarande 10 procent av befolkningen som röker. Både när det gäller rökning och när det gäller förebyggande åtgärder ligger det ett stort ansvar på oss som enskilda personer. Det är jag som behöver ta beslutet att inte röka. Det är jag som behöver skydda mig när jag är i solen. Det är jag som måste se till att jag äter på ett sådant sätt att min kropp mår bra. Men jag bär inte hela ansvaret själv, utan vi har i det offentliga också ett gemensamt ansvar att stötta och se till att människor har rätt underlag för att ta de rätta och kloka besluten.

Därför är det viktigt att vi ser till att de produkter som innebär en allvarlig hälsorisk är försedda med den information som jag som konsument behöver. En viktig del i detta är att se till att det är tydliga hälsovarningar på de cigarettpaket som säljs. Därför är det ett bra steg att ta att öka volymen av varningstext på cigarettpaketerna och att det finns möjlighet att ha både bild och text. Det blir då en tydligare hälsovarning för konsumenterna.

5 200 personer i Sverige dör varje år av tobaksrelaterad cancer. Därför finns det skäl att göra dessa förändringar.

Det är viktigt att det på paketen inte finns information som leder konsumenterna att tro att om de tar en viss produkt är riskerna inte så stora. Det ska inte finnas information som säger att det är ett så litet nikotinnehåll eller så lite av andra farliga ämnen att konsumenterna kan känna sig lite tryggare om de konsumerar en viss produkt i stället för en annan. Konsumenterna ska inte heller tro att om de tar en viss produkt är de i alla fall lite mer miljömedvetna och därför lura sig själva att tro att de väljer någonting som inte är så farligt. Det är farligt att röka. Om detta ska det inte råda något tvivel.

Det betänkande som vi ska fatta beslut om i dag handlar om EU:s tobaksproduktdirektiv. Det handlar i dag inte om snuset. Det framgår tydligt av betänkandet.

Herr talman! Med detta yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 55 HANS HOFF (S):

Herr talman! Riksdagen ska i dag besluta om ett antal åtgärder för att minska rökningen i Sverige. Dagens beslut innebär bland annat att karakteristiska smaker förbjuds och att det införs kombinerade hälsovarningar med bild och text på cigarettpaket och rulltobak.

I Sverige dör 1 000 människor varje månad på grund av rökning. I Sverige insjuknar 8 000 människor varje månad i olika sjukdomar på grund av rökning. Att 8 000 människor insjuknar och att 1 000 människor dör varje månad på grund av rökning gör tobaksrökningen till det allvarligaste folkhälsoproblem som vi har i Sverige.

Samhällets kostnader och det mänskliga lidandet är enorma. De förslag som riksdagen ska ta beslut om i dag kommer att få stor betydelse. Cigaretter med tuttifruittsmak, gräddsmak och blåbärssmak – för att nämna några av de smaker som finns – som i dag säljs kommer att förbjudas. Detta kommer att ha stor betydelse för att minska tobaksbolagens marknadsföring för att locka ungdomar att börja röka. Även bilder som visar människors svåra sjukdomar orsakade av rökning kommer att finnas på cigarettpaketerna och kommer att ha stor betydelse för att påverka ungdomar

*Åtgärder för ökad
folkhälsa på tobaks-
området – genom-
förandet av EU:s
tobaksproduktdirektiv*

att inte börja röka. Det kommer också med stor sannolikhet att påverka alla som röker.

Herr talman! Tobaksbolagen vill med dessa smaker förmå unga människor att börja röka. Det är i sig inte så konstigt med tanke på att det dör 1 000 kunder i månaden bara i Sverige. Vilken annan produkt som säljs och marknadsförs lagligt i vårt land dödar så många människor varje månad? Att köpa cigaretter är att köpa döden på paket. Att röka är en mycket effektiv genväg till en för tidig död och svåra lidanden i sjukdom.

Det är få insatser som har så stor betydelse för människors hälsa som att inte röka. Att tala om folkhälsa eller kostnader inom sjukvården utan att ha tydliga åtgärder för att minska rökningen går inte om man ska vara trovärdig som politiker eller som politiskt parti.

Därför är det så oerhört positivt att alla partier i riksdagen ställer sig bakom målet om ett rökfritt Sverige 2025. Innebörden av detta är att rökningen 2025 ska vara starkt reducerad och inte längre utgöra ett dominerande folkhälsoproblem.

Att vi i dag har en enig riksdag som står bakom det beslut som i dag ska tas för att minska rökningen i Sverige är oerhört viktigt. Vårt mål är självklart att det beslut som vi tar i dag kommer att innebära att ungdomar avstår från att börja röka och att rökare kommer att sluta röka. Att sluta röka, eller allra helst att aldrig börja röka, är ett av de bästa beslut som man kan ta för att få en god hälsa.

Herr talman! Moderaterna och Sverigedemokraterna har en reservation där de tar upp några frågeställningar som berör snus. Den handlar om att Sverige ska värna bestämmelserna över snus, att det ska vara tillåtet att hänvisa till smak, doft och tillsatser i snus samt att Livsmedelsverket ska vara tillsynsmyndighet när det gäller snus.

Socialutskottet konstaterar att Sverige redan i dag har ett undantag i EU vad gäller snus. Snus regleras i svensk lagstiftning som det har fattats beslut om i denna riksdag.

Utskottet konstaterar vidare att det inte finns några förslag i propositionen i fråga om begränsningar när det gäller smaker i snus. Det finns inte heller något förslag i propositionen om Livsmedelsverkets tillsynsroll.

Herr talman! Mot bakgrund av det som jag här har anfört yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationen.
(Applåder)

Anf. 56 STEFAN NILSSON (MP):

Herr talman! Vi behandlar nu regeringens förslag till implementering av EU:s tobaksproduktdirektiv. Detta innebär flera utmärkta förändringar i tobakslagen som sannolikt kommer att leda till att rökningen minskar.

En minskning av rökningen är ett mål för Miljöpartiet och Socialdemokraterna i regeringen. Det finns också en bred politisk enighet om detta, vilket är viktigt. Trots att rökningen har minskat under senare årtionden dör fortfarande tusen personer varje månad av rökning, alltså 12 000 personer varje år. Det är fler än de som dör i förtid av alkohol, av självmord och i trafiken tillsammans.

Nikotin är ett av de mest beroendeframkallande ämnen som finns, och det är mycket svårt att sluta för den som vill. De allra flesta, ungefär tre av fyra rökare, vill sluta. Det finns alltså synnerligen goda skäl att fortsätta utvecklingen mot minskad rökning som skapar så mycket lidande och sorg

för alla som drabbas och för alla som mister sina anhöriga i förtid på grund av rökning.

Ett mål som Miljöpartiet ställer sig helt bakom är ett rökfritt Sverige 2025. Den 1 mars i år kom den statliga tobaksutredaren med sina förslag om bland annat fler rökfria miljöer, förbud mot att exponera cigaretter och krav på tillstånd för att få sälja cigaretter. Det är ett förslag som Miljöpartiet är positivt till. Utredningen går nu ut på remiss, och det kommer förslag från regeringen i frågorna senare i år.

Det ärende vi behandlar nu, nämligen förändringar i tobakslagen i enlighet med EU:s tobaksproduktdirektiv, innebär bland annat att det inte ska vara möjligt att marknadsföra vissa cigaretter som bättre för hälsan. Skälet är naturligtvis att alla cigaretter skadar hälsan allvarligt oavsett den exakta halten av olika gifter. Exempelvis har så kallade light-cigaretter visat sig vara lika cancerframkallande som de flesta andra cigaretter. Att kunna beskriva vissa cigaretter som mindre farliga har för tobaksindustrin varit viktigt i marknadsföringen. Den möjligheten förhindras nu.

En annan viktig del i propositionen är att paket med cigaretter, rulltobak och snusförpackningar inte ska få likna livsmedel eller kosmetika. Det borde ha varit självklart redan tidigare. Vi inför detta nu i och med det beslut vi fattar om en stund.

Ytterligare en sak som är utmärkt i den här propositionen är att hälsovarningar i text och bild ska vara större. De ökas nu till motsvarande 65 procent av fram- och baksidan på tobaksförpackningar. Även detta kommer att göra det mindre attraktivt att röka.

Ytterligare en åtgärd som är bra i propositionen är att tillverkare och importörer måste rapportera om tillsatser i cigaretter och rulltobak samt studier de gör om tobaksvaror. De ska vara också vara skyldiga att göra en anmälan när de tänker släppa ut en ny tobaksprodukt i Sverige.

Herr talman! Sverige har kommit längre än många andra länder när det gäller att minska antalet människor som dör och insjuknar av rökning. Men trots detta är rökning ett av våra största folkhälsoproblem. I genomsnitt tusen personer dör varje månad av rökning, och det är naturligtvis inte alls acceptabelt. Mycket återstår att göra, och med detta beslut tar vi ytterligare ett steg för att minska rökningen i Sverige.

Jag yrkar bifall till socialutskottets förslag.

Anf. 57 STAFFAN DANIELSSON (C):

Herr talman! Vi diskuterar alltså EU:s tobaksproduktdirektiv. Det antogs 2001, och sedan beslutade EU åter 2014 att medlemsstaternas lagar ska "tillnärma" sig varandra. Nu diskuterar vi hur vi ska göra den tillämpningen i Sverige.

Med utgångspunkt i en hög hälsoskyddsnivå syftar tobaksproduktdirektivet till att underlätta att den inre marknaden för tobaksvaror fungerar smidigt. Det kan låta motsägelsefullt, men det är bra att den fungerar smidigt när den ändå finns. Men direktivet avser också att göra tobaksprodukter och tobakskonsumtion mindre attraktivt. Den viktigaste målgruppen i detta är ungdomar. Det är också bra med alla som har kraft att sluta.

Centerpartiet bejakar naturligtvis, liksom övriga partier, i grunden detta gemensamma viktiga arbete för att begränsa bruket av främst cigaretter. Tidigare talare har väl redovisat vad regeringens förslag till ändringar i tobakslagen innebär. Det finns en bred enighet om detta.

Moderaterna och Sverigedemokraterna slår i en gemensam reservation in några, som jag ser det, öppna dörrar. Man vill värna Sveriges bestämmanderätt över regleringen av snus. Ja, vem vill inte det? Centerpartiet står fullständigt bakom detta. Och regeringen konstaterar, som Hans Hoff sa, att snus är undantaget från reglerna om ingredienser i direktivet och att förbuden mot att använda dessa i tobak inte omfattar snus. Det finns inga förslag om detta nu.

Tobaksdirektivsutredningen, som regeringen bygger sitt förslag på, föreslog helt visst att snus skulle omfattas av förbudet mot att hänvisa till smak och doft med mera på förpackningarna. Men detta förslag finns inte med i regeringens proposition eller i det riksdagsbeslut vi snart ska fatta.

Utredningen har lagt fram ett slutbetänkande. Där föreslås ytterligare begränsningar vad gäller till exempel tillståndsplikt, rökförbud i fler miljöer och även att man på snusförpackningar inte ska få hänvisa till smak och doft.

Regeringen återkommer kanske till riksdagen med förslag med anledning av detta. Var man landar vet nog i dag varken regeringen eller vi ut-
anför regeringen. Det gäller alla politiska frågor att när regeringen väljer att komma tillbaka, eller lägga fram något för riksdagen, får vi ta ställning då. Det är vi från Centerpartiet givetvis beredda att göra.

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i utskottsbetänkandet och avslag på reservationen.

Anf. 58 KARIN RÅGSJÖ (V):

Herr talman! Det är kanske bäst att säga att det vi pratar om nu inte omfattar snus.

Det beslut som vi ska fatta i dag är helt i linje med det folkhälsoperspektiv som bör råda när vi fattar beslut om tobak. Det här är inte en fråga för marknaden, för tobaksindustrin, som har lobbats kraftigt bland kamraterna i utskottet.

Tobaksindustrin har tappat mark i stora delar av världen. Det är dags att ytterligare ta bort plattformar för dem och slå ett slag för folkhälsan.

Vänsterns hållning är att inte moralisera mot enskilda men att däremot arbeta på att förstärka folkhälsoperspektivet på ett strukturellt plan för att hindra sjukdom som kommer genom rökning. Den stora frågan är hur tobaksindustrin ska förhindras att sälja varor som skadar. Money talks! Deras intressen är glasklara.

Just därför har jag inte träffat representanter för tobaksindustrin. Jag företräder folkhälsoperspektivet, inte dem som tjänar pengar på tobak och har helt andra intressen än just folkhälsa. Deras intressen kan spåras i de inlämnade reservationerna.

De lagändringar som utskottet tillstyrker innebär bland annat att cigaretter och rulltobak med karakteristisk smak förbjuds, att tillverkare och importörer av tobaksvaror får en utökad rapporteringsskyldighet, att kombinerade hälsovarningar med text och bild motsvarande 65 procent av utrymmet av fram- och baksidan ska finnas på styckeförpackningar för vissa tobaksvaror samt att märkningen av förpackningar till vissa tobaksvaror inte får likna ett livsmedel eller en kosmetisk produkt.

Att smaksätta tobak är en direkt rekryteringsbas för unga. Det borde alla inse. Det är modesta krav. Anser moderater och sverigedemokrater att

det är finfint med mysiga smaker på tobak som kan förleda ungdomen? Det gör mig något förvånad.

Märkningen av tobaksvarornas förpackningar eller av själva tobaksvaran ska inte få antyda att en viss tobaksvara har miljöfördelar eller hänvisa till smak, doft eller tillsatser – precis som jag har sagt tidigare.

Syftet i den delen är att avlägsna ingredienser som gör produkterna lite mysigare. Jag förstår inte att man inte lyfter upp frågan lite mer. Det är så tydligt att tobaksindustrin försöker fånga in nya målgrupper. Därför förvånar det mig att man lämnar in reservationerna eftersom vi faktiskt inte pratar om snus. Ni har gått i en fälla.

Sverige ska självklart arbeta tydligt för ett rökfritt Sverige, och då ska folkhälsoperspektivet råda. Och man ska aldrig moralisera över rökare. Man ska rikta insatsen mot dem som tjänar grova pengar på tobak och stänga dörren när tobaksindustrin knackar på.

När det gäller det tobaksförebyggande arbetet anser utskottet att det var ett viktigt steg framåt när tobaksproduktdirektivet antogs inom EU. Det är verkligen ett steg framåt om man tittar på hur det ser ut i vissa länder som inte har kommit så långt i kampen mot tobak och för folkhälsan.

Utskottet välkomnar verkligen direktivet.

Vad tycker Moderaterna och Sverigedemokraterna – att marknadsföringen via smak och doft ska vara mer aggressiv? Lever ni i något slags rökdimma?

Jag yrkar bifall till utskottets förslag och avslag på reservationerna.
(Applåder)

Anf. 59 BARBRO WESTERHOLM (L):

Herr talman! Liberalerna ställer sig bakom EU-direktivet och ser det som ett viktigt steg framåt mot utfasningen av rökningen. Det är ju ett WHO-mål att fasa ut rökbruket till minst under 5 procent. Andra har beskriver vad som står i direktivet, så det upprepar inte jag.

Det jag vill ta upp är hur viktigt det är att förebygga att unga människor börjar röka. Det framkom också tydligt i samband med presentationen av morgonens cancerrapport att lungcancer är en omfattande cancerform och att den drabbar främst kvinnor numera. Vi måste sikta in oss på framför allt de unga kvinnorna, för deras rökning innebär också en annan risk, nämligen om de blir gravida. Rökning hos mamman skadar ju också fostret. Då säger en del: Ja, men det är väl bara att sluta röka.

Rökningen innehåller frihetsfrågor som inte minst för oss liberaler inte alltid är så lätta att diskutera – ganska knepiga. En del säger att det är ju fritt att börja röka. När det gäller ungdomar undrar jag hur stor friheten är. Kamrattrycket kan nog vara ganska betydande.

Om en kvinna som väntar barn vill sluta röka visar det sig att 20 procent inte kan sluta. De har drabbats av en ofrihet, den ofrihet som nikotinberoende förorsakar. Nikotin är ett av de mest beroendeframkallande ämnen vi känner – jag har sagt detta många gånger här i riksdagens talarstol – och det gör det ännu viktigare att man inte börjar röka.

Rökningen inrymmer också en annan frihetsfråga. Det är många människor som inte tål att exponeras för tobaksrök. Det är därför som vi i ökande utsträckning har rökfria lokaler. Vi kommer här i kammaren att diskutera om vi ska vidga möjligheterna för människor som har denna

*Åtgärder för ökad
folkhälsa på tobaks-
området – genom-
förandet av EU:s
tobaksproduktdirektiv*

rökkänslighet att vistas i rökfri miljö, men det är en diskussion som vi kommer att föra här framöver.

Jag ser det som väldigt viktigt att remissvaren från de remissinstanser som nu behandlar förslag från utredningen om just rökfrihet på uteserveringar, lekplatser och i andra sammanhang blir fakta- och kunskapsbaserade, för om vi ska fatta beslut här i kammaren och begränsa några friheter är det viktigt att det ligger bra forskning bakom och att åtgärderna är effektiva för alla berörda parter.

Som sagt står Liberalerna bakom förslaget i betänkandet och yrkar avslag på reservationerna.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 12.)

§ 6 Riksrevisionens rapport om regeringens styrning av SOS Alarm

Försvarsutskottets betänkande 2015/16:FöU4

Riksrevisionens rapport om regeringens styrning av SOS Alarm (skr. 2015/16:50)
föredrogs.

Anf. 60 MIKAEL JANSSON (SD):

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservationen.

Rent principiellt kan man säga att krishanteringsrutinerna bör samordnas. Vår lösning för detta är att återta det civila försvaret. Som övergripande åtgärd för detta vill vi återinrätta Civilförsvarsstyrelsen. SOS Alarm skulle då bli en avdelning i denna myndighet.

I dag ska vi dock reducera debatten till Riksrevisionens rapport om regeringens styrning av SOS Alarm.

Det första vi tar fasta på i Riksrevisionens rapport är att det finns en viktig tidsfaktor när nödsituationer uppstår. För en svårt skadad person kan det handla om minuter och sekunder om livet och hälsan ska räddas. På samma sätt är det med brottsupplärning; tiden är viktig. Om polisen får uppgifter om pågående brott för sent kan det innebära att brottslingen kommer undan och att viktig bevisföring inte kan upprättas. Det är därför vi föreslår att polisen ska kunna få uppgifter om akuta ärenden samtidigt med övrig räddningstjänst.

Det andra vi tar fasta på i Riksrevisionens rapport är problemet med okynnessamtal till numret 112. Så många är dessa okynnessamtal att de motsvarar en månads arbete för personalen. Vi anser därför att okynnessamtalen som sådana ska kriminaliseras.

Det tredje vi tar fasta på i Riksrevisionens rapport är det faktum att SOS Alarm i praktiken saknar tillsyn. Myndigheten MSB har ett visst ansvar för SOS Alarm men inte som en normal tillsynsmyndighet, utan det är helt andra perspektiv. För att enklast lösa problemet bör MSB ges den formella uppgiften som tillsynsmyndighet över SOS Alarm.

Det fjärde vi tar fasta på i Riksrevisionens rapport är utvecklingen att antalet larmcentraler minskar alltmer. När antalet larmcentraler minskar, minskar också lokalkännenheten. Minskad lokalkännenhet riskerar att

leda till långsammare adress- och platsangivelser. Vi föreslår därför att utvecklingen vänds så att antalet larmcentraler nu i stället ska öka.

Med dessa förslag till förändringar vill jag också poängtera att anslaget till SOS Alarm bör öka eftersom man kommer att vara en viktig del av det nya civila försvaret som vi ska sätta upp.

Anf. 61 ALLAN WIDMAN (L):

Herr talman! Det är inte fråga om annat än att SOS Alarm svarar för en oerhört viktig och grundläggande uppgift i vårt moderna samhälle. Det är inte heller tu tal om att det finns brister i den nuvarande verksamheten, som ju Riksrevisionen också har iakttagit. Det handlar, herr talman, om för långa svarstider. Det handlar, som Mikael Jansson var inne på, om avsaknaden av en formell tillsynsmyndighet. Och vi har problem med människor som ringer till SOS Alarm utan att ha något egentligt ärende. Vi har en ökning när det gäller okynnessamtalen.

Det faller normalt sett inte på den politiska oppositionen att ta regeringen i försvar. Men jag kan ändå inte, herr talman, bortse från det faktum att regeringen nu tillskjutit mer medel för både 2016 och 2017 till denna viktiga verksamhet.

Som ett utslag av bland annat den rapport som Riksrevisionen har gjort har man också tillsatt en utredning som tittar på de frågor som nu har aktualiserats.

Herr talman! Jag ställer mig lite undrande inför Sverigedemokraternas tankar på att öka antalet larmcentraler för att på så sätt öka lokalkännedom. Tvärtom anser vi liberaler att vi bör utnyttja den moderna teknik som finns i dag och som gör det möjligt att över mycket långa avstånd serva också med noggrann geografisk information.

Jag är övertygad om att herr talmannen är underkunnig om att bland annat färdtjänsten i många svenska kommuner från tid till annan har anordnats inte bara från annat land utan till och med från andra kontinenter och att detta har skett med stor framgång.

Herr talman! Det är viktigt att bejaka tekniken. Det är viktigt att se de möjligheter som den ger. Det skapar förutsättningar för en mer rationell verksamhet.

När utskottet för snart en och en halv månad sedan besökte SOS Alarms länscentral i Stockholm fick vi också kännedom om att de olika centralerna som finns runt om i Sverige kan gå in och hjälpa och stötta varandra och på det sättet korta svarstiderna, oavsett vilka geografiska avstånd det är fråga om.

Utskottet har funnit för gott att avvakta den tillsatta utredningen.

Herr talman! När det gäller området civilförsvar och krisberedskap, som Mikael Jansson också berörde, finns det anledning att också med de glasögonen syna SOS Alarms verksamhet.

Under de senaste decennierna har vi upplevt ett antal stora kriser utanför det svenska territoriet. Tsunamin och Estoniakatastrofen är ett par exempel. Frågan som inställer sig är om den dimensionering vi nu har på alarmeringsverksamheten skulle vara tillräcklig om Sverige på sitt eget territorium drabbades av motsvarande katastrof och olycka med ett mycket stort antal skadade och förolyckade.

Detta hör kanske inte först och främst hemma i detta ärende utan mer i den kommande totalförsvarsplanering som försvarsminister Peter Hultqvist och inrikesminister Anders Ygeman utlovat.

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 62 KALLE OLSSON (S):

Herr talman! 112 är vårt nationella nödnummer dit vi ringer när vi är i akut behov av hjälp. Det är en komplex kedja med många inblandade aktörer som aktiveras i samband med att ett nödsamtal rings in: 112-operatör, ambulansdirigering, polis med flera. Det är en tekniktung verksamhet med som sagt många inblandade aktörer som verkar under tidspress och med små marginaler för misstag. Det säger sig självt att det är viktigt att denna verksamhet vilar på en trygg och stabil grund.

Det är därför viktigt att dra lärdomar av Riksrevisionens rapport. I granskningen framkommer en rad synpunkter på bland annat långa svarstider, brister i samordning, avsaknad av adresser, oklar styrning, skillnader i system som försvårar delning av information och det stora antalet okynnessamtal, som nämndes tidigare. Det kommer också kritik från ett stort antal landsting vad gäller den prehospitala vården.

Delar av kritiken rör frågor som SOS Alarm kan och ska hantera internt. Allvarlig kritik har riktats mot de långa svarstiderna. Här har SOS Alarm påbörjat ett arbete med nationell mottagning. Om en nödställd ringler sin regionala 112-central och inte får svar inom fem sekunder kopplas samtalet vidare till första lediga mottagare, varhelst i landet denne befinner sig. Detta har bidragit till att korta svarstiderna.

När det gäller organisationen och styrningen av SOS Alarm pekar Riksrevisionen på brister som kräver en djupare analys. Det gäller bland annat att samordningen i systemet bygger på frivillighet och samförstånds lösningar.

Två landsting har valt att inte teckna avtal med SOS Alarm utan har ambulansdirigering i egen regi. Tidigare erfarenheter visar att sådana lösningar kan leda till att alarmeringen försenas, till exempel om SOS Alarm måste vänta på att samtal ska besvaras.

Det är lätt att se faror och risker med att vi låter alarmeringstjänsten splittras upp och bli mer fragmenterad. Regeringen tog därför den 12 november i fjol initiativ till en ny utredning, en uppföljning av den första alarmeringstjänstutredningen. Uppdraget är att analysera och föreslå en nationell alarmeringsfunktion.

Regeringen menar i likhet med Riksrevisionen att det finns starka skäl att genomföra åtgärder för en förbättrad och mer effektiv alarmeringstjänst. Utredningen ska lämna förslag på hur både en statlig förvaltningsmyndighet och ett bolag kan inrättas och organiseras för att kunna vara en nationell alarmeringsfunktion.

En annan viktig uppgift för utredningen är att föreslå en teknisk plattform för bättre samordning.

Regeringens inriktning är alltså att en nationell alarmeringsfunktion ska inrättas för att om möjligt med ensamrätt kunna ta emot och behandla larm. Alarmeringsfunktionen bör utformas på ett sådant sätt att några andra alarmeringscentraler inte ska behöva byggas upp i någon större omfattning.

Herr talman! Samhällets alarmeringstjänst är ett grundläggande åtgående, och Riksrevisionens rapport innehåller viktiga lärdomar. Kanske ännu viktigare är att vi kan konstatera att denna granskning följs upp i detta nu.

Anf. 63 LOTTA OLSSON (M):

Herr talman! Vi lever i ett välfärdssamhälle, och det finns vissa saker som vi helt självklart förväntar oss ska fungera i ett sådant samhälle. SOS Alarm är en sådan självklarhet. Det finns inget som kan göra oss så skyddslösa som om ett larm när vi behöver hjälp inte fungerar. Det blir helt enkelt livsfarligt. Ett fungerande SOS Alarm ingår i vår grundtrygghet. Det ska fungera var vi än befinner oss i landet.

Det krävs också att larmet hanteras tillräckligt snabbt och att resurserna prioriteras på ett korrekt sätt beroende på vad jag har drabbats av. Det är lika viktigt att jag får snabb och adekvat hjälp om jag blir sjuk som att jag får snabb och adekvat hjälp om jag är utsatt för annan fara eller behöver polisär hjälp. Det är en räddare i nöden för både människor och egendom.

Därför spelar det roll vem som svarar och hanterar mitt ärende då jag ringer 112. Att personen har rätt behörighet och att jag snabbt kopplas rätt är lika viktigt som att mitt ärende hanteras snabbt.

Riksrevisionens rapport om regeringens styrning av SOS Alarm är en genomgång av hur SOS-alarmeringen fungerar i dag och vad som kan göras för att verksamheten ska bli mer effektiv.

Man har tittat på hur verksamheten har fungerat utifrån ett medborgarperspektiv, om verksamheten varit snabb, säker och trygg. SOS Alarm är och ska vara en viktig infrastruktur i samhället.

Det finns i rapporten en hel del kritik även om man anser att SOS Alarm bör hållas samman på det sätt som det är organiserat i dag.

För att säkra en säker SOS-alarmering krävs, precis som påpekas i revisionens rapport, en bra infrastruktur. Det ska vara en infrastruktur som har en säker larmkedja från behövande till larmoperatör. Det ska också vara en bra infrastruktur på larmoperatörsnivå vad avser datorstöd med allt vad det innebär av översiktighet och säker rapportering.

Kvaliteten på den tekniska plattformen är av yttersta vikt, och det påpekas också tydligt i rapporten. Här har funnits brister, vilket revisionen med rätta påtalar.

Det har även funnits en otydlighet i regeringens styrning av SOS Alarm. Vilka krav har man på kvalitet och service, och har man ställt dessa krav tillräckligt tydligt? Det gäller allt från svarstider till vilken utveckling av verksamheten man vill se. Detta gör att SOS Alarm inte har haft en tydlig målbild för vad verksamheten ska leverera. Otydlighet leder alltid till försämrat resultat och till en osäkerhet som inte främjar kvalitet.

Det finns kritik från landsting, som är de största samarbetspartnerna. Det är de som tar emot de flesta av dem som söker hjälp via SOS Alarm. Det är en kritik som borde ha hörtsammats.

Samarbetet över gränserna mellan larmoperatör och vårdare bör också förbättras. Ågarbilden med 50 procent ägande från kommuner och landsting och 50 procent statsägt är en grund som gör beslutandeuppdraget otydligt.

Revisionen visar på tydliga kvalitetsproblem som att adresserna inte finns registrerade korrekt. Det leder till att ambulanser och brandbilar helt

enkelt inte hittar den hjälpbehövande tillräckligt snabbt, vilket kan få förödande effekter om läget är akut. Det är ett viktigt påtalande och något som man behöver åtgärda.

Här finns också försumlighet vad avser rapportering till det lägenhetsregister som används. Problemet är dock att det inte finns något riktigt klart tillsynsansvar vad avser detta, om det är kommunens ansvar eller inte är det.

Något som också framkommit är att det är viktigt för bland annat dirigeringen av ambulanser att säkra larmkedjan på ett bra sätt. Det handlar om dirigering men också om att de ambulanser som finns används där de bäst behövs. Det är ett riktigt konstaterande att någon form av tillsynsansvar för att det faktiskt fungerar behöver komma på plats.

Det behöver finnas en hela tiden pågående dialog med medborgare men också en bättre dialog med de kommuner och landsting som finns på andra sidan larmkedjan. Det är något man kan tycka är en självklarhet. Bara om den processen fungerar kan SOS Alarm utvecklas vad avser både kvalitet och servicenivå. SOS Alarm är alltför viktigt för att bara bedömas utifrån larmtider i larmkedjan. Det finns så mycket mer som är av vikt och som är en del av den trygghet vi alla så gärna vill känna tillit till.

Vidare finns det som revisionen påtalar ett behov av att minska okynnesringandet till SOS Alarm. Det finns säkert ett behov av information vad numret ska användas till. Men det är också ett tecken på att människor i behov av någon att prata med helt enkelt ringer till SOS Alarm. Sociala problem kan och ska inte lösas av akutnummer. Här behöver något annat göras.

SOS Alarm är att betrakta som en infrastrukturfråga. Det gäller därmed att trafik och ledning fungerar. Det är självklart viktigt vilka resurser som finns att sätta in. Men det är lika viktigt att de resurser som finns faktiskt finns där de bäst behövs och gör mest nytta. Regeringen behöver noga beakta och ta till sig av Riksrevisionens rapport. Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 64 DANIEL BÄCKSTRÖM (C):

Herr talman! Riksrevisionens rapporter är viktiga underlag för vårt arbete i riksdagen med uppföljningen, träffsäkerheten och styrningen. Det ger oss en viktig vägledning för förbättringsområden och om hur verksamheterna bedrivs.

Alarmeringsverksamheten är en samhällsviktig infrastruktur som SOS Alarm har ansvar för. Den är direkt nödvändig för att det allmänna ska kunna genomföra sin skyldighet att ansvara för olika typer av räddningsinsatser. Det är oerhört viktigt med samordningen och dialogen mellan de olika verksamheterna.

Det sker en kontinuerlig teknisk utveckling. Det ställer hela tiden nya krav på verksamheterna. Detta är en del i rapporteringen från Riksrevisionen där granskningen visar att bolaget inte haft den framtida teknikplattformens bitar i fokus. Det kan försvåra delning av information mellan SOS Alarm och andra aktörer i larmkedjan när man använder olika typer av tekniska system.

Att aktörer i larmkedjan inte har möjlighet att dela informationen elektroniskt innebär en risk för en längre larmbehandlingstid än nödvändigt och att man riskerar att förlora information efter vägen. Uppföljningen

visar att medelsvarstiderna har varit för långa de senaste åren. Det har också varit oklarheter i statens alarmeringsavtal som medfört att det är osäkert om verksamheten har bedrivits så som riksdagen har avsett.

Det är många punkter som tas upp av Riksrevisionen i denna rapport. En sak som nämns handlar om vikten av att utreda möjligheter för lagstiftning eller andra åtgärder för att förbättra registreringen av belägenhetsadresser. Det behöver tydliggöras vem som har tillsynsansvar för efterlevnaden av lagen om lägenhetsregister. Det behöver även tas fram tekniska lösningar som möjliggör elektronisk delning mellan de olika aktörerna.

Det är glädjande, positivt och viktigt att regeringen har satt igång den utredning som nu pågår efter tillkännagivandet i februari förra året när vi senast diskuterade frågan i betänkandet från försvarsutskottet. Det handlar om att sätta fokus på dessa viktiga frågor. Det är ett brett perspektiv i utredningen. Det blir mycket intressant att ta del av det inför nästa vår när utredningen senast kommer att levereras.

När det handlar om samtal till 112-tjänsten och andra liknande nödnummer visar rapporteringen att år 2014 var antalet anrop till 112 knappt 3,3 miljoner, varav 2 miljoner samtal var faktiska nödanrop. Trenden är att antalet nödanrop och andelen faktiska nödanrop ökar. Men de felaktiga nödanropen var ändå betydande och uppgick till 40,8 procent, det vill säga drygt 1,3 miljoner anrop 2014.

Detta är höga siffror och många samtal. Den som ringer och uppger en oriktig uppgift riskerar böter eller fängelse i upp till ett år. Den som missbrukar polis, kommunal räddningstjänst, ambulans, militär och sjöräddning riskerar vid felaktigt bruk av larmanläggningen böter eller fängelse i upp till sex månader. Det finns också andra viktiga åtgärder där man måste jobba förebyggande för att minska antalet fellarm eller felbruk av dessa viktiga anläggningar.

Det är viktigt att fortsätta att fokusera på att få en så kort tid som möjligt mellan samtalets början och att det blir en åtgärd insatt. Sett till de olika målsättningarna ska det vara högst åtta sekunders medelsvarstid till 112, högst 8 procent av samtalen ska ha en medelsvarstid som överstiger 15 sekunder och ingen ska behöva vänta mer än 30 sekunder.

Herr talman! Detta är en grundläggande och trygghetsbringande verksamhet för vårt samhälle. Det är viktigt att det är ett område som fungerar 24:7. Vi jobbar långsiktigt och gör det vi kan för att säkerställa att det finns förutsättningar och tydlighet för att bedriva verksamheterna och att det utvecklas en samordning mellan dem.

Det samlade ansvaret hos en aktör förbättras genom samverkan i alla delar. Det ska också finnas en likabehandling i alla delar av landet. Ingen invånare ska behöva tvivla på att det finns någon som svarar och att det levereras hjälp i nästa instans som behövs i de skarpa lägena. Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 65 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till utskottets förslag i dess helhet i betänkandet och avslag på reservationen.

Det vi i dag diskuterar är Riksrevisionens rapport om regeringens styrning av SOS Alarm. Riksrevisionens rapport är ett viktigt underlag för oss i riksdagen för att kunna följa upp olika typer av verksamheter. De rekommendationer som man ger är väldigt betydelsefulla för oss.

Det är också att påpeka att Sverige i motsats till många andra länder under lång tid har haft ett i grunden väl fungerande system för samordnad alarmering. Grundläggande för systemet har varit att det har funnits endast ett gemensamt nödnummer och att SOS Alarm i förhållandevis stor omfattning har samordnat larmbehandlingen.

Det är viktigt att se att det precis som Riksrevisionen påpekar finns en del brister som riskerar att påverka kvaliteten i utförandet av alarmeringstjänsten. En brist är att samordningen i systemet bygger på frivillighet och samförståndslösningar. En annan brist är att det inte finns någon enskild aktör som har ett uttryckligt ansvar för att säkerställa att alarmeringstjänsten är samordnad och väl sammanhållen.

Här lägger Riksrevisionen fram flera förslag som är viktiga att följa upp. Det pågår också en utredning som har kommit till stånd just på grund av det initiativ som utskottet tog förra året. Nu är det viktigt att se vad som kommer fram i utredningen.

Med detta yrkar jag än en gång bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 12.)

§ 7 Näringspolitik

Näringsutskottets betänkande 2015/16:NU15
Näringspolitik
föredrogs.

Anf. 66 LARS HJÄLMERED (M):

Herr talman! Det är företagare som skapar jobb. Det är företagare och entreprenörer som vågar och vill och som anställer en människa i kassan i mataffären, kanske en it-tekniker som jobbar med en app eller en programvara eller kanske en ingenjör som utvecklar ett nytt tekniskt erbjudande på något sätt. Det är just företagaren som skapar arbete.

Sverige är ett i grunden bra land, men Sverige kan mer. Mycket i Sverige fungerar bra, men en hel del kan bli mycket bättre. För många människor flyter livet på med familj, arbete och annat på ett alldeles galant sätt medan det för andra är otroligt svårt att ta sig in på arbetsmarknaden och bli en del av det svenska samhället.

Sverige ska vara ett industri- och företagarland. Om vi ska klara av att människor får ett arbete och om vi ska ha råd att finansiera allt det vi tycker är viktigt, som skolan och omsorgen, är lösningen fler och växande företag.

Sverige möter nu, herr talman, flera större utmaningar de kommande åren. Den första jag vill trycka på är det nya utanförskap som växer fram och ger oss allt större utmaningar. Det tidigare breda utanförskapet har förbytts i ett nytt och lite mer spetsigt som framför allt riktar in sig på unga och utrikes födda. Det går alldeles galant för en del medan det för andra är otroligt svårt att ta steget in på arbetsmarknaden och få det första riktiga

arbetet. Utmaningarna kommer också att öka för Sverige under de kommande åren på grund av att det är många människor som har sökt sig till Sverige under de senaste åren.

Det är lätt för politiker att tala om att alla ska ha en chans och att alla ska kunna komma in på arbetsmarknaden. Men det kräver också att man gör konkreta reformer. Det är detta man ska se, herr talman.

Moderaterna har lagt fram en serie konkreta förslag för att trycka tillbaka det nya utanförskapet. Det gäller till exempel en särskild anställningsform, första-jobbet-anställningen, och en särskild riktad skattesänkning för människor som tar det första, viktiga arbetet. Det handlar helt enkelt om att möjliggöra för fler att få detta viktiga första jobb som sedan kan ge ett andra som sedan kan ge ett tredje jobb.

Vi kan, herr talman, konstatera att regeringen möter ett nytt och mer utmanande utanförskap med att göra det dyrare att anställa och mindre lönsamt att arbeta. Man försämrar också på olika sätt för företag genom reformer som att trycka tillbaka, minska och ändra RUT- och ROT-avdrag. Utmaningen växer. Regeringen möter det med olika typer av försämringar. Det duger inte!

Det andra jag skulle vilja trycka på som en större utmaning på sikt, herr talman, är den tilltagande konkurrens som det svenska näringslivet möter. Konkurrens är egentligen inte något nytt, utan under decennier har till exempel den svenska industrin varit hårt prövad med tävlan mot konkurrenter i andra länder.

Det vi tydligt ser nu är att allt fler länder i världen är inne som en del av världsekonomin. Det är en effekt av globaliseringen och den ekonomiska utvecklingen. Det gör också att den prövning som Sverige och svenska företag utsätts för ökar på ett sätt som vi inte har sett tidigare. Det är tuffare, och det är hårdare. Det ansvar som landar på oss politiskt är att vi på olika sätt i denna miljö måste underlätta för både företag och företagsamma personer. Det är på det sättet vi kan se till att möta den rätt hårda konkurrens som företag möter varje dag från företag både här hemma och i andra länder, nära eller lite längre bort.

Svaren för Moderaternas del är att göra ordentliga satsningar på saker som forskning, innovation och infrastruktur, som vi vet kan ge nya möjligheter att bygga nya företag.

Det handlar om att titta på de skolsatsningar vi gör med mer matematik i skolan, fler karriärtjänster för lärare och programmering tidigt för att dagens unga ska stå bättre rustade för ett yrkesliv vare sig det är som anställd eller egen företagare senare i livet.

Det handlar om den särskilda satsning vi gör för att få fler nyanlända att inte bara arbeta utan också starta egna företag.

Det handlar om det regelförenklingspaket vi har föreslagit för att företagare ska kunna ägna lite mer tid åt att göra affärer och lite mindre tid åt onödigt administration och byråkrati.

Det handlar om det förslag vi har om att sänka kravet på aktiekapital, som underlättar för fler att välja denna bolagsform.

Det handlar om satsningar på att få fler företag att gå på export eller, för den delen, om att förbättra villkoren för entreprenörer och växande teknikbolag genom bättre villkor för optioner. Det handlar även om en sådan sak som att möjliggöra för fler äldre att stanna kvar på arbetsmarknaden. Det är viktigt för hela den svenska ekonomin, men det är också viktigt för

många företag att kunna nyttja den kompetens som finns lite längre upp i åren.

Listan kan göras än längre, men det är genom denna typ av konkreta beslut och konkreta reformer som vi kan möta den tilltagande konkurrens som Sverige och svenska företag utsätts för. Det är så vi kan bygga konkurrenskraft.

Mot Moderaterna och mot Alliansens förslag står en regering som för in Sverige på fel väg. S och MP möter det nya utanförskapet genom att göra det dyrare att anställa och mindre lönsamt att arbeta. Det finns många frågetecken brett i näringspolitiken kopplade till konkurrenskraften från regeringen. Man fördyrar till exempel transporter på olika sätt. Det är viktigt för industrin.

Det handlar också om handelspolitiken, som vi vet alltid har varit viktig för Sverige. S, MP och även stödpartiet V tycker diametralt olika i viktiga handelspolitiska frågor, som i inställningen till handelsavtalet mellan Europa och USA. När samtidigt ungefär hälften av den svenska ekonomin är kopplad till export och import och när det är mycket detta vi lever av skapar det en onödig osäkerhet. Vi borde tvärtom vara klara i denna typ av frågor.

Om vi ska kunna lägga en grund för fler jobb och växande företag behöver man ta sig an de lite större utmaningarna med konkurrenskraft och utanförskap och att man gör det med konkreta reformer. Där hänger ord och handling ihop för Moderaterna och för kollegorna i Alliansen. Men det gör det inte för regeringspartierna, som för Sverige i fel riktning.

Man gör det också med sådana saker som offentlig upphandling, där man med gott uppsåt försöker ändra men försämrar för försåvårar för mindre företag att kunna lämna anbud och ha det som en grund för att växa. Man försöker på olika sätt trycka undan viktig företagsamhet inom välfärdssektorn. Det för in Sverige på fel väg, och man tar inte tag i de viktiga utmaningar vi behöver ta itu med, herr talman.

Avslutningsvis yrkar jag bifall till reservation 1, även om jag naturligtvis står bakom samtliga våra reservationer i betänkandet.

Anf. 67 JOSEF FRANSSON (SD):

Herr talman! Vi debatterar i dag NU15 *Näringspolitik*. I betänkandet har Sverigedemokraterna fem reservationer. Vi står självklart bakom dem. Men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservationerna 17 och 18.

I betänkandet ligger fokus på näringslivets förutsättningar. I förlängningen handlar det om såväl arbetstillfällena som landets skatteintäkter. För Sveriges och dess medborgares välbefinnande är det en förutsättning att företag kan verka och växa. I denna kontext måste man förstå att ogenomtänkt byråkrati, skatter och andra kostnadsdrivande faktorer är hinder för tillväxten. Det är därför viktigt att man är försiktig med nya krav och skattepålagor. Sanningen är den att välriktade skattesänkningar kan öka skatteintäkterna.

Svensk industri blir alltmer konkurrensutsatt. Tidigare sanningar om svensk industris styrka är inte längre lika självklara. Ca 163 000 industrijobb har försvunnit från Sverige sedan år 2000. Till detta får man förmoda att ytterligare en lång rad tjänste- och servicejobb kopplade till industrin har försvunnit. Den nedåtgående trenden har flera samverkande orsaker.

Men det står klart att politiken hittills inte fått upp frågan på dagordningen på ett önskvärt sätt.

Alliansen negligerade industrins villkor under åtta år i regeringsställning. De tänkte helt fel när de deklarerade att svensk industri tillhörde det förflutna. De lade i stället nästan varje reformkrona på servicesektorn, som de menade skulle komma att ersätta industrin.

Det är därför glädjande att Moderaterna har kommit på banan med en industrimotion. Det känns också glädjande om det är på det sättet att Moderaterna fick inspiration till sin motion av Sverigedemokraternas vårbudget från 2015 som gick under namnet *Industrilandet Sverige*.

Herr talman! Socialdemokraterna har sedan valrörelsen pratat om en så kallad nyindustrialiseringsstrategi. Väl är väl det. Ju fler som uppmärksammar vikten av en konkurrenskraftig industri, desto bättre är det. Den genomgående röda tråden i Socialdemokraternas och regeringens förslag är dock att det inte tycks få kosta något. Några skattesänkningar finns till exempel inte på kartan. I regeringsställning har Socialdemokraterna hittills konsekvent gjort det svårare för vår industri i konkurrensen med omvärlden.

Energipolitiken är en av de viktigaste delarna för Sveriges tunga industri, som i många fall är mycket energiintensiv. Denna industri står också för många av de viktiga arbetstillfällena utanför centralorterna. Tyvärr har energipolitiken kommit att styras av drömmare och aktivister utan tekniskt kunnande. Den borde egentligen styras av ingenjörer och teknologer, som utgår från universums givna naturlagar. Jag förutspår en blytung baksmälla för hela samhället. I det här landet måste vi uppenbarligen ta varje dålig idé till vägs ände innan tillnyktring kan ske.

Livsvetenskaperna är också ett viktigt ämne. När det gäller det har vi en gemensam reservation med Moderaterna. Vi hade en egen reservation om livsvetenskaperna och life science. Av något skäl finns den inte med i detta betänkande, men det gör inte frågan mindre viktig.

Vi menar att det finns en lång rad saker som vi behöver bli bättre på om svenska läkemedels- och medicinföretag ska kunna konkurrera på den globala marknaden. Det är av yttersta vikt att hela vårdapparaten är delaktig i utvecklingen. Därför bör möjligheter att tillföra riktade innovationsmedel genomlysas med syftet att vård och omsorg tidigt ska kunna använda innovativa lösningar.

Sverigedemokraterna har som sagt fler reservationer i detta betänkande som jag av tidsskäl inte tänker fördjupa mig i, till exempel den viktiga frågan om regelförenklingar för näringslivet.

Anf. 68 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Herr talman! I anförandet talade Josef Fransson en hel del om industrin, livsvetenskaper och den viktiga energipolitiken. De nämns också i betänkandet. Det är gott så.

Jag vill komma in på handelspolitiken. Ni vill satsa på industrin, Josef Fransson. Om vi tittar på hur svenskt näringsliv fungerar i dag kan vi se att det är europeiska länder som är några av våra viktigaste marknader i dagsläget. Du företräder ett parti som vill att Sverige ska lämna EU. I dag har vi fri rörlighet för produkter och tjänster i Europa. Många av oss vill i stället utveckla den inre marknaden för att förbättra för svenska företag och deras möjligheter att handla med andra.

Varför vill ni försämra svenska industriföretags förutsättningar för att sälja på den europeiska marknaden?

Anf. 69 JOSEF FRANSSON (SD) replik:

Herr talman! Jag vet inte riktigt vad Lars Hjälmered menar med att vi skulle vilja försämra. Han menar kanske vår EU-kritiska linje som innebär att vi vill begränsa överstatligheten och därmed öka Sveriges självbestämmande. Det behöver inte nödvändigtvis betyda sämre handelsrelationer med EU. Jag tror inte heller att det förhindrar att vi driver på för egna frihandelsavtal runt om i världen, om vi inte låter EU göra det för oss. Men där är vi inte riktigt än.

Nu när en moderat representant står i talarstolen mitt emot mig och som jag inte hade kunnat ta replik på annars vill jag passa på att fråga hur Moderaterna ser på Alliansens åtta år i regeringsställning och på att man negligerade den viktiga industripolitiken, som är basen i svenskt näringsliv. Har de ändrat uppfattning nu? Det tycks vara på det sättet.

Kan Moderaterna i så fall tillstå att det var felaktigt att påstå att svensk industri tillhör det förlutna och är practically gone, som jag tror att en viss partiledare och statsminister sa?

Anf. 70 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Herr talman! Sverige är ett industri- och företagland. Jag tycker att det ska fortsätta vara det. Jag har en bakgrund inom industrin och vet hur viktig den är. Det gäller såväl för att utveckla produkter och tjänster som för forskning, jobb och skatteintäkter för Sverige. Det genomsyrar Moderaternas politik.

Låt mig dock gå tillbaka till handelspolitiken. Den är viktig. Man kan ha en EU-kritisk hållning, men Sverigedemokraternas inställning är att vi ska lämna Europasamarbetet. Jag vill inte försköna samarbetet och säga att det är perfekt. Det är det på intet sätt. Men för företag innebär det ändå en fri inre marknad där de kan sälja bilar, lastbilar eller vad det nu kan vara fritt i Frankrike, Tyskland och andra länder.

Josef Fransson och Sverigedemokraterna vill lämna samarbetet men försöker ge sken av att ett sådant läge skulle innebära fri tillgång till marknaderna i framtiden. Det kan man inte vara säker på.

Norge har delvis tillgång till marknaderna. Men vi ska komma ihåg att de i stor grad får anpassa sig till de regler EU säger ska gälla. Effekten av det ni vill göra med EU-politiken, Josef Fransson, är alltså ett slag mot det svenska näringslivet och ytterst den svenska industrin. Deras möjligheter att sälja sina produkter och tjänster till kunder i Europa blir alltså sämre.

Hur skulle det hjälpa industrin och jobben i Sverige?

Anf. 71 JOSEF FRANSSON (SD) replik:

Herr talman! Sverigedemokraterna är alltid tydliga med att EU innebär fördelar såväl som nackdelar. Vår slutsats är dock att nackdelarna överväger med råge.

När det gäller om det skulle påverka svensk handel har vi inte explicit sagt att det bara är ett EU-utträde som gäller. Vi vill ha en omförhandling. Det nuvarande EU skulle kunna vara en frihandelsunion även i fortsättningen. Det tror jag ligger i allas intresse.

Sedan vårt EU-inträde har andelen av vår export till EU minskat medan exporten till resten av världen har ökat. Visst är EU-28 en viktig mottagare av våra varor. Men vi exporterar inte bara till EU.

Vår bedömning är som sagt att EU inte är bra för Sverige.

Anf. 72 HELENA LINDAHL (C):

Herr talman! Till att börja med yrkar jag bifall till reservationerna 3 och 6.

Herr talman! Sverige står nu inför flera stora utmaningar. En av de största utmaningarna är att skapa fler jobb. Vi ser stora flyktingströmmar. Även om vi erbjuder en fristad i vårt land för väldigt många kan vi inte ducka för att utanförskapet ökar.

Utanförskapet i Sverige är en annan av de stora utmaningar som vi har framför oss. Många människor har i dag inget jobb att gå till. Klyftan mellan stad och land växer.

För att ta till vara all kompetens som finns i vårt land behöver vi även det som brukar kallas för enklare jobb. Alla människor som kommer till vårt land är ju inte högutbildade, men de har ändå väldigt mycket att bidra med bara de får möjligheten. Sverige är ett av de länder inom EU som har lägst andel enkla jobb. Det beror på att vi under lång tid har effektiviserat många verksamheter och jobb. Dessutom ställs det högre krav på utbildning i dag.

Herr talman! Trots detta halveras nu RUT-avdraget samtidigt som ROT-avdraget sänks. Det är arbeten som har gjort att andelen svarta jobb minskat och som gett upphov till en mängd nya företag. Dessa företag har de facto anställt många människor som tidigare har stått långt ifrån arbetsmarknaden. Även om regeringen nu har gått med på att utvidga RUT-avdraget till att omfatta flera områden finns det i dag inte möjlighet att göra samma avdrag som tidigare. Om regeringen vore klok skulle man koppla loss Vänsterpartiets grepp om frågan och inse att hela samhället skulle tjäna på ett större avdrag.

Arbetslösheten bland invandrare ligger i dag på över 15 procent. Det är tre gånger så mycket som för inrikes födda. Den klyftan är störst i hela EU. Ett sätt att komma i arbete är att driva eget. Men det är väldigt krångligt att starta företag i Sverige. Det är inte enkelt ens för den som är uppväxt i vårt land. Dessutom har Sverige ovanligt många krångliga regler jämfört med andra länder. Därför har Centerpartiet nyligen föreslagit en ny företagsform för mindre företag som vi kallar för ingångsföretag.

Förslaget gäller företag med upp till 250 000 i omsättning. Företagaren tar betalt i mobilen, och vid betalningen dras en schablonskatt på 25 procent av omsättningen som skickas direkt till Skatteverket. Resten får företagaren behålla. Enklare än så här blir det inte.

Med ingångsföretag skulle betydligt fler invandrare ta steget att starta eget, inte minst på grund av enkelheten. Det kräver ingen kunskap om svensk byråkrati eller skattelagstiftning. Ingen moms behöver bokföras, inga egenavgifter betalas och ingen preliminärskatt beräknas. Det enda som ingångsföretagaren behöver hålla koll på är sin försäljning.

Ingångsföretagen lämpar sig väl för nyanlända, men förslaget är inte avgränsat till en viss grupp. Ingångsföretag ska kunna startas av alla, oavsett bakgrund. En idé och en mobiltelefon – sedan kan man sätta igång

med att laga datorer, måla hus, klippa gräset, beskära äppelträd eller renovera cyklar. Vem man än är, vad man än har för idé, är det här ett oerhört enkelt och billigt sätt att starta och driva företag utan krångel och stora krav på förkunskap.

Herr talman! För att skapa fler arbeten behöver vi även lätta på kostnaderna för att anställa. Vi vet att många företagare tvekar när man ska anställa den första personen. Man behöver veta om man har råd att anställa en person. Har jag täckning för ytterligare en person under hela året? Det går ju upp och ned. Vissa säsonger är kanske mer givande än andra. För att uppmuntra företag att ta steget att anställa en första person har Centerpartiet föreslagit att man slipper arbetsgivaravgifterna under de två första åren för den som anställs först.

Konkurrenskraften för svenska företag är en annan stor utmaning, inte minst med tanke på att vänsterregeringen nu har höjt kostnaderna radikalt för företagen att anställa både unga och även äldre över 65 år. Ni höjer skatterna med drygt 27 miljarder och förväntar er att företagen ska blomstra. Samtidigt höjer näringsminister Mikael Damberg exportsatsningen till skyarna med i sammanhanget 300 modesta miljoner per år under mandatperioden ut. Satsningen är välkommen, men om inte företagen har goda villkor på hemmaplan hur ska de då kunna exportera och stå sig väl i internationell konkurrens?

Herr talman! En annan utmaning för våra företag och för konkurrenskraften är transporter. Höjd bensin- och dieselskatt påverkar främst de människor och företag som verkar i områden där avstånden är långa. Det fungerar inte att bara höja kostnaderna på transporter utan att i samma veva införa någon typ av grön skatteväxling.

Vidare har regeringen tillsatt en utredning om kilometerskatt vilken, om den skulle gå igenom, skulle bidra till att ytterligare fördyra transporterna, inte minst på landsbygden.

Sedan måste en större påse pengar satsas på att bygga ut järnvägen för godstransporter. Jag skulle nog till och med kunna drista mig till att säga att den typen av infrastruktursatsningar har under många år fått stå tillbaka för satsningar på persontrafik. Det ena ska naturligtvis inte utesluta det andra, men det kan inte vara rimligt att en satsning på snabbjärnväg i södra Sverige, som dessutom verkar bli bara dyrare och dyrare, ska få tränga undan många andra viktiga satsningar i resten av Sverige.

Häromdagen kom det en rapport från bland annat Handelskammaren i Mälardalen, Almega, teknikföretagen, Göteborgs hamn och näringslivets transportråd som belyste just detta med vikten av godstransporter. Här säger man bland annat att investeringar måste göras i hela vårt avlånga land så att transporterna flyter väl från norr till söder. Jag hoppas att regeringen tar denna rapport till sig.

Herr talman! Ytterligare ett problem är regelkrånglet, inte minst med alla nya förordningar som kommer via EU. Tyvärr verkar det nästan som att vi i Sverige har något slags förkärlek att krångla till dessa regler ännu mer i den svenska versionen. Ofta blir förslagen än mer omfattande när vi som lagstiftare manglat klart dessa, trots att EU inte alltid kräver det.

Ett sådant färskt exempel är att EU vill införa hållbarhetsfrågor i årsredovisningar för företag med mer än 500 anställda. Regeringen tyckte att detta även skulle omfatta de riktigt små företagen men efter kritik drog

man tillbaka förslaget, modifierade det och återkom med ett förslag som skulle gälla alla företag med fler än 250 anställda.

Hållbarhet är viktigt, men det är också svensk konkurrenskraft. Tilläggas ska att Tyskland, som vi ofta brukar jämföra oss med, antog EU-förslaget rakt av. Kanske borde vi göra detsamma? Sanningen är ju den att det är de sammanlagda beskattningarna, reglerna och kostnaderna som påverkar konkurrenskraften. Det är lätt att fatta beslut på ett område och inte tycka att det är så farligt, men det är summan av kardemumman som företagen har att förhålla sig till.

(Applåder)

Anf. 73 BIRGER LAHTI (V):

Herr talman! Vi behandlar nu näringsutskottets betänkande NU15 om näringspolitik

Inom begreppet näringspolitik ryms massor av insatser, och alla politiker som hanterar dessa frågor har en sak gemensamt, nämligen att vi vill väl för företagen, för landet och i vårt fall även för de anställda.

Sverige är ett av världens mest innovativa och konkurrenskraftiga länder. Grundläggande för detta är att ha hög kunskapsnivå och bra innovationsklimat. Kopplingarna mellan näringsliv och utbildningsinstanser är helt avgörande för långsiktigheten i att behålla vår konkurrenskraft.

Små och medelstora företag är en av de viktigaste jobbskaparna. Sverige behöver mer högrepresterande, innovativa och snabbväxande företag i alla delar av landet.

Herr talman! En av de roligaste sakerna som jag som riksdagsledamot har är förmånen att jag ganska lätt kan besöka stora som små företag. Under den plenifria veckan passade jag och min kollega, Håkan Svenneling, på att besöka industrier. Vi besökte företag både i Värmland och i Norrbotten. Två stora industrier som vi besökte – en i Värmland och en i Norrbotten – som båda till största del är exportindustrier påpekade hur viktigt det är med utbildning för att man ska kunna rekrytera arbetskraft.

Ytterligare en sak som kommer fram vid dylika industribesök är givetvis konkurrensskillnader. Vår industri jobbar dagligen med förbättringar gällande klimat- och miljöarbeten. Men våra konkurrentländer, som oftast har betydligt smutsigare verksamhet, konkurrerar på samma globala marknad.

Givetvis är energiförsörjningen viktig för dessa stora industrier. Ännu en sak som kommer fram i diskussionerna med företrädare för dessa industrier var nödvändigheten av en fungerande logistik i form av godstransporter på järnväg och sjöfart.

Det kom fram hos de mindre företagen hur viktigt det är med fungerande och konkurrenskraftiga transportlösningar för deras verksamhet. Därmed stärktes vår bild av att offentliga investeringar i infrastruktur, som Vänsterpartiet kräver, är viktiga för Sveriges industrier och deras konkurrenskraft. Vi besökte flera företag i båda länen, och det kändes bra när man diskuterade vad som skulle vara viktigt för deras vidkommande. Vi landade ofta i samsyn om många saker, såsom prioriteringar.

Jag kan inte låta bli att nämna en sågverksägare i min kommun som vi hade förmånen att besöka. Gällande råvaran ligger sågverket på ett bra ställe, men kunderna är långt borta. Han lyfte fram två saker. Det ena var hur viktigt det är för hans verksamhet med transportstödet och givetvis

74 tons lastkapacitet. Men det andra han lyfte fram gjorde mig verkligen glad. Han påpekade hur viktigt det är med forskning och utveckling tillsammans med företagen och universiteten inför framtiden, så att nya produkter kan utvecklas i träbranschen. På så sätt såg han fördelarna även för sitt eget vidkommande inför framtiden. Att se hans engagemang i sitt livsverk värmdede verkligen. Och det kändes rätt bra, ska ni veta, att man investerat i ett av Europas modernaste sågverk uppe i min hemkommun.

Här delar Vänsterpartiet regeringens syn. Om företagen ska kunna utvecklas krävs, förutom en aktiv näringspolitik, även offentliga investeringar i infrastruktur, forskning, bostäder och klimatomställning. Det krävs också att politiken på alla nivåer utvecklar samarbetet med näringsliv, myndigheter, fackliga organisationer, intresseorganisationer, industriforskningsinstitut samt universitet och högskola.

Som jag avslöjat var jag på företagsbesök förra veckan. Jag är imponerad av företagarnas framsynthet och engagemang på många sätt. En sak som jag definitivt reagerade på var att deras önskelista ofta inte överensstämde med vad Svensk Näringslivs lobbyister framhäver till oss som politiker. Till exempel var det en företagare i Värmland som tyckte att det definitivt är för lätt för svenska företag att flytta sin verksamhet utomlands. De anställda borde få minst två årslöner innan dylika flyttar kunde genomföras, var hans förslag på åtgärd.

Jag som kommer från glesaste glesbygd brukar ofta fastna i tankar på hur gles- och landsbygd ska kunna få till ett levande näringsliv och utkomstmöjligheter för befolkningen. Jag tror att det som dessa delar av vårt land ska jobba med är just det som finns där: skogen, mineralerna, livsmedelsförsörjningen och turismen. Att sedan dessa ska vidareförädlas till max är det klokaste och det som ger mest effekt.

En vidareutveckling av bostadsbyggande med trä som huvudmaterial är en sak som Vänsterpartiet vill prioritera för att bidra till samhällsutvecklingen. Det skulle ge arbetstillfällen där råvaran finns och där behovet av arbetstillfällen är som störst. Att sedan utlokalisera statliga jobb är något som staten borde prioritera för att ge lite mer jämn fördelning av dessa, men framför allt ge lite grundstenar som inte är så känsliga för varje marknadssväng.

Herr talman! För att inte glömma bort att jag ska yrka på någonting yrkar jag bifall till vår reservation, nr 16 under beslutspunkt 8. Den bygger på en motion om turistnäringens status. Vänsterpartiet anser att regeringen bör lägga fram förslag om samverkansprogram som har till syfte att öka samarbetet mellan stat, kommuner, föreningar och företag i syfte att locka hit fler besökare. Turistnäringen bör få samma status som andra branscher, för den är en näringsgren som blir en av bärrarna i framtiden även för landsbygden om vi spelar våra kort rätt. Men även i den branschen kommer det fram hur viktig infrastrukturen är.

Jag vet att utskottet kommer att behandla statliga finansieringsinsatser senare i vår, men jag måste bara få berätta om en turistföretagare som vi besökte förra veckan. Sara, en av ägarna till Explore the North i Kangos, berättade hur svår deras början var när de sökte finansiering. Två unga som låg i startgroparna med bra idéer hade omöjligt att få lån. Bankerna sa nej fast det bara rörde sig om 200 000 kronor. Om de inte varit så envisa och vänt på alla stenar hade nog inte företaget funnits i dag. De fick till slut låna i en bank i Dalsland för att starta ett företag i norra Sverige.

Här ser man tydligt hur viktigt riskkapitalet är i startskedet. I dag, tio år senare, har de en verksamhet med mellan 20 och 30 anställda ett halvår per år. De har drygt 50 bäddplatser och näst intill fullbelagt under högsäsong. Hon nämnde att det statliga riskkapitalet är helt avgörande för att få bankerna med sig.

Ofta målas det upp en bild av att turismen skulle ha svårt att utvecklas på grund av andra näringar, som skogsbruk, gruvor och dylikt. Denna bild har jag inte fått från våra turistföretag i alla fall. Jag är övertygad om att alla dessa näringsgrenar ryms och kan samsas kring ett gemensamt mål. Och detta mål är, herr talman, att landsbygden ska överleva, utvecklas och bidra till bioekonomi och ett samhällsbygge där naturresurserna är bärare och nyttjas hållbart, dock inte utnyttjas.
(Applåder)

Anf. 74 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Herr talman! Birger Lahti sa många klokskaper i sitt anförande om näringslivet, industrins möjligheter och besöksnäringen. Men det var ett område jag saknade, nämligen handelspolitiken. Ungefär hälften av den svenska ekonomin är kopplad till import och export. Vi vet hur viktigt detta har varit för Sverige historiskt, och det kommer att fortsätta vara så under överskådlig tid.

För inte så länge sedan hade näringsutskottet i riksdagen en särskild debatt om den så kallade exportstrategin. Där bröts lite åsikter. Vi vet sedan tidigare också att det funnits splittringar på vänsterkanten när det gäller synen på handelsavtalet mellan Europa och USA, där Vänstern intagit en väldigt njugg och negativ inställning.

I debatten för ungefär två veckor sedan sa Vänsterpartiet att man tyckte att Sverige som land inte ska prioritera så kallade icke-demokratier utan egentligen bara ska få prioritera demokratiska länder. Det är där svenska företag ska bedriva handel. Det innebär i praktiken att Vänsterpartiet inte vill underlätta handeln med ett land som USA och att man skulle prioritera bort ett land som Kina och möjliga nya tillväxtländer som Kuba och Iran. Då är det inte lika många länder kvar att fokusera på när svenska industriföretag ska få avsättning för sina produkter och tjänster.

Då undrar jag: Till vilka länder ska svenska industriföretag sälja? Hur kan det bli bättre för industriföretag, till exempel i norra Sverige, om man på olika sätt ska undvika handel med länder som USA, Kina, Iran och Kuba, som Vänstern vill?

Anf. 75 BIRGER LAHTI (V) replik:

Herr talman! Jag tackar Lars Hjälmered för frågorna. Att vi ska prioritera länder som sköter sig tycker jag är helt naturligt. Det tror jag att du också vill, Lars. Om du skulle få välja mellan två länder som pröjsar lika mycket för det du producerar och det ena inte följer mänskliga rättigheter, har ett statsklick som inte är demokratiskt och till och med avrättar folk tror jag att du också skulle välja den andra och bättre av de här kunderna. Att vi sedan på fredlig väg ska jobba med frågan om att lösa dessa konflikter och försöka få kunder i de här länderna som vi gärna vill handla med är säkert på sin plats.

Men när vi besökte de här exportindustrierna, två stora industrier, den ena med 850 och den andra med 1 200 anställda, kom det inte fram något om att vi skulle ha problem med handelsfrågorna. Problemet är att få ut varorna till skeppningsstället. Det gäller inte minst järnvägen. Vi fick till exempel höra att stålämnen i värsta fall flugits bort från Sverige för att inte en europeisk biltillverkare skulle bli stående. Det är "just in time" som gäller, men tågen rullar inte. Att de inte rullar beror på att man inte har prioriterat detta, inte under er regeringstid och kanske inte före den heller. Detta är en av de orsaker till att det funkade dåligt som togs upp.

Anf. 76 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Herr talman! Vi vet hur viktig handeln är för Sverige som land och för svenska företag. Erfarenhetsmässigt vet vi att mer av handel och mer av frihandel gynnar och hjälper svenska företag och svenska jobb. Jag vill lyfta fram det här för att det är en principiell fråga. Naturligtvis kan vi alla ha synpunkter på att det finns en del skräpländer med skräperegimer som inte följer grundläggande mänskliga fri- och rättigheter. Det är inte okej. Det ska Sverige tydligt påtala i utrikespolitiken, och det ska svenska företag tänka på i sitt uppförande när de finns på den typen av marknader.

När Sverige ska prioritera vilka länder man ska fokusera på och Vänsterpartiet säger att man väljer bort ett antal länder av det skälet innebär det också att man väljer bort handelsmöjligheter och därigenom jobbmöjligheter i Sverige. Det är egentligen vad innebörden är.

Många av oss är positivt inställda till att få ett så brett, djupt och bra handelsavtal som möjligt med USA medan Vänsterpartiet alltså har inställningen att man egentligen är emot detta. Det har ju era kollegor i Europaparlamentet sagt, och er partiordförande har varit tydligt emot. Då försämrar det, allt annat lika, för svenska företag. Det blir alltså svårare att sälja i USA än vad det skulle ha varit i annat fall. Ni vill också på olika sätt prioritera bort eller undvika handel med stora och viktiga tillväxtmarknader i Mellanöstern och Asien.

Detta påverkar företag, och då undrar jag: Hur tänkte ni där, och hur skulle det kunna underlätta för industrier på Birger Lahtis hemort till exempel?

Anf. 77 BIRGER LAHTI (V) replik:

Herr talman! Vänsterpartiet har aldrig sagt att vi inte ska handla med till exempel USA. Vi har inte sagt att vi inte ska ha någon handelsförbindelse med USA. Däremot när det gäller det här avtalet, som jag misstänker att Lars Hjälmered syftar på när han säger att vi har sagt att det inte är bra, håller jag med om att det finns mycket som en demokratiskt vald församling inte vill ge befolkningen, till exempel att storföretag har prio ett. Det har Vänsterpartiet pekat på klart och tydligt, men jag vill se var Lars Hjälmered hittar att vi skulle ha sagt att vi inte ska handla med USA.

Om två kunder kom till Lars Hjälmered med stålar i händerna och den ena har stulit dem och den andra har tjänat in dem – vem skulle Lars Hjälmered välja att sälja till? Jag tror att både Lars Hjälmered och jag vet vad han skulle svara.

Anf. 78 HELENA LINDAHL (C) replik:

Herr talman! Jag noterade, Birger Lahti, att du lade ned ganska mycket tid i ditt anförande på just turismen som är en av de större branscherna i Sverige och som bara fortsätter att växa. Jag tror att den senaste siffran jag såg var att det var 159 000 personer som var anställda inom turistnäringen, och dessutom bara ökar antalet turister till Sverige för varje år som går. Den globala turismen ökar också, och i takt med att människor får det lite bättre ställt till exempel i Kina och Indien växer också deras intresse av att se vad som finns på andra sidan jordklotet, bland annat Sverige. Då är det inte bara städerna som kan erbjuda spännande upplevelser utan också mindre platser ute i landet.

Vi vet också att många av turistföretagarna är väldigt beroende av att hålla nere kostnaderna i och med att man erbjuder mycket tjänster och inte säljer produkter. Visita, turistnäringen, har därför välkomnat sänkningen av arbetsgivaravgifter för unga människor. Nu har dock regeringen med stöd av Vänsterpartiet valt att fördubbla denna arbetsgivaravgift, och då funderar jag: Inser Birger Lahti vilket slag detta kommer att bli mot speciellt de små turistföretagarna som finns runt om i hela landet och som kanske behöver den här anställde? Dessutom är det en möjlighet för den anställde att få ett första jobb att gå till. Det är ju väldigt många ungdomar som anställs inom den här näringen.

Anf. 79 BIRGER LAHTI (V) replik:

Herr talman! Tack, Helena Lindahl, för frågan! Om jag inte skulle inse att det blir en kostnad, då vore jag inte här. Så pass kan jag räkna. Men för att få till ett system som långsiktigt utvecklar landsbygden och glesbygden tror jag att man måste få stadigvarande jobb på de här turistföretagen. Att få en anställning som bygger på helår är ju svårare.

Jag håller alltså med om att det blir en kostnadsökning för de här företagen, men jag tror att vi måste jobba med frågan så att åtminstone några i byarna runt omkring och på orten kan få heltidsjobb året runt i de här företagen. Då blir det något som ger effekt åt orten.

Jag inser att det finns människor som kommer in på sitt första jobb här, och där blir det en kostnadsökning. Men vi har gjort den prioriteringen, därför att vi tror att det på några andra ställen inte blir lika träffsäkert som det kanske skulle vara i det här fallet.

Anf. 80 HELENA LINDAHL (C) replik:

Herr talman! Tack för svaret, Birger Lahti! Jag tycker ändå att det är väldigt tråkigt, för jag tror att Birger Lahti är medveten om att mindre företag i små byar är väldigt beroende av att kunna anställa någon. Men hur ska de kunna anställa någon om kostnaderna ökar? Det är ju den möjlighet de har att ha en årsanställd.

Från början har man kanske som företagare möjlighet att ta ett litet steg och anställa någon över sommaren till exempel eller under vintersäsongen, och så jobbar man själv under resten av året. Men om företaget går bättre och växer, vilket det förmodligen kan göra när man är fler händer som kan hjälpa till, då ökar också möjligheten till en tillsvidareanställning.

Jag menar att det förslag som ni nu har gått med på tillsammans med regeringen försämrar möjligheten för många av dessa företagare. Jag har träffat väldigt många i mina bygder som driver små restaurangföretag eller turistföretag. De säger att det här kommer att slå hårt mot dem, för det är tillräckligt tufft att våga ta steget att kanske anställa någon säsongsviss.

Det här kommer alltså att få negativa effekter, och det har vi inte råd med, Birger Lahti. Jag undrar därför: Vad vill Vänsterpartiet göra för att uppmuntra och kompensera alla de här småföretagarna runt om i Sverige?

Anf. 81 BIRGER LAHTI (V) replik:

Herr talman! Som jag sa i mitt anförande finns det många saker som späs ut på även turistföretagen. Vi har en helhetssyn på landsbygden och glesbygden som handlar om hur vi ska jobba med de saker som finns där. Jag är dock övertygad om att statens insats med den nedsatta arbetsgivaravgiften blev dyr i förhållande till antalet arbetstillfällen som den skapade.

Om Helena Lindahl har förslag på skatteintäkter, kom då fram med dem, för dem har jag sett så lite av! Jag har sett hur man drar ned på intäkter hos Centerpartiet, men intäktssidan har jag sett mycket lite av. Kom med sådant så får vi diskutera hur vi kanske skulle kunna rikta dem till dem som behöver det bäst! Men satsningen som sådan blev dyr för staten med mycket få arbetstillfällen som följd.

Anf. 82 SAID ABDU (L):

Herr talman! Forsamlade ledamöter! Jag vill inleda med att yrka bifall till reservationerna 5 och 6.

Mycket klokt har sagts under dagens kammardebatt. Nu tar jag plats i talarstolen och vill inledningsvis tydliggöra att jag gör det i egen sak. Jag är själv en jobbskapande företagare av kött och blod. Jag har lämnat mitt hem och företagande hemma i Fyrbodal för att komma hit till Stockholm och göra min och mina gelikars röster hörda.

När man talar om oss i den här kammaren görs det vanligtvis ur ett ovanifrånperspektiv, där vi förpassas till en intäktspost för statsförvaltningens behag – märkligt nog angivet som en utgiftspost i statsbudgeten, samtidigt som företagets intäkter till statskassan räknas i miljarder.

Men jag lovar er, kära ledamöter, att vi är av kött och blod, med egna drömmar och bevekelsegrunder för vårt företagande. Gemensamt för oss är att vi söker friheten.

Det har sagts att Sverige byggs starkt när fler kommer i arbete. Det jag säger är att Sverige byggs starkt när fler startar, driver och utvecklar företag.

Det har sagts att företagandet är grunden för välfärdssamhället. Jag säger att varje onödig regelförsvåring som läggs på entreprenörens axlar är en begränsning av individens frihet.

Det har sagts att företagaren inte kan orientera sig på världsmarknaden utan statens trygga famn. Jag säger att staten inte skulle ha några förutsättningar om den inte stöttades av det näringsrika företagandet.

Det stämmer, herr talman, att jag talar i egen sak. Vad annat kan jag göra när jag har växt upp i en företagarfamilj och följt företagsamheten sedan barnsben? Jag har också privilegiet att ha nära till omvärlden, med släkt och vänner på andra delar av den tredje planeten från solen – jorden. Det är platser där jag ser hur tätt sammanlänkade individens frihet och den

fria företagsamheten är. Låt mig vara tydlig här: Företagande är frihet, och för oss liberaler kommer friheten alltid att sättas främst.

Herr talman! Vi liberaler vill att det ska vara enkelt, givande och lönsamt att driva företag. För oss liberaler är företagandet ett uttryck för individens möjlighet att förverkliga sina drömmar. De positiva effekter som kommer därav skapar jobb och tillväxt, som sedermera är grundförutsättningar för vårt samhällsbygge. Det är således genom företagens möjligheter att växa och skapa jobb som företag kan ge livschanser för individer, minska utanförskap och i förlängningen bidra till ökade skatteintäkter.

Det är vår liberala övertygelse att staten inte kan skapa jobb och företag, men väl förutsättningar för ett gott näringsklimat. Utgångspunkten för vår politik är att det ska löna sig att driva företag och ta risker. Då måste dock förutsättningarna för landets företagare anpassas efter de utmaningar entreprenörerna möter i globaliseringens och digitaliseringens spår, som många av er har nämnt i dag. Som gammal ordförande för Företagarna hemma i Trollhättan är jag stolt över att fyra av fem, eller till och med nio av tio, jobb skapas i de små företagen. Därför måste vi först tänka småskaligt i näringslagstiftningen – för nyföretagande och för den globala expansionen.

Herr talman! Låt mig avslöja någonting som landets företagare redan har avslöjat. För varje krona regeringen säger sig vilja satsa på företagen föreslås en tiofaldig höjning av skatten – ”den ena handen vet vad den andra gör”, för att citera det gamla proggbandet Blå tåget. Det räcker inte att prata om en aktiv näringspolitik när man samtidigt gör det dyrare att anställa, stoppar viktiga infrastruktursatsningar och inför näringsförbud för kvinnor som vill ta steget till företagande. Regeringen lovar runt men levererar tunt. Man fyller hålen med skattehöjningar. Men vi är inte blinda; vi har sett vad den rödgröna rörans företagsförstörande politik går ut på.

Herr talman! Det finns mycket att göra för att förbättra förutsättningarna för Sveriges företag. Vi i Liberalerna vill fortsätta kämpa för att etablera en en-väg-in-lösning värd namnet. Vi vill arbeta med andra frihetliga och näringsgivande regelförenklingar. Det är åtgärder som är lika mycket en överlevnadsfråga för välfärdssystemet som en frihetsfråga för den enskilda näringsidkaren. Tiden det tar att starta ett företag måste minskas, och finansieringsfrågan måste lösas för små företag som konkurrerar med skarpa hjärnor och världsledande idéer. Samtidigt måste det bli enklare och roligare att driva företag, precis som jag sa för en liten stund sedan.

Jag säger detta delvis i egen sak, men jag gör det som en del av folkets personvalda företrädare i Sveriges riksdag. Utan företag stannar Sverige, herr talman.

(Applåder)

Anf. 83 PENILLA GUNTHER (KD):

Herr talman! En viss okoncentration har drabbat ledamöterna i dag, och jag ber om ursäkt för den. Det är många saker på gång. Det kanske inte ser så ut för dem som tittar på debatten, men det händer mycket också i huset i övrigt i dag.

Vi ska nu tala – och mina har kollegor redan talat – om näringspolitik. Det är ett brett ämne som man kan lägga många aspekter, förslag och idéer på. Jag skulle vilja börja med ett resonemang kring företagande i sig. Det finns väl ingen som inte vill att vi ska få fram fler företag i Sverige. Det

tror jag att vi vill allihop, men vi har lite olika vägar dit. När det handlar om att starta ett företag i dag sker det på väldigt många olika sätt. Vi har också sett att det finns många olika nya former av företag som poppar upp och som man inte riktigt kan hantera skatte- och regelmässigt alla gånger.

De flesta företag startas dock på grund av att någon har sett ett behov någonstans. Det är det vanligast förekommande. När det gäller de personer som har idéer kan det vara vem som helst, till exempel du och jag. Det kan också vara en typisk entreprenör, med en personlighet som gör att man känner att det är en person som verkligen älskar att på något sätt skapa nya saker och vara med där det händer. Inte sällan kallas de också serieentreprenörer efter ett tag, för de startar inte bara ett utan flera företag.

Det finns också ett uttryck som har kommit på senare tid. Det gäller de mest framgångsrika, stora och nystartade företagen, så kallade startup-företag. För dem används också benämningen "unicorns" när de har en omsättning på över 50 miljoner dollar. Frågan som ställdes på ett seminarium jag var värd för här i riksdagen handlade om förutsättningarna för att få fram unicorns i Sverige. Har vi verkligen den typen av företagarklimat, och kapital, att vi skulle kunna få fram dessa riktigt stora företag? Personen i fråga, som var med som talare, svarade: Ja, förutsättningarna finns.

Det är nämligen inte så att det inte finns pengar. Det finns kapital till att utöka företagandet – om vi bara hittar matchningen mellan dem som har pengarna och dem som behöver dem. Birger Lahti från Vänsterpartiet var också inne på detta. Man behöver kapital ibland, även om det inte handlar om jättesummor; det kan handla om små summor för att kunna utveckla det kanske lilla företag man har startat. Man behöver någonting extra, och bankerna ser ingen säkerhet trots att det borde vara naturligt för just små summor.

Här har vi alltså ett problem med kapitalförsörjningen, skulle jag vill säga. Pengarna finns. Det finns 4 miljarder i statligt riskkapital, och vi har ungefär 12 miljarder i privat venture capital. Vi har x miljoner och miljarder ytterligare i forsknings- och utvecklingspengar i institut, högskolor, universitet och så vidare. Hur kommer det sig då att det inte kommer fram fler företag egentligen, eller att de befintliga inte växer och utvecklas på ett bättre sätt? Det tycker jag är en fråga vi borde ställa oss allihop, oavsett parti. Hur kan vi få fram fler företag som också växer över tid och vågar anställa fler?

Man brukar likna svensk näringspolitik eller svenskt företagande vid ett vinglas. Det är nämligen en ganska bred fot av massor med småföretag – ensamföretagare eller företag med kanske 5–10 anställda, möjligen 25. Sedan finns det en väldigt smal fot av medium-sized enterprises som inte växer och utvecklas. De finns där, och de är underleverantörer till storföretagen – som bildar själva glaset. Hur gör vi för att bredda mittdelen? Det handlar om att kunna anställa många, många fler. Det gäller särskilt i den tid vi lever i nu, då människor kommer till vårt land. Vi behöver hitta nya möjligheter för företagen att anställa.

Där har vi ett antal utmaningar i olika branscher. Kvinnors företagande har redan omnämnts i debatten, och jag vill verkligen understryka vikten av att vi inte tappar ytterligare fart. Vi ska se möjligheter för kvinnor att våga starta och driva företag i traditionellt kanske kvinnodominerade branscher. Vi får inte låta diskussioner om vinst och möjligheter till över-skott – som måste finnas i varje företag, annars går man med förlust –

hämna att kvinnor vågar starta och driva företag. Det är min absoluta inställning i frågan. Därtill måste vi komma till skott med tydliga och klara regler för vård och omsorg, inte minst barnomsorg, och skola.

Det finns faktiskt en ny företagsform sedan tio år tillbaka: aktiebolag med SVB, särskild vinstutdelningsbegränsning. Men den nyttjas inte. Efter tio år finns det fortfarande bara några hundra sådana bolag i Sverige. Folk vet i princip inte om att företagsformen finns. Om man ska kunna nyttja den måste man faktiskt få information om att den finns.

Jag vill också säga några ord om arbetsintegrerande sociala företag. Jag har talat om det många gånger i den här kammaren. Jag tror att den pedagogik och metodik som de företagen har, att man ska kunna få arbeta till 100 procent av sin förmåga, innebär att vi kan få in människor på arbetsmarknaden och i företagande som annars inte skulle kunna se den möjligheten. Det kommer fram nya företagsidéer och intressen.

Till slut, herr talman, vill jag säga några ord om besöksnäringen. Det är den största snabbt växande näringen i Sverige.

Jag vill gärna slå ett slag för att besöksnäringen ska kunna växa och utvecklas över hela Sverige. Då får vi inte behandla besöksnäringen som en annorlunda bransch än alla andra när vi talar om vikten av utbildning och forskning. Det är att klart att vi måste ha det även i den branschen, i den näringen, inte minst för att kunna veta att vi satsar offentliga medel på ett riktigt sätt.

Herr talman! Jag avslutar med att yrka bifall till reservationerna 4 och 6.
(Applåder)

Anf. 84 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Herr talman! Vi har satt upp målet att Sverige ska ha EU:s lägsta arbetslöshet år 2020. Det mål vi har satt upp kan, vill och ska hela Sverige bidra till. Det är ett ambitiöst mål, för det ska det vara när något verkligen är viktigt på riktigt.

Det är glädjande att det nu går åt rätt håll. Financial Times pekar just nu ut svensk ekonomi som kanske den sjätte snabbast växande ekonomin i världen med en tillväxt på 4 procent. SCB:s beskrivning av bnp-statistiken visar att uppgången är bred och omfattar såväl konsumtion och produktion som investeringar och export.

Arbetsmarknaden, då? Jo, den ser också bättre ut – 80 000 fler jobb sedan valet. Enligt arbetskraftsundersökningen ökade sysselsättningen medan arbetslösheten, inte minst ungdomsarbetslösheten, sjönk.

Trots att det är glädjande med bättre siffror och än mer glädjande att fler människor nu har ett arbete att gå till kan man inte luta sig tillbaka och tro att det går att bromsa sig in i i framtiden.

Vi behöver vidareutveckla en näringspolitik som stöttar företagen och stärker förutsättningarna för fler att starta företag och för företagen att växa och exportera. Det behövs ett starkt, innovativt, diversifierat och dynamiskt näringsliv som har möjlighet att verka i hela Sverige när vi ska fortsätta lösa många av de utmaningar vi står inför.

Herr talman! I går var närings- och innovationsminister Mikael Damberg på besök i min hemkommun Åre.

Åre är Sveriges fjärde mest företagsamma kommun, nummer ett när det gäller ungas företagande och högt upp när det gäller kvinnors företagande. Dock är andelen kvinnor som startar företag där fortfarande alldeles för liten i jämförelse med andelen män, precis som i resten av Sverige.

Här kan Tillväxtverkets strategi – att det statliga företagsfrämjandet ska utvecklas på nationell, regional och lokal nivå för att kvinnor och män oavsett etnisk bakgrund och ålder ska kunna ta del av företagsfrämjande på likvärdiga villkor – göra skillnad.

Åre kommun är även en förebild när det gäller nyanlända i jobb. 65 procent har jobb inom två år, och nästan 90 procent har sysselsättning.

Receptet på denna företagsamhet är att man gläds när det går bra för andra, för det gynnar helheten. En annan del av receptet är samverkan – samverkan mellan företagen, med föreningslivet, med det offentliga, med forskningen och inte minst med eldsjälar.

Herr talman! Näringspolitiken är också beroende av samverkan med i stort sett alla andra politikområden. Det är därför den svenska modellen ska utvecklas och inte avvecklas.

Utan utbildning finns det inte kompetenta medarbetare att anställa. Utan infrastruktur kan inte varor eller tjänster transporteras. Utan fungerande bredband kan inte näringen eller civilsamhället fungera. Utan många fler bostäder och en fungerande välfärd med tillgängliga förskolor, äldreboenden, skolor och sjukvård går det inte heller att starta företag eller hitta personal. Och utan regionalpolitik tar vi inte till vara hela Sveriges möjligheter att utvecklas.

På alla dessa områden lägger regeringen efterlängtade och välkomna reformer. I veckan aviserade man en satsning på 10 miljarder på kommuner och landsting – 10 permanenta miljarder för utveckling av den svenska modellen och till ett Sverige som håller ihop.

På de områden vi har att hantera i dag sker mycket arbete i regeringen. Jag tänkte nämna några.

Ett är det viktiga sociala företagandet. Här har regeringen gett Tillväxtverket i uppdrag att tillsammans med Arbetsförmedlingen ta fram program som ska stimulera att fler arbetsintegrerande sociala företag startar och växer.

Näringsdepartementet jobbar med att se över hur man kan stärka socialt företagande och sociala innovationer. Arbetet beräknas vara klart i slutet av maj. Man ska se över vilka statliga insatser som görs, identifiera flaskhalsarna och titta på kapitalförsörjning, företagsrådgivning, informations- och kunskapsutveckling samt innovationsfrämjande.

När förslaget väl kommer har det tagits fram i samverkan och har både näringspolitisk och arbetsmarknadspolitisk inriktning.

Herr talman! Industrin och exporten ökar. Det är fantastiskt att se något som en före detta statsminister för några år sedan beskrev som basically gone visa att så verkligen inte är fallet.

Industriproduktionen steg med 5 procent i årstakt i januari, tjänsteproduktionen steg med drygt 2 procent och byggproduktionen steg med över 18 procent.

Det är också första gången på 20 år som svensk export vinner marknadsandelar på de internationella marknaderna. Men vi vet att konkurrensen är hård när vårt fordonskluster ställs mot sina motsvarigheter i Tyskland, USA eller Kina, vårt it-kluster ställs mot Silicon Valley och våra

skogsindustri- och papperskluster jämförs med liknande miljöer i Kanada och Finland. Och vi vet det är bara 10 procent av de svenska företagen som exporterar.

Här finns en enorm potential för de små och medelstora företag som vågar och vill ta steget ut på exportmarknaden. Det är genom de företagen, som kan växa och nyanställa, vi kan få en stor sysselsättningseffekt.

Nu när vi äntligen ser att byggproduktionen ökar gäller det att inte slå av på takten. Sverige har ju ett eftersatt behov av många, många fler bostäder. Låt inte bostäder fortsätta vara en bromsfaktor för Sveriges utveckling! Och visst, Birger Lahti, vore det fantastiskt om de flesta bostäder byggdes i trä.

Herr talman! En annan bidragande orsak till våra exportintäkter är besöksnäringen. Vi kan se när vi jämför oss med andra länder i Europa att Sverige går framåt som besöksmål.

Besöksnäringen är viktig inte bara för exporten. Den sträcker sig från Abisko till Österlen, den finns på landsbygd och i stad och den är sysselsättningsintensiv. Jobben kan inte heller flyttas – fjällen står fast, Gotland ligger som en pärla i havet och våra städer lockar många besökare. Vi har fantastiska besöksnäringssmål i hela vårt land. Vi har erkänt god mat och roliga upplevelser. Men vi konkurrerar med hela världen, och vi måste nå ut med det som gör Sverige fantastiskt.

Därför äger staten tillsammans med näringen Visit Sweden för att marknadsföra Sverige. Regeringen satsar också mer pengar för marknadsföring, fortsatta insatser för destinationsutveckling, direktlinjer till stora städer i världen, ett regelförenklingsarbete tillsammans med SKL och snabbspår för att utbilda i bristyrket kock.

Regeringen ser även vikten av stora evenemang och har nu aviserat ett efterlängtat dialogforum tillsammans med näringen och intressenter för att besöksnäringen ska ses inte bara som något trevligt utan som en viktig näring som behöver en mer sammanhållen politik.

Herr talman! Politik är att vilja och att möjliggöra.

Nu finns det en exportstrategi, nyindustrialiseringsstrategi och en avsiktsförklaring med SKL om digital förnyelse av det offentliga Sverige. Det kommer ett nationellt skogsprogram, en långsiktig livsmedelsstrategi samt förslag från Energikommissionen och den parlamentariska landsbygdskommittén. Det kommer en ny forsknings- och innovationsproposition, en entreprenörskapsutredning, en utredning om ägarskiften i företag och en proposition om det statliga riskkapitalet med mera.

Vi ser att regeringen utvecklar den svenska modellen och satsar på utbildning och kompetens som varje företag jag träffar efterfrågar. Vi ser att samverkan mellan näringslivet, forskningen, politiken och samhället i övrigt ökar. Och vi ser att samhällsbygget definitivt inte är klart.

Sveriges konkurrenskraft är beroende av en jobbpolitik som låter varje region ta till vara och utveckla sina styrkor men som samtidigt pekar ut de utmaningar som är gemensamma för Sverige som land och där vi behöver kraftsamla på nationell nivå.

Herr talman! Det finns mycket som våra partier är överens om i näringsutskottets betänkande när det gäller vad som behöver göras för ett förbättrat näringsliv. Det tycker jag är en styrka. Jag kan se att många av

motionsyrkandena ställer krav på områden där regeringen redan har ett arbete på gång, och jag kan även se att trots reservationerna har flera partier lägre ambitionsnivåer när det gäller resurser till vårt utskottsområde.

Med detta yrkar jag bifall till näringsutskottets förslag och avslag på samtliga reservationer.

(Applåder)

Anf. 85 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Herr talman! Mycket i Sverige fungerar väldigt bra, men en hel del kan bli bättre. Anna-Caren Säterberg beskrev en hel del av den positiva utveckling som sker. Då får vi komma ihåg att vi har haft åtta år av alliansstyre och nio år med alliansbudget. Den nuvarande budgeten har vi haft i ett par tre månader. Vi ska också väga in att många företag påverkas av internationell konjunktur, valutakurser och liknande.

Jag skulle dock vilja skjuta in mig på detta med det nya utanförskapet. Vi ser ju en utveckling där det för en del människor i Sverige fungerar alldeles galant att få det första viktiga jobbet och ta klivet in på arbetsmarknaden. Man har fullföljt utbildningen och har kanske erfarenhet och kontakter. För andra är det dock utomordentligt svårt. De har kanske inte fullföljt gymnasieskolan, kommer till Sverige utan språkkunskaper och har mycket lite utbildning eller ingen alls. Samtidigt ser vi en arbetsmarknad med få enkla jobb. Det blir en missmatchning i detta.

Det är ett stort ansvar politiskt att hantera detta för att inte göra om samma misstag som Sverige har gjort historiskt. Vi vet att det har tagit i snitt sju eller åtta år för ungefär hälften av dem som kommit från andra länder att ta sig in på arbetsmarknaden.

Man kan konstatera att regeringen gör det dyrare att anställa och mindre lönsamt att arbeta, och man har fattat beslut om reformer som försämrar enskilda företagens möjligheter. Jag tänker till exempel på försämringen av RUT- och ROT-avdragen och att de regler för offentlig upphandling som nu förbereds försvårar för mindre företag. Man trycker till exempel undan företagsamhet inom välfärdssektorn.

Jag undrar därför: Varför möter ni ett mer utmanande utanförskap med att göra det mindre lönsamt att arbeta och dyrare att anställa och försämrar för företagen?

Anf. 86 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik:

Herr talman! Tack, Lars Hjälmered, för frågan! Jag är glad att det inte är bara du och jag i kammaren, som det var till en början, då jag fick lyssna på ditt anförande.

Jag tycker att Moderaterna leker med ord. Man talar om ”det nya utanförskapet” och ”de nya Moderaterna”. Man tar full kredd för att Sverige går bra, men man tar inte ansvar för det man kallar det nya utanförskapet. Det känns märkligt, tycker jag.

Sverige går bättre nu än det gjorde under de åtta år då Moderaterna satt vid makten. Det behövde göras förändringar av den politik som fördes. Man behövde satsa mer på utbildning, vilket den här regeringen verkligen gör. Man behövde satsa mer på infrastruktur, vilket vi verkligen gör. Det behövdes många nya satsningar på nya områden för att företagen skulle kunna växa och anställa.

Jag förstår inte vad det är med Moderaterna och kollektivavtal, för jag antar ju att det var detta du ville komma till. Vad är det för fel med konkurrensneutralitet mellan företagen? Det är anmärkningsvärt att Moderaterna vill se en sämre trygghet och dumpade löner. För inte länge sedan upphandlades färdtjänst här i Stockholm. Där hade lönerna dumpats till 27 kronor, och ersättningen till städare var 11 kronor i timmen. Jag tycker att detta är allvarligt.

Jag tycker att arbetsmarknadens parter ska ta ansvaret. Det har tjänat Sverige väl. Vad är ditt svar på detta, Lars Hjälmered? Hur låga löner ska det finnas på svensk arbetsmarknad? Är 11 kronor okej för en lön i dagens Sverige, eller ska vi verkligen här i riksdagen stifta lagar om lägre löner?

Anf. 87 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Herr talman! Det känns som om Anna-Caren Säterberg försöker blanda bort korten. Naturligtvis ska det vara ordning och reda på svensk arbetsmarknad. Dagens regler för lagen om offentlig upphandling gör det möjligt för en kommun eller ett landsting att helt enkelt plocka bort ett direkt oseriöst anbud om det inte kan anses vara rimliga villkor i det hela. Då är det ju där det brister.

Det är felaktigt om hon försöker antyda att vi eller andra försöker trycka ned lönerna när det tvärtom handlar om att det ska vara anständiga villkor.

Vad jag pekar på i exemplet är att man har ett gott uppsåt men att effekten blir att väldigt många företag som inte har kollektivavtal men som har sunda arbetsvillkor trycks undan. De får inte möjlighet att leverera sina tjänster till kommuner och landsting. Om man till detta lägger de ändringar man vill göra i representationen för företag och att man vill försvåra och försämra RUT- och ROT-avdrag blir det en signal till företagen. Det blir samma sak om man trycker undan välfärdsföretagande. Vi ser att det får effekten att nyföretagandet har sjunkit i den sektorn som en direkt effekt av vad regeringen håller på med. Då blir det färre företag och jobbmöjligheter.

Lägger man därpå att regeringen vill göra det dyrare att anställa och mindre lönsamt att arbeta försämras ju drivkrafterna. Vad är de stora utmaningarna för Sverige över tid? Det är ett växande utanförskap. Vi ser att det är många människor som söker sig hit av olika skäl. Vi vet att Sverige historiskt sett har varit för dåligt på att ge människor en möjlighet att ta sig in på arbetsmarknaden. Tar vi inte tag i detta kommer vi att se ett kraftigt växande utanförskap.

Jag ställer mig undrande till att det kan underlätta för unga eller utrikes födda som inte har erfarenhet eller full kompetens att komma in på arbetsmarknaden och få sitt första jobb om man, som Socialdemokraterna, vill göra det mindre lönsamt att arbeta och dyrare att anställa? Man har olika reformer som slår direkt mot företagares möjligheter.

Anf. 88 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik:

Herr talman! Tack, Lars Hjälmered! När det gäller representation stämmer skattelagstiftningen inte riktigt överens med den nuvarande EU-rätten. Nu anpassar regeringen detta. Men du och jag ska inte lägga oss i hur mycket ett företag representerar. Däremot kan vi väl ha åsikter om hur

mycket vi andra skattebetalare ska betala för det? Jag tycker att det är rimligt att du och jag kan ha en åsikt om huruvida notan ska drabba oss skattebetalare eller om företagen får representera hur mycket de vill.

Detta med kollektivavtal eller, som det står, villkor liknande kollektivavtal, är något som Sveriges regeringar har ignorerat jättelänge fastän man vet att det har lett till social dumpning. När Stockholm upphandlar färdtjänst och taxichaufförerna får 27 kronor eller när Stockholm upphandlar städning och ersättningen är 11 kronor i timmen – då har du verkligen ditt nya utanförskap, Lars Hjälmered!

Vi kan göra något åt detta. Det är 600 miljarder kronor som det offentliga upphandlar för varje år. Naturligtvis ska det vara konkurrensneutralt mellan företagen, och naturligtvis ska det finnas rimliga villkor för de anställda.

Anf. 89 HELENA LINDAHL (C) replik:

Herr talman! Det var mycket spännande som Anna-Caren Säterberg förde fram både i repliken och i anförandet, men jag måste på grund av den korta tiden välja ett ämne.

För ungefär två veckor sedan pratade Anna-Caren Säterberg och jag, i just ett replikskifte, om den feministiska regeringen och satsningen på kvinnors företagande. Jag tyckte inte att jag fick bra svar då, så jag hoppas att jag kan få bättre svar i dag.

När man, som ni nu gör, kallar sig för en feministisk regering förpliktar det. Det betyder någonting, inte minst när det gäller jämställdhet och kvinnors företagande. Samtidigt ser vi att nystartsföretagandet hos kvinnor har sjunkit dramatiskt. Dessutom väljer ni att halvera RUT fast ni vet att det är många kvinnor som startar företag inom det området. Många människor får sitt första jobb inom RUT-sektorn. Dessutom har svartarbetet minskat mycket tack vare RUT. Ändå väljer ni att halvera detta. Som gräddes på moset tillsätter ni en utredning om vinster i välfärden.

Det här är områden där kvinnor jobbar och driver företag. Det är jättemånga av företagen som är små och som drivs av kvinnor. Ni har en iver att sätta dit några av de större som åker med pengar till skatteparadis. Men majoriteten av dem ni klämmer åt om det här, bevara mig väl, blir verklighet är faktiskt småföretag som många gånger drivs av kvinnor.

Min fråga är: På vilket sätt går det ihop med den feministiska regeringens ambitioner att förbättra möjligheterna för fler kvinnor att starta och driva företag?

Anf. 90 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik:

Herr talman! Helena Lindahl! Jag måste säga att jag är väldigt stolt över att vi har en feministisk regering som inte bara på det här området utan på samtliga områden ser till att kvinnors och mäns chanser och möjligheter ser mer likvärdiga ut än vad de har gjort tidigare. Vi borde inte säga någonting annat gemensamt i den här kammaren om det än att vi tycker att det är fantastiskt bra.

Det handlar om kvinnors löner. Det handlar om allt annat. Det handlar om hur vi satsar på förskolan och om hur vi satsar på äldreården, där vi vet att många kvinnor faktiskt gör ett stort obetalt arbete. De kan kanske då inte heller starta företag.

Det handlar om jämställdhet. Det är inte alltid helt jämställt bara för att man är en kvinnlig företagare, om du förstår vad jag menar. Det handlar om hur det ser ut under företaget. Men kvinnors företagande är otroligt viktigt. Jag håller med dig. Jag kan titta på min kommun Åre. Där kan du kanske inte se kvinnor som är företagare i precis de yrken som du beskriver, de traditionella. Men vi har en väldigt hög andel kvinnligt företagande. Det kan bero på att vi har en företagsamhet i hela kommunen som gör att kvinnor vågar satsa och vågar ta för sig, precis som män.

Jag talade också i mitt anförande om det uppdrag som vi har gett till Tillväxtverket. Man ska titta på hur man främjar kvinnors och mäns företagande på ett likvärdigt sätt. Etnisk bakgrund ska inte heller göra någon skillnad. Vi kan se att det inte har fungerat. Därför måste det göras någonting åt det.

Anf. 91 HELENA LINDAHL (C) replik:

Herr talman! Ja, Anna-Caren Säterberg säger att det inte har fungerat. Vi kan ta området som gäller kvinnors företagande. Antalet nystartade företag ökade mellan 2006 och 2012. Då satsade man varje år, under ledning av Maud Olofsson och resten av alliansregeringen, 100 miljoner kronor i riktade insatser, alltså till kvinnors företagande. Då kom det till 50 000 fler nya företag bland kvinnor.

Sedan flaggade ni för att man skulle göra en utredning om vinster i välfärden. Samtidigt sjönk nystartsföretagandet bland kvinnor. Jag tror personligen inte att det är en slump. Det finns också undersökningar som visar detta. Visst kan man vara stolt över att ha en feministisk regering, men då måste man också leverera.

I december, som jag sa tidigare, fick den ideella organisationen Winnet, som har 8 000 medlemmar över hela landet, med kort varsel information från landsbygdsminister Sven-Erik Bucht om att man inte längre ska få 36 miljoner kronor per år, trots att man jobbar på gräsrotsnivå och har jobbat i 15 år på ett väldigt bra sätt på många håll. Nej, de pengarna ska i stället gå till regionförbund och länsstyrelser, det som Anna-Caren Säterberg hänvisar till.

Jag kan inte för mitt liv förstå hur det ska bli bättre att bygga upp en helt ny organisation och kapa en annan organisation med ideella krafter som har funnits i 15 år och som består av 8 000 medlemmar – de flesta är kvinnor – runt om i hela landet. Det är gräsrötter. Hur kan man säga att det ska bli bättre för kvinnors företagande när man kapar organisationen för de här kvinnorna vid fotknölnarna? Det skulle jag vilja höra. Vad är det ni ska göra i den nya organisationen som är så mycket bättre än det Winnet gjorde och som på något sätt är en fördel i jämförelse med det arbete som Winnet har åstadkommit? Jag är väldigt intresserad av att veta det. Vad är det för revolutionerande som ni ska åstadkomma nu?

Anf. 92 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik:

Herr talman! Den här frågan fick jag för två veckor sedan, men vi tar den igen.

Det har utretts, och det har visat sig att Winnet har gått som bäst där man har varit regionalt förankrad på ett väldigt starkt sätt. För mig är det aldrig fel att våga släppa pengar regionalt. Jag tror alltid att man regionalt

vet bättre när det gäller förutsättningarna för sitt arbetsliv. Man kan också regionalt satsa på Winnet om det är det man ser.

Du pratade om exporten, Helena Lindahl. Det ska komma regionala exportcentrum. Det ligger inte i din budget, om jag säger så. Ett ska vara i Västerbotten. Till vår nästa debatt kan du fundera på vad du vill säga till företagen i Västerbotten. Nej, ni behöver nog inte den här hjälpen, tycker Centerpartiet.

Anf. 93 PENILLA GUNTHER (KD) replik:

Herr talman! Det är klart att jag gläds å de arbetsintegrerande sociala företagens vägnar när de omnämns av någon annan än mig i kammaren. Jag blir lite nyfiken på Anna-Caren Säterbergs inställning i de frågorna.

Det kommer förvisso att göras en satsning på de företagen. Redan 2010 gjorde alliansregeringen en satsning. Det var Tillväxtverket, SKL, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan som gemensamt fick medel för att göra en handlingsplan och en informationssatsning kring ASF.

Då vill jag fråga Anna-Caren Säterberg: Hur skulle den nya satsningen kunna vara en fortsättning på den tidigare? Exakt vad ser Anna-Caren Säterberg som de viktigaste frågorna för arbetsintegrerande sociala företag när det gäller att de ska kunna utvecklas? Det handlar om att de ska kunna bli fler men också om att de som redan finns ska kunna växa.

Anf. 94 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik:

Herr talman! Tack, Penilla, för frågan! Du är verkligen den sociala ekonomins ansikte, tycker jag, i riksdagen.

Näringsdepartementet har nu tillsatt en utredare som jag har ett stort förtroende för, nämligen Lars Bryntesson. Jag vet att flera delar den åsikten om hans kompetens när det gäller det här området. Han ska titta på det som jag sa i mitt anförande, på de flaskhalsar som finns, på kapitalförsörjning, på företagsrådgivning, på informations- och kunskapsutveckling samt på innovationsfrämjande.

Regeringen ger även i uppdrag till Tillväxtverket att tillsammans med Arbetsförmedlingen ta fram ett program för att stimulera fler arbetsintegrerande företag. Jag hoppas verkligen av hela mitt hjärta att det ska leda till nya förslag där man tydligt samverkar mellan arbetsmarknadspolitiken och näringspolitiken.

Det är som Penilla Gunther säger: Här kan man arbeta 100 procent av sin förmåga, och det är otroligt viktigt. Det är ett område som vi alla borde prioritera högre.

Anf. 95 PENILLA GUNTHER (KD) replik:

Herr talman! Jag är lite nyfiken. Min kollega från Centerpartiet talade om RUT-avdraget och hur det har påverkat. Jag undrar om Anna-Caren Säterberg är medveten om hur det halverade RUT-avdraget har slagit mot just ASF och inom vilka branscher dessa 300–350 företag befinner sig i dag.

Det är inte så enkelt att ha varit långvarigt arbetslös eller sjukskriven eller att på annat sätt ha stått utanför arbetsmarknaden. Det kan ibland finnas sociala skäl som har gjort att man har kommit in i denna typ av företag. Vi kan se att många har fått uppleva en renässans i sina egna liv just därför att man känner att man har ett inflytande över sin egen tillvaro, kanske för

första gången i hela sitt liv. Man får vara med och påverka sina arbetsuppgifter och, inte minst, känna att man är en del av något större.

Här och i resten av samhället är vi så vana att alltid förväntas vara på plats och göra vår del, men många personer har inte fått känna den glädjen och uppskattningen från andra. Därför är det klart att jag är nyfiken på Socialdemokraternas inställning till detta. Jag var med på träffen på Näringsdepartementet och känner Lars Bryntesson väl, men jag antar att själva partiet Socialdemokraterna har en inställning till och förhoppningsvis en kunskap om ASF och var någonstans behoven ligger.

Jag är ytterligare lite nyfiken på detta, inte minst med anledning av sänkningen av RUT-avdraget, som har påverkat nästan 100 av dessa företag.

Anf. 96 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik:

Herr talman! Som jag sa: Nu utreder Lars Bryntesson detta åt regeringen. Även Penilla kommer att få vänta på den utredningen, precis som jag. Den kommer däremot väldigt snabbt – jag tror att det är redan i slutet av april eller maj. Det skulle inte ta lång tid, för det är något som behöver göras.

När vi nu har sett att arbetslösheten och ungdomsarbetslösheten sjunker behöver den naturligtvis sjunka även på detta område. Du och jag får ge oss till tåls. Kanske har vi turen att få debattera frågan vid ett senare tillfälle när det väl har kommit ett förslag.

Anf. 97 ELISABET KNUTSSON (MP):

Herr talman! Ett blomstrande näringsliv är en förutsättning för Sveriges utveckling och välmående. Det är därför viktigt att regeringen ger näringslivet verktygen för att kunna växa och verka.

Jag är övertygad om att de förslag som regeringen lagt fram skapar stora möjligheter till utveckling och framtidstro. Forskning och innovation, exportstrategi, staten och kapitalet, det statliga riskkapitalet och livsmedelsstrategin är exempel på detta.

Det är ingen hemlighet att små och medelstora företag är nyckeln till nya jobb. Sverige behöver en politik som underlättar för företag att växa och utvecklas. Därför föreslår regeringen nu ett så kallat Växa-stöd så att fler företagare ska ta steget fullt ut och våga anställa.

Här föreslår regeringen att enskilda näringsidkare som inte har haft någon anställd under 2016 och som anställer en person efter den 31 mars i år inte behöver betala någon arbetsgivaravgift utöver ålderspensionsavgiften på ersättningen till den anställde under de tolv första månaderna, detta för att underlätta att ta steget in som arbetsgivare och på så sätt även få en arbetskamrat. Det är ensamt att jobba själv.

Vi vill göra det enklare för dem som vill starta företag, oavsett kön, etnisk bakgrund och ålder. Detta kommer att leda till att fler startar företag, fler arbeten skapas, arbetslösheten sjunker och den svenska konkurrenskraften stärks på lång sikt.

Utan människors vilja, mod och idériakedom startas inga nya företag. Det är oerhört viktigt att alla människors entreprenörskap tillvaratas och fångas upp. En mångfald av företag och företagare är viktigt för näringslivets konkurrenskraft, förnyelse och hållbarhet.

Sverige står inför en möjlighet av historiska mått. Aldrig tidigare har så många kommit till vårt land för att bygga sin framtid. Bland dessa finns människor som har gedigen kunskap och erfarenhet av många olika yrken, och en del av dem har erfarenhet av att driva företag, leda medarbetare och utveckla affärsmodeller. Miljöpartiet föreslog för några veckor sedan att vi ska upprätta ett snabbspår för nyanlända företagare, ett förslag som mottagits väl av olika branschorganisationer.

Många företagare upplever att byråkratin är svårnavigerad och att antalet blanketter som ska fyllas i är oändligt. Att regeringen nu ingått ett avtal med SKL om digital förnyelse av det offentliga Sverige, där ett av de prioriterade områdena är att förenkla för företag genom bland annat minskad byråkrati och ökad möjlighet till självservice, är ytterligare ett konkret steg för att underlätta för etablerade företagare och nya entreprenörer.

Inledningsvis har samarbetet med SKL inriktats på restaurangbranschen, en särskilt regeltung bransch som kräver omfattande kontakter med myndigheter och kommuner. Målsättningen är att redan nästa år kunna erbjuda majoriteten av alla restaurangföretagare digitala tjänster för att starta och driva sin verksamhet.

Vårbudgeten presenteras nästa vecka, och där finns en ytterligare satsning för så kallade mikroproducenter. Genom att man slopar moms för dem som omsätter max 30 000 kronor per år gynnas bland andra de som vill sätta upp solceller på taket eller sälja honung från sina bin, som jag, till exempel.

En annan typ av företagande är det som benämns socialt företagande. Det har som mål att integrera människor som av olika anledningar har svårt att komma in på arbetsmarknaden, som företagare eller arbetstagare. De sociala företagen skapar delaktighet för medarbetarna genom ägande, anställning eller andra former av avtal, och vinsterna återinvesteras i huvudsak i verksamheten. Denna typ av företagande är av mycket stor vikt för vårt samhälle, inte minst nu.

Det är ett prioriterat område, och regeringen har beslutat att ge Tillväxtverket, i samverkan med Arbetsförmedlingen, i uppdrag att utarbeta och genomföra ett nationellt program med insatser som stimulerar till att fler arbetsintegrerande sociala företag startar och växer.

Herr talman! Små och medelstora företag behöver även stöd för att ta sig ut på exportmarknaden. Regeringen har nu fattat beslut att inrätta regionala exportcentrum, till en början i sex län: Skåne, Västra Götaland, Kronoberg, Östergötland, Dalarna och Västerbotten. Målet ska vara att varje företag får kontakt med rätt person i rätt organisation med sin fråga eller sitt problem inom ett arbetsdygn, enligt principen en dörr in.

Hos de regionala exportcentrumen ska företag erbjudas stöd i sin internationalisering eller exportsatsning, och exportcentrumen ska underlätta för företagen att hitta rätt bland de offentliga aktörer som på olika sätt ger stöd till affärsutveckling och internationalisering.

I varje regionalt exportcentrum ska den regionala utvecklingsansvariga och den regionala representationen för Almi, Enterprise Europe Network, Business Sweden, Exportkreditnämnden, Tillväxtverket och många andra kunna finnas och medverka till förenkling.

Att stoppa miljöförstöringen och minska klimatutsläppen är bland de viktigaste uppgifter vi har framför oss. Efterfrågan på miljövänlig teknik ökar globalt, bland annat beroende på en ökad medvetenhet om produktions och konsumtionens påverkan på miljö och klimat. Med ny, grön teknik är det möjligt att inte bara minska vår miljöpåverkan utan också skapa nya resurser för att utveckla vårt välfärdssamhälle.

Regeringen har inrättat ett nationellt innovationsråd som ska fungera som ett forum för löpande utbyte mellan regeringen, näringslivet, forskarvärlden och arbetsmarknadens parter, för att stärka innovationskraften. Rådet ska identifiera utmaningar och samverkansområden av strategisk betydelse för utvecklingen av innovations- och konkurrenskraft. Det är inte en slump att miljö och klimat är ett av dessa strategiska områden.

I söndags när jag var på Hötorget var det en jätteloppis där med livlig kommers, och så är det på många ställen i Sverige. Det är fantastiskt att loppisar och webbsidor som sysslar med begagnat bara exploderar.

Att underlätta för dem som har kunskap och erfarenhet av hantverksyrken, till exempel skräddare, skomakare och cykelmakare, kommer också att bidra till ökat entreprenörskap och till fler personer i arbete. Miljön kommer att vinna med återbruk och med ökad insikt om den miljöbelastning som slit-och-släng-beteendet innebär. Att reparera och ta till vara sparrar både produktionskostnader och råvaror, vilket ger mindre utsläpp. Det är bra för dem som säljer tjänsten, bra för miljön, bra för oss alla.

Jag yrkar bifall till näringsutskottets förslag och avslag på alla motioner.

(Applåder)

Anf. 98 JOSEF FRANSSON (SD) replik:

Herr talman! I det betänkande som vi debatterar i dag ingår industrins villkor, ja, egentligen hela näringslivets villkor. En del av det som vi ofta debatterar i det utskott vi tillhör är energipolitiken, som är viktig inte minst för industrins villkor.

Kärnkraften har på senare tid, som bekant för de flesta, haft stora ekonomiska svårigheter, vilket har gjort att många kärnkraftverk riskerar att stänga i förtid. Det i sin tur skapar naturligtvis stor oro för näringslivet men i förlängningen också för många av Sveriges arbetstagare.

Frågan diskuteras ganska flitigt, och det händer saker. Regeringen har nu i alla fall uttalat att man avser att reformera straffbeskattningen på kärnkraften, den så kallade effektskatten, och sänka den, ta bort den eller något liknande.

Därav min fråga: Vågar näringsliv och arbetstagare lita på att Miljöpartiet gör vad de kan i regeringsställning, helt enkelt gör vad som krävs, för att rädda svensk kärnkraft?

Anf. 99 ELISABET KNUTSSON (MP) replik:

Herr talman! Tack för frågan! Det var nog en av de mest intressanta frågor som jag har fått.

Beträffande kärnkraften är väl inte vår huvudsakliga ståndpunkt att rädda den, och det har det nog aldrig varit. För oss är kärnkraften en av de saker som vi är mest oroliga för. Vi är oroliga för de människor som ska bryta uran. Det som drabbar de människor som bryter uran kommer nästan aldrig upp i debatten. Jag skulle inte vilja att min dotter bröt uran, och om

du har eller kommer att få några barn tror jag inte att du skulle vilja att de var med och bröt uran.

Utöver det har vi ett problem med att klara lagringen av avfallet – det är inte löst. Vi lever i ett limbo och hoppas att någon i framtiden, kanske möjligtvis, ska kunna lösa det problemet, så att vi inte behöver drabbas av strålningssjukdomar.

Jag kommer aldrig att bli någon kärnkraftskramare.

Anf. 100 JOSEF FRANSSON (SD) replik:

Herr talman! Det är i alla fall intressant, och jag trodde väl inte, när den här regeringen tillträdde, att Miljöpartiet tillsammans med Socialdemokraterna skulle driva en del politik där man konfronteras med någon form av verklighet. Det är ju en sak att vara idealist och ha en massa fina, vackra visioner om saker och ting. Men sedan kommer en krass verklighet. Den verkligheten just nu är att kärnkraften lider av mycket stora ekonomiska svårigheter – det är ett faktum. De ligger under nedstängningshot.

Det får obönhörligen stora konsekvenser. När vi står här och diskuterar näringslivets förutsättningar kan vi inte bortse från att det inte går att plocka bort vår viktiga baskraft och tro att samhället rullar på som vanligt.

Därför är det begripligt att Miljöpartiet, när man väl hamnar i skarpt läge i regeringsställning, faktiskt får ta den typen av beslut också – det är inte särskilt förvånande.

Jag hoppas i alla fall att Miljöpartiet medverkar till konstruktiva lösningar så att våra företag och industrier inte måste slå igen i Sverige.

Anf. 101 ELISABET KNUTSSON (MP) replik:

Herr talman! För oss är det absolut en viktig sak att se till att våra fabriker och det som håller nationen igång inte ska slå igen.

Du talar om stora konsekvenser. Ja, det kanske det kan få. Men jag tänker på Fukushima. Där fick det verkligen stora konsekvenser. Människor fick flytta från sina hem och har inte kunnat flytta tillbaka. Bönder försöker odla grönsaker, men ingen vill köpa dem. Då kan verkligen prata om att man har satsat på något som har blivit förfärligt.

Man kan också tänka på PCB, DDT, hormoslyr och allt annat där vi har trott att vi med en quick fix kunde lösa ett problem men det sedan har kommit som en lusing i nacken.

Jag tycker att vi ska vara mycket försiktiga när det gäller kärnkraften.

Anf. 102 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Herr talman! Elisabet Knutsson beskrev i sitt anförande bland mycket annat detta med export och handelsmöjligheter, och det var lite det jag tänkte ta fasta på.

Sverige är ju ett avlångt, stort land som är mycket handelsberoende. Mycket vanligt för många svenska företag är att man säljer produkter och tjänster i något annat land, i närområdet eller lite längre bort, och då behöver transportera sakerna, inte sällan via min hemstad Göteborg ut genom Nordens största hamn och vidare ut i världen.

Vanligen är det en kombination av olika transportslag. Det kan vara både lastbil och tåg och sedan ut på ett fartyg någonstans i världen. Men även om man kraftfullt skulle bygga ut den svenska järnvägen eller för den delen hamnar och inre sjöfart i Sverige är lastbilstrafiken helt avgörande

för det svenska näringslivet och inte minst den svenska industrin, till exempel skogsindustrin, som måste få ut varor ur skogen.

Vi kan, herr talman, konstatera att Miljöpartiets uppfattning i de här frågorna är att vi inte ska ha längre lastbilskeppage utan kortare lastbilskeppage. Man jobbar i regeringen med en utredning om en så kallad lastbilsskatt eller kilometerskatt, en skatt på avstånd som någon betalar, rimligen företaget och sedan kunderna, det vill säga något som med kirurgisk precision landar på företagen utanför landets större städer.

Samtidigt ser vi en teknikutveckling med nya bränslen och annat som gör att man minskar klimatpåverkan.

Herr talman! Då undrar jag vad det är som gör att Miljöpartiet är så kategoriskt emot just lastbilar och vill ha kortare lastbilar och lastbilsskatt i stället för att värna företagsamhet utanför landets större städer?

Anf. 103 ELISABET KNUTSSON (MP) replik:

Herr talman! Jag tackar för frågan. Generellt är vi inte emot att saker transporteras på väg. Vissa saker måste transporteras på väg. I synnerhet med tanke på att vårt järnvägssystem ser ut som det gör är vi tvungna att göra det, eftersom underhållet har varit eftersatt så länge.

Varför vill vi inte ha längre fordon? Jag tänker på mig själv när jag är ute och kör. Vill jag köra om en lastbil som är 30 meter lång? Nej, jag inser att det finns få vägar där det är möjligt att göra det, i synnerhet inte där dessa tunga lastbilar behöver köra.

Vi måste också tänka på att om vi har så tunga fordon får vi ett enormt ökat slitage på våra vägar. För att inte orsaka så stort slitage kan man i stället använda järnväg och båt på de långa sträckorna. Då får man mindre slitage och ett mer välriktat transportsystem där man har knutpunkter. Mindre lastbilar kan då transportera varor till specifika ställen.

Kilometerskatten är intressant. Vi betalar kilometerskatt i alla andra länder som vi kör i. Jag behöver bara köra över till Tyskland, så får jag betala kilometerskatt. De företag som kommer hit från andra länder och kör på våra vägar kör gratis. Är det rätt att lastbilar från andra länder ska kunna köra gratis här när vi får betala för att köra i andra länder? Vi behöver få in dessa pengar.

Anf. 104 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Herr talman! Det kan möjligen låta som en ganska detaljerad fråga. Jag tar upp den just därför att det för många företag är just den typen av ganska detaljerade frågor som man i dagligt och fluffigt tal brukar kalla för frågor om konkurrenskraft och möjligheter att stå sig i konkurrensen och så vidare.

Inom skogsindustrin har man haft ett projekt som kallas ETT-projektet, eller en trave till. Där ha man tittat på längre lastbilskeppage för att få med fler stockar på timmerbilen. Man kunde konstatera att det blev bättre ekonomi i transportererna och att växthusgasutsläppen minskade med i storleksordningen 20 procent. Det är där som man får den praktiska betydelsen. På samma sätt är det med andra typer av lastbilskeppage, det vill säga att detta påverkar många svenska företag och deras möjligheter.

Vi är ett litet land, vi är mycket handelsberoende, vi har en liten egen inre marknad och vi måste sälja till andra länder för att helt enkelt upprätthålla företag som ger jobb i Sverige. Då har vi en logistiknackdel, en transportnackdel, eftersom vi måste transportera våra varor till andra länder. Då blir transportererna, kostnaderna och miljöaspekterna lite viktiga.

För mig är det viktigt att inte se något motsatsförhållande mellan olika transportslag, utan de ska kombineras och samverka.

Herr talman! Det som jag vänder mig mot lite grann är att Miljöpartiet med kirurgisk precision kör in sig på att just detta med lastbilstransporter är fel.

När vi ser att man kan få både ekonomiska fördelar och miljöfördelar för näringslivet, till exempel för skogsindustrin, med längre lastbilsekipage är Miljöpartiet alltså mot detta.

Man kan lyfta fram exempel med andra länder när det gäller kilometerskatten. Men faktum är att den slår ganska hårt, framför allt mot den svenska landsbygden och mot företag utanför landets större städer.

Jag undrar därför vad det är som gör att ni förrirar er in på detta område och med sådan kirurgisk precision vill slå mot företagsamhet och industri utanför landets större städer.

Anf. 105 ELISABET KNUTSSON (MP) replik:

Herr talman! Vår tanke är att det inte är särskilt säkert med sådana stora fordon på våra vägar. Det är inte säkert ur trafiksynpunkt, det sliter hårt på vägarna och det är bättre att dessa långa transporter som du talar om, Lars Hjalmered, går på järnväg. Låt oss rusta upp järnvägen, köra timret till närmaste järnvägsknut, lasta av det där och låta transporten gå genom Sverige på räls och inte proppa igen våra vägar, som behövs till andra transporter.

Anf. 106 HELENA LINDAHL (C) replik:

Herr talman! Regeringen säger att man satsar på företagen i hela landet. Samtidigt aviserar man att man vill höja skatterna för landets företagare med 27 000 miljoner.

Vi hörde tidigare Elisabet Knutssons kollega Anna-Caren Säterberg från S tala om den storsatsning som regeringen och Mikael Damberg nu gör på exportstrategin med 300 miljoner per år mandatperioden ut. Det är bra, men det räcker inte. Man kan nämligen inte kapa de svenska företagen vid fotknölnarna med ökade skatter på 27 miljarder och samtidigt säga sig värna de svenska företagen. Vad har man att exportera om företagen går i konkurs?

Min fråga till dig, Elisabet Knutsson, är: På vilket sätt är denna höjning av skatterna med 27 000 miljoner en offensiv satsning på svenskt näringsliv?

Anf. 107 ELISABET KNUTSSON (MP) replik:

Herr talman! Det är inte så att vi bara höjer skatter, utan vi omfördelar också pengar. Det tillförs pengar på andra ställen. Man sopar inte bara bort något. Bland annat tillkommer dessa exportcentrum och nyanställningar för enskilda företagare och även många andra saker som också kommer att vara ett stöd för företag.

Till exempel sänkningen av arbetsgivaravgifterna för unga har vi tagit bort och gör annat för dessa pengar. Mycket av dessa pengar har vi omfördelat till sådant som vi anser är bättre att fördela resurser till.

Prot. 2015/16:87
6 april

Näringspolitik

Anf. 108 HELENA LINDAHL (C) replik:

Herr talman! Elisabet Knutsson säger att det tillförs pengar på andra ställen. Men det finns inte en chans i hela världen att de satsningar som ni nu gör på företagande kompenserar 27 000 miljoner.

När det gäller sänkningen av arbetsgivaravgifterna för unga hör man hela tiden företrädare för regeringspartierna säga att denna sänkning av arbetsgivaravgifterna för unga togs bort därför att den var verkningslös. Då undrar jag: Om den var så verkningslös, hur kan det då komma sig att ni gick ut och sa att ni skulle kompensera offentlig sektor med 3 miljarder på grund av att ni skulle höja arbetsgivaravgifterna för unga? Då måste ni ha kompenserat av någon anledning, eller hur? Då kan det knappast stämma att sänkningen var verkningslös.

När min mamma, som så många andra kvinnor, började jobba inom äldreården på 70- och 80-talen hade de en arbetsgivare att välja, nämligen offentlig sektor. Det har för dem i förlängningen inneburit låga löner och låg pension, och de har inte kunnat gå till någon annan arbetsgivare inom just det området.

När den förra regeringen öppnade upp möjligheterna för brukare att välja offentlig eller privat driven vård, det vill säga LOV, fick även vårdpersonalen fler arbetsgivare att välja mellan. Dessutom valde många kvinnor att starta företag inom området.

Som jag sa tidigare i ett replikskifte förstår jag att er iver att utreda vinster i välfärden har handlat om att klämma åt stora företag som skatteplanerar och försvinner iväg med skattepengar till skatteparadis. Men problemet är att de flesta av dessa företag är små och att de flesta drivs av kvinnor, och de kommer att drabbas av detta. Är detta ingenting som bekymrar er som feministisk regering?

Anf. 109 ELISABET KNUTSSON (MP) replik:

Herr talman! Att människor har låga löner och låga pensioner är något som verkligen bekymrar mig.

Det bekymrar mig att du, Helena Lindahl, får det att låta som att bara för att det har blivit fler entreprenörer på området kommer alla att få högre löner och högre pensioner. Det tror jag inte riktigt på.

Många entreprenörer i den sektorn kan också ställa till stora bekymmer. Jag lyssnade på komikern Sissela Kyle när hon berättade om sin mamma. Hennes mor fick en katalog på 120 entreprenörer att välja mellan. Hon skulle göra ett bra val så att hon skulle få en stadig hemtjänst.

Hur ska en människa i den åldern kunna välja mellan så många olika entreprenörer? Vem är det som garanterar trovärdigheten i ett namn?

Jag är inte alls emot entreprenörer på hemtjänstområdet, men jag tror att varje företag måste bära sig självt. Det är väl så för oss också. Jag är själv kvinnlig företagare. Man måste få igång sitt företag så att det bär sig självt. Det gäller även de företagen.

Anf. 110 HANNA WESTERÉN (S):

Herr talman! Min partikamrat Anna-Caren Säterberg liksom min koalitionspartner Elisabet Knutsson från Miljöpartiet har båda förtjänstfullt redogjort för regeringens näringspolitik. När nu området är uppe för behandling vill jag också ta tillfället i akt att rikta ljuset mot några områden.

Regeringen har ett mål om att Sverige år 2020 ska ha EU:s lägsta arbetslöshet. Det är ett mål som förpliktar, men det är också ett mål som ger hopp. Det här är en regering som tar jobben, och därmed företagen – såväl stora som små – på allvar.

Redan nu vill jag därför nämna de sociala företagen, som somliga kanske avfärdar som en futtig del av näringspolitiken, men som faktiskt härbärgerar en stor potential. Detta gäller inte minst sett till vad de innebär, att personer som annars riskerar att bli långtidsarbetslösa kommer i arbete och ges en möjlighet att bidra till hundra procent av sin förmåga. Det är stort och viktigt i en ekonomi där varje arbetad timme behövs och där jobben ständigt måste vara i fokus.

Det gör mig därför väldigt stolt dels att regeringen via Näringsdepartementet arbetar med att identifiera flaskhalsar och ge förslag på omfördelning av stöd och ansvar, dels att upphandlingsregelverket är på väg att omarbetas för att underlätta för sociala företag att vara med och tävla. Det här är smart, solidarisk näringspolitik!

Herr talman! Sverige har inte vuxit sig starkt av en slump utan som ett resultat av driftiga och kompetenta människor som startat företag samt driftiga och kompetenta människor som har tagit anställning i företagen i fråga. Det är inte heller oviktigt att Sverige har varit och fortfarande är en stark röst för fri och rättvis handel och att såväl export som industrialisering är och förblir prioriterade områden.

Fler företag ska starta, men de befintliga ska också vilja växa. Det gäller inte minst de allra minsta. Jag kommer själv från Gotland. Det är Sveriges småföretagartätaste län sett till befolkning och också det län där företagen ser mest positivt på framtiden. Med den bakgrunden känns den reform som regeringen lanserade häromveckan extra viktig, nämligen att inrätta ett så kallat Växa-stöd som medför att enmansföretagaren vid sin första anställning endast gör pensionsinbetalningar under den nyanställdes första tolv månader i företaget. Högst sannolikt träffar många av er, precis som jag, ofta småföretagare som så gärna vill men inte riktigt vågar ta steget att anställa. Det är ett stort steg – det ska vi ha klart för oss. Därför är den här reformen välkommen för att stärka våra småföretag och självklart också för jobben.

Ett annat område som småföretagare ofta lyfter fram för mig är trygghetsfrågor. Inte minst blir det tydligt i mötet med yngre småföretagare, som ofta undrar varför deras möjligheter är så begränsade när de blir föräldrar. Socialförsäkringsminister Annika Strandhäll har initierat en översyn av villkoren i föräldraförsäkringen, just för att göra den tillgänglig för fler. Självklart ska också företagare kunna bilda familj! Det är viktigt också ur jämställdhetssynpunkt.

Herr talman! I en debatt som denna är det viktigt och för mig omöjligt att inte beröra ett kärt ämne, nämligen ordning och reda på arbetsmarknaden. För många av de företagare jag möter är det en självklarhet, men inte för alla. För en del, som de i enmansföretag, är det inte ens tillämpligt

med kollektivavtal. Men för den stora massan av både arbetstagare och företag är det av godo med kollektivavtal. De lever än i dag kvar i den svenska modellen.

Kollektivavtalen har tjänat Sverige väl och har gjort oss starka tillsammans.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 12.)

Prot. 2015/16:87
6 april

Näringspolitik

§ 8 Granskning av meddelande om att förbättra den inre marknaden

Näringsutskottets utlåtande 2015/16:NU16

Granskning av meddelande om att förbättra den inre marknaden

(KOM(2016) 550)

föredrogs.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.

(Beslut fattades under § 12.)

§ 9 Konstater och kulturskapares villkor

Konstarter och kulturskapares villkor

Kulturutskottets betänkande 2015/16:KrU7

Konstarter och kulturskapares villkor

föredrogs.

Anf. 111 EVA WALLIN (KD):

Herr talman! Vi behöver kulturen. Den ger oss rötter till vår historia, mening i nuet, visioner för framtiden och möjlighet att ingå i ett sammanhang. Det är denna helhetssyn som ligger till grund för den kristdemokratiska kulturpolitiken. Kärnan och livskraften i kulturella uttryck går inte att väga och mäta i pengar och mängd, men den påverkar oss och vi är en del av den genom hela livet.

Med just nämnda ord inledde jag även mitt tidigare anförande gällande "Kulturarvet", och det är värt att upprepa för oss kristdemokrater.

Det är viktigt att upprätthålla ett starkt och levande kulturliv i Sverige, och därför är det av stor betydelse hur vi utformar förutsättningarna för kulturskaparnas arbete i deras mångfald av former. Vi kristdemokrater vill underlätta för dem eftersom de berikar och skapar mervärde för vårt samhälle.

Det finns i dag en oro för att läsandets status sjunker, att vi hamnar i ett läge med färre gemensamma referenspunkter och därmed får svårare att förstå och relatera till varandra. Ett sådant samhälle riskerar på sikt att dras isär, även om den ekonomiska statusen är god. För att främja läsandet vill vi kristdemokrater därför ha en litterär klassikerlista som alla skolelever ska få ta del av under sin skolgång.

Herr talman! Jag vill även nämna något om bibliotekens betydelse. De är viktiga kulturförmedlare och uppskattade av allmänheten. Många bibliotek har även på senare år utvecklats till välbesökta medicentrum där förutom den traditionella verksamheten med böcker och tidskrifter i pappersformat även e-böcker finns att tillgå. Dessutom anordnas på många platser föreläsningar, poesiافتnar och andra kulturarrangemang. Detta berikar i synnerhet många mindre orter. Det finns även goda exempel med bokhandlare som startat biblioteksverksamhet när de kommunala verksamheterna har lagts ned. Jag har hört om ett exempel på detta i Hällefors. Därför anser vi kristdemokrater att det är viktigt att utveckla möjligheterna för andra aktörer än kommuner att kunna driva biblioteksverksamhet.

Med detta ställer jag mig bakom Kristdemokraternas samtliga reservationer, men för tids vinnande väljer jag att yrka bifall till reservation 2 gällande bibliotekens driftsformer.

(Applåder)

Anf. 112 ANNA WALLENTHEIM (S):

Herr talman! Vi befinner oss i dag i kammaren för att diskutera kulturutskottets betänkande KrU7 *Konstarter och kulturskapares villkor*. I betänkandet tar vi upp motioner från den allmänna motionstiden som bland annat rör biblioteksfrågor, språkfrågor och litteraturfrågor men också kulturskapares villkor. Jag kommer under min tid i talarstolen i dag att enbart fokusera på det sistnämnda, nämligen kulturskapares villkor, detta då min fantastiska kollega Ida Karkiainen kommer upp senare i debatten och då kommer att diskutera sitt ansvarsområde som är språkfrågorna.

När jag för cirka ett år sedan stod här i talarstolen för att diskutera kulturskaparnas villkor ansåg jag det viktigt att lyfta fram de nationella kulturpolitiska målen. I målen kan vi nämligen läsa om hur kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Jag tog dessutom upp att dagens kulturpolitik också syftar till att alla ska ha en möjlighet att delta i kulturlivet och att kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska präglade samhällets utveckling.

Jag kan erkänna att mycket av mitt fokus i dag handlar om att fokusera på den kulturarvsproposition som kommer i höst om att bland annat se till att göra vårt kulturarv tillgängligt och öppet. Vi socialdemokrater anser nämligen att det är genom att öppna dörrarna till vårt kulturarv och vår historia som vi kan blicka framåt.

Vilka har vi då att tacka för det kulturarv vi har i dag? Jo, såklart kulturskaparna från förr. Och vilka kommer då kommande generationer att tacka i framtiden? Jo, förhoppningsvis de kulturskapare som verkar i dag, och då måste vi ge dem möjligheterna och förutsättningarna att verka.

Dagens debatt handlar såklart dock inte om att vi ska ge dagens kulturskapare en möjlighet att bli en del av historien. Det handlar i stället om att de ska få en chans att leva på sitt konstnärskap i dag, och det handlar om hur vi som politiker kan arbeta för att göra konsten och kulturen mer tillgänglig för alla, för ger vi kulturskaparna en möjlighet att arbeta kommer också fler människor att få ta del av det som skapas. Det ger också en möjlighet att genom eget kreativt skapande verka tillsammans med dem.

Herr talman! Det är ingen hemlighet att många av dagens kulturarbeta-re har det väldigt tufft. Många konstnärer befinner sig i en utsatt och pro-

blematisk situation, en situation som både vi socialdemokrater och regeringen är medvetna om. Konstnärer har i många jämförelser med övriga yrkesgrupper en betydligt tuffare och osäkrare arbetsmarknad och dessutom låga löner, trots att man många gånger har en högre utbildning.

Både som socialdemokrat och som kulturpolitiker anser jag att det är viktigt att få en samlad bild av hur konstnärer och kulturskapare ska kunna leva på sitt arbete. Det som efterfrågas från dessa personers sida är såklart en säkrare arbetsmarknad med större tillgång och möjlighet till arbete. Men det handlar också om att man som kulturskapare ska kunna känna trygghet med sitt yrkesval genom till exempel möjlighet till socialförsäkringar, då man i dag ofta hamnar utanför ramarna.

Detta kräver att flera utskott måste samarbeta för att göra det möjligt, då detta inte är något vi kan lösa själva i kulturutskottet. Men det är vi som måste ta initiativet. Det är vi som måste äga och lyfta dessa frågor, och det gör vi i ett flertal av de motioner som vi behandlar i dag.

Herr talman! Dock har regeringen, och då framför allt kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke, redan lyft fram att bild- och formkonstområdet är ett eftersatt område som måste prioriteras. Regeringen ser den problematik som dagens kulturskapare står inför. Regeringen förstår dem och vet att vi måste lyfta upp dessa frågor. Detta blev bland annat tydligt i ett frågesvar den 9 mars i år där Alice Bah Kuhnke meddelade att en av regeringens kulturpolitiska prioriteringar är att skapa bättre villkor för konstnärer och att flera frågor som rör bild- och formkonstområdet bereds i Regeringskansliet.

Det viktiga är dock att komma ihåg att detta inte är något vi lättvindigt kan lösa. Vi får inte göra enkel politik av detta. Vi får inte nonchalerat komma fram till enkla och halvmesiga lösningar. Det kräver planering och tankeverksamhet för att det inte ska bli ett hän mot de konstnärer och kulturskapare som verkar i dag.

Herr talman! Det jag försöker säga är alltså att arbetet redan är igång. Därmed bör vi inte föregå regeringens arbete på detta område, och det är en av anledningarna till att vi inte ställer oss bakom några reservationer i dag.

Att ha en aktiv kulturpolitisk debatt kring dessa frågor gör såklart skillnad. Det var det som gjorde att vi kunde revidera och utvidga MU-avtalet, det var det som gjorde att enprocentsregeln en gång blev verklighet och det är det som gör att vi just nu ser över hur kultursamverkansmodellen tydligare kan lyfta upp våra kulturskapare och konstnärer.

Professionella konstnärer ska kunna leva på sin konstnärliga och kulturella yrkesverksamhet, detta bland annat för att konstnärlig kreativitet och kvalitet är en viktig del av ett jämlikt samhälle och en viktig byggsten i vår utveckling.

Vi socialdemokrater ser bildkonsten som en viktig del i samhället och i det offentliga rummet. Jag ser fram emot att följa regeringens arbete, samtidigt som jag kommer att verka för en fortsatt aktiv och offensiv kulturpolitisk debatt för att föra dessa frågor framåt.

Därmed, herr talman, vill jag yrka bifall till förslaget i kulturutskottets betänkande KrU7 och avslag på samtliga reservationer.

(Applåder)

Anf. 113 NICLAS MALMBERG (MP):

Herr talman! I internationella jämförelser som görs av innovationsklimat och förutsättningar för den kreativa sektorn ligger Sverige för det mesta högt upp, ofta till och med i topp. Därför har jag försökt hitta motsvarande undersökningar nedbrutna till just konstnärers villkor men har tyvärr inte hittat så många bra sådana internationella jämförelser. Dock gjordes en jämförelse i Storbritannien för några år sedan av specifikt kvinnliga konstnärers förutsättningar, och även där toppade Sverige. Kvinnliga konstnärer har allra bäst förutsättningar att verka i Sverige, enligt undersökningen.

Vi ska naturligtvis inte dra alltför stora växlar på den typen av undersökningar, men vi kan ändå konstatera att allt i Sverige inte kan vara nattsvart vad gäller konstnärers villkor. Sett också till hur svenska konstnärer lyckas internationellt finns det väldigt mycket att vara stolt över. Det svenska musikundret känner vi alla till. Men även svenska författare lyckas exceptionellt väl internationellt, inte minst svenska deckarförfattare. Även svenska bildkonstnärer presterar internationellt långt över vad som egentligen skulle vara motiverat utifrån vårt befolkningstal. Det finns mycket att vara stolt över.

Vad är det då som krävs för att vi ska ha bra förutsättningar för konstnärligt skapande? Ja, en grundläggande faktor är naturligtvis att vi har ett väl fungerande utbildningssystem; tillgängliga utbildningar med adekvat innehåll. En annan oerhört viktig faktor är förstas att det är rimliga ekonomiska villkor, även för nya tämligen oetablerade konstnärer, så att man kan börja sitt konstnärliga skapande.

Därtill skulle jag vilja lägga faktorn att det finns en väldigt tillåtande syn på konstnärligt skapande så att man som konstnär känner att man är fri att bryta nya vägar, utveckla konsten och finna nya genrer och influenser. Här är jag väldigt oroad av en del av den politiska debatt som förs, en debatt som ofta snarare är inskränkande och vill begränsa samtidskonstnärernas villkor. Jag tänker inte minst på den debatt vi hade om Kulturums frågor här i riksdagen för bara ett par veckor sedan.

Även om mycket är bra finns det samtidigt en del saker som är mindre bra och problem som vi måste åtgärda. Ett konkret exempel som vi lyfter fram i betänkandet är den oroande utvecklingen kring barns och ungdomars intresse för litteratur, intresset för att läsa.

Några partier föreslår här en klassikerlista som en modell för att stimulera barns och ungdomars läsande. Jag skulle vilja säga att det är helt fel tänkt. Det riskerar snarare att vara kontraproduktivt. Här kan Eva Wallin från Kristdemokraterna, som nyss talade sig varm för förslaget, gärna utveckla på vilket sätt det skulle kunna stimulera barns och ungas läsande. Naturligtvis är det bra i sig med återutgivning av klassisk litteratur, och naturligtvis ska litteraturhistorieundervisningen i skolan inkludera omfattande läsning av klassiker och banbrytande litterära verk. Men när det gäller att stimulera barns och ungdomars läsande måste vi i stället ta fasta på vad det är som barnen och ungdomarna faktiskt vill läsa. Om barnet vill läsa Harry Potter är det Harry Potter vi ska sätta i händerna på det och inte ett verk som finns listat på en klassikerlista.

Våra bibliotek är därför centrala för att stimulera barns och ungdomars intresse och tillhandahålla de böcker som barn och ungdomar vill läsa.

Jag ser fram emot den nationella strategi för biblioteken som för närvarande utreds. Utan att föregripa utredningsresultaten tänker jag redan nu peka på några centrala områden där vi måste flytta fram positionerna.

Ett sådant område är skolbiblioteken. Vill vi se till att alla barn och ungdomar oavsett val av skola har tillgång till ett bra och fungerande skolbibliotek måste vi agera politiskt.

Ett annat instrument att utveckla är tillgången till lån av e-böcker. Det vore bra att få på plats ett nationellt system för att låna e-böcker. Det skulle tillgängliggöra mycket litteratur för barn och ungdomar. Ett nationellt lånekort för e-böcker ska rimligtvis även kunna användas på de fysiska biblioteken.

I andra änden av bibliotekspolitikerna har vi ersättningen till författarna. Här har den rödgröna regeringen redan agerat och höjt biblioteksersättningen.

Jag hoppas att vi framöver kan få stärkta statsanslag till biblioteken generellt, inte minst för att motverka den negativa utveckling vi hade under Alliansens regeringsår då en sjättedel av alla biblioteksfilialer i landet lades ned. Det har givetvis försvårat tillgången till böcker för många barn och ungdomar.

En annan nationell handlingsplan som är under utarbetning rör bildkonsten och bildkonstnärernas villkor. Bildkonstnärernas situation sticker ut; det är den konstnärsgrupp i Sverige som har svårast ekonomisk situation. Här behöver därför flera åtgärder vidtas.

Själv har jag väckt en motion om en bildkonstfond liknande den som finns i Norge där intäkter från andrahandsförsäljning av äldre konst går till att finansiera samtidskonstnärers verksamhet.

Bildkonstens finansiering skiljer sig på många sätt från andra konstnärformer genom att det ekonomiska värdet på konsten ofta stiger mycket efter konstnärens död. Därför finns det något sympatiskt i tanken att ha en utjämning över generationsgränserna. Om jag vore bildkonstnär, vilket jag definitivt inte är, skulle jag då kunna finansiera min verksamhet genom intäkter från andrahandsförsäljning av de gamla mästarnas konstverk och sedan efter min död vara med och finansiera framtidens samtidskonstnärer.

Andra viktiga pusselbitar i en nationell strategi för bildkonsten är att säkerställa att följerrätten alltid tillämpas och att MU-avtalet får en bredare tillämpning. Jag är förvånad över att Kristdemokraterna har en reservation som snarast syftar åt andra hållet: att minska MU-avtalets tillämpning.

Jag yrkar bifall till kulturutskottets förslag och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 114 PER LODENIUS (C):

Herr talman! Dagens motionsdebatt har rubriken Konstarter och kulturskapares villkor. Det är viktiga frågor och samtidigt en rubrik under vilken det ryms motioner av vitt skilda karaktärer.

För kulturskapare kan villkoren för skapandet ofta vara tuffa. Inkomsterna är låga i förhållande till den tid man lägger på sitt skapande och i förhållande till den utbildning man har gått. Man verkar också ofta som frilansare och då vanligen som egenföretagare.

Därför ser vi i Centerpartiet att det är viktigt att göra en översyn av skatte- och avdragsregler för att skapa likvärdiga och goda förutsättningar för företagare och frilansare inom kultursektorn. Det behövs en helt annan politik än den skattehöjarpolitik och företagsfientliga politik som vänsterregeringen driver.

I Centerpartiet ser vi i stället möjligheterna i det konstnärliga entreprenörskapet. Det finns fördelar i att verka som egen företagare inom kultursektorn då man får större möjlighet att styra över sitt eget skapande. Det är något jag själv har erfarenhet av som egenföretagare inom dans.

Tröskeln till företagande som frilans är i dag onödigt hög. Denna tröskel måste sänkas. För kulturskaparen måste själva skapandet, det kulturella uttryck man valt, få stå i fokus. Men att starta företag är ofta både dyrt och krångligt.

Vi i Centerpartiet föreslår en ny företagsform som passar perfekt för den kulturskapare som vill pröva om idén man har för sitt skapande fungerar. Vi kallar förslaget för ingångsföretagande. Det kräver ingen kunskap om den byråkrati eller skattelagstiftning som är förknippad med företagande i dag. Ingen moms behöver bokföras, inga egenavgifter betalas och ingen preliminärskatt beräknas.

Det enda som ingångsföretagaren skulle behöva hålla koll på är sin omsättning på maximalt 250 000 kronor per år. I stället för de vanliga skatterna och avgifterna skulle man betala en skatt på 25 procent baserad på omsättningen.

Med Centerpartiets förslag om ingångsföretagande skulle fler kulturskapare i vårt land kunna skapa mer med mindre byråkrati.

Herr talman! Det finns på många håll tomma ytor på offentliga platser som skulle kunna bli både livfullare och tryggare med konstnärlig verksamhet. Det gäller inte minst platser som kollektivtrafiken nyttjar.

Det är lokalt man kan se var dessa platser och möjligheter finns. Som exempel kan jag nämna att Centerpartiet i Stockholm har föreslagit att man ska öppna upp och erbjuda outnyttjade ytor i staden till kulturskapare.

Herr talman! Jag hade hoppats att Rossana Dinamarca från Vänsterpartiet skulle vara här i dag och förklarat och försvarat sin reservation. Hon och Vänsterpartiet vill nämligen gå en annan väg. Man vill förbjuda reklam i kollektivtrafiken och byta ut den mot konst.

Ett argument för detta är att reklamen inte inbringar så mycket pengar till kollektivtrafiken och därför utgör ”en ytterst liten inkomst för de som driver kollektivtrafiken”. Vad som är mycket pengar är kanske subjektivt. Men den cirka en kvarts miljard som kollektivtrafiken i Stockholms län är garanterad varje år från reklamintäkter är inte en ”ytterst liten inkomst” – inte i mina ögon i alla fall.

Men Rossana Dinamarca kanske tänker på hur det är i Västra Götaland som är det område Dinamarca representerar i riksdagen. Västtrafiks reklamintäkter på 24 miljoner kronor kan absolut sägas vara marginella i förhållande till bolagets omsättning på 8 miljarder.

Men anledningen till att reklamintäkterna är så låga är att Västtrafik inte äger fordonen, marken där hållplatserna står på, stationerna eller liknande. Det är de enskilda entreprenörerna som har reklamen som en sidosintäkt. På detta sätt hjälper alltså reklamen till att indirekt finansiera kollektivtrafiken också i Västra Götaland.

Utän reklamen skulle säkerligen den upphandlade trafiken bli bra mycket dyrare. Och vem hade Vänsterpartiet tänkt skulle betala den högre kostnaden? Höjd skatt för kulturskapare kanske?

Nej, herr talman, låt reklamen finansiera en del av kollektivtrafiken. Då får vi också mer resurser till konst i kollektivtrafiken.
(Applåder)

Anf. 115 NICLAS MALMBERG (MP) replik:

Herr talman! Per Lodenius lanserar här ett positivt förslag som regeringen redan har fattat beslut om att lägga fram, nämligen möjligheten för nystartade företag att slippa moms under förutsättningen att omsättningen inte är så stor. Här har regeringen alltså redan agerat, och jag är glad att Centerpartiet ställer sig bakom regeringens politik i detta.

Anf. 116 PER LODENIUS (C) replik:

Herr talman! Det är bra att regeringen ibland lyssnar på vad Centerpartiet säger om företagande, men det var inte bara momsen det gällde. Det handlade om hela paketet för företagande.

Ja, momsen är en krånglig del att förklara och försvara i deklamationer och annat, men det finns många fler delar.

Jag vore tacksam om regeringen tittade ännu noggrannare på våra förslag om ingångsföretag, för då skulle vi verkligen kunna hjälpa kulturföretagarna i vårt land.

Anf. 117 NICLAS MALMBERG (MP) replik:

Herr talman! Regeringen och Centerpartiet genomför nu gemensamt delar av det vi hör om i debatten.

Jag hoppas att vi kan bli lika ense kring en nationell strategi för bildkonsten. Här har vi agerat gemensamt i frågorna. Jag hoppas att vi hittar en politisk majoritet i riksdagen genom att Centerpartiet ansluter sig till det som regeringen kommer fram till vad gäller en nationell strategi för bildkonsten så att vi kan förbättra förutsättningarna för den konstnärsgrupp som har de svåraste villkoren i Sverige i dag.

Anf. 118 PER LODENIUS (C) replik:

Herr talman! Jag ser fram emot att ta del av regeringens förslag, för det behöver göras mycket för att förbättra situationen för bildkonstnärerna.

Anf. 119 ANGELIKA BENGTTSSON (SD):

Herr talman! I dagens debatt kommer vi att behandla motioner som berör flera områden. I mitt anförande kommer jag mestadels och i huvudsak att tala om de motioner jag tänker yrka bifall till och som råkar beröra språket.

Språket är en förutsättning för kunskap. Våra nordiska länder har språk som liknar varandra. Vi har haft möjlighet att kunna förstå varandra trots att vi pratat våra respektive nordiska språk. Det har varit väldigt smidigt när man till exempel har turistat, varit på auditioner eller resor eller har en vän från ett annat nordiskt land.

Jag har själv erfarenhet av detta, och det är väldigt smidigt. Visst har vi kunnat skratta en del gånger med då vi trodde att ett visst ord betydde

en sak och det visade sig att det betydde någonting helt annat. Ibland har det även lett till en hel del funderingar och missförstånd, och det kan få konsekvenser.

Vi har kunnat se att den nordiska språkförståelsen blir allt sämre. Vi får allt svårare att kunna kommunicera med varandra på våra respektive nordiska språk. Kanske är en anledning att engelskan växer och att vi allt oftare lyssnar på och hör engelska än ett nordiskt språk. Kanske kommunicerar vi oftare på engelska i stället för på våra nordiska språk.

Jag spånar och filosoferar här nu, men tänk om den här utvecklingen fortsätter och vi fortsätter att förstå varandra allt sämre. Det kommer att leda till att vi till slut inte förstår varandra över huvud taget. Tänk vilken förlust.

När den nordiska språkförståelsen försämras riskerar det få konsekvenser långt utöver kulturområdet. Det komplicerar utbildningssamverkan, handelsrelationer, den gemensamma nordiska arbetsmarknaden och avlägsnandet av gränshinder. Därför är den nordiska språkförståelsen mer än bara en kulturell kommunikation.

Herr talman! Ett språk är mer än kunskap. Språk är en grundpelare och i högsta grad en del av vår kultur och vår kulturella kommunikation. Våldigt ofta får vi Sverigedemokrater frågan om vad kultur är för något och framför allt vad svensk kultur är. Den absolut tydligaste saken och viktigaste formen av svensk kultur är just språket. Men vi har även en nordisk kultur samt identitet. Likheterna gör att vi känner igen varandras gester och uttryck.

Herr talman! Ett annat område som berörs under området språk är det samiska språket. Det samiska folket har levt i Sverige i hundratals år och utgör en urbefolkning och tillika en nationell minoritet i landet. Samiska språket har utmanats och trängts undan genom historien. Den samiska befolkningen bor och verkar i Sápmi. Men dess existens är verkligen inte tryggad inför framtiden då det är allt färre som använder sig av de samiska språken samt de kulturella variationerna.

Förra veckan var det plenifritt här i riksdagen. Vi sverigedemokrater i kulturutskottet besökte bland annat Sametinget för att ta del av information om de problem och utmaningar som Sametinget och samerna erfar just nu. Vi har i våra budgetar haft ett allt tydligare fokus på lösningar på samernas utmaningar. Vi gör politik av de verkliga problem som folket upplever.

Studiebesöket klargjorde för oss att mycket finns att göra, men det finns även positiva områden att belysa. Det är bland annat att de föräldrar som själva gick miste om att lära sig språket lägger stor vikt på att deras barn inte ska göra detsamma.

I motion 2545 skriver vi om problematiken kring att det inte finns ett samiskt språk- och utbildningscenter utöver det som finns i Kautokeino. Där vi dessutom i förra veckan var på ett besök på högskolan och gick en rundvandring. På högskolan i Kautokeino, som ligger i norra Norge, undervisar man huvudsakligen på nordsamiska. Det betyder att de samer som har ett annat modersmål har andra förutsättningar, till det sämre, att kunna studera på högskola.

I vår motion föreslår vi att ett nationellt universitet för samisk kultur och utbildning samt de samiska språken ska utses. Vi föreslår också att man tillsammans med de övriga nordiska länderna utreder möjligheten att

instifta ett gemensamt samiskt språkcentrum för att säkra den samiska utbildningen och forskningen inom Sápmi även för icke-nordsamisktalande studenter och forskare.

Som vi alla säkert känner till är sydsamiska extremt hotad, men den som ligger värst till är lulesamiskan. Den räknas i dagsläget som helt utdöd på grund av att det är så få som talar lulesamiska. Detta är skrämmande, och det är en fråga där vi politiker måste sätta ned foten. Vi har urbefolkning som inte kan tala sitt modersmål. Det är allvar nu. Därför yrkar jag bifall till reservationerna 5 och 7.

Det sista besöket vi gjorde i Kautokeino var hos samiska filminstitutet. Även om filmen ligger utanför detta betänkande vill jag ändå belysa deras arbete. Jag vill även passa på och skryta med vi var det första riksdagsparti som besökte deras verksamhet. Jag vill än en gång tacka för all den information vi fick.

Samiska filminstitutet har enligt dem själva en särskild roll i att bevara och tillgängliggöra det samiska språket via filmen. Framför allt tar de sitt uppdrag med största seriositet. Men de ser även barnens roll i det hela. Barnen är framtiden, och bevarandet av samiska språket för framtiden ligger hos barnen.

Slutligen vill jag kort kommentera klassikerlistan där vi har en gemensam reservation med L och KD. Jag älskar verkligen idén med att inrätta en klassikerlista. Sverigedemokraterna har lagt fram förslag om att ta fram en nationell kulturkanon, och vi ser klassikerlistan som en del av detta arbete. Med det sagt innebär inte vårt ställningstagande för klassikerlistan att vi anser behovet av en nationell kulturkanon vara uppfyllt, utan vi kommer även fortsättningsvis att driva denna fråga.

För tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservationerna 5 och 7, men vi står givetvis bakom alla våra reservationer.

Anf. 120 NICLAS MALMBERG (MP) replik:

Herr talman! När vi diskuterar villkoren för konstnärer är det viktigt att gå tillbaka och titta på hur partiernas budgetförslag ser ut. Vi kan konstatera att Sverigedemokraterna har de absolut sämsta förutsättningarna i sitt budgetförslag för samtidskonstnärer.

I Sverigedemokraternas budgetförslag vill man skära ned anslaget till kultursamverkansmodellen med 40 miljoner kronor och skära ned anslaget till konstnärlig utsmyckning för den gemensamma miljön med 10 miljoner kronor. Man vill skära ned bidraget till litteratur och kulturtidskrifter med 32 miljoner kronor. Det är ett anslag som är en oerhört stor del av det vi i dag diskuterar om att stimulera barns och ungdomars läsande.

Sverigedemokraterna vill vidare sänka ersättning och bidrag till konstnärer med 33 miljoner kronor och minska stödet till Moderna museet med 20 miljoner kronor. Man vill ha minskat stöd till Forum för levande historia med 10 miljoner kronor. Det är nedskärning på nedskärning i Sverigedemokraternas budgetförslag vad gäller förutsättningar för samtidskonstnärer.

Vad är det Sverigedemokraterna är så rädda för när det gäller vad samtidskonstnärer förmedlar? Varför vill Sverigedemokraterna minska förutsättningarna för samtidskonstnärer att verka i dagens Sverige?

Anf. 121 ANGELIKA BENGTTSSON (SD) replik:

Herr talman! Niclas Malmberg och jag står väldigt långt ifrån varandra ideologiskt sett. Våra satsningar i vår budget visar sig här. Riksteatern gör ett fantastiskt arbete. Där är det många kulturskapare som arbetar. Varför lyfter inte Niclas Malmberg fram detta? Det gör vi i vår budget.

Ideologi är en stor och viktig faktor i politiken. Det satsar vi på i vår politik. Vi vill värna vårt kulturarv och det som varit. Det är det ingen annan som är röst för. Just därför gör vi de satsningar som vi har i vår budget. Om vi gör ändringar till hösten får vi återkomma till det. Jag stannar där så länge. Vi har fler replikskiften.

Anf. 122 NICLAS MALMBERG (MP) replik:

Herr talman! Om vi tittar på det bidrag som Sverigedemokraterna lyfter fram här och där de säger att de satsar ser vi att det helt klart stämmer. I anslag 2:1, bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Drottningholms slottsteater och Voxenåsen, lägger Sverigedemokraterna 5 miljoner mer än vad regeringen föreslår i en totalbudget på nästan 1 miljard. Det är alltså en i och för sig marginell satsning som Sverigedemokraterna föreslår här.

I allt det som rör samtidskonstnärers villkor går dock Sverigedemokraterna fram med nedskärningar. Sverigedemokraternas kulturpolitik skulle alltså innebära att förutsättningarna för samtidskonstnärer att verka skulle försämrats.

Det gäller bland annat en nedskärning på litteratur- och kulturtidskrifter. Sverigedemokraterna föreslår där en nedskärning med 32 miljoner kronor samtidigt som de talar om klassikerlistan som ett sätt att stimulera barns och ungdomars läsintresse.

Jag skulle vilja fråga Angelika Bengtsson på vilket sätt det skulle stimulera barns och ungdomars intresse för läsande att gå vidare med en klassikerlista som medicin. Varför inte i stället utgå från den litteratur som barnen och ungdomarna är intresserade av och se till att tillgängliggöra den? På vilket sätt skulle en klassikerlista kunna se till att stimulera barns och ungdomars läsintresse?

Anf. 123 ANGELIKA BENGTTSSON (SD) replik:

Herr talman! Det Niclas Malmberg menar säger jag inte emot. Bara för att vi inför en klassikerlista betyder inte det att man inte kan få välja att läsa vilka böcker man vill. Niclas Malmberg tog upp exemplet med Harry Potter. Om man vill läsa Harry Potter tror jag inte att någon kommer att förbjuda det trots att vi har en klassikerlista.

En klassikerlista innebär att man väljer ut vissa ur ett historiskt perspektiv betydelsefulla böcker som det är av högsta prioritet att man kan läsa. Kanske är det en del av allmänbildningen, och kanske är det en del av vårt kulturarv. Kanske leder det också till en förståelse av hur historien har byggt upp dagens läsande och litteratur.

Om man vill ha en klassikerlista är det inget som säger att man inte även kan ha Harry Potter-böcker. Det tror och hoppas jag att Miljöpartiet förstår.

Anf. 124 IDA KARKIAINEN (S):

Herr talman! Till att börja med vill jag säga att det känns otroligt roligt att vara tillbaka i demokratins tjänst efter sju månaders föräldraledighet och gå direkt upp i talarstolen. Det känns härligt!

Kulturutskottets betänkande nr 7 behandlar frågor som rör konstarter och kulturskapares villkor – däribland frågor om litteratur, bibliotek och språk. Min avsikt är att fokusera anförandet på dessa frågor.

De litteraturpolitiska målen säger att alla i Sverige, oavsett bakgrund och med utgångspunkt i vars och ens särskilda förutsättningar, ska ges möjlighet att utveckla en god läsförmåga och ha tillgång till litteratur av hög kvalitet.

Herr talman! Vi föds, och vi lär oss att krypa, att gå, att prata och att läsa. Få saker i livet är en så stor milstolpe som att just lära sig att läsa. Det är mer än 20 år sedan nu, men jag kommer fortfarande ihåg känslan när jag knäckte läskoden. Vilken stolthet! Och som småbarnsförälder i dag är språkutveckling bland det mest intressanta som finns att följa – att höra hur barnens ordförråd växer och att deras språk blir större.

Herr talman! Forskningen visar att elevers läsförmåga har försämrats sedan början av 2000-talet. Detta är en stor och angelägen fråga för hela samhället. Självklart spelar skolan en stor roll här, men även civilsamhället, institutioner, myndigheter och folkbildning är oerhört viktiga för att stimulera till läsande.

Staten genomför därför genom Kulturrådet en rad satsningar för att främja läsandet i landet. Det gäller bland annat projektet Bokstart, inköpsstöd till folk- och skolbibliotek och projektet Paus. Dessutom görs en rad läsfrämjande insatser via folkbildningen.

Herr talman! I maj förra året hade jag den stora äran att gästa Biblioteksförningens 100-årsjubileum i Lund och biblioteksdagarna där. Det presenterades fantastiska projekt för läsfrämjande åtgärder, bland annat Bokleffe i Älvdalen, som syftar till att få fler äldre män att läsa böcker, och Tvättstugebiblioteket i Smedjebacken som syftar till att man kan låna varandras böcker i tvättstugan. Det är fantastiska projekt. Det framgick även på biblioteksdagarna hur biblioteken jobbar kreativt och aktivt med att hitta på olika projekt som syftar till att få fler att läsa böcker.

Hos oss i Haparanda kommun har vi på min dotters förskola en liten boklåda alldeles innanför dörren när vi hämtar och lämnar våra barn. Där står: Här får du gärna låna en bok! Det är också ett exempel på ett fantastiskt projekt som stimulerar till läsande, framför allt bland barn.

Det är glädjande att i och med den nya bibliotekslagen som trädde i kraft den 1 januari 2014 har ett antal lokala biblioteksplaner nu antagits av kommuner. Där presenterar biblioteken fina åtgärder och insatser för att stimulera till läsande.

Herr talman! Vi måste också stötta författarna och litteraturskaparna. Vi måste få fler att vilja skriva. Jag kan nämna ett exempel från när jag var i Jokkmokk för ett år sedan och träffade samiska författare. Visste ni att det varje år ges ut bara 0,2 böcker av samiska författare? Det är en bok vart femte år. Här behöver samhället skapa, och fortsätta att skapa, strukturer som gör det möjligt för fler att fatta pennan. Språk hålls levande genom litteraturen och genom böckerna. Det är därför glädjande att regeringen har uppmärksammat och ger ökade anslag till bland annat samisk kultur med 1 miljon för 2016.

Herr talman! Alla ska få läsa och ta del av litteratur på sitt eget sätt. Vi måste arbeta kontinuerligt med att göra läsningen och det skrivna ordet mer tillgängligt för människor som har behov av att läsa på andra sätt – genom punktskrift, genom taktila böcker och genom talböcker. Här har Myndigheten för tillgängliga medier och Punktskriftsnämnden ett otroligt viktigt uppdrag.

Läsningen är något som kommer att vara en utmaning i Sverige under en lång tid framöver, och detta behöver staten följa noga samt vara med och stötta olika projekt och idéer. Vi behöver se fler kreativa projekt som gör att fler intresserar sig för att läsa. Vi behöver ha fler författare. Vi behöver ha fler bibliotek. Både regering och riksdag behöver fortsatt engagera sig i frågan, och vi behöver tillsammans bedriva ett aktivt arbete även i framtiden. Det är glädjande att så många insatser för detta pågår.

Herr talman! Jag yrkar bifall till kulturutskottets förslag och avslag på samtliga motioner.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 12.)

§ 10 Processrättsliga frågor

Justitiekammarens betänkande 2015/16:JuU19
Processrättsliga frågor
föredrogs.

Anf. 125 ANTI AVSAN (M):

Herr talman! Vi ska nu debattera processrättsliga frågor. Betänkandet innehåller ett antal motionsyrkanden från den allmänna motionstiden. Jag ska inledningsvis säga att vi naturligtvis står bakom samtliga våra moderata reservationer, sammanlagt tre stycken. För tids vinnande yrkar jag dock bifall endast till reservation 2.

Jag ska säga något om de tre områden som våra reservationer avser. I övrigt, där vi inte har reservationer, delar vi den uppfattning som kommer till uttryck i utskottets betänkande.

När det gäller kameraövervakningslagen fick vi en ny lagstiftning som trädde i kraft den 1 juli 2013. Kameraövervakning på olika platser har varit föremål för diskussioner under förhållandevis lång tid och är det fortfarande. Det är inte så konstigt. Det centrala med kameraövervakning är att det finns en intresseavvägning som ska göras mellan å ena sidan intresset av att övervaka och den effektivitet som kameraövervakningen kan leda till, å andra sidan integritetsaspekter.

Den nya lagen gav större utrymme för övervakning utan tillstånd. Den stora frågan är möjligen om detta har uppfyllts. Nu har en utredare tillsatts för att utreda många av de problem kameraövervakningslagen innebär. Det är naturligtvis bra.

Det finns en hel del gränsdragningsfrågor när det gäller skillnaden mellan att till exempel hålla en vanlig mobiltelefon eller Goprokamera i handen jämfört med att sätta den på ett cykelstyre och annat.

Vi tycker att man bland annat måste ta handens problem på större allvar. Den nya lagstiftningen innebar att utrymmet för att besluta om kameraövervakning i butiker utan tillstånd utvidgades. Men det här är också brottspreventivt.

Vissa delar finns inte med i utredningen, och vi tycker att de ska betonas mer.

Jag går över till frågan om vittnesskydd. Det är angeläget att arbetet med att säkerställa att domstolarna är och upplevs som trygga fortsätter. I betänkandet står det en hel del om fotograferingsförbudet. I en utredning ska det också övervägas om fotograferingsförbudet ska utvidgas till att omfatta även domstolens lokaler och inte bara förhandlingssalen under huvudförhandlingen. Här står frågan om vittnen och målsägande i centrum. Tidigare inriktades fotograferingsförbudet i första hand på den tilltalade. Men i dag gäller det nog vittnen och målsägande.

Det sägs ofta i den allmänna debatten att vittnen inte vill ställa upp. Det är viktigt att framhålla att det är en medborgerlig skyldighet att vittna. Om man inte gör det kan man till och med bli häktad.

Det viktiga i sammanhanget är dock att man skapar förutsättningar så att människor kan känna sig trygga i en situation som är ganska ovanlig för de allra flesta, nämligen att vittna om och berätta olika saker inför domstol. Då är viktigt att det finns tillgång till vittnesstöd, kanske särskilda väntrum.

Vi anser också att man måste se allvarigare på brottet övergrepp i rätts-sak. Det finns skäl att titta närmare på straffskalorna och hur själva straffbestämmelsen är utformad så att den verkligen träffar den typen av systemhotande brott.

Slutligen vill jag säga något om ordning och säkerhet i domstolarna. Det handlar också om tryggare förhållanden i vidare mening. Alliansregeringen tog flera initiativ för att höja säkerheten vid landets domstolar. Det är viktigt att det arbetet fortsätter.

Det är positivt att en utredare har tillsatts. Riksdagen kom också med ett tillkännagivande våren 2015. Men vi tycker att det är särskilt viktigt att utredningen också innefattar en bred översyn av ordningsreglerna både under och kring huvudförhandlingar. Det är viktigt att utredningen verkligen resulterar i förslag som leder till att ordningen och säkerheten vid domstolarna kan bli ännu bättre.

Det handlar ytterst om att få fram den bästa bevisningen. Dåliga förhållanden och otrygghet för vittnen och målsäganden skapar nämligen rädsla och nervositet och kan leda till att det kanske inte blir den bästa muntliga bevisningen som lämnas i domstol. Och det leder till sämre avgöranden.

(Applåder)

Anf. 126 ADAM MARTTINEN (SD):

Herr talman! När Sverigedemokraterna i valrörelsen 2014 och dessförinnan lyfte fram problemen med Sveriges kravlösa invandringspolitik kom inte alltför sällan hånande kommentarer från både socialdemokrater och moderater. Det lät ungefär som att invandringen inte hade någon relevans för olika myndigheters förutsättningar att klara av sina uppdrag.

Vem som hade rätt och vem som fick krypa till korset och ändra uppfattning om frågans betydelse är så att säga historia. Att övriga partier nu

har förstått vilka konsekvenser som kan komma av en ansvarslös invandringspolitik är välkommet. Men en plötslig insikt kommer inte att lösa några problem, åtminstone inte på kort sikt.

Inom rättsväsendet är det främst Polismyndigheten som fått möta de direkta konsekvenserna av alliansregeringens och den rödgröna regeringens ansvarslösa och misslyckade invandringspolitik.

Vi kan som sagt inte på kort sikt trola fram fler poliser på den nivå som krävs för att hantera dagens utmaningar. Vi kommer att få leva med att den service som vi är vana vid från polisen kommer att bli mer urholkad.

Ytterst är det regeringens anslag till Polismyndigheten som är avgörande för om vi ska klara av de förutsättningar som finns eller inte. Hittills har vi inte sett några tillfredsställande ansträngningar från regeringen när det gäller det.

Herr talman! Det är klart att sådana här grundförutsättningar, att allt färre poliser i förhållande till befolkningen ska försöka lösa alltmer komplexa uppdrag, utgör ett problem.

Andra frågor som inte är direkt budgetdrivande blir alltmer aktuella att titta på. Jag har under en tid studerat hur vi tillåter polisen att använda kameraövervakning vid särskilt brottsutsatta platser i vårt land. Med tanke på att färre vågar vittna i alltmer brottsutsatta områden är det förvånansvärt svårt och krångligt för polisen att få tillstånd för kameraövervakning.

I Seved i Malmö fick polisen tillfälligt tillstånd för kameraövervakning i bostadsområdet. Motiveringen till den beviljade ansökan var den grova brottslighet som hade utspelat sig under 18 månader i bostadsområdet, med upprepade skottlossningar och detonerade handgranater. Ett bostadsområde ska inte behöva utvecklas till en krigszon innan polisen beviljas tillstånd för kameraövervakning som stöd i sitt arbete.

Tyvär är fallet i Seved lite av ett undantag. I ett annat exempel ansökte polisen om att få använda kameraövervakning på ett flertal platser i Rinkeby under 2013. Länsstyrelsen ansåg 2014 att polisens ansökan var befogad och beviljade tillstånd. Men beslutet överklagades av Datainspektionen som fick rätt i förvaltningsrätten och fällde polisens ansökan. Just nu är frågan uppe i kammarrätten som väntas lämna besked under våren. Det är nu alltså tre år sedan polisen ansökte om tillstånd för kameraövervakning på olika platser i Rinkeby.

Ett ganska vanligt förekommande scenario i ett av våra segregerade bostadsområden är en våldsupptrappning mellan två kriminella nätverk. En person blir beskjuten i ett tätbefolkat bostadsområde. Den skjutne vägrar prata med polisen, och ingen i området är villig att delge polisen vittnesmål om vad som har hänt. I ett sådant läge, då polisen befarar en fortsatt våldsupptrappning i ett bostadsområde där man på förhand vet om de svåra utredningsförutsättningarna, är det inte rimligt att polisen ska behöva vänta i tre år på att ansökan ska behandlas och överklagas och så vidare. Det är inte heller rimligt att ett område ska utvecklas till en krigszon innan man kan få tillgång till hjälpmedel som kameraövervakning.

Herr talman! Kameraövervakning har stort stöd hos vår befolkning och säkert ett ännu större stöd bland de som lever i särskilt brottsutsatta bostadsområden.

Vi vet att Polismyndigheten upplever en historiskt stor ansträngning. Då borde det inte vara några konstigheter att göra det lättare för polisen att

utföra sitt jobb genom att genomföra förslag som har stort stöd hos befolkningen.

Hittills är det dock bara Sverigedemokraterna som vill att det ska bli betydligt enklare för polisen att använda kameraövervakning. Men i tider då politiska kovändningar har blivit lite av en trend vill jag be resterande partier här i kammaren att titta lite extra på Sverigedemokraternas reservation om just kameraövervakning.

Herr talman! Hemliga tvångsmedel är ett annat område där Sverigedemokraterna föreslår förändringar som gör det enklare för polis och åklagare att samla in bevis, exempelvis mot grov organiserad brottslighet.

Vi vill bland annat tillåta ljudupptagning vid hemlig kameraövervakning. Vi vill även att överskottsinformation vid användning av hemliga tvångsmedel ska kunna användas som underlag för åtal i större utsträckning. Vi anser generellt att straffvärdet för när hemliga tvångsmedel ska få användas ska sänkas.

När det gäller alla de här förslagen, även kameraövervakning på allmän plats eller i bostadsområden, finns det en politisk konfliktlinje mellan den personliga integriteten och samhällets förmåga att sätta dit brottslingar. Självklart har Sverigedemokraterna en balans mellan dessa två intressen.

I dag kan kriminella nätverk sätta skräck i bostadsområden i flera år utan att rättsväsendet lyckas bura in brottslingarna.

Det är åtminstone för mig mer kränkande att förlora min trygghet i mitt bostadsområde än vad det är att kanske fastna på en övervakningsfilm när jag går och handlar.

Och i dag beaktar ni andra partier i väldigt stor utsträckning den kriminelles skydd mot integritetsintrång, vilket gör att balansen mellan personlig integritet och samhällets förmåga att beivra brott i min värld ligger väldigt för mycket till fördel för brottslingarna.

I dag kan det vara så att en hemlig rumsavlyssning mot en väldokumenterad brottsling avslöjar ett annat brott än vad rumsavlyssningen från början avsåg. I ett sådant läge anser inte vi att den kränkning som brottslingen kan känna över att ha blivit avlyssnad ska utgöra ett hinder för att använda bevisunderlaget till att väcka åtal.

Men så är det i dag. Man väcker inte åtal för brott där det finns bevis genom överskottsinformation vid hemlig rumsavlyssning. Det anses nämligen vara en för stor kränkning av brottslingens personliga integritet.

Hemliga tvångsmedel och mer allmän kameraövervakning är några medel för att bekämpa brott och skapa trygghet. Men det är såklart bara en liten del av Sverigedemokraternas samlade kriminalpolitik där vi bland annat har föreslagit och budgeterat för 7 000 nya poliser och en rad olika straffskärpningar och nya lagförslag.

Men för denna debatt vill jag avslutningsvis yrka bifall till Sverigedemokraternas reservation om kameraövervakning och hemliga tvångsmedel, även om vi i vårt parti står bakom våra övriga reservationer.

I detta anförande instämde Kent Ekeröth (SD).

Anf. 127 ANTI AVSAN (M) replik:

Herr talman! Till att börja med funderade jag på om jag skulle fråga Adam Marttinen om han vet vad processrätt är för någonting. Det tog två

minuter innan han kom in på processrättsliga frågor. Före dess handlade anförandet om allmän rättspolitik. Det är nog så viktigt, men kanske inte just i det här ärendet.

Adam Marttinen säger att det bara är Sverigedemokraterna som vill ha större möjligheter att använda sig av kameraövervakning i olika situationer. Det stämmer inte särskilt bra, det är bara att läsa Moderaternas reservation i det här betänkandet. Den inställning som kommer till uttryck i den reservationen har vi haft under ganska lång tid. Det var också det som var skälet till att den tidigare alliansregeringen såg till att det blev en ny kameraövervakningslag 2013, där man gjorde det lättare att få tillstånd till kameraövervakning.

Detta leder naturligtvis till frågan: Vad är det som skiljer Sverigedemokraternas reservation från Moderaternas? Enligt Adam Marttinen är Sverigedemokraterna unika i sin inställning till kameraövervakning. Men det stämmer inte. Vad är det som skiljer Sverigedemokraternas inställning från det som står i vår reservation?

Sedan vill jag framhålla att det är väldigt viktigt att veta att verklig trygghet uppnås inte bara med kameraövervakning, utan det fordrar polisär närvaro. Kameraövervakning kan aldrig ersätta det, och det finns också en fara med att överdriva betydelsen av kameraövervakning. Precis som i alla andra situationer i rättspolitikerna måste man ha en nyanserad syn på olika aspekter av de frågor som man diskuterar.

Anf. 128 ADAM MARTTINEN (SD) replik:

Herr talman! Anledningen till att det tog lite tid innan jag kom in på de sakliga reservationerna var att jag ville göra en bakgrundsbeskrivning av förutsättningarna för hur poliserna har det i dag. Det är väldigt svårt för dem att få in till exempel vittnesuppgifter i väldigt brottsutsatta områden. Därav kom jag in på förslaget att kameraövervakning kan vara ett viktigt komplement för polisen i deras arbete för att få in bevis eller stöd för utredningar där det inte finns en allmänhet som kan lämna vittnesuppgifter.

Anti Avsan påpekade att det är viktigt med en verklig polisnärvaro. Det blir ju lite parodiskt när Moderaterna påpekar det för oss Sverigedemokrater eftersom vi har budgeterat för 7 000 nya poliser, vilket är betydligt fler än vad Moderaterna har föreslagit. Visst, vi inser vikten av en verklig polisnärvaro, men vi verkar under de förutsättningar som en rödgrön regering medger, och ni gör inte allt i er makt att fälla den. Då får vi förhålla oss till den verklighet som råder. Som det ser ut blir det inte fler poliser i Sverige i dag, i alla fall inte på kort sikt. Då är hemliga tvångsmedel och kameraövervakning, som jag föredrog, viktiga delar i ett kompletterande arbete.

Vad som exakt skiljer Moderaterna och Sverigedemokraterna i de här förslagen får vi nog återkomma till. Men som vi redogör för i vår reservation är vi inte främmande för enklare förutsättningar för polisen att ha kameraövervakning även i bostadsområden. Men många partier i den här kammaren tycker att det är väldigt integritetskränkande medan vi ser det som ett viktigt komplement för polisen i deras arbete för att skapa trygghet och goda förutsättningar för brottsutredningar.

Anf. 129 ANTI AVSAN (M) replik:

Herr talman! Med anledning av första delen i Adam Marttinens tidigare anförande vill jag säga: Flyktingmottagningen och invandringen påverkar

inte de processrättsliga reglerna i något avseende. De ska gälla alldeles oavsett vad man är för människa och vad man har för bakgrund.

Sverigedemokraterna må ha föreslagit 7 000 poliser, men frågan är om finansieringen håller. En annan viktig aspekt är uppklaringsprocenten och den effektivitet som polisen visar med de anställda som man har i dag, och detta kan inte ersättas av tusentals nya poliser. Dessutom har Moderaterna i sin budgetmotion anslagit ytterligare 1 000 poliser med syfte att arbeta i de områden som är särskilt utsatta och utpekade av polisen själv. Där kan den polisiära närvaron inte ersättas med kameraövervakning.

Om man har kamerabilder i till exempel en förundersökning som ska användas som bevisning kan bilderna säga en sak, men i de allra flesta fall är den bevisningen inte så omfattande och inte av den kvaliteten att de kan läggas till grund för en fällande dom utan kompletterande vittnesuppgifter. Man måste höra människor som kanske finns på bilderna om vad som har inträffat. Så enkelt är det inte.

Återigen: Det är väldigt viktigt att man har en nyanserad syn på dessa frågor och också beaktar alla olika aspekter av dem.

Anf. 130 ADAM MARTTINEN (SD) replik:

Herr talman! Visst är det så att flyktingmottagandet inte direkt påverkar de processrättsliga frågorna. Men det som jag sa i mitt anförande var att förutsättningarna för Polismyndigheten påverkas mycket av det flyktingmottagande som vi har haft. Vi gör nu besök ute i landet hos Polismyndighetens olika distrikt, och där vittnar man om att man upplever en väldigt stor påfrestning under trycket av den flyktingpolitik som Alliansen lade grunden för och som även de rödgröna partierna har fortsatt att föra. Nu har man vänt lite på klacken under det senaste kvartalet, och det är – som jag sa i mitt inledningsanförande – välkommet.

Men om man inte ska skapa trygghet genom kameror, vilket inte är helt tillfredsställande, måste man se till att skapa förutsättningar för att utbilda fler poliser. Där har Sverigedemokraterna föreslagit 7 000 nya poliser fram till 2022. Där ligger Moderaterna lite efter. Men om Moderaterna eller Alliansen är intresserade av att göra en verklig skillnad är ni såklart välkomna att medverka till tillkännagivanden utifrån Sverigedemokraternas budgetförslag om att utbilda fler poliser. Men som det ser ut nu är ni fortfarande lite för reserverade och rädda för att sätta sig upp mot regeringen när det kommer till avgörande budgetfrågor.

Det är en uppmaning från min sida: Se över era möjligheter till att väcka gemensamma budgetpåverkande reservationer, så kan vi också se till att det blir ännu fler poliser som skapar riktig trygghet! Till dess är kameraövervakning ett bra alternativ för trygghet o bostadsområden och ett bra komplement vid brottsutredningar för poliser som i dag inte får in några vittnesuppgifter.

(forts. § 13)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.58 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

§ 11 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 23 mars

CU14 Hyresrätt m.m.

Punkt 1 (Det grundläggande hyressättningssystemet)

1. utskottet

2. res. 3 (L)

Votering:

252 för utskottet

17 för res. 3

38 avstod

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 S, 75 M, 38 SD, 22 MP, 15 KD

För res. 3: 17 L

Avstod: 20 C, 18 V

Frånvarande: 11 S, 9 M, 10 SD, 3 MP, 2 C, 3 V, 2 L, 1 KD, 1 -

Carin Jämtin (S) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 2 (Presumtionshyror)

1. utskottet

2. res. 4 (KD, M, L)

3. res. 5 (C)

Förberedande votering:

107 för res. 4

21 för res. 5

180 avstod

41 frånvarande

Kammaren biträdde res. 4.

Rickard Persson (MP) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat nej.

Huvudvotering:

180 för utskottet

107 för res. 4

21 avstod

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 103 S, 38 SD, 22 MP, 17 V

För res. 4: 75 M, 17 L, 15 KD

Avstod: 20 C, 1 V

Frånvarande: 10 S, 9 M, 10 SD, 3 MP, 2 C, 3 V, 2 L, 1 KD, 1 -

Daniel Sestrajcic (V) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Punkt 4 (Andrahandsupplåtelse, privatuthyrning m.m.)

1. utskottet
2. res. 7 (M)

Votering:

216 för utskottet

75 för res. 7

17 avstod

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 103 S, 38 SD, 22 MP, 20 C, 18 V, 15 KD

För res. 7: 75 M

Avstod: 17 L

Frånvarande: 10 S, 9 M, 10 SD, 3 MP, 2 C, 3 V, 2 L, 1 KD, 1 -

Punkt 6 (Hysesstatistik)

1. utskottet
2. res. 10 (KD, M, C, L)

Votering:

181 för utskottet

127 för res. 10

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 103 S, 38 SD, 22 MP, 18 V

För res. 10: 75 M, 20 C, 17 L, 15 KD

Frånvarande: 10 S, 9 M, 10 SD, 3 MP, 2 C, 3 V, 2 L, 1 KD, 1 -

Punkt 7 (Till- och frånval)

1. utskottet
2. res. 11 (KD, M, C, L)

Votering:

180 för utskottet

127 för res. 11

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 103 S, 38 SD, 21 MP, 18 V

För res. 11: 75 M, 20 C, 17 L, 15 KD

Frånvarande: 10 S, 9 M, 10 SD, 4 MP, 2 C, 3 V, 2 L, 1 KD, 1 -

Punkt 9 (Brottslig verksamhet som uppsägningsgrund)

1. utskottet
2. res. 13 (KD, M, C, L)

Votering:

181 för utskottet

127 för res. 13

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 103 S, 38 SD, 22 MP, 18 V
För res. 13: 75 M, 20 C, 17 L, 15 KD
Frånvarande: 10 S, 9 M, 10 SD, 3 MP, 2 C, 3 V, 2 L, 1 KD, 1 -

Punkt 10 (Bristande fastighetsförvaltning)

1. utskottet
2. res. 14 (V)
Votering:
289 för utskottet
18 för res. 14
42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 103 S, 75 M, 38 SD, 22 MP, 19 C, 17 L, 15 KD
För res. 14: 18 V
Frånvarande: 10 S, 9 M, 10 SD, 3 MP, 3 C, 3 V, 2 L, 1 KD, 1 -

Punkt 17 (Ombildning till bostadsrätt)

1. utskottet
2. res. 16 (V)
Votering:
289 för utskottet
18 för res. 16
42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 103 S, 75 M, 38 SD, 21 MP, 20 C, 17 L, 15 KD
För res. 16: 18 V
Frånvarande: 10 S, 9 M, 10 SD, 4 MP, 2 C, 3 V, 2 L, 1 KD, 1 -

Punkt 18 (Omvandling till ägarlägenheter)

1. utskottet
2. res. 17 (S, MP, V)
Votering:
168 för utskottet
140 för res. 17
41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 1 S, 75 M, 38 SD, 2 MP, 20 C, 17 L, 15 KD
För res. 17: 102 S, 20 MP, 18 V
Frånvarande: 10 S, 9 M, 10 SD, 3 MP, 2 C, 3 V, 2 L, 1 KD, 1 -
Camilla Hansén (MP) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU11 Granskning av kommissionsrapporter om subsidiaritet och proportionalitet m.m.

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2015/16:87

6 april

KU12 Trossamfund

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Fri församlingstillhörighet inom Svenska kyrkan)

1. utskottet

2. res. (M, C, V, L, KD)

Votering:

164 för utskottet

144 för res.

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 103 S, 38 SD, 22 MP, 1 V

För res.: 75 M, 20 C, 17 V, 17 L, 15 KD

Frånvarande: 10 S, 9 M, 10 SD, 3 MP, 2 C, 3 V, 2 L, 1 KD, 1 -

Daniel Sestrajcic (V) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

KrU9 Kulturarvsfrågor

Punkt 1 (Statligt stöd till vissa museer)

1. utskottet

2. res. 2 (L)

Votering:

253 för utskottet

17 för res. 2

38 avstod

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 103 S, 75 M, 22 MP, 20 C, 18 V, 15 KD

För res. 2: 17 L

Avstod: 38 SD

Frånvarande: 10 S, 9 M, 10 SD, 3 MP, 2 C, 3 V, 2 L, 1 KD, 1 -

Punkt 4 (Proveniens)

1. utskottet

2. res. 5 (M, L)

Kammaren biföll utskottets förslag med acklamation.

Punkt 5 (Helhetssyn på kulturlandskapet)

1. utskottet
2. res. 6 (M, C, L, KD)

Votering:

181 för utskottet

127 för res. 6

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 103 S, 38 SD, 22 MP, 18 V

För res. 6: 75 M, 20 C, 17 L, 15 KD

Frånvarande: 10 S, 9 M, 10 SD, 3 MP, 2 C, 3 V, 2 L, 1 KD, 1 -

Punkt 8 (Svenskt kulturarvsår)

1. utskottet

2. res. 8 (SD)

Votering:

268 för utskottet

39 för res. 8

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 103 S, 74 M, 22 MP, 20 C, 18 V, 17 L, 14 KD

För res. 8: 38 SD, 1 KD

Frånvarande: 10 S, 10 M, 10 SD, 3 MP, 2 C, 3 V, 2 L, 1 KD, 1 -

Jakob Forssmed (KD) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Punkt 11 (Kyrkor som tas ur bruk)

1. utskottet

2. res. 10 (SD)

Votering:

270 för utskottet

38 för res. 10

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 103 S, 75 M, 22 MP, 20 C, 18 V, 17 L, 15 KD

För res. 10: 38 SD

Frånvarande: 10 S, 9 M, 10 SD, 3 MP, 2 C, 3 V, 2 L, 1 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

AU7 Arbetsrätt

Punkt 1 (Det arbetsrättsliga regelverket)

1. utskottet

2. res. 1 (C)

Votering:

289 för utskottet

19 för res. 1

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 103 S, 75 M, 38 SD, 22 MP, 1 C, 18 V, 17 L, 15 KD

För res. 1: 19 C

Frånvarande: 10 S, 9 M, 10 SD, 3 MP, 2 C, 3 V, 2 L, 1 KD, 1 -

Ola Johansson (C) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Punkt 2 (Förstajobbetanställning)

1. utskottet

2. res. 2 (M)

Votering:

234 för utskottet

74 för res. 2

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 103 S, 1 M, 38 SD, 22 MP, 20 C, 18 V, 17 L, 15 KD

För res. 2: 74 M

Frånvarande: 10 S, 9 M, 10 SD, 3 MP, 2 C, 3 V, 2 L, 1 KD, 1 -

Punkt 4 (Bemanningsdirektivet och uthyrningslagen m.m.)

1. utskottet

2. res. 4 (V)

Votering:

290 för utskottet

18 för res. 4

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 103 S, 75 M, 38 SD, 22 MP, 20 C, 17 L, 15 KD

För res. 4: 18 V

Frånvarande: 10 S, 9 M, 10 SD, 3 MP, 2 C, 3 V, 2 L, 1 KD, 1 -

Punkt 6 (Utstationering av arbetstagare och socialt protokoll m.m.)

1. utskottet

2. res. 6 (M, C, L, KD)

Votering:

179 för utskottet

127 för res. 6

2 avstod

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 103 S, 38 SD, 22 MP, 16 V

För res. 6: 75 M, 20 C, 17 L, 15 KD

Avstod: 2 V

Frånvarande: 10 S, 9 M, 10 SD, 3 MP, 2 C, 3 V, 2 L, 1 KD, 1 -

Lotta Johnsson Fornarve och Daniel Sestrajcic (båda V) anmälde att de avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Punkt 7 (Arbetstidens förläggning, övertid m.m.)

1. utskottet

2. res. 8 (SD)

Votering:

249 för utskottet

40 för res. 8

18 avstod

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 103 S, 73 M, 21 MP, 20 C, 17 L, 15 KD

För res. 8: 2 M, 38 SD

Avstod: 18 V

Frånvarande: 10 S, 9 M, 10 SD, 4 MP, 2 C, 3 V, 2 L, 1 KD, 1 -

Anders Hansson (M) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Punkt 8 (Rätt till heltid)

1. utskottet

2. res. 10 (SD)

Votering:

232 för utskottet

37 för res. 10

37 avstod

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 103 S, 75 M, 22 MP, 17 L, 15 KD

För res. 10: 37 SD

Avstod: 20 C, 17 V

Frånvarande: 10 S, 9 M, 11 SD, 3 MP, 2 C, 4 V, 2 L, 1 KD, 1 -

Lotta Johnsson Fornarve (V) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats som frånvarande.

Punkt 12 (Arbetsrätt och offentlig upphandling)

1. utskottet

2. res. 18 (V)

Votering:

289 för utskottet

18 för res. 18

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:
För utskottet: 103 S, 75 M, 38 SD, 21 MP, 20 C, 17 L, 15 KD
För res. 18: 18 V
Frånvarande: 10 S, 9 M, 10 SD, 4 MP, 2 C, 3 V, 2 L, 1 KD, 1 -

Punkt 13 (Turordningsreglerna i anställningsskyddslagen)

1. utskottet
2. res. 20 (L)
3. res. 21 (KD)
Förberedande votering:
17 för res. 20
15 för res. 21
276 avstod
41 frånvarande
Kammaren biträdde res. 20.

Huvudvotering:
258 för utskottet
16 för res. 20
33 avstod
42 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partvis fördelning av rösterna:
För utskottet: 103 S, 75 M, 38 SD, 22 MP, 20 C
För res. 20: 16 L
Avstod: 18 V, 15 KD
Frånvarande: 10 S, 9 M, 10 SD, 3 MP, 2 C, 3 V, 3 L, 1 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 12 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

SfU14 Migration och asylpolitik

Punkt 1 (Migrations- och flyktingpolitik)

1. utskottet
2. res. 2 (C)
Votering:
218 för utskottet
20 för res. 2
69 avstod
42 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partvis fördelning av rösterna:
För utskottet: 103 S, 74 M, 22 MP, 2 V, 17 L
För res. 2: 20 C
Avstod: 1 M, 37 SD, 16 V, 15 KD
Frånvarande: 10 S, 9 M, 11 SD, 3 MP, 2 C, 3 V, 2 L, 1 KD, 1 -
Håkan Svenneling (V) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 2 (Könsrelaterad förföljelse)

1. utskottet
2. res. 5 (L)

Votering:

258 för utskottet

17 för res. 5

33 avstod

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 103 S, 75 M, 38 SD, 22 MP, 20 C

För res. 5: 17 L

Avstod: 18 V, 15 KD

Frånvarande: 10 S, 9 M, 10 SD, 3 MP, 2 C, 3 V, 2 L, 1 KD, 1 -

Punkt 3 (Människosmuggling)

1. utskottet

2. res. 7 (M)

Votering:

194 för utskottet

75 för res. 7

38 avstod

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 103 S, 22 MP, 20 C, 18 V, 16 L, 15 KD

För res. 7: 75 M

Avstod: 38 SD

Frånvarande: 10 S, 9 M, 10 SD, 3 MP, 2 C, 3 V, 3 L, 1 KD, 1 -

Punkt 4 (Det gemensamma europeiska asylsystemet)

1. utskottet

2. res. 9 (SD)

3. res. 10 (V, C)

4. res. 11 (KD)

Förberedande votering 1:

38 för res. 10

15 för res. 11

255 avstod

41 frånvarande

Kammaren biträdde res. 10.

Förberedande votering 2:

39 för res. 9

38 för res. 10

231 avstod

41 frånvarande

Kammaren biträdde res. 9.

Maria Stockhaus (M) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:
217 för utskottet
37 för res. 9
54 avstod
41 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 103 S, 75 M, 22 MP, 17 L
För res. 9: 37 SD
Avstod: 1 SD, 20 C, 18 V, 15 KD
Frånvarande: 10 S, 9 M, 10 SD, 3 MP, 2 C, 3 V, 2 L, 1 KD, 1 -

Punkt 6 (Lagliga vägar m.m.)

1. utskottet
2. res. 18 (V, C)
3. res. 19 (L)
Förberedande votering:
39 för res. 18
17 för res. 19
252 avstod
41 frånvarande
Kammaren biträdde res. 18.
Huvudvotering:
162 för utskottet
38 för res. 18
108 avstod
41 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 103 S, 1 M, 36 SD, 22 MP
För res. 18: 20 C, 18 V
Avstod: 74 M, 2 SD, 17 L, 15 KD
Frånvarande: 10 S, 9 M, 10 SD, 3 MP, 2 C, 3 V, 2 L, 1 KD, 1 -
Jörgen Andersson (M) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 7 (Fri rörlighet)

1. utskottet
2. res. 22 (L)
Votering:
254 för utskottet
17 för res. 22
37 avstod
41 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 103 S, 75 M, 1 SD, 22 MP, 20 C, 18 V, 15 KD
För res. 22: 17 L
Avstod: 37 SD
Frånvarande: 10 S, 9 M, 10 SD, 3 MP, 2 C, 3 V, 2 L, 1 KD, 1 -

Punkt 9 (Handläggningen hos Migrationsverket)

1. utskottet

2. res. 27 (L)

Votering:

237 för utskottet

17 för res. 27

53 avstod

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 103 S, 75 M, 37 SD, 22 MP

För res. 27: 17 L

Avstod: 20 C, 18 V, 15 KD

Frånvarande: 10 S, 9 M, 11 SD, 3 MP, 2 C, 3 V, 2 L, 1 KD, 1 -

Punkt 11 (Identitetsfrågor)

1. utskottet

2. res. 31 (SD)

Votering:

270 för utskottet

38 för res. 31

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 103 S, 75 M, 22 MP, 20 C, 18 V, 17 L, 15 KD

För res. 31: 38 SD

Frånvarande: 10 S, 9 M, 10 SD, 3 MP, 2 C, 3 V, 2 L, 1 KD, 1 -

Punkt 13 (Verkställighet av avvisnings- och utvisningsbeslut)

1. utskottet

2. res. 34 (M)

3. res. 35 (SD)

Förberedande votering:

76 för res. 34

39 för res. 35

193 avstod

41 frånvarande

Kammaren biträdde res. 34.

Fredrik Christensson (C) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:

161 för utskottet

75 för res. 34

71 avstod

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 S, 22 MP, 20 C, 17 L

För res. 34: 75 M

Avstod: 38 SD, 18 V, 15 KD

Frånvarande: 11 S, 9 M, 10 SD, 3 MP, 2 C, 3 V, 2 L, 1 KD, 1 -

Punkt 15 (Utvisning på grund av brott)

1. utskottet

2. res. 40 (SD)

Votering:

270 för utskottet

38 för res. 40

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 103 S, 75 M, 22 MP, 20 C, 18 V, 17 L, 15 KD

För res. 40: 38 SD

Frånvarande: 10 S, 9 M, 10 SD, 3 MP, 2 C, 3 V, 2 L, 1 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SfU11 Medborgarskap

Punkt 1 (Medborgarskap)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

Votering:

249 för utskottet

38 för res. 1

20 avstod

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 103 S, 75 M, 22 MP, 18 V, 17 L, 14 KD

För res. 1: 38 SD

Avstod: 20 C

Frånvarande: 10 S, 9 M, 10 SD, 3 MP, 2 C, 3 V, 2 L, 2 KD, 1 -

Eva Wallin (KD) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 2 (Uppvärdering av medborgarskap)

1. utskottet

2. res. 3 (SD, KD)

Votering:

255 för utskottet

53 för res. 3

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 103 S, 75 M, 22 MP, 20 C, 18 V, 17 L

För res. 3: 38 SD, 15 KD

Frånvarande: 10 S, 9 M, 10 SD, 3 MP, 2 C, 3 V, 2 L, 1 KD, 1 -

Punkt 3

Kammaren biföll utskottets förslag.

SfU15 Anhörig- och arbetskraftsinvandring

Punkt 1 (Uppehållstillstånd för anhöriga)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

Votering:

217 för utskottet

38 för res. 1

53 avstod

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 103 S, 75 M, 22 MP, 17 L

För res. 1: 38 SD

Avstod: 20 C, 18 V, 15 KD

Frånvarande: 10 S, 9 M, 10 SD, 3 MP, 2 C, 3 V, 2 L, 1 KD, 1 -

Punkt 2 (Familjeåterförening)

1. utskottet

2. res. 5 (V, C)

Votering:

270 för utskottet

38 för res. 5

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 103 S, 75 M, 38 SD, 22 MP, 17 L, 15 KD

För res. 5: 20 C, 18 V

Frånvarande: 10 S, 9 M, 10 SD, 3 MP, 2 C, 3 V, 2 L, 1 KD, 1 -

Punkt 4 (Uppskjuten invandringsprövning)

1. utskottet

2. res. 9 (V, C)

Votering:

218 för utskottet

38 för res. 9

52 avstod

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 103 S, 75 M, 1 SD, 22 MP, 17 L

För res. 9: 20 C, 18 V

Avstod: 37 SD, 15 KD

Frånvarande: 10 S, 9 M, 10 SD, 3 MP, 2 C, 3 V, 2 L, 1 KD, 1 -

Punkt 6 (Arbetskraftsinvandring)

1. utskottet

2. res. 14 (KD)

Votering:

198 för utskottet

15 för res. 14

95 avstod

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 103 S, 38 SD, 22 MP, 18 V, 17 L

För res. 14: 15 KD

Avstod: 75 M, 20 C

Frånvarande: 10 S, 9 M, 10 SD, 3 MP, 2 C, 3 V, 2 L, 1 KD, 1 -

Punkt 7 (Arbetskraftsreformen)

1. utskottet

2. res. 15 (M, C, L, KD)

Votering:

181 för utskottet

127 för res. 15

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 103 S, 38 SD, 22 MP, 18 V

För res. 15: 75 M, 20 C, 17 L, 15 KD

Frånvarande: 10 S, 9 M, 10 SD, 3 MP, 2 C, 3 V, 2 L, 1 KD, 1 -

Punkt 8 (Arbetsmarknadsprövning och sanktioner)

1. utskottet

2. res. 16 (SD)

Votering:

250 för utskottet

38 för res. 16

20 avstod

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 103 S, 75 M, 22 MP, 18 V, 17 L, 15 KD

För res. 16: 38 SD

Avstod: 20 C

Frånvarande: 10 S, 9 M, 10 SD, 3 MP, 2 C, 3 V, 2 L, 1 KD, 1 -

Punkt 10 (EU-blåkort)

1. utskottet
2. res. 20 (SD)

Votering:

236 för utskottet

38 för res. 20

34 avstod

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 103 S, 75 M, 22 MP, 1 C, 18 V, 17 L

För res. 20: 38 SD

Avstod: 19 C, 15 KD

Frånvarande: 10 S, 9 M, 10 SD, 3 MP, 2 C, 3 V, 2 L, 1 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SoU10 Åtgärder för ökad folkhälsa på tobaksområdet – genomförandet av EU:s tobaksproduktdirektiv

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Den svenska regleringen av snus)

1. utskottet

2. res. (M, SD)

Votering:

195 för utskottet

113 för res.

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 103 S, 22 MP, 20 C, 18 V, 17 L, 15 KD

För res.: 75 M, 38 SD

Frånvarande: 10 S, 9 M, 10 SD, 3 MP, 2 C, 3 V, 2 L, 1 KD, 1 -

FöU4 Riksrevisionens rapport om regeringens styrning av SOS Alarm

Punkt 1 (Regeringens styrning av SOS Alarm)

1. utskottet

2. res. (SD)

Votering:

269 för utskottet

38 för res.

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 103 S, 75 M, 21 MP, 20 C, 18 V, 17 L, 15 KD

För res.: 38 SD

Frånvarande: 10 S, 9 M, 10 SD, 4 MP, 2 C, 3 V, 2 L, 1 KD, 1 -

NU15 Näringspolitik

Punkt 1 (Allmänt om företagsfrämjande)

Propositioner ställdes först beträffande utskottets förslag till beslut och därefter i fråga om motiveringen.

Förslag till beslut:

1. utskottet
2. res. 1 (M)
3. res. 3 (C)
4. res. 4 (KD)

Förberedande votering 1:

20 för res. 3

15 för res. 4

273 avstod

41 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Förberedande votering 2:

74 för res. 1

20 för res. 3

214 avstod

41 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

157 för utskottet

75 för res. 1

76 avstod

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag till beslut.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 S, 22 MP, 18 V, 15 L

För res. 1: 75 M

Avstod: 1 S, 38 SD, 20 C, 2 L, 15 KD

Frånvarande: 10 S, 9 M, 10 SD, 3 MP, 2 C, 3 V, 2 L, 1 KD, 1 -

Motiveringen:

Godkännande av

1. utskottets motivering

2. motiveringen i res. 5 (L)

Huvudvotering:

144 för utskottet

17 för res. 5

147 avstod

41 frånvarande

Kammaren godkände utskottets motivering.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 103 S, 1 SD, 22 MP, 18 V

För res. 5: 17 L

Avstod: 75 M, 37 SD, 20 C, 15 KD

Frånvarande: 10 S, 9 M, 10 SD, 3 MP, 2 C, 3 V, 2 L, 1 KD, 1 -

Punkt 2 (Kvinnors företagande)

1. utskottet
2. res. 6 (M, C, L, KD)

Votering:

179 för utskottet

127 för res. 6

1 avstod

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 103 S, 36 SD, 22 MP, 18 V

För res. 6: 75 M, 20 C, 17 L, 15 KD

Avstod: 1 SD

Frånvarande: 10 S, 9 M, 11 SD, 3 MP, 2 C, 3 V, 2 L, 1 KD, 1 -

Punkt 8 (Övrigt om besöksnäringen)

1. utskottet

2. res. 16 (V)

Votering:

214 för utskottet

19 för res. 16

74 avstod

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 103 S, 1 M, 38 SD, 21 MP, 20 C, 17 L, 14 KD

För res. 16: 18 V, 1 KD

Avstod: 73 M, 1 MP

Frånvarande: 10 S, 10 M, 10 SD, 3 MP, 2 C, 3 V, 2 L, 1 KD, 1 -

Jakob Forssmed (KD) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Punkt 9 (Industri och konkurrenskraft)

1. utskottet

2. res. 17 (M, SD)

Votering:

196 för utskottet

111 för res. 17

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 103 S, 1 SD, 22 MP, 20 C, 18 V, 17 L, 15 KD

För res. 17: 75 M, 36 SD

Frånvarande: 10 S, 9 M, 11 SD, 3 MP, 2 C, 3 V, 2 L, 1 KD, 1 -

Punkt 10 (Livsvetenskap)

1. utskottet
2. res. 18 (M, SD)

Votering:

195 för utskottet

113 för res. 18

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 103 S, 22 MP, 20 C, 18 V, 17 L, 15 KD

För res. 18: 75 M, 38 SD

Frånvarande: 10 S, 9 M, 10 SD, 3 MP, 2 C, 3 V, 2 L, 1 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU16 Granskning av meddelande om att förbättra den inre marknaden

Kammaren biföll utskottets förslag.

KrU7 Konstater och kulturskapares villkor

Punkt 4 (Bibliotekens driftsformer)

1. utskottet

2. res. 2 (KD)

Votering:

291 för utskottet

16 för res. 2

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 103 S, 75 M, 37 SD, 22 MP, 20 C, 18 V, 16 L

För res. 2: 1 L, 15 KD

Frånvarande: 10 S, 9 M, 11 SD, 3 MP, 2 C, 3 V, 2 L, 1 KD, 1 -

Punkt 11 (Samiska)

1. utskottet

2. res. 5 (SD)

Votering:

270 för utskottet

38 för res. 5

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 103 S, 75 M, 22 MP, 20 C, 18 V, 17 L, 15 KD

För res. 5: 38 SD

Frånvarande: 10 S, 9 M, 10 SD, 3 MP, 2 C, 3 V, 2 L, 1 KD, 1 -

Punkt 13 (Nordisk språkförståelse)

1. utskottet
2. res. 7 (SD)

Votering:

270 för utskottet

38 för res. 7

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 103 S, 75 M, 22 MP, 20 C, 18 V, 17 L, 15 KD

För res. 7: 38 SD

Frånvarande: 10 S, 9 M, 10 SD, 3 MP, 2 C, 3 V, 2 L, 1 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

Processrättsliga frågor

§ 13 (forts. från § 10) **Processrättsliga frågor** (forts. JuU19)

Anf. 131 LINDA SNECKER (V):

Herr talman! Att vara nämndeman är en balansgång mellan att representera allmänheten och att ha en lika tung och viktig roll som den juridiska domaren har. Att vara nämndeman är också ett otroligt fint uppdrag, och det är faktiskt något som alla kan vara. Det räcker med att man är svensk medborgare.

I dag är det de politiska partierna som utser nämndemän. Oftast är nämndemannen en medlem i partiet. Våra nämndemän finns med i tvistemål och brottmål i de allmänna domstolarna, och de är också med i förvaltningsdomstolarna.

Men det finns lite problem med nämndemän. För några veckor sedan var det en nämndeman i Norrköpings tingsrätt som på sociala medier kommenterade flyktingars situation. Den här personen kommenterade flyktingar på ett sätt som undervärderade hela människovärdet. Nämndemannen kommenterade: Så där dåligt kan de faktiskt inte ha det. Det kan inte stämma med verkligheten!

Denna nämndeman kom från näthatets stora parti, där det råder en partikultur som främjar näthat och legitimerar sådana åsikter. För den nämndemannen var detta alltså inte något konstigt eller ovanligt, utan det var precis så det fungerar i nämndemannens parti.

Jag tycker att vi ska ha höga krav på nämndemännen. Vi ska ha höga krav på nämndemän, som har ett fint och tungt förtroendeuppdrag. Lagmannen i Norrköpings tingsrätt valde att entlediga nämndemannen i fråga för att nämndemannen hade skadat förtroendet för tingsrätten på ett allvarligt sätt. Jag tycker att lagmannen fattade ett bra beslut.

Frågan om nämndemän handlar faktiskt om vilka domar vi vill ha. Hur vill vi att domstolarna ska fungera? Det finns många utredningar och förslag på hur vi kan göra om nämndemannssystemet. Det handlar om att man kan minska antalet nämndemän. Man kan öka ersättningen. Det handlar om hur vi kan rekrytera nämndemän: Hur ska vi bredda rekryteringen?

Ska kommunerna ha en mer aktiv roll för att rekrytera nämndemän? Ska det fungera på ett annat sätt? Eller är det fortfarande de politiska partierna som ska ha ett huvudansvar för att nominera och välja nämndemän?

Jag tror att detta med partimedlemskap kan göra att den som vill vara nämndeman och är engagerad kanske drar sig för att söka. Just nu krävs det ju nästan ett partimedlemskap.

Sveriges domstolar åtnjuter ett högt förtroende, och det ska de också fortsättningsvis ha. Det ska råda öppenhet, domar ska vara lätta att förstå och dömandet ska vara rättssäkert.

Jag skulle vilja tacka alla Sveriges nämndemän. Jag skulle vilja tacka alla dem som sliter nästan varje dag året om med att upprätthålla förtroendet för Sveriges domstolar. Tack så jättemycket för att ni gör detta otroligt viktiga arbete! Jag tror att det är dags för oss politiker att börja sätta ned foten när det gäller hur vi ska få en livaktig nämndemannakår även i fortsättningen.

Anf. 132 SUSANNE EBERSTEIN (S):

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Debatten i dag handlar om processrättsliga frågor. Vårt rättsväsen och våra domstolar, som debatten alltså handlar om, ska genomsyras av rättssäkerhet och effektivitet. Som tilltalad ska man veta att man döms efter lagen och att ovidkommande hänsyn inte tas. Som vittne och målsägande ska man känna sig säker och inte behöva vara rädd för till exempel hämnd, alltså det vi kallar övergrepp i rättssak.

I ärendet behandlas ett fyrtiotal motioner med 50 olika förslag. Somt är tankeväckande, somt är enligt min mening inte särskilt goda idéer och somt handlar om arbete som faktiskt redan pågår, bland annat på Justitiedepartementet.

I Sverige har vi en lång tradition av att ständigt fundera över förändringar och förbättringar, bland annat i vårt rättsväsen. Få regler är huggna i sten. Kvarnarna mal emellanåt långsamt, men de mal ändå.

Första gruppen motioner rör nämndemän. Här föreslås olika förändringar. Eftersom vi nyss gjort en översyn med förändringar måste vi låta de förändringarna få verka. Det finns ingen anledning att utreda frågan på nytt just nu.

Sedan kommer motioner om kameraövervakning. Här finns också många olika synpunkter. Här pågår en utredning med en särskild utredare som närmare ska studera ett brett antal frågor. Arbete pågår alltså.

Angående motionerna därnäst, om hemliga tvångsmedel, måste en avvägning alltid göras mellan intrånget i den personliga integriteten och möjligheten för brottsbekämpande myndigheter att ingripa. Här pågår ett omfattande utredningsarbete och även ett beredningsarbete, eftersom vissa utredningar redan är klara. Reglerna ska göra att vi kan leva upp till högt ställda rättssäkerhetskrav.

Som jag sa inledningsvis ska man som vittne känna sig säker. Motioner om bättre ordning och säkerhet i våra domstolar, säkerhetskontroller, förbudet mot fotografering i rättssalar med mera tar upp just sådana frågor. Domstolsverket har haft regeringens uppdrag att utreda och se över säkerheten för vittnen och målsägande och ska nu under 2016 återkomma om vad man har gjort.

Den 1 december förra året beslutade också regeringen att tillsätta en särskild utredare för att se över bestämmelserna om ordning och säkerhet i våra rättssalar. Arbete pågår alltså. Jag konstaterar att utöver nämnd utredning pågår arbete på flera håll för att förbättra säkerheten och tryggheten för vittnen och andra som framträder framför domstol och för att förmå fler att vittna. Bland annat har den vittnesstödjande verksamheten nu kommit i gång på de flesta håll. Den fungerar mycket väl och är mycket populär. Det finns också redan i dag möjlighet för vittnen och målsägande att närvara via videolänk.

Vi har också motioner om målsägandebiträden. Dessa spelar en viktig roll i domstolsprocessen. För närvarande bereds frågan om deras roll i Regeringskansliet.

En domstol som dömt vissa yrkesutövare inom hälso- och sjukvården ska underrätta Ivo och Socialstyrelsen i vissa fall. Det finns inga planer på att ett automatiskt system ska införas. Svårigheterna för domstolarna består bland annat i en avsaknad av kvalitetssäkrad information om den tilltalades sysselsättning. Det gör att expediering inte alltid sker. Domstolsverket, som är domstolarnas serviceorgan, har uppmärksammat frågan, och man kan utgå från att de kommer att hantera den.

Mycket arbete pågår för närvarande för att förbättra och utveckla rättsprocessen. Vi kommer att ha anledning att återkomma vartefter utredningarna blir klara och regeringen kommer med förslag. Men i dag yrkar jag, herr talman, avslag på samtliga reservationer och bifall till förslaget i utskottets betänkande.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 7 april.)

§ 14 Våldsbrott och brottsoffer

Justitieutskottets betänkande 2015/16:JuU22
Våldsbrott och brottsoffer
föredrogs.

Anf. 133 PIA HALLSTRÖM (M):

Herr talman! Dagens sista debatt handlar om våldsbrott och brottsoffer. Jag står naturligtvis bakom alla reservationer där Moderaterna deltar, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservationerna 4 och 9.

Under alliansregeringens tid var våld i nära relationer en högt prioriterad fråga. Vi såg till att genomföra en rad viktiga reformer på området. År 2006 kom handlingsplanen mot våld i nära relationer, våld i samkönade relationer och hedersvåld. Alliansregeringen blundade inte för problemen utan tog dem på största allvar. I april 2012 tillsattes en nationell samordnare mot våld i nära relationer. Samordnaren överlämnade ett femtiotal förslag i juni 2014 som fortfarande bereds i Regeringskansliet. Det är snart två år sedan. Vi moderater anser att det intensiva och viktiga arbetet mot våld i nära relationer måste fortsätta. Vi är därför angelägna om att regeringen snarast bereder förslagen och lägger fram dem på riksdagens bord.

Flertalet av brott i nära relationer anmäls inte. Detta är naturligtvis ett stort problem. Anledningarna kan vara många. Det kan handla om rädsla, skuld och skam. Ofta anklagar man sig själv för det man utsatts för. Personer som utsatts för hedersrelaterat våld har om möjligt ännu svårare att anmäla då de lämnas ensamma och hotas av en hel släkt. Många av dem som vågar göra en anmälan tar också tillbaka anmälan.

Det är viktigt att arbeta så att fler vågar anmäla och att de som anmäler inte tar tillbaka anmälan. I de fall där den våldsutsatta inte anmäler eller tar tillbaka sin anmälan kan våldsutövaren gå fri. Även om relationen avslutas kommer våldsutövaren att fortsätta att utsätta nya offer. Det finns exempel på relationsvåldscentrum som sätter in brottsofferstöd inom 48 timmar efter polisanmälan. Det bidrar till att fler ärenden leder till åtal. Vi moderater vill se fler sådana verksamheter i landet.

Riksdagen gav regeringen ett tillkännagivande under våren 2015 där man uppmanade regeringen att utreda frågan om huruvida kraven för när kontaktförbud får förenas med elektronisk övervakning är för höga. I juni 2015 ställde jag en skriftlig fråga till justitieministern om när regeringen skulle tillsätta en utredning för att se över kraven. Ministern svarade att han delade riksdagens uppfattning och att målsättningen var att inleda utredningsarbetet under hösten 2015. När inget hänt under hela hösten ställde jag på nytt frågan den 2 mars i år. Ibland hjälper det med lite blåslampa. Den 8 mars tillsatte ministern en utredare.

Herr talman! Förra årets stora invandring bidrog till att det kom fler gifta asylsökande barn till Sverige än tidigare. Trots att barnäktenskap är förbjudet enligt svensk lag låter kommunerna ofta barnen bo tillsammans med de vuxna de är gifta med. Det rör sig om ca 70 barn som kom under hösten. Den lagändring som genomfördes under alliansregeringen och som trädde i kraft den 1 juli 2014 innebar skärpningar i fråga om tvångsäktenskap och barnäktenskap samt att ett nytt brott, äktenskapstvång, infördes. Utländska barnäktenskap och tvångsäktenskap ska endast godkännas då det finns synnerliga skäl. Alliansen anser att det krävs ytterligare insatser för att motverka tvångsgifte. Det bör till exempel övervägas om en separat tvångsäktenskapsenhet behövs inom polisen.

I dag är vi helt beroende av internet för att få vår vardag att fungera, men även om detta underlättar våra liv har det kommit till nya problem. Internet är en plats där många brott begås. Under år 2014 gjordes 67 000 bedrägeriförsök med hjälp av identitetskapningar till ett värde av 3,7 miljarder. Den som drabbas får den personliga integriteten kränkt men får även ägna mycket tid åt att ordna upp situationen. Den utsatta måste till exempel vända sig till ett stort antal kreditupplysningsföretag för att kunna värja sig mot att bedragaren tar krediter i den enskildes namn. Mer behöver göras för att försvåra för de kriminella. Utskottet anser att regeringen bör verka för att en brottsofferportal upprättas dit de drabbade kan vända sig för att spärra sina identitetsuppgifter.

Herr talman! Under 2014 anmäldes närmare 1 ½ miljon brott. Bakom varje anmält brott finns ett brottsoffer som kränkts. Men även familj och vänner till brottsoffret drabbas. Många gånger finns det barn med i bilden. Under 2013 fick närmare 93 000 brottsutsatta hjälp och stöd genom brottsofferjourernas arbete. Men förutsättningarna för att hjälpa brottsoffren är olika i olika delar av landet eftersom en stor del av arbetet drivs på ideell

basis och är beroende av ekonomiskt stöd från kommunerna. Moderaterna vill verka för att likvärdigheten i stödet till brottsoffer ökar i landet.

Den person som drabbas av ett brott har ofta många frågor, och om man inte utsatts tidigare är det svårt att veta vart man ska vända sig. Det finns ett behov av en nationell jourtelefon för brottsoffer. Den som drabbats av brott ska få stöd och hjälp till upprättelse. En del i det är att rättsväsendet lyckas med sina huvuduppgifter: att utreda brott, gripa misstänkta och döma de skyldiga.

En annan del i arbetet med att minska skadeverkningarna av brott och stötta brottsdrabbade är att se till att systemet med brottskadeersättning fungerar. Sedan 2006 betraktas även barn som bevittnat våld mot en nära anhörig som brottsoffer. Det innebär att de har rätt till brottskadeersättning. Flera myndigheter vidtog åtgärder efter ändringen, framför allt utbildnings- och informationsinsatser. Trots det konstaterades det flera år senare i propositionen *En ny brottskadelag*, 2013/14:94, att myndigheternas åtgärder inte hunnit få genomslag. De hade inte fullt ut hittat formerna för att hantera systemet med brottskadeersättning till barn som bevittnat våld.

Vi moderater menar därför att det nu finns anledning att följa upp detta och säkerställa att det fungerar. Till exempel är det oerhört viktigt att det i polisrapporter såväl som i förundersökningar framgår om det funnits barn på brottsplatsen som riskerat att ha bevittnat våld.

Den nya brottskadelagen som trädde i kraft under alliansregeringen 2014 kom till för att stärka skyddet för brottsoffer och förbättra systemet med brottskadeersättning, särskilt för barn. Den nya lagen innebär bland annat att Brottsoffermyndigheten inte kan fastställa en lägre brottskadeersättning för kränkning än det belopp domstolen har dömt ut i ett skadestånd. Maxgränsen för kränkingsersättningen har tagits bort, och ansökningstiden för brottskadeersättningen har förlängts från två till tre år.

Jag vill också särskilt lyfta fram lagändringarna som har stärkt skyddet för barn som utsatts för brott. Den nya brottskadelagen som trädde i kraft under alliansregeringen innebär att barn numera kan ansöka om brottskadeersättning fram till den dagen han eller hon fyllt 21 år. I de fall där vårdnadshavarna inte vill skicka in en ansökan för sitt barns räkning ges barnet möjlighet att inom tre år från 18-årsdagen själv lämna in en ansökan om ersättning till Brottsoffermyndigheten.

Det har dessutom blivit enklare för barn att ansöka om brottskadeersättning när brottet har begåtts av en vårdnadshavare. I dag räcker det med en vårdnadshavares underskrift för att ett barn ska kunna ansöka om brottskadeersättning. I de fall där en av föräldrarna har begått brott mot sitt barn, eller om en förälder annars utan godtagbara skäl motsätter sig att barnet får ersättning, ska den andra vårdnadshavaren ensam kunna hjälpa sitt barn att ansöka om brottskadeersättning.

Alla barn som växer upp med fysiskt, psykiskt eller sexuellt våld far illa. Barn som utsätts för våld löper dessutom ökad risk för missbruk, kriminalitet, rökning, hetsätning och andra riskbeteenden i vuxen ålder. Därför är det viktigt att upptäcka och stoppa våld mot barn tidigt.

Brott mot barn måste utredas snabbt. Enligt en rapport från Rädda Barnen finns det dock brister och stora skillnader runt om i landet när det gäller utredningstiden för våldsbrott mot barn. När polisen får in en anmälan

om att ett barn blivit utsatt för exempelvis misshandel eller sexuella övergrepp finns det bestämmelser som säger att utredningen ska ske snabbt.

Det får ta högst 90 dagar mellan det att det finns en skäligen misstänkt tills åklagaren väcker åtal. I drygt en tredjedel av fallen lyckas inte åklagarkamrarna hålla de lagstadgade 90 dagarna. Det skiljer sig stort över landet. I Karlstad utreds 83 procent av brottsmisstänkarna inom 90 dagar, men i Norrköping är motsvarande siffra bara 48 procent.

Utgångspunkten måste vara att brott mot barn ska utredas så skyndsamt som möjligt. För barnärenden finns det dock inte något lagstadgat skyndsamhetskrav för handläggningen i domstol eller någon tidsfrist för huvudförhandling. Den nationella samordnaren mot våld i nära relationer menar att detta är en brist.

Utredningen *Skyndsamhetskrav och tidsfrister i ärenden med unga misstänkta och unga målsägande* redovisades sommaren 2013. I den föreslås att tidsfristen för förundersökning och beslut i åtalsfrågan får vara tio veckor från den tidpunkt då någon bedömts vara skäligen misstänkt för brott. Huvudförhandling i tingsrätt ska hållas inom fyra veckor från åtals väckande och i hovrätt åtta veckor från utgången av tiden för anslutningsöverklagandet. Vi moderater menar att en sammanhållen tidsfrist för hela rättsprocessen ska införas när det handlar om barn som har utsatts för brott. Det är viktigt eftersom en kortare rättsprocess kan öka barnens förutsättningar att fortare kunna gå vidare i livet.

När brott inte har kunnat förebyggas är det viktigt att samhällets resurser riktar in sig på att minska skadeverkningarna av brott och att hjälpa brottsdrabbade. Alla brottsoffer ska känna att samhället är på deras sida och att de får ett starkt stöd när de behöver det som mest.

(Applåder)

I detta anförande instämde Anders Hansson (M).

Anf. 134 KENT EKEROTH (SD):

Herr talman! Vi har fyra reservationer i betänkandet, men jag yrkar för tids vinnande bifall endast till reservation nr 30.

Reservation nr 30 handlar om skadestånd för brottsoffer. Den ligger i linje med de motioner vi lagt fram i riksdagen under flera år. Det är bland annat en motion som vi kallade *Ny brottskadelag*. Där vill vi se regeringen återkomma med ett förslag om höjda skadeståndsnivåer för allvarligt kränkande brott, till exempel vålds- och sexualbrott.

I dag kan vissa få till exempel 30 000 kronor i skadestånd. Det hände en gång när en man vägrade att ta en kvinna i hand för att hon var kvinna. Mannen kände nämligen att han efter att ha rört en kvinna var tvungen att tvätta sig på grund av sin religiösa tro. Ni kan gissa vilken. När mannen sedan inte fick praktikplatsen som han var ute efter på grund av denna uppvisning inför sin kvinnliga chef fick han 30 000 kronor i skadestånd, vilket är rätt intressant.

Samtidigt kan personer som har blivit rejält misshandlade få nöja sig med 10 000–15 000 kronor i skadestånd. Brottsoffermyndigheten skriver att misshandel och rån av lite grövre slag ger 10 000–15 000 kronor. Det är till exempel grövre våld mot ansiktet eller hårda sparkar, våld mot den som ligger ned och så vidare.

År 2015 höjde Brottsoffermyndigheten sina skadeståndsersättningar för grov misshandel med allvarliga men inte livshotande skador från 40 000 till 50 000 kronor. Deras ambition var att höjningen skulle få genomslag vid landets domstolar.

I Brottsoffermyndighetens referatsamling skrev de nyligen: ”Vid grova sexuella övergrepp mot barn lämnar Brottsoffermyndigheten normalt ersättning för sveda och värk med 30 000 kr. Högsta domstolen har – – – accepterat den schablonen.”

I en referatsamling från 2014 tog de ett exempel med en kvinna som hade misshandlats vid flera tillfällen under fyra månader. Mannen ska ha skullat henne i ansiktet, dunkat hennes skalle mot en vägg och så vidare under lång tid. Tingsrätten dömde mannen för misshandel och till att betala skadestånd till kvinnan med 40 000 kronor för kränkning.

Vi har någon som inte vill ta en kvinna i hand för att han måste tvätta sig efteråt. Den personen får 30 000 kronor. En kvinna som under fyra månader utsätts för olika fysiska våldsamma övergrepp får 40 000 kronor. Det är ganska anmärkningsvärt. Vi anser att samhället måste uppvärdera skadeståndsnivåerna för den typen av brott och framför allt vålds- och sexualbrott.

Jag vill i detta sammanhang framhålla ett närliggande förslag som Sverigedemokraterna drivit under lång tid. Det är en statlig garanti för utbetalning av skadestånd. I dag måste offret själv driva in pengarna från gärningsmannen. Det anser vi är fel sätt. Vi menar att staten borde ta ansvar för processen med skadestånd så att offret får pengar från staten. Staten tar sedan över ansvaret och driver in pengarna från gärningsmannen.

Offret slipper då den kränkning det ofta innebär att själv kanske behöva ta kontakt med gärningsmannen eller hålla på och rådda med de detaljerna. Staten har troligtvis också bättre förmåga att få en gärningsman att betala ut pengarna. I vilket fall borde det vara samhällets ansvar att även ta hand om skadeståndsdelen så att processen för en enskild individ som blivit utsatt för ett brott görs smidigare och effektivare.

Precis som föregående talare nämnde har det nu gjorts förbättringar på området så att ersättningar vid skadestånd inte kan sänkas på samma sätt som det gjordes tidigare, vilket är väldigt positivt. Vi menar dock att nivåerna, speciellt i relation till andra brott, måste upp för vålds- och sexualbrott och dylikt samt att staten på sikt måste kunna ta ansvar för de skadestånd som döms ut.

Anf. 135 JOHAN HEDIN (C):

Herr talman! För några veckor sedan debatterade vi och voterade om kriminalvårdsfrågor här i kammaren. Ett av de förslag som Alliansen hade tagit initiativ till och som vann majoritet var att regeringen ska överväga om personer som är dömda för våldsbrott inte borde ha en skyldighet att genomgå behandlingsprogram. En vägran att delta i sådant program ska få konsekvenser för den intagnes möjlighet att få permission och villkorlig frigivning. Den intagnes medverkan i behandlingsprogram ska vara ett krav för villkorlig frigivning av personen.

Den bästa rättspolitikerna är naturligtvis den som ser till att det blir så få brottsoffer som möjligt. Men en klok rättspolitik är också att skapa förutsättningar för att brottsoffer i så stor utsträckning som möjligt ska kunna

få upprättelse. Den andra sidan av myntet i rättspolitikerna är att skapa förutsättningar för den som har begått brott att sona det och att göra bot. Att delta i en behandling är ett sätt att göra rätt. Det kan bli en viktig del i att göra rätt för sig. Det bör enligt min uppfattning uppmuntras.

Detta ansluter till viss del till det som jag vill framhålla i dag. För ungefär lika länge sedan var vi med utskottet och besökte Polisregion Mitt i Uppsala. De driver en proffsig verksamhet, inte minst när det gäller att bekämpa sexualbrott på nätet. Polisen dras med många problem, säkert även i region Mitt, men detta är ett exempel på en verksamhet som av allt att döma är lika beundransvärd som angelägen.

Polisen där är ganska oblyg när det gäller vad de tycker krävs. De finner ofta att de straff som utdöms är provocerande låga. Det är i sig en intressant diskussion som vi inte ska ta här och nu, men när vi diskuterade detta kom vi in på en närliggande fråga. Den gällde huruvida de som döms för dessa ibland ganska svåra sexualbrott erbjuds någon behandling under sin strafftid.

Risken är överhängande, herr talman, för att inte säga så gott som total, att någon som döms för att ha utpressat en ung person att begå handlingar på sig själv återfaller i brottslighet när straffet är avtjänat. Det är förvisso bra om en sådan person sitter inne längre, eftersom den då inte kan begå denna typ av brott, men det bästa vore naturligtvis om vederbörande kunde förmås att sluta med detta kriminella och fruktansvärda beteende. Förr eller senare måste även dessa personer släppas fria.

När det gäller djupt integritetskränkande brottstyper som sexualbrott är barn och ungdomar en mycket sårbar grupp. Det finns ett stort behov av nya kunskaper om sexualbrott mot barn.

Enligt Brås rapport nr 6 från 2011, *Polisanmälda våldtäkter mot barn*, fastslår preventionsforskare att det är mycket viktigt att samhället har förebyggande strategier mot sexuella övergrepp.

Det saknas enligt rapporten en övergripande sammanställning av hur situationen ser ut på det förebyggande området i Sverige och en beskrivning av vad som görs på de olika preventionsnivåerna, vem som har ansvar för att se till att det görs samt vilka aktörer som gör det.

Jag anser att preventionsarbetet mot sexualbrott ska drivas framåt på alla nivåer. Jag vill därför yrka bifall till min reservation nr 6 om det preventiva arbetet mot sexualbrott.

Jag vill också ta tillfället i akt i debatten att på detta sätt avisera en förstärkning och fördjupning av Centerpartiets politik när det gäller brottsoffers skadestånd. Det är alldeles för komplicerat för ett brottsoffer, som kanske dessutom är allvarligt traumatiserat, att göra allt det som krävs för att få sitt tilldömda skadestånd. Detta måste ändras. Detta är något vi snudade vid när vi debatterade ämnet förra året. Förslaget återfinns igen i en motion från mig som heter 2015/16:2403. Det är hemställanspunkt 12, för den som vill titta på den. Motionen bereds förenklat i detta betänkande.

Sedan vi debatterade detta senast har Centerpartiet tagit ännu starkare ställning, och vi har för avsikt att återkomma med en genomgripande motion i detta angelägna ämne och föra en diskussion med dem vi samarbetar mest med om vi inte kan hitta en majoritet för frågan.

Herr talman! Jag blev djupt berörd av Pia Hallströms fina anförande. Hon tar upp flera viktiga frågor. Jag instämmer i mycket av det hon säger, bland annat i yrkandet på den alliansgemensamma reservationen nr 9. (Applåder)

Anf. 136 LINDA SNECKER (V):

Herr talman! Mäns våld mot kvinnor är ett oerhört stort problem. Det märks att alla partier i kammaren tar detta på allvar. Mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer är en mycket komplex fråga. Det är någonting som drabbar hela familjen.

Det är oftast mannen som slår kvinnan. För kvinnan som blir slagen händer det mycket. Det sker bland annat en normaliseringsprocess där hon tänker och agerar på ett visst sätt: Om jag bara skärper mig lite kanske jag inte blir slagen. Om jag bara gör en riktigt god middag kanske det inte händer någonting.

Våldet normaliseras dagligen. Det kan också vara så att kvinnan skyller på sig själv och tänker: Det kanske är mitt eget fel. Jag kanske är lite för mopsig. Jag kanske säger lite för mycket saker. Det är därför han slår mig.

Mäns våld mot kvinnor är ett strukturellt samhällsproblem, och det finns överallt. Oavsett vilket samhälle vi har, vilken tidsperiod det är, vilken kultur vi lever i och vilket språk vi talar finns som ett genomgående problem mäns våld mot kvinnor.

Det är alltid mannen som slår. Det beror på att vi lever i en över- och underordning av kvinnor och män där män har större makt och större befogenheter i samhället. Detta är en del av patriarkatet som vi tyvärr dagligen drabbas av som kvinnor.

Mäns våld mot kvinnor drabbar också familjen. Det drabbar framför allt barnen. Barn är sedan ett lagförslag 2006 brottsoffer när det kommer till våld i nära relationer och våld inom familjen. 150 000 barn upplever dagligen våld. Det är ofta pappan eller mammans sambo som slår mamman. Detta upplever barn. De upplever det otroligt starkt trots att det inte är de som blir slagna och trots att föräldern oftast tror att barnen inte märker någonting. De är ju inte i samma rum. Men det här märker barn.

Polisen har skyldighet att rapportera sådana här händelser. De ska rapportera till socialkontoret när barn finns inom våld i nära relationer. Det sker tyvärr väldigt sällan. Bara hälften av alla fall rapporteras.

Att se pappa slå mamma varje dag, varje vecka och varje månad oavsett med vilken intensitet eller hur ofta det sker skapar oerhörda sår hos barnen. Det skapar trauman, det skapar psykisk ohälsa och det skapar posttraumatiska stressymtom.

Vi har mycket kunskap om det här. Vi har mycket kunskap om våld i nära relationer och om hur barn drabbas. Vi vet att barn får en splittrad lojalitet mellan föräldrarna och att det är problematiskt för barn, som inte vet hur de ska förhålla sig när pappa slår mamma: Ska jag stötta pappa? Ska jag säga åt honom att sluta, eller är det mamma som kanske ska skärpa sig? Det är ju jättesvårt om henne!

Det är jättesvårt. När barn bevittnar våld och ser misshandel på det här sättet upplever de att de själva blir slagna, även om de inte blir det.

Det är därför Vänsterpartiet vill gå längre än den nuvarande lagstiftningen. Vi vill att barn i rättsprocesser i fall med våld i nära relationer ska få en status som målsägande och inte bara som brottsoffer, som det är i dag. Om barnen blir målsägande i rättsprocessen får de ett starkare skydd. Man kan polisanmäla brottet, och barnet kan få ett målsägandebiträde i rättsprocessen och en särskild företrädare i förundersökningen. Det går att ansöka om skadestånd och ersättning på ett annat sätt än det går att göra om barnet är brottsoffer.

Vi tror att det är dags för en sådan utveckling och att ta steget längre. Vi har som sagt kunskap. Vi känner till de felaktigheter som sker i rättsprocessen och vilka åtgärder som behöver stärkas.

Herr talman! Vi måste ha barnperspektivet i rättsprocessen. Vi måste ha barnperspektivet i sådana här oerhört svåra frågor. Några som uttrycker samma åsikt som Vänsterpartiet och som också vill ändra så att barn ska bli målsägande är Rädta Barnen, Brottsofferjouren, Unizon och Ersta diakoni, som i en debattartikel för några veckor sedan uttryckte samma önskan om att politiken ska se till att barn blir målsägande. Med debattartikeln och Rädta Barnen i den ena handen och Brottsofferjouren i den andra yrkar jag bifall till reservation 22 – att barn ska få målsägandestatus.

Anf. 137 ROGER HADDAD (L):

Herr talman! Justitiekottet har inom området våldsbrott och brottsoffer gjort ett antal tillkännagivanden, även till den förra regeringen. Men vi har inte minst kommit med återkommande skarpa uppmaningar till nuvarande regering och de ansvariga ministrarna Morgan Johansson och Anders Ygeman. För ett år sedan uttalade regeringen till och med att de inte kommer att ta till sig uppmaningarna. Det lät ungefär som att riksdagen kan fatta vilka beslut som helst, trots att regeringen vet om att de i flera av dessa frågor har en majoritet i kammaren emot sig.

Jag noterar nu nästan varje vecka utspel från regeringen i medierna utifrån förslag som på punkt efter punkt härstammar från de uppmaningar som oppositionen har drivit fram aktivt och som den här kammaren har fattat beslut om. Ett exempel är ett tidigt tillkännagivande som togs i slutet av förra mandatperioden. Det handlade om våld i nära relationer. Kravet var att regeringen skulle vidta åtgärder för kvinnor som flyr en närstående eller känner rädsla för att utsättas för hot och våld. Dessa kvinnor måste kunna ges särskilt polisskydd för att till exempel kunna åka hem för att hämta sina eller barnens tillhörigheter.

Alliansregeringen uppdrog till dåvarande Rikspolisstyrelsen att utreda detta och ta fram stöd för polisens arbete. Detta underlag presenterade polisen för regeringen i juli förra året. Regeringen har ännu inte levererat – de har möjligen aviserat men inte levererat – några skarpa förslag när det gäller den nationella strategin mot mäns våld mot kvinnor. Men vi ser fram emot att den ska komma.

En annan viktig del som Liberalerna åter vill lyfta fram är skärpta åtgärder mot hatbrott. Under hela 2015 ställde vi återkommande frågor och interpellationer och debatterade inte minst i medierna för att pressa regeringen att leverera.

Polismyndigheten presenterade i mars förra året sin kartläggning av kompetensen och infrastrukturen inom svensk polis när det gäller hanteringen av hatbrottsärenden, vilken alliansregeringen gett dem i uppdrag att göra 2014. Utgångspunkten var att Stockholms City har haft en mycket fin verksamhet under många år.

I rapporten betonades vikten av bättre kunskap men också att verksamheten organisatoriskt sett var sårbar och behövde förstärkas. Hatbrottsgrupper efterfrågades på allvar, även i Göteborg och Malmö. Malmö har de senaste åren tyvärr haft problem med hatbrott, inte minst med antisemitiska motiv. I rapporten förmedlar polisen att arbetet måste intensifieras i flera polisregioner. Vi ska inte tänka bara på Stockholm, Malmö och Göteborg varje gång.

Regeringen, som mottog rapporten, har hittills inte kunnat visa på nya resurser för detta uppdrag. Precis som när det gäller mycket annat inom polisens verksamhet ska man prioritera även hatbrotten inom ekonomisk ram.

Jag har informerat mig om att arbetet i Stockholm löper väl. Man har breddat Stockholms Citys uppdrag till att omfatta hela Stockholmsregionen, vilket är bra. Arbetet i Malmö är på gång, så även i Göteborg.

Det har gjorts utspel och hållits presskonferenser om att verksamheten nu är på plats i Göteborg, att det ska vara bemannat och igång. Men så sent som för en vecka sedan kom medarbetarna till hatbrottsgruppen och enheten i Göteborg. Det finns alltså ett gigantiskt glapp mellan det som avseras och den faktiska leveransen och resultatet. Det är det som är lite bekymmersamt när det gäller regeringens hantering.

Herr talman! När Liberalerna har frågat här i kammaren tidigare varför så få hatbrott leder till straffskärpning lovade man en aktstudie som Åklagarmyndigheten skulle genomföra och presentera för regeringen i november december. Men hittills har jag inte fått någon återkoppling av vad den rapporten visade.

En annan viktig fråga som lyfts upp är arbetet mot tvångsaktenskap. Regeringen har, efter att Liberalerna men också andra partier pressat på, nyligen tillsatt en person som ska göra en översyn av den lagskärpning som Alliansen genomförde 2014. Det är mycket olyckligt att våra intentioner med straffskärpningen inte har fått det genomslag vi önskade. Det är mycket oroande att inget av de utredda ärendena hittills har lett till åtal.

Liberalerna tog därför beslut på landsmötet i november om att införa en ny lag, en lex Fadime, med en helt ny brottsrubricering: hedersbrott. Men vi vill också se över varför polis och åklagare inte har kunnat leverera underlag och utredningar så att fler har kunnat dömas för dessa avskyvärda brott, till exempel vilseledande eller tvångsaktenskap.

Jag vill slutligen lyfta fram ett kärt tema för Liberalerna, oavsett om det är jag eller min företrädare som stått här i talarstolen, nämligen arbetet för skärpt lagstiftning för att fler ska kunna dömas till elektronisk fotboja även vid utvidgat kontaktförbud. Vi har också föreslagit att området för kontaktförbudet ska utökas. Personer som hotar och våldför sig på till exempel en före detta partner måste känna av lagstiftningens straff på ett tuffare sätt. Det är olyckligt att regeringspartierna yrkar avslag på de förslag som vi har lagt fram.

När vår motion skrevs i höstas hade regeringen inte levererat någonting utan bara uttalat och aviserat saker. Även på denna punkt gjorde vi för exakt ett år sedan ett tillkännagivande till regeringen om att utreda ifall kraven för när kontaktförbud kan förenas med fotboja är för högt ställda.

Liberalerna har med kollegorna i Alliansen pressat regeringen framför oss också i denna fråga. Beskedet från justitieministern om en översyn kom så pass sent i mars att frågan nu kommer att utredas till nästa år innan vi får en lagändring. Tidigast sommaren 2017 eller möjligen hösten kan vi få en lagstiftning om det här.

Direktivet till utredningen är också vagt och otydligt. Utredaren på Åklagarmyndigheten ska överväga, bedöma och utvärdera om regelverket är ändamålsenligt. Men vi har hört i tidigare inlägg, vi har sett Brottsförebyggande rådets rapporter och flera av oss har återkommande uppmärksammat att dagens regler inte är effektiva. Trots att 800–900 ärenden har anmälts är det 127 eller ungefär 130 ärenden som har lett till dom.

När det gäller många av de här brotten är det ytterst få ärenden där kontaktförbud kan tillämpas. Det är konstaterat att kraven för kontaktförbud är alldeles för högt ställda. Det behöver alltså inte utredas för mycket. Det är tydligt och klart att vi behöver ändra lagstiftningen. Det har vi också yrkat bifall till.

Avslutningsvis yrkar Liberalerna bifall till reservationerna 9 och 11.
(Applåder)

Anf. 138 LINDA SNECKER (V) replik:

Herr talman! Vi i Vänsterpartiet har motionerat om att vi vill att barn som lever med våld i nära relationer och inom familjen ska ses som målsägande i brottprocessen. De har upplevt brott på samma sätt som den som har blivit slagen. Vi vill gå lite längre än den nuvarande lagstiftningen. Vi vill att det ska tas tydligare hänsyn till barnperspektivet än vad som görs i dag.

Vänsterpartiet anser att det är dags att gå längre. Men det vill inte Liberalerna. Ni vill i stället att barn ska vara brottsoffer och inte ha samma tunga status som en målsägande i rättsprocessen. Varför vill Liberalerna det, Roger Haddad?

Anf. 139 ROGER HADDAD (L) replik:

Herr talman! Vi har ju uppmärksammat den här frågan i olika omgångar. Det är sant att vi har en annan variant, men andemeningen och slutsatsen av de förslag som vi har lagt fram är att uppnå detsamma, nämligen att man ska förstärka kompetensen kring barn i rättsprocessen och också deras juridiska status så att de får rätt till ersättning eller annat stöd.

Det är möjligt att vi har olika ingångar, men vi i Liberalerna har återkommande både i det här betänkandet och i tidigare betänkanden föreslagit att barn i nära relationer ska betraktas som brottsoffer.

Anf. 140 LINDA SNECKER (V) replik:

Herr talman! Tack, Roger Haddad, för ditt svar.

Liberalerna skriver i sin partimotion 1481 att barn som upplever våld i nära relationer ses som och behandlas som brottsoffer. Men det blir lite problem om barn ses som brottsoffer. Om barn i stället blir målsägande i

brottsprocessen skulle väldigt mycket förenklas. Majoriteten av brottskadeersättningarna som barn som är brottsoffer ansöker om avslås på grund av att barn i förundersökningen inte har blivit uppmärksammade av polisen och inskrivna i den. Ansökningarna avslås därför på grund av att det inte finns fällande domar, och då kan inte någon ersättning utgå.

Både du och jag, Roger Haddad, vet ju att barn upplever våld på samma sätt. Vi tar det på samma allvar, och därför måste det ske en bra process. Vi måste se till att barn får upprättelse i våldprocessen.

Därför vill jag ställa ytterligare två frågor. Vad vill Liberalerna att barn som är brottsoffer och inte målsägande ska kunna få för ersättning förutom alla de åtgärder som regeringen har aviserat?

Liberalerna går alltså helt emot Rädda Barnen, Brottsofferjouren, Psykologförbundet, Unizon och Ersta diakoni. Varför lyssnar ni inte på dessa organisationer?

Anf. 141 ROGER HADDAD (L) replik:

Herr talman! Jag vet inte vilka Linda Snecker har pratat med, men vi har också träffat företrädare för Brottsofferjouren och diskuterat den här frågan. De har absolut inte sagt att det är felaktigt eller dumt om barn också betraktas som brottsoffer. De får starkare skydd och större möjligheter att agera på ett annat sätt formellt. Inte minst är det en signal till rättsväsendet och polismyndigheterna.

Det här är ju bara ett förslag. Vi har lagt fram förslag och drivit frågan långt under alliansregeringen när det gäller nationella planer. Vi har diskuterat barnahus, vi har gjort regionala satsningar, polisiära satsningar och även satsningar på socialtjänsten – detta samlat naturligtvis för att stärka barnens möjligheter i rättsprocessen.

Anf. 142 SANNE ERIKSSON (S):

Herr talman! I dag debatterar vi i justitieutskottet som bekant betänkande JuU22 *Våldsbrott och brottsoffer*. Jag vill inledningsvis yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

För vår feministiska regering och dess partier är jämställdhet en grundstomme i strävan efter ett bättre samhälle. Kvinnor och män ska ha samma möjligheter att forma samhället och sina egna liv. Alla ska kunna leva ett tryggt liv utan brottslighet. För att stärka jämställdheten har regeringen identifierat ett antal olika jämställdhetspolitiska mål inom olika utgiftsområden.

För just rättsväsendets utgiftsområde är dessa mål att andelen personer i befolkningen som blir offer för våld i nära relationer ska minska, att rättsväsendets förmåga att ingripa mot hot och kränkningar på nätet ska stärkas, att uppkläringen av våldtäkter ska öka, att personer som utsatts för sexualbrott ska få adekvat professionellt stöd, att målsägandebiträde kommer in tidigt i processen och att andelen kvinnor inom Polismyndigheten ska öka. På dessa områden har regeringen vidtagit eller kommer att vidta åtgärder för en ökad jämställdhet. Jag kommer i denna debatt att redogöra för ett antal av dessa åtgärder.

Regeringspartiernas mål är att skadeverkningarna av brott ska minska och att verksamheten med brottsoffer bedrivs på ett effektivt och rättssäkert sätt med en hög kvalitet. Den som har drabbats av brott ska få adekvat information och ett gott bemötande från rättsväsendets myndigheter. Det

civila samhällets organisationer utför ett mycket viktigt och angeläget arbete med att stödja dem som har drabbats av brott. Deras arbete utgör ett betydelsefullt komplement till myndigheters och kommuners verksamheter. Steg mot dessa mål har tagits under den tid som Socialdemokraterna och Miljöpartiet har suttit i regeringen.

Ökat stöd har exempelvis givits ekonomiskt. Från och med den 1 februari 2015 är avgiften till Brottsofferfonden för lagöverträdare förändrad från 500 kronor till 800 kronor. De som avtjänar sitt straff i form av intensivövervakning med fotboja betalar från och med samma datum en avgift på 80 kronor per dag, upp till 10 600 kronor under verkställighetsperioden.

Regeringen beslutade den 13 november 2015 att minst 75 procent av Brottsofferfondens medel ska tillfalla organisationer som arbetar med brottsofferverksamhet i det civila samhället. Tidigare låg denna siffra på 50 procent. Regeringen uttalade i samband med beslutet att behovet av finansiering till det civila samhällets brottsofferstödjande verksamheter är stort, och konkurrensen om befintliga medel är hård.

Brottsofferjourer och andra organisationer som arbetar med att stödja brottsoffer gör ett mycket viktigt arbete. Regeringen vill genom beslutet förbättra brottsofferstödjande verksamhet som till exempel brottsofferjourerna, så att de får förutsättningar att genomföra ett långsiktigt och högkvalitativt arbete.

En annan värdefull verksamhet som fått stöd till ett långsiktigt arbete är kvinnojourerna. Regeringen avsätter 100 miljoner kronor årligen för att våldsutsatta kvinnor ska få hjälp och stöd under de närmaste åren.

Andra åtgärder är även av utredande karaktär. Regeringen ger Statskontoret i uppdrag att lämna förslag på hur styrningen av de pågående nationella insatserna på området mäns våld mot kvinnor kan bli mer strategisk, tydlig och hållbar. Av 2016 års regleringsbrev till länsstyrelserna framgår det att länsstyrelserna inom sitt ansvarsområde ska stödja samordningen i länen av insatser från till exempel socialtjänsten och hälso- och sjukvården. Detta ska syfta till att motverka mäns våld mot kvinnor, motverka att barn bevittnar våld, motverka hedersrelaterat våld och förtryck samt motverka prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Länsstyrelserna i Stockholms län, Skåne län och Västra Götalands län ska enligt det nämnda regleringsbrevet också lämna stöd till utvecklingen av skyddat boende till våldsutsatta kvinnor.

Herr talman! Ytterligare ett område som kräver åtgärder och krafttag är området sexualbrott. Under 2014 anmäldes 20 300 sexualbrott. Anmälningensgraden är anmärkningsvärt låg för just detta brott. De som blir utsatta är ofta i åldersgruppen 16–24 år, och ett annat utmärkande drag är att det för det mesta gäller kvinnor. Att mot sin vilja bli utsatt för sexuella handlingar kan leda till långvariga konsekvenser för brottsoffret, psykiskt och fysiskt.

Det finns behov av att stärka rättsväsendets insatser gällande dessa brott. Ökad upplärning av våldtäkter är därför ett av regeringens särskilt utpekade jämställdhetsmål. För att uppnå detta är det angeläget med fortsatta insatser för att förbättra såväl arbetssätt som bemötande. I ett tillkännagivande till den förra regeringen uppmanade det dåvarande justitieutskottet regeringen att granska varför så få våldtäktsanmälningar leder till åtal och fällande dom. Detta skulle så småningom leda fram till den parlamentariska kommitté som i dag arbetar med frågan.

I översynen ingår bland annat att överväga om det bör införas en ny samtyckesbaserad regleringsmodell för våldtäkt och om det bör införas ett särskilt straffansvar för oaktsamhetsbrott avseende våldtäkt. Lagstiftningen måste visa att alla kvinnor har rätt till sin egen kropp och att ett nej är ett nej.

Vidare ska utredningen granska och analysera hur rättsväsendet hanterar våldtäktsärenden och förordnande av målsägandebiträden. Den ska även se över eventuella straffhöjningar i de grävsta fallen. Detta ska redovisas i oktober i år.

Gällande kontakt med barn i sexuellt syfte kan nämnas att det har blivit allt vanligare i och med internets utbredning och att användandet av internet har gått ned i åldrarna. Det finns nu ett förslag i en utredning som regeringen hoppas att kunna genomföra inom kort, nämligen att ta bort främjanderekvisitet. Det är ett slags bevis på att en vuxen som verkligen har tagit kontakt med ett barn i sexuellt syfte har för avsikt att möta barnet. Bevis skulle kunna utgöras av att den vuxne har bokat en tågbiljett. Med en ny lagstiftning skulle denna trubbiga lagstiftning kunna förändras så att överenskommelsen om att ses i sexuellt syfte kan räcka som bevis.

Herr talman! Förutom våld i nära relationer och sexualbrott finns det ännu ett stort problem i vårt samhälle som även det kräver politikens uppmärksamhet, och det är hedersrelaterat våld och tvång. Jag kommer från Uppsala och minns mycket väl den sorg som drabbade inte bara staden utan hela landet när Fadime togs ifrån oss.

Fadime ville ha det som alla människor egentligen vill ha: makt över det egna livet, makt över sin egen kropp och makt att påverka sitt livsöde. Det är grundläggande viljor, och det här borde vara grundläggande rättigheter för alla människor. Men det har inte varit något som kvinnor genom historien kunnat ta för givet.

Det finns ingenting som kan försvara hedersrelaterat våld. Ingen ska behöva få sin tryggaste miljö förvandlad till en plats av förtryck och rädsla för det egna livets skull.

Flera åtgärder vidtas eller utreds i dag för att försöka stoppa hedersvåld och -förtryck. Av 2016 års regleringsbrev till länsstyrelserna framgår att dessa ska främja och lämna stöd till insatser för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck. Länsstyrelsen i Östergötlands län ska specifikt svara för samordningen och redovisningen av det här uppdraget. Det vi kan göra i Sverige är att säkerställa att barn som befinner sig här får det skydd och det stöd de behöver.

Regeringen tar arbetet mot tvångsäktenskap och barnäktenskap på största allvar. Ett barn som söker asyl i Sverige tillsammans med en vuxen som inte är förälder eller motsvarande ska hanteras som ett ensamkommande flyktingbarn. Jag välkomnar att Migrationsverket nu arbetar med tydligare riktlinjer för ärenden av denna karaktär och dessutom har förslag på hur man kan stärka samarbetet mellan polis, socialtjänst och kommuner. Socialstyrelsen har på regeringens uppdrag inrättat en svarstelefon för att stödja socialtjänsten, vilket ger bättre möjligheter till en likvärdig bedömning i dessa ärenden.

År 2014 genomfördes, som vi tidigare fått redogjort för oss, lagändringar angående tvångsäktenskap. Men trots att ett femtiotal ärenden anmälts till åklagare sedan dess har tyvärr inget av dessa fall lett till åtal. Åklagarmyndigheten kommer därför nu att få i uppdrag att granska dessa

ärenden för att förklara varför det ser ut på detta sätt. Regeringen arbetar även med ett förslag om att kriminalisera stämpling till äktenskapstvång. Det har inte gått lång tid sedan 2014, men när inte ett enda fall lett till åtal måste någonting göras. Inget barn i Sverige ska behöva tvingas in i ett äktenskap. Det är och förblir oförenligt med mänskliga rättigheter och svensk lag att inte få välja enligt sitt hjärta, och praktiken i lagstiftningen bör återspegla detta.

I och med detta, herr talman, yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet. (Applåder)

Anf. 143 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Herr talman! Vi står bakom alla reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 7.

I dag står våldsbrott och brottsoffer i fokus. Sverige är på många sätt ett väldigt bra land att leva i. Vi har ett rättssystem som i stort fungerar bra. Det betyder dock inte att vi inte kan göra det bättre. Kristdemokraterna har ett omfattande program med ett stort antal punkter där vi vill förbättra för brottsoffer. Jag kommer att nämna några av dessa.

Kommunerna har enligt socialtjänstlagen ett ansvar för att ge stöd åt brottsoffer och deras anhöriga. Men i praktiken gör kommunerna olika tolkningar. Vissa kommuner låter socialtjänsten sköta stödet till brottsoffer, vilket är olyckligt, eftersom de främst arbetar med gärningspersonerna. Vi kristdemokrater anser att kommunerna bör vara skyldiga att finansiera ett professionellt brottsofferstöd, skilt från socialtjänsten. Stödet kan ges av anställda i ideella föreningars regi eller av kommunen själv.

Herr talman! Kristdemokraterna menar att kommunerna ska vara skyldiga att erbjuda medling oavsett de inblandade personernas ålder. I dag är kommunerna skyldiga till detta då gärningspersonen är under 21 år. Detta innebär återigen att gärningspersonernas förhållanden står i fokus. Medling innebär att en gärningsman och en målsägande möts inför en medlare för att tala om brottet och följderna av detta. Det krävs också att en nationell samordning för medling inrättas som kan tydliggöra och följa upp de samverkande parternas uppdrag och ansvar.

Herr talman! För brottsoffer är information A och O. Ett beslut från polisen om att en förundersökning har lagts ned bör innehålla information om på vilka grunder beslutet fattats och hur man kan begära att beslutet omprövas. Så är det inte i dag. Detta bör ändras.

Det är angeläget att den verksamhet som bedrivs av stödcentrum för unga brottsoffer finns tillgänglig i hela landet. Den unga brottsutsatta får en stödperson som kan förklara hur rättssystemet fungerar och varför exempelvis åklagare och domstolar agerar som de gör.

Barn som utsätts för våld eller sexuella övergrepp av någon närstående är i ett oerhört underläge. Samhället måste bli bättre på att lyssna på signalerna från barn som far illa och vara berett att agera. Samarbetet mellan rättssystemet, sjukvården och socialtjänsten måste fungera på så sätt att det utsatta barnet inte hamnar mellan stolarna. Därför är barnhus något som ska finnas tillgängligt över hela landet.

Även om ett barn inte är den person som utsatts för brott kan det i allra högsta grad vara ett offer, särskilt när det gäller våld i hemmet. Barn som bevitnar våld i hemmet måste därför synliggöras i rättsprocesser på ett bättre sätt.

De skadestånd som utdöms i Sverige är låga både i ett internationellt perspektiv och i förhållande till vad allmänheten anser vara en rimlig nivå. Skadeståndet för kränkning i samband med brott står inte i rimlig proportion till de belopp som utdöms i samband med andra typer av kränkningar. Det kan till exempel gälla att en person nekas inträde på en krog utifrån någon av diskrimineringsgrunderna.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 7 april.)

§ 15 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Propositioner

2015/16:156 Ändringar i lagen om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler

2015/16:159 Vissa statsstödskrav på bränsleskatteområdet

§ 16 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 5 april

2015/16:528 FN-ambassadörernas besök

av *Karin Enström* (M)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2015/16:529 Samverkan för bästa skola

av *Maria Stockhaus* (M)

till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

2015/16:530 Vattenfalls styrning

av *Niklas Wykman* (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

§ 17 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 5 april

2015/16:1055 Jämlik tillgång till hjälpmedel

av *Margareta B Kjellin* (M)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

2015/16:1056 Id-kontroller

av *Mats Persson* (L)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2015/16:1057 Kvalitetsregister avseende vården
av *Cecilia Widegren* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2015/16:1058 Inrättande av ett testamentsregister

av *Caroline Szyber* (KD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:1059 Ojämlika LSS-insatser

av *Lotta Finstorp* (M)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

2015/16:1060 Försämrad tandhälsa

av *Mikael Cederbratt* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2015/16:1061 Polisens förutsättningar

av *Eva Wallin* (KD)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2015/16:1062 Nya farliga nätdroger

av *Cecilia Widegren* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2015/16:1063 Tandhygienistutbildning

av *Roza Güclü Hedin* (S)

till statsrådet Helene Hellmark Knutsson (S)

2015/16:1064 Biståndsmedel för att köpa röster

av *Sofia Damm* (KD)

till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2015/16:1065 Biståndspengar till kampanjen för en svensk plats i FN:s säkerhetsråd

av *Kerstin Lundgren* (C)

till statsrådet Isabella Lövin (MP)

§ 18 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 5 april

2015/16:1020 Löfte om förbättrad sanitet till 60 miljoner människor

av *Kristina Yngwe* (C)

till statsminister Stefan Löfven (S)

2015/16:1026 Antisemitismen i Europa

av *Birgitta Ohlsson* (L)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2015/16:1031 Övergrepp på MR-försvarare i Colombia

av *Jens Holm* (V)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2015/16:1030 Ersättning för förstörda byggnader och infrastruktur i Palestina

av *Hans Linde* (V)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2015/16:1019 Samordning av flyktinghanteringen

av *Mikael Cederbratt* (M)

till statsminister Stefan Löfven (S)

2015/16:1024 Konsumentskydd vid köp på exekutiv auktion

av *Hillevi Larsson* (S)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

§ 19 Kammaren åtskildes kl. 17.47.

Förhandlingarna leddes

av förste vice talmannen från sammanträdets början till och med § 4 anf. 29 (delvis),

av talmannen därefter till och med § 6 anf. 64 (delvis),

av förste vice talmannen därefter till och med § 9 anf. 112 (delvis),

av talmannen därefter till och med § 14 anf. 133 (delvis) och

av förste vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

LISA GUNNFORS

/Olof Pilo

§ 1 Anmälan om faktagromemorior	1
§ 2 Ärenden för hänvisning till utskott	1
§ 3 Ärenden för bordläggning.....	2
§ 4 Migration och asylpolitik, Medborgarskap och Anhörig- och arbetskraftsinvandring.....	2
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2015/16:SfU14	2
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2015/16:SfU11	2
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2015/16:SfU15	2
Anf. 1 JOHAN FORSSELL (M)	2
Anf. 2 MARKUS WIECHEL (SD)	5
Anf. 3 JOHANNA JÖNSSON (C)	9
Anf. 4 MARKUS WIECHEL (SD) replik	11
Anf. 5 JOHANNA JÖNSSON (C) replik	11
Anf. 6 MARKUS WIECHEL (SD) replik	12
Anf. 7 JOHANNA JÖNSSON (C) replik	12
Anf. 8 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V)	13
Anf. 9 MARKUS WIECHEL (SD) replik	16
Anf. 10 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik	17
Anf. 11 MARKUS WIECHEL (SD) replik	17
Anf. 12 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik	18
Anf. 13 EMMA CARLSSON LÖFDAHL (L)	18
Anf. 14 MARKUS WIECHEL (SD) replik	20
Anf. 15 EMMA CARLSSON LÖFDAHL (L) replik	20
Anf. 16 MARKUS WIECHEL (SD) replik	20
Anf. 17 EMMA CARLSSON LÖFDAHL (L) replik	21
Anf. 18 ARON MODIG (KD).....	21
Anf. 19 CARINA OHLSSON (S)	24
Anf. 20 MARKUS WIECHEL (SD) replik	26
Anf. 21 CARINA OHLSSON (S) replik	27
Anf. 22 MARKUS WIECHEL (SD) replik	27
Anf. 23 CARINA OHLSSON (S) replik	27
Anf. 24 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik	28
Anf. 25 CARINA OHLSSON (S) replik	28
Anf. 26 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik	28
Anf. 27 CARINA OHLSSON (S) replik	29
Anf. 28 JOHAN FORSSELL (M) replik	29
Anf. 29 CARINA OHLSSON (S) replik	30
Anf. 30 JOHAN FORSSELL (M) replik	30
Anf. 31 CARINA OHLSSON (S) replik	31
Anf. 32 MARIA FERM (MP)	31
Anf. 33 MARKUS WIECHEL (SD) replik	33
Anf. 34 MARIA FERM (MP) replik	34
Anf. 35 MARKUS WIECHEL (SD) replik	34
Anf. 36 MARIA FERM (MP) replik	34
Anf. 37 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik	35
Anf. 38 MARIA FERM (MP) replik	35
Anf. 39 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik	36

Anf. 40	MARIA FERM (MP) replik.....	36
Anf. 41	JOHANNA JÖNSSON (C) replik.....	36
Anf. 42	MARIA FERM (MP) replik.....	36
Anf. 43	JOHANNA JÖNSSON (C) replik.....	37
Anf. 44	MARIA FERM (MP) replik.....	37
Anf. 45	KENT EKEROTH (SD).....	37
Anf. 46	CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L).....	39
Anf. 47	KENT EKEROTH (SD) replik	42
Anf. 48	CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L) replik	42
Anf. 49	KENT EKEROTH (SD) replik	42
Anf. 50	CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L) replik	43
Anf. 51	CHRISTINA HÖJ LARSEN (V)	43
	(Beslut fattades under § 12.)	43
§ 5	Åtgärder för ökad folkhälsa på tobaksområdet – genomförandet av EU:s tobaksproduktdirektiv	43
	Socialutskottets betänkande 2015/16:SoU10	43
Anf. 52	AMIR ADAN (M)	43
Anf. 53	CHRISTINA ÖSTBERG (SD)	45
Anf. 54	EMMA HENRIKSSON (KD).....	46
Anf. 55	HANS HOFF (S).....	47
Anf. 56	STEFAN NILSSON (MP)	48
Anf. 57	STAFFAN DANIELSSON (C).....	49
Anf. 58	KARIN RÅGSJÖ (V)	50
Anf. 59	BARBRO WESTERHOLM (L)	51
	(Beslut fattades under § 12.)	52
§ 6	Riksrevisionens rapport om regeringens styrning av SOS Alarm	52
	Försvarsutskottets betänkande 2015/16:FöU4	52
Anf. 60	MIKAEL JANSSON (SD).....	52
Anf. 61	ALLAN WIDMAN (L).....	53
Anf. 62	KALLE OLSSON (S)	54
Anf. 63	LOTTA OLSSON (M).....	55
Anf. 64	DANIEL BÄCKSTRÖM (C).....	56
Anf. 65	MIKAEL OSCARSSON (KD)	57
	(Beslut fattades under § 12.)	58
§ 7	Näringspolitik	58
	Näringsutskottets betänkande 2015/16:NU15	58
Anf. 66	LARS HJÄLMERED (M).....	58
Anf. 67	JOSEF FRANSSON (SD).....	60
Anf. 68	LARS HJÄLMERED (M) replik	61
Anf. 69	JOSEF FRANSSON (SD) replik	62
Anf. 70	LARS HJÄLMERED (M) replik	62
Anf. 71	JOSEF FRANSSON (SD) replik	62
Anf. 72	HELENA LINDAHL (C).....	63
Anf. 73	BIRGER LAHTI (V)	65
Anf. 74	LARS HJÄLMERED (M) replik	67
Anf. 75	BIRGER LAHTI (V) replik	67
Anf. 76	LARS HJÄLMERED (M) replik	68
Anf. 77	BIRGER LAHTI (V) replik	68
Anf. 78	HELENA LINDAHL (C) replik	69

Anf. 79 BIRGER LAHTI (V) replik.....	69
Anf. 80 HELENA LINDAHL (C) replik.....	69
Anf. 81 BIRGER LAHTI (V) replik.....	70
Anf. 82 SAID ABDU (L)	70
Anf. 83 PENILLA GUNTHER (KD).....	71
Anf. 84 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S).....	73
Anf. 85 LARS HJÄLMERED (M) replik.....	76
Anf. 86 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik	76
Anf. 87 LARS HJÄLMERED (M) replik.....	77
Anf. 88 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik	77
Anf. 89 HELENA LINDAHL (C) replik.....	78
Anf. 90 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik	78
Anf. 91 HELENA LINDAHL (C) replik.....	79
Anf. 92 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik	79
Anf. 93 PENILLA GUNTHER (KD) replik.....	80
Anf. 94 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik	80
Anf. 95 PENILLA GUNTHER (KD) replik.....	80
Anf. 96 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik	81
Anf. 97 ELISABET KNUTSSON (MP)	81
Anf. 98 JOSEF FRANSSON (SD) replik.....	83
Anf. 99 ELISABET KNUTSSON (MP) replik	83
Anf. 100 JOSEF FRANSSON (SD) replik.....	84
Anf. 101 ELISABET KNUTSSON (MP) replik	84
Anf. 102 LARS HJÄLMERED (M) replik.....	84
Anf. 103 ELISABET KNUTSSON (MP) replik	85
Anf. 104 LARS HJÄLMERED (M) replik.....	85
Anf. 105 ELISABET KNUTSSON (MP) replik	86
Anf. 106 HELENA LINDAHL (C) replik.....	86
Anf. 107 ELISABET KNUTSSON (MP) replik	86
Anf. 108 HELENA LINDAHL (C) replik.....	87
Anf. 109 ELISABET KNUTSSON (MP) replik	87
Anf. 110 HANNA WESTERÉN (S)	88
(Beslut fattades under § 12.).....	89
§ 8 Granskning av meddelande om att förbättra den inre marknaden.....	89
Näringsutskottets utlåtande 2015/16:NU16.....	89
(Beslut fattades under § 12.).....	89
§ 9 Konstarter och kulturskapares villkor	89
Kulturutskottets betänkande 2015/16:KrU7	89
Anf. 111 EVA WALLIN (KD).....	89
Anf. 112 ANNA WALLENTHEIM (S)	90
Anf. 113 NICLAS MALMBERG (MP)	92
Anf. 114 PER LODENIUS (C)	93
Anf. 115 NICLAS MALMBERG (MP) replik.....	95
Anf. 116 PER LODENIUS (C) replik	95
Anf. 117 NICLAS MALMBERG (MP) replik.....	95
Anf. 118 PER LODENIUS (C) replik	95
Anf. 119 ANGELIKA BENGTSSON (SD)	95
Anf. 120 NICLAS MALMBERG (MP) replik.....	97
Anf. 121 ANGELIKA BENGTSSON (SD) replik.....	98

Anf. 122 NICLAS MALMBERG (MP) replik.....	98
Anf. 123 ANGELIKA BENGTSSON (SD) replik.....	98
Anf. 124 IDA KARKIAINEN (S).....	99
(Beslut fattades under § 12.)	100
§ 10 Processrättsliga frågor	100
Justitieutskottets betänkande 2015/16:JuU19.....	100
Anf. 125 ANTI AVSAN (M)	100
Anf. 126 ADAM MARTTINEN (SD)	101
Anf. 127 ANTI AVSAN (M) replik.....	103
Anf. 128 ADAM MARTTINEN (SD) replik.....	104
Anf. 129 ANTI AVSAN (M) replik.....	104
Anf. 130 ADAM MARTTINEN (SD) replik	105
(forts. § 13).....	105
Ajournering.....	105
Återupptagna förhandlingar	106
§ 11 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 23 mars	106
CU14 Hyresrätt m.m.	106
KU11 Granskning av kommissionsrapporter om subsidiaritet och proportionalitet m.m.....	109
KU12 Trossamfund	109
KrU9 Kulturarvsfrågor.....	109
AU7 Arbetsrätt	111
§ 12 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	113
SfU14 Migration och asylpolitik.....	113
SfU11 Medborgarskap	117
SfU15 Anhörig- och arbetskraftsinvandring	118
SoU10 Åtgärder för ökad folkhälsa på tobaksområdet – genomförandet av EU:s tobaksprodukt direktiv	120
FöU4 Riksrevisionens rapport om regeringens styrning av SOS Alarm	120
NU15 Näringspolitik.....	121
NU16 Granskning av meddelande om att förbättra den inre marknaden.....	123
KrU7 Konstater och kulturskapares villkor	123
§ 13 (forts. från § 10) Processrättsliga frågor (forts. JuU19).....	124
Anf. 131 LINDA SNECKER (V)	124
Anf. 132 SUSANNE EBERSTEIN (S).....	125
(Beslut skulle fattas den 7 april.).....	126
§ 14 Våldsbrott och brottsoffer	126
Justitieutskottets betänkande 2015/16:JuU22.....	126
Anf. 133 PIA HALLSTRÖM (M).....	126
Anf. 134 KENT EKEROTH (SD).....	129
Anf. 135 JOHAN HEDIN (C).....	130
Anf. 136 LINDA SNECKER (V)	132
Anf. 137 ROGER HADDAD (L).....	133
Anf. 138 LINDA SNECKER (V) replik	135
Anf. 139 ROGER HADDAD (L) replik.....	135
Anf. 140 LINDA SNECKER (V) replik	135
Anf. 141 ROGER HADDAD (L) replik.....	136

Anf. 142 SANNE ERIKSSON (S)	136	Prot. 2015/16:87
Anf. 143 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	139	6 april
(Beslut skulle fattas den 7 april.)	140	_____
§ 15 Bordläggning	140	
§ 16 Anmälan om interpellationer.....	140	
§ 17 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	140	
§ 18 Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	141	
§ 19 Kammaren åtskildes kl. 17.47.....	142	